

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova KSP

Diplomová práce

Komparace patentového práva v zemích EU

Vypracovala: Bc. Hana Nigliazzo roz. Dudová

Vedoucí práce: Ing. Martina Krásnická

České Budějovice 2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Hana NIGLIAZZO**
Osobní číslo: **E14910**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Strukturální politika EU a rozvoj venkova**
Název tématu: **Komparace patentového práva v zemích EU**
Zadávající katedra: **Katedra práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem diplomové práce je komparace patentové ochrany a procesu získání patentu v České republice a SRN a vyhodnocení využívání patentové ochrany v rámci českých a německých univerzit.

Metodický postup:

1. Úvod.
 2. Metodika.
 3. Přehled řešené problematiky.
 4. Praktická část.
 5. Výsledky a jejich diskuse.
 6. Závěr.
- Summary + Keywords v AJ
 - Seznam literatury
 - Seznam obrázků, tabulek a grafů
 - Seznam příloh
 - Přílohy

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **50-60 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

1. Čada, K.(2014). *Chránit/nechránit - to je otázka*. 1. vyd. Praha: Alevia, 302 s. ISBN: 978-80-905538-0-4.
2. Hassemer, M. (2011). *Patentrecht*. 1. vyd. Kaiserslautern: Kohlhammer, 148 s. ISBN 978-3-17-021775-1.
3. Jakl, L. (2009). *Vývoj v oblasti evropského patentu a patentu Společenství*. 1. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 205 s. ISBN 978-80-86855-48-6.
4. Jakl, L. a kol. (2013). *Vývoj evropského patentu a evropské rozhodovací praxe*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 242 s. ISBN 978-80-86855-93-6.
5. Jakl, L. (2014). *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 312 s. ISBN 978-80-87956-00-7.
6. Jakl, L. (2014). *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. 2. upr. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 248 s. ISBN 978-80-86855-52-3.
7. Jenerál, E. (2009). *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. 3. vyd. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 190 s. ISBN 978-80-7282-083-2

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Martina Krásnická**

Katedra práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2016**

Termín odevzdání diplomové práce: **15. dubna 2016**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice

JUDr. Rudolf Hrubý
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 31. března 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma **Komparace patentového práva v zemích EU** jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě/úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 15. 4. 2016

.....
Bc. Hana Nigliazzo roz. Dudová

Poděkování

Ráda bych upřímně poděkovala Ing. Martině Krásnické za její čas, cenné připomínky a odborné rady, které byly pro mě velmi přínosné. Dále děkuji všem, kteří mi při zpracování diplomové práce ochotně poskytli rozhovory a další důležité informace. Upřímný dík patří i Bc. Haně Čarkové za korekturu mé práce. A v neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za trpělivost a podporu při psaní nejen této práce, ale i po celou dobu mého studia.

Obsah

1. ÚVOD	4
2. LITERÁRNÍ REŠERŠE	6
2.1 <i>Úvod do problematiky, vztahy mezi pojmy</i>	6
2.1.1 Duševní vlastnictví.....	6
2.1.2 Průmyslové vlastnictví.....	8
2.1.3 Patentové právo v systému právních vztahů.....	8
2.1.4. Definice patentu na vynález.....	9
2.1.4.1 Podmínky patentovatelnosti v evropském právu.....	9
2.1.4.2 Doba platnosti evropského patentu.....	11
2.1.4.3 Práva plynoucí z evropského patentu.....	11
2.1.4.4 Podání evropské patentové přihlášky a její náležitosti.....	12
2.1.4.5 Právo na patent.....	14
2.1.4.5.1 Právo vynálezce na patent.....	14
2.1.4.5.1.2 Zaměstnanecký patent.....	17
2.1.4.5.1.3 Univerzitní patenty.....	20
2.2 <i>Historický vývoj v patentovém právu</i>	29
2.2.1 Raná historie.....	29
2.2.2 Tvorba novodobého patentového práva a mezinárodní smlouvy.....	30
2.2.2.1 Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví.....	30
2.2.2.2 Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví.....	32
2.2.2.3 Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví.....	33
2.2.2.4 Štrasburské dohody.....	33
2.2.2.5 Smlouva o patentové spolupráci.....	34
2.2.2.6 Haagská dohoda.....	35
2.2.2.7 Madridská dohoda a Madridský protokol.....	35
3. PATENTOVÉ PRÁVO V UNIJNÍM PRÁVU	37
3.1 <i>Vzájemné působení unijního práva a práva členských států EU</i>	37
3.2 <i>Prameny evropského práva</i>	39
3.2.1 Primární právo.....	39
3.2.2 Sekundární právo.....	39
3.2.2.1 Nařízení (Regulations).....	39
3.2.2.2 Směrnice (Directives).....	40
3.2.2.3 Jiné akty sekundárního práva.....	40
3.3.1 Národní systémy právní ochrany průmyslového vlastnictví.....	41
3.3.2 Mezinárodní systémy právní ochrany průmyslového vlastnictví.....	42

3.3.3 Regionální systémy	44
3.3.3.1 Evropský patent.....	44
3.3.3.2 Patent Společenství	46
3.4. <i>Evropské a mezinárodní instituce v oblasti patentového práva</i>	49
3.4.1 Evropská patentová organizace	49
3.4.2 Evropský patentový úřad.....	49
3.4.3 Světová organizace duševního vlastnictví	49
3.4.4 Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu	50
3.4.5 Evropský patentový soud	50
4. CÍLE A METODIKA PRÁCE	52
5. KOMPARACE PATENTOVÉHO PRÁVA V ČESKÉ REPUBLICE A NĚMECKÉ SPOLKOVÉ REPUBLICE	54
5.1 <i>Právní úprava patentů v České republice</i>	54
5.1.1 Vývoj patentového práva na území ČR	54
5.1.2 Platná legislativa v oblasti ochrany duševního vlastnictví v ČR.....	56
5.1.3 Udělení patentu na vynález v České republice	58
5.1.4 Působnost státních orgánů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví	61
5.1.5 Statistiky	65
5.2 <i>Právní úprava patentů v Spolkové republice Německo</i>	68
5.2.1 Vývoj patentového práva na území SRN.....	68
5.2.2 Platná legislativa v oblasti ochrany duševního vlastnictví v SRN	69
5.2.3 Udělení patentu na vynález	71
5.2.4 Působnost státních orgánů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví v SRN.....	73
5.2.5 Statistiky	76
5.3 <i>Zhodnocení rozdílů ochrany práv průmyslového vlastnictví v ČR a SRN</i>	80
6. TRANSFER TECHNOLOGIÍ NA UNIVERZITÁCH V ČR A SRN	84
6.1 <i>Vývoj a výzkum v České republice a Spolkové republice Německo</i>	84
6.1.1. Vývoj a výzkum v ČR.....	84
6.1.2 Vývoj a výzkum v SRN	91
6.2 <i>Situace na vysokých školách v oblasti ochrany duševního vlastnictví</i>	98
6.2.1. České vysoké školy a patentové právo	98
6.2.1.1 Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.....	99
6.2.1.2 Univerzita Karlova – 1. lékařská fakulta	105
6.2.1.3 Vysoká škola Báňská – Technická univerzita Ostrava	111
6.2.2 Německé vysoké školy a patentové právo	116
6.2.2.1 Das Karlsruher Institut für Technologie	116
6.2.2.2 Univerzita Karla - Ruprechta Heidelberg	123

6.2.2.3 Ludwig-Maximilians-Universität München	129
7. ZÁVĚRY	133
<i>I. Summary</i>	136
<i>II. Přehled použité literatury</i>	138
<i>III. Seznam grafů</i>	
<i>IV. Seznam tabulek</i>	
<i>V. Seznam obrázků</i>	
<i>VI. Seznam příloh</i>	

1. Úvod

Diplomová práce na téma „Komparace patentového práva v zemích EU“ poskytuje ucelený přehled právní úpravy v oblasti patentového práva ve vybraných zemích, České republice a Spolkové republice Německo. Oba tyto státy, coby členské země EU, jsou zásadně ovlivňovány unijním právem. V rámci EU dochází v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví ke značné harmonizaci legislativy všech členských zemí a ke snaze o vytvoření jednotného právního systému.

Téma ochrany duševního vlastnictví představuje velmi široký okruh problematiky a vzhledem k rozsahu a složitosti práce není možné věnovat se podrobně všem jeho institutům. Právě proto bude největší koncentrace směřována pouze na ochranu patentem, jakožto nejdůležitějším předmětem ochrany průmyslového vlastnictví.

Udělení patentů a jiných předmětů právní ochrany podstatně souvisí s vývojem, výzkumem a inovacemi, do kterých je investováno v současnosti značné množství finančních prostředků, jak z národních rozpočtů České republiky, tak samozřejmě i z unijního programu podpory. V aktuálním rozpočtovém období 2014 – 2020 bude rozděleno v této oblasti téměř 80 miliard euro. Hlavní roli v posílení vývoje a výzkumu hrají zejména univerzity, výzkumné organizace a podniky. V České republice i ve Spolkové republice Německo mají nejsilnější pozici soukromé podnikatelské subjekty, přesto je největší část podpory vyčleněna pro vysoké školy, které jakožto instituce nejvyššího vzdělání mají v inovačním řetězci klíčovou roli. Problémem není to, že by se univerzity nedostatečně podílely na tomto procesu, ale spíše fakt, zda jsou výsledky výzkumu řádně využity a předány dále společnosti. Jedním z cílů práce je přiblížit čtenáři problematiku ochrany duševního vlastnictví na univerzitách a možnosti správné implementace získaných výsledků. Touto tematikou se zabývá tzv. transfer technologií, který představuje zejména přenos výsledků výzkumu a vývoje do praxe, např. poskytnutím licence či kooperací s podniky a výzkumnými institucemi. Správně provedeným transferem technologií má univerzita možnost získat zpět alespoň část vynaložených nákladů.

Diplomová práce bude mít charakter komparativní studie a tvoří dvě hlavní části, které jsou dále rozděleny celkem na sedm kapitol. První kapitola představuje úvod do dané problematiky. Druhá kapitola poskytuje čtenáři souvislý přehled o patentovém právu a transferu technologií na vysokých školách. V úvodu druhé kapitoly bude stručně představen historický vývoj patentového práva, na něj navazuje podkapitola, ve které

budou definovány základní pojmy a souvislosti v oblasti duševního vlastnictví dle platné unijní, české a německé legislativy. V práci budou představeny nejdůležitější mezinárodní a evropské smlouvy v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Třetí kapitola specifikuje vzájemné působení unijního práva a práva členských států EU a možnosti patentování na různých úrovních. V závěru teoretické části budou identifikovány instituce a organizace, které se patentovým právem zabývají.

Praktická část práce je věnována již konkrétním zemím EU, České republice a Spolkové republice Německo. Pátá kapitola analyzuje oba vybrané státy z pohledu vývoje patentového práva, platné legislativy, postupu získání patentu, odpovědných institucí a patentových statistik za posledních deset let. Šestá kapitola se zabývá způsobem nakládání s výsledky výzkumu a vývoje v univerzitním prostředí na třech vysokých školách v ČR a SRN. V poslední kapitole práce bude problematika znovu shrnuta a budou vyzdviženy nejdůležitější poznatky.

2. Literární rešerše

2.1 Úvod do problematiky, vztahy mezi pojmy

V úvodu diplomové práce je vhodné pro srozumitelný výklad problematiky nejprve vymezit pojmy nadřazené a související s patentovým právem. Každý si pod pojmem patentové právo či patent představí nějaký právní vztah mezi vynálezem a jeho vlastníkem popř. vynálezcem, který pak patent vlastní. Na vrcholku hierarchie třídění patentového práva je důležité začít s pojmem samotného vlastnictví. Vlastnictví představuje neomezené výlučné právo fyzické či právnické osoby ke statkům, které v přírodě nezávisle na člověku existují, či k těm, které člověk sám vytvořil. Tyto statky je možno dále dělit na věci movité a nemovité. Movité statky je možno přemísťovat a pohybovat s nimi, nemovité jsou spojeny přímo se zemí nebo jsou její součástí. Tyto statky jsou zahrnovány do tzv. hmotného vlastnictví. Vedle hmotného vlastnictví existují, ale i předměty, které mají nehmotný charakter, které jsou označovány jako nehmotné resp. duševní vlastnictví (Jakl, 2014, str. 32).

2.1.1 Duševní vlastnictví

Jak již bylo výše řečeno, předmětem duševního vlastnictví jsou nehmotné statky, které člověk vytvořil vlastní duševní činností. Vyjadřuje to určitý souhrn práv k autorským dílům jako individuálně ztvárněným výsledkům tvůrčí činnosti a k nehmotným statkům příbuzným. Tímto můžeme rozumět například řešení různých technických problémů, vytvoření literárních, grafických, architektonických, sochařských a hudebních děl, ochranné známky, vynálezy a autorská díla, nýbrž také statky, které jsou uloženy, jak v mysli či těle člověka jako speciální zkušenosti, jedinečné umělecké kreace označované jako „know how“ či dokonce dobrá pověst právnické osoby (tzv. good will) (Jakl, 2014). Pojem duševního vlastnictví byl poprvé jednoznačně definován v Úmluvě o zřízení světové organizace duševního vlastnictví – World Intellectual Property Organization (dále ve zkratce WIPO), která byla podepsána dne 14. července 1967 v Stockholmu. Podle této Úmluvy jsou duševním vlastnictvím práva k literárním, uměleckým a vědeckým dílům, k výkonům výkonných umělců, zvukovým záznamům a rozhlasovému vysílání, k vědeckým objevům, vynálezům, průmyslovým vzorům a ochranným známkám a k obchodním jménům a názvům. V roce 2002 došlo k rozšíření a upřesnění výčtu práv k duševnímu vlastnictví, to bylo způsobeno zejména díky rozvoji

v oblasti informatiky. Jako nové pojmy je možno jmenovat např. topografie polovodičových výrobků, zlepšovací návrhy, odrůdy rostlin, označení původu a zeměpisné označení, obsah databází a typografické znaky (Špaček, 2003, str. 18-19).

Předměty duševního vlastnictví mohou být výsledkem tvůrčí či netvůrčí činnosti, přičemž nositelem tvůrčí činnosti může být pouze osoba fyzická. V případě netvůrčí činnosti to mohou být jak osoby fyzické, tak právnické. Práva k těmto předmětům náležejí pak těm osobám, díky jejichž činnosti vznikly, tj. autorům, původcům, výrobcům atd., kteří s nimi mohou v souladu se zákonem nakládat. Dle naší legislativy musí mít ale předměty duševního vlastnictví hmotnou podobu, u nás postačuje tzv. efemérní materializace, tak aby byl předmět vnímatelný smysly.

Právo duševního vlastnictví upravuje i společenské vztahy vznikající při uplatňování výsledků duševní činnosti ve společnosti, tudíž se pak jedná jednak o vztahy majetkové, tak i o vztahy osobní nebo také občanskoprávní. Legislativním základem občanskoprávních vztahů je zejména zákon č. 89/2012 Sb. (občanský zákoník) platný od 1. 1. 2014.

V rámci duševního vlastnictví rozlišujeme výsledky tvůrčí činnosti fyzických osob na autorské či tvůrčí právo průmyslového vlastnictví. Autorské právo (rovněž také právo uměleckých výkonů) a právo související s právem autorským chrání díla vznikající při umělecké tvorbě, vědeckém bádání či uměleckém projevu, počítačové programy a struktury databází atd. Za autorské dílo je považováno dílo autora v jakémkoliv objektivně vnímatelné podobě. Platnost vlastnického práva trvá po dobu autorova života a následně 70 let po jeho smrti. Mezi práva související s právem autorským patří například práva výkonných umělců, výrobců zvukového či zvukověobrazového záznamu, či právo obrazového a televizního vysílání (Jakl, 2014, str. 33-34).

Tvůrčí právo průmyslového vlastnictví je definováno jako nová myšlenka, z níž vychází vlastní řešení a můžeme ho ještě dále dělit do následujících kategorií jako je patentové, vzorové právo (právo užitných a průmyslových vzorů), právo topografií polovodičových výrobků, šlechtitelské právo, právo zdravotnických metod, zlepšovací a jiná tvůrčí práva (Špaček, 2003, str. 20-22).¹

¹ Více k tématice rozdělení tvůrčího práva průmyslového vlastnictví je uvedeno v publikaci (Špaček, 2003, stránky 20-22).

2.1.2 Průmyslové vlastnictví

Jak je již z výše uvedeného textu zřetelné, průmyslové vlastnictví je pouze podmnožinou pojmu duševní vlastnictví a vyznačuje se oproti autorskému právu specifickými rysy, například musí prokázat průmyslovou či hospodářskou využitelnost v opakované výrobě. Dalším rozdílem je také okamžik vzniku ochrany, přičemž průmyslové vlastnictví vzniká, až na výjimky, na základě rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví o udělení ochrany na rozdíl od autorských práv, která většinou vznikají v okamžiku vytvoření díla bez dalších formálních podmínek (Špaček, 2003, str. 20). Jedním z úkolů ochrany průmyslového vlastnictví je potlačování nekalé soutěže.

Průmyslové vlastnictví zahrnuje práva k těm předmětům ochrany, která jsou využitelná v průmyslu, včetně práv k označení využívaných při hospodářské činnosti např. v zemědělství na výrobcích umělých a přirozených (např. víno, pivo, léky, ovoce, minerály) a veškeré služby.

Předměty průmyslové ochrany jsou vymezeny v Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví a spadají sem vynálezy, užité a průmyslové vzory a modely, topografie polovodičových výrobků, zlepšovací návrhy, nové způsoby prevence, diagnostiky a léčení lidí, zvířat a rostlin, nové odrůdy rostlin a plemena zvířat, tovární a obchodní známky, známky služeb, obchodní jméno a údaje o původu zboží nebo označení jeho původu (Špaček, 2003, str. 20).

2.1.3 Patentové právo v systému právních vztahů

Patentové právo představuje soubor hmotněprávních i procesněprávních norem, které stanovují okolnosti potřebné ke vzniku právní ochrany vynálezu, práva a povinnosti subjektů účastnících se procesů v průmyslové právní ochraně a v neposlední řadě samotné nakládání s patentem (Horáček, Čada, & Hajn, 2005, str. 15). Patentové právo v subjektivním smyslu představuje výlučné právo využívat patentem chráněný vynález, uvádět podle něj výrobky do oběhu a vyloučit z takového využití třetí osoby (Radvanová, Kříž, & kol., 2009, str. 236).

Práva a povinnosti vznikající z vytvoření a uplatnění vynálezu (i zlepšovacího návrhu) jsou upraveny v České republice zákonem 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích. Pokud chce vynálezce, aby jeho výtvořby byly chráněny patentem, musí podat přihlášku u Úřadu průmyslového vlastnictví. Patent na vynález může získat buďto sám vynálezce nebo jeho právní nástupce (v případě právnických

osob), či zaměstnavatel. Původce vynálezu je ten, kdo jej vytvořil vlastní tvůrčí prací. Spolupůvodci mají nárok na patent v takovém rozsahu, jak se podíleli na tvorbě vynálezu (Špaček, 2003, str. 20).

Patentové právo se vyznačuje základními principy. Nejvýznamnějším principem, který je při patentové ochraně uplatňován, je princip teritoriality. Zásada říká, že ochrana vynálezu patentu platí pouze na daném území státu, kde byl patent vystaven. Proto, aby vynálezce patent získal, musí splnit podmínky patentovatelnosti dané národním právem.

Tento princip byť je stále platný, je v mnoha směrech omezený, přičemž hlavní příčinou toho je, zavedení patentu Společenství, který bude blíže definován v jedné z následujících kapitol. Přestože se vesměs mluví pouze o této zásadě, existují i jiné, méně časté jako např. zásada výlučnosti, časového omezení ochrany, novosti, či udělování nucených licencí (Boháček & Jakl, 2002, str. 25). Těmito zásadami se podrobněji nebude tato práce zabývat.

2.1.4. Definice patentu na vynález

2.1.4.1 Podmínky patentovatelnosti v evropském právu

Praktická část se zabývá komparací patentové ochrany v České republice a Spolkové republice Německo, proto je vhodné v teoretické části věnovat pozornost porovnání národních zákonů těchto zemí.

V úvodu je zde třeba připomenout, že pojmy patent a vynález bývají často veřejností mylně chápány, ve skutečnosti představuje patent formu právní ochrany, zatímco vynález je jejím předmětem (Čada, 2014, str. 80). Stěžejní legislativu v oblasti ochrany duševního vlastnictví představuje ustanovení Evropské patentové úmluvy (dále pouze jako EPC), které v současné době převzaly členské státy a v rámci harmonizačních procesů je zavedly do svých vnitrostátních právních předpisů. Úmluva avšak neobsahuje jednoznačnou legální definici pojmu vynález, ale stanovuje podmínky patentovatelnosti, které musí daný výsledek tvůrčí duševní činnosti splňovat, aby byl způsobilý k udělení patentové ochrany. V článku 52 odst. 1 EPC je uvedeno: „*Evropské patenty se udělují na vynálezy, které jsou nové, zahrnují vynálezickou činnost a jsou průmyslově využitelné.*“ Jedná se o základní podmínky patentovatelnosti, které jsou dále rozepsány v č. 52 – 57 EPC.

V odst. čl. 52 se ve smyslu odstavce 1 za vynálezy nepovažují zejména a) objevy, vědecké teorie a matematické metody; b) estetické výtvořky; c) plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, jakož

i programy počítačů a d) podávání informací. Ustanovení odstavce 2 vylučují patentovatelnost předmětu nebo činností uvedených v tomto ustanovení pouze pokud se evropská patentová přihláška nebo evropský patent týkají tohoto předmětu nebo činností jako takových.

V následujícím odstavci čl. 53 jsou charakterizovány výluky z patentovatelnosti, v jejichž případě se evropské patenty neudělují, přičemž v těchto případech přihlašovatel nezíská patent, i kdyby jeho vynález splňoval všechny tři podmínky patentovatelnosti. *Jedná se zejména o vynálezy, jejichž obchodní využití by se přičilo „veřejnému pořádku“ nebo morálce, přičemž využití vynálezu nelze za takové považovat jenom proto, že je zákonem nebo nařízením zakázáno ve všech smluvních státech nebo v některém z nich; dále o odrůdy rostlin a plemena zvířat nebo v podstatě biologické způsoby pěstování rostlin či chovu zvířat; toto ustanovení neplatí pro mikrobiologické postupy a výrobky těmito postupy získaných; a o způsoby chirurgického nebo terapeutického léčení lidského nebo zvířecího těla a diagnostické metody používané na lidském nebo zvířecím těle; toto ustanovení se nevztahuje na výrobky, zejména látky nebo směsi, pro použití při těchto způsobech.*

Vynález je považován za nový (podle čl. 54 EPC), pokud není součástí stavu techniky. Je zde i požadavek na světovou novost v okamžiku přihlášení vynálezu k patentování. *Stav techniky obsahuje všechno, co bylo zpřístupněno veřejnosti písemným nebo ústním popisem, využíváním nebo jiným způsobem přede dnem podání evropské patentové přihlášky. Za součást stavu techniky se podle čl. 54 odst. 3 považuje rovněž obsah evropských patentových přihlášek v původně podaném znění, jejichž datum podání předchází den uvedený v odstavci 2 a které byly k tomuto dni nebo po tomto zveřejněny.* Za stav techniky není považováno takové zveřejnění vynálezu, ke kterému nedošlo dříve než šest měsíců před podáním přihlášky vynálezu. Zveřejnění, která nejsou na závadu, jsou uvedena v čl. 55 EPC. Vynálezce se mnohdy dopouští chyby, kvůli které ztratí nárok na udělení patentu, a to proto, že svůj výrobek již někde prezentoval, ať už na výstavě, konferencích, v literatuře, v zahraničí či provedl zkušební sérii. V České republice je v takovém případě přihlašovatel povinen v přihlášce uvést, že byl vynález vystaven a do čtyř měsíců předložit osvědčení, že byl vynález vystaven podle mezinárodní smlouvy (§ 5 odst. 5b zák. č. 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích).

V Úmluvě v článku 56 je uvedeno, že *vynález je výsledkem vynálezecké činnosti, jestliže pro odborníka nevyplývá zřejmým způsobem ze stavu techniky.* Jednodušeji řečeno, že by takovéto řešení nemohlo vzniknout při běžné odborné práci. *Obsahuje-li*

stav techniky také dokumenty uvedené v čl. 54 odst. 3, nepřihlíží se k nim při posuzování vynálezecké činnosti.

Poslední kritérium dle čl. 57 EPC představuje průmyslová využitelnost, což znamená, že vynález musí být takový předmět, který by se dal vyrábět či jinak využívat v průmyslu, zemědělství nebo jiných oblastech hospodářství. Splnění podmínky potvrzuje upotřebitelnost a užitečnost vynálezu.

2.1.4.2 Doba platnosti evropského patentu

Dle čl. 63 odst. 1 EPC je doba platnosti evropského patentu 20 let ode dne podání přihlášky, ale účinky patentu nastávají ode dne oznámení o udělení patentu. Smluvní stát má právo rozšířit dobu platnosti evropského patentu nebo udělit odpovídající ochranu, která následuje bezprostředně po uplynutí doby platnosti patentu, a to za stejných podmínek, jaké platí pro národní patenty: *v případě válečného nebo obdobného nouzového stavu postihujícího tento stát; či je-li předmětem evropského patentu výrobek nebo způsob výroby či použití výrobku, který se před uvedením na trh v tomto státě musí podrobit zákonem stanovenému povolovacímu správnímu řízení.*

2.1.4.3 Práva plynoucí z evropského patentu

Evropský patent poskytuje svému vlastníkovvi ode dne zveřejnění oznámení o jeho udělení v každém státě, pro který byl udělen, stejná práva, jaká by mu poskytoval národní patent udělený v tomto státě, jedná se o práva garantovaná (čl. 64 odst. 1 EPC).

Z toho vyplývá, že vlastník má právo bránit třetím stranám vynález komerčně využívat bez předchozího souhlasu. Patent není avšak užívacím právem, ale poskytuje ochranu vynálezu tím, že jeho držitelé dáva právo bránit komukoli ve výrobě či využití vynálezu bez souhlasu držitele.

Vlastník patentu má právo převést vlastnictví patentu na jinou osobu. Evropská patentová přihláška může být převedena nebo může založit práva pro jeden nebo několik určených smluvních států. Převod evropské patentové přihlášky se provádí písemně a vyžaduje podpis smluvních stran (čl. 71 – 72 EPC). Vlastník patentu má právo uzavírat licenční smlouvy na celý vynález či jeho části pro území určených smluvních států nebo jejich části (čl. 73 EPC).

2.1.4.4 Podání evropské patentové přihlášky a její náležitosti

Evropská patentová přihláška může být podána buďto u Evropského patentového úřadu nebo připouští-li to právo smluvního státu u ústředního úřadu průmyslového vlastnictví nebo jiného příslušného orgánu tohoto státu. Každá přihláška takto podaná má stejný účinek, jako by byla podána v tentýž den u Evropského patentového úřadu (čl. 75 odst. 1 a), b))

Evropskou patentovou přihlášku může podat každá fyzická nebo právnická osoba. Ti přihlašovatelé, kteří mají bydliště nebo sídlo v některém členském státě, nemusí mít ze zákona právního zástupce, ostatní musí být před EPO zastoupeni kvalifikovaným zástupcem. Evropská patentová přihláška se podává v jednom z úředních jazyků EPO – angličtině, francouzštině nebo němčině. Přihlášku je možné podat i v úředním jazyce členského státu, pokud je ve stanovené lhůtě předložen překlad do jednoho z úředních jazyků EPO.

Podací místo je buďto u EPO v Mnichově nebo na pobočce v Haagu či v Berlíně nebo u ústředního úřadu průmyslového vlastnictví (u nás je tímto úřadem Úřad průmyslového vlastnictví) nebo jiného úřadu, pokud to umožňuje nebo nařizuje zákonodárství členského státu. Přihlašovatel musí ve stanovené lhůtě zaplatit příslušné poplatky, jinak je přihláška považována za neplatnou.

EPO kontroluje, zda přihláška splňuje předepsané náležitosti, popř. vyzve přihlašovatele k odstranění nedostatků. Poté vypracuje zprávu o evropské rešerši a společně se stanoviskem k patentovatelnosti zašle přihlašovatelovi. EPO přihlášku zveřejní v nejbližším možném termínu po uplynutí lhůty 18 měsíců ode dne podání nebo ode dne vzniku práva přednosti nebo i před uplynutí této lhůty, pokud o to přihlašovatel požádá. Po zveřejnění evropské patentové přihlášky může podat kdokoli připomínky k patentovatelnosti vynálezu.

Přihlašovatel musí ve lhůtě 6 měsíců od zveřejnění zprávy o evropské rešerši podat žádost o věcný průzkum evropské patentové přihlášky, určit státy, ve kterých chce vynález patentovat a zaplatit stanovené poplatky. Věcný průzkum vychází ze zprávy o evropské rešerši a dále je provedena i rešerše dosud nezveřejněných evropských přihlášek dříve podaných.

Pokud přihláška a její předmět vyhovují požadavkům EPC a přihlašovatel výslovně souhlasí se zněním, na které má být udělen evropský patent, je evropský patent poté udělen. Po obdržení rozhodnutí o udělení evropského patentu musí přihlašovatel

uhradit poplatky spojené s udělením a přeložit patentové nároky do zbývajících dvou úředních jazyků EPO.

Rozhodnutí o udělení evropského patentu nabývá účinnosti dnem oznámení o udělení, které je publikované v Evropském patentovém věstníku. Poté přechází patent do jednotlivých národních fází řízení, kde je na něj pohlíženo jako na patentové přihlášky určených států. Majitel evropského patentu má v každém určeném členském státě stejná práva, jako by podával národní patentovou přihlášku v každém vybraném státě.

Každá řádná Evropská přihláška musí splňovat jisté náležitosti, kterými jsou žádost o udělení evropského patentu, popis vynálezu, jeden nebo několik nároků, výkresy, na něž odkazuje popis nebo nároky, anotace a musí splnit podmínky stanovené v prováděcím předpise. Evropská patentová přihláška podléhá zaplacení přihlašovacího poplatku a poplatku za rešerši. Pokud není některý z těchto poplatků zaplacen včas, považuje se přihláška za vzatou zpět (čl. 78 odst. 1 a 2 EPC).

Přihlašovatel musí v přihlášce určit smluvní státy, přičemž všechny smluvní státy této Úmluvy v době podání evropské patentové přihlášky se považují za určené v žádosti o udělení evropského patentu. Určení smluvního státu může podléhat zaplacení poplatků za určení, přičemž určení smluvního státu lze vzít zpět kdykoliv, do dne udělení evropského patentu (čl. 79 odst. 1 – 3 EPC).

Dnem podání evropské patentové přihlášky je den, kdy byly stanoveny prováděcím předpisem (čl. 80 EPC).

V Evropské patentové přihlášce musí být uveden vynálezce. Pokud není přihlašovatel vynálezcem nebo jediným vynálezcem, musí uvedení vynálezce obsahovat prohlášení, jak získal přihlašovatel právo na patent (čl. 81 EPC). Přihláška se může týkat pouze jednoho vynálezu nebo skupiny vynálezů navzájem tak spojených, že tvoří jedinou obecnou vynálezeckou myšlenku (čl. 82 EPC). V přihlášce musí být uveden alespoň jeden detailní příklad provedení daného vynálezu. V čl. 83 EPC – „objasnění vynálezu“ je uvedeno, že „...vynález musí být v evropské patentové přihlášce objasněn natolik jasně a úplně, aby jej mohl odborník uskutečnit...“, to znamená, že budou odhalená fakta zveřejněna v patentové dokumentaci a tedy bude umožněno, aby se koncepce vynálezu mohla šířit a být ostatními přebírána poté, co patent přestane platit. Zveřejnění vynálezu výměnou za ochranu patentem je označováno jako „patentový obchod.“

Dále musí být v přihlášce uvedené patentové nároky, které vymezují předmět, pro který se požaduje ochrana, ty musí být jasné a stručné a být podloženy popisem (čl. 84 EPC). K přihlášce se přikládá i anotace, která slouží výlučně pro technickou informaci

a nelze ji použít k jinému účelu (čl. 85 EPC). Za podání evropské patentové přihlášky se musí platit podle prováděcího předpisu Evropskému patentovému úřadu udržovací poplatky. Tyto poplatky se platí za třetí a každý další rok, počítáno ode dne podání přihlášky. Není-li udržovací poplatek zaplacen včas, považuje se přihláška za vzatou zpět. Povinnost platit udržovací poplatky končí zaplacením poplatku splatného za rok, v němž je zveřejněno oznámení o zániku evropského patentu.

Podání tištěné přihlášky stojí 180 Euro, v případě elektronické přihlášky je to pak 80 Euro. Pokud žádost překračuje 35 stran, musí přihlašovatel zaplatit za každou další stranu 12 Euro. Patentová rešerše stojí v případě evropské přihlášky 1 500 Euro a poplatek za průzkum 1 405 Euro. Za každý 16. a každý další musí přihlašovatel zaplatit 200 Euro. K nákladům je nutno připočítat náklady na překlady a na patentového zástupce. Celkové náklady na zřízení evropského patentu se pohybují okolo 15 000 Euro (Jihomoravské inovační centrum, 2013).

2.1.4.5 Právo na patent

Aby byl vynález chráněn patentem, musí být podána řádná přihláška u patentového úřadu. Přihlášku může podat jeden či více přihlašovatelů či spolupřihlašovatelů, přičemž přihlašovatel je osoba (fyzická či právnická) (čl. 58 - 59 EPC), která přihlášku vynálezu podává a v případě udělení patentu se stává jeho vlastníkem. Přihlašovatel nemusí být vždy původce. Původce je osoba, která svou tvůrčí prací předmět přihlášky vynálezu vytvořila. V následujících kapitolách bude vysvětlen princip udělování práva na patent a vztah mezi původci a vlastníkem patentu (Čada, 2014, str. 76-78).

2.1.4.5.1 Právo vynálezce na patent

Právo na evropský patent náleží vynálezci nebo jeho právnímu nástupci. Je-li vynálezce zaměstnancem, řídí se právo na evropský patent státním právem, na jehož území je zaměstnanec převážně zaměstnán, popř. se použije právo státního území, na jehož území je podnik, k němuž zaměstnanec náleží (čl. 60 odst. 1 EPC). Vytvořilo-li vynález nezávisle na sobě několik osob, náleží právo na evropský patent osobě, jejíž evropská patentová přihláška má nejstarší datum podání, pokud byla tato přihláška zveřejněna (čl. 60 odst. 2 EPC). Dle čl. 62 EPC má vynálezce vůči přihlašovateli nebo vlastníkovému evropského patentu právo být jako takový uveden před Evropským patentovým úřadem.

Jak v české legislativě, tak v německé platí jistý vynálezový princip a tedy, že právo na patent nemá ten kdo vynález, jako první vytvoří, ale ten, kdo ho jako první přihlásí na úřadu průmyslového vlastnictví. Jedná se tedy o princip „first to file“, na druhou stranu existuje ještě systém „first to invent“, který se používal zejména v USA a znamenal, že právo na patent měl ten, který vynález jako první vynalezl (Ohly, 2014, str. 40).

Platná legislativa upravující vztahy průmyslového vlastnictví je u nás uvedena v zákoně č. 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích (dále též „VynZ“ či „zákon o vynálezech“), jehož úplné znění bylo publikováno jako zákon č. 3/2001 Sb.² (Špaček, 2003, str. 21).

Dle tohoto zákona v § 8 platí tedy, že právo na patent má původce vynálezu nebo jeho právní nástupce, přičemž původcem vynálezu je ten, kdo ho vytvořil vlastní tvůrčí prací a splní veškeré formální, poplatkové a věcné požadavky na patentovou ochranu.³

Původním subjektem ochrany může být pouze fyzická osoba⁴, která vlastní technické tvůrčí schopnosti, jedná se tedy o originální způsob nabytí práva k patentu. Odvozeně ho mohou pak získat subjekty od původních vlastníků. Jedná se zejména o převod práva na právnickou osobu, děděním či rozhodnutím pověřeného orgánu státní správy, poté může být tato osoba subjektem odvozeným. Právo na původcovství, vzniká již vytvořením vynálezu a jedná se o právo osobní povahy, a tedy nelze toto právo převést na jinou osobu (Čada, 2014, str. 76-81).

Původcovství k vynálezu je v některých případech poměrně obtížné určit. Za podmínku původcovství nemůže být považováno zadání dosud nevyřešeného problému, obstarání finančních prostředků na technické řešení, iniciativní přístup k jednání s dalšími odborníky, vytvoření technické dokumentace, provádění zkoušek či výpočtů, vytváření norem a strategie marketingu či technologického postupu, laboratorních zkoušek a výpočtů, jelikož nejde o řešení otevřeného technického problému (Čada, 2014, str. 76-81).

V německé legislativě neupravuje definici původce pouze patentový zákon v § 6 odst. 1 PatG, ale i § 7 odst. 1, kde stojí, že přihlašovatel platí jako oprávněný, ale § 7 odst. 2 je poukazováno na protiprávní odebrání využití dřívější priority. Právo na patent jako

² Často je také označován jako „patentový zákon“.

³ Podobně je charakterizován původce v německém patentovém zákoně v § 6 PatG: „Das Recht auf das Patent hat der Erfinder oder Rechtsnachfolger.“

⁴ Erfinder kann nur natürliche Person sein (Ohly, 2014, str. 40).

„zvláštní právo“ definuje německý občanský zákoník v § 823 odst. 1 BGB (Ohly, 2014, str. 40).

Za původce vynálezu je považována osoba, která se podílela na skutečné realizaci vynálezu, která se provádí obvykle až na konci řetězce, který začíná objevením dosud neznámého jevu nebo vyřešením otevřeného technického problému tvůrčí prací původce, jehož výsledkem je obecné technické řešení (Čada, 2014, str. 76-81).

Relativně často se v patentových přihláškách vyskytují osoby, které jsou označeny za původce, avšak neúčastnily se tvůrčím způsobem na konkrétním vynálezu či technickém řešení. Většinou je velmi obtížné určit, kdy a jaké poznatky či řešení technických problémů skutečně vlastní tvůrčí prací konkrétní osoba vytvořila.

V některých případech může být vynález nebo technické řešení výsledkem tvůrčí činnosti více fyzických osob, které je nazýváno jako spolupůvodcovství. Tento vztah upravuje patentový zákon v § 8 odst. 3 takto: „*Spolupůvodci mají právo na patent v rozsahu, v jakém se podíleli na vytvoření vynálezu.*“ Spolupůvodcem vynálezu je pak každá osoba, která se zúčastnila procesu řešení problému vlastní tvůrčí prací tak, že její tvůrčí přínos je v přímém příčinném vztahu k podstatným znakům předmětného vynálezu (Čada, 2014, str. 76-81; Špaček, 2003, str. 20-21).⁵

Německý zákon upravuje také situaci, kdy vynález vytvoří na sobě nezávisle více původců, pak připadá právo na patent tomu, který první vynález přihlásil u patentového úřadu.⁶ Definicí původce a spolupůvodce se zabývá nejen čistě patentový zákon, ale i jiné zákony jako Gesetz über Arbeitnehmererfindungen zkr. ArbNErfG, kterému bude víc věnováno v následující kapitole zabývající se zaměstnaneckými vynálezy, dále také Bürgerliches Gesetzbuch zkr. BGB, který představuje německý občanský zákoník, a kde je spolupůvodcovství upraveno v § 741 – 747, či dle německého autorského zákona Urheberrecht zkr. UrhG v § 8 musí pak spolupůvodci navzájem brát ohled na ostatní spolupůvodce, a jen se souhlasem všech spolupůvodců může být vynález zveřejněn, použit či změněn (Ohly, 2014, str. 40).

V praxi se tak často stává ve vědeckých parcích, výzkumných institucích či univerzitách, ale ani ve velkých podnicích není neobvyklé, aby na nějakém problému pracovala skupina výzkumníků. I zde dochází k nesrovnalostem mezi jednotlivými

⁵ „Haben mehrere gemeinsam eine Erfindung gemacht, so steht ihnen das Recht auf das Patent gemeinschaftlich zu.“ (§ 6, 2 PatG)

⁶ „Haben mehrere die Erfindung unabhängig voneinander gemacht, so steht das Recht dem zu, der die Erfindung zuerst beim Patentamt angemeldet hat.“ (§ 6,3 PatG)

původci. Úřad průmyslového vlastnictví avšak nezkoumá vlastnické právo původců, ale pouze naplnění podmínek zápisné způsobilosti jednotlivých přihlášek, vychází pouze z údajů o původcích či kolektivu původců, které jsou uvedeny v přihlášce. Pokud dojde ke sporu mezi spolupůvodci, řeší tento problém soud (Knudsen & Lauber, 2005, str. 84-85).

2.1.4.1.2 Zaměstnanecký patent

Evropská patentová úmluva problematiku zaměstnaneckých nebo také jinak podnikových patentů zatím neřeší. V národních patentových zákonech vybraných zemí je ovšem tato úprava zavedena. V dnešní době již téměř neexistují geniální vynálezci jako jednotlivci, ale ve většině případů (80 – 90 %) se jedná o vynálezy vytvořené v týmu výzkumníků velkých firem, výzkumných parků a univerzit, pro které jsou investice do inovací stěžejními.

Podle „VynZ“ se jedná o vynálezy, které byly podle ustanovení § 9 vytvořeny ke splnění úkolu z pracovního poměru, z členského nebo jiného obdobného pracovněprávního vztahu k zaměstnavateli. Takto přechází právo na patent na zaměstnavatele, není-li smlouvou předem stanoveno jinak. Právo na původcovství tím ale dotčeno není. Původce, který vytvořil vynález v pracovním poměru, je povinen zaměstnavatele o této okolnosti neprodleně písemně vyrozumět a předat mu podklady potřebné k posouzení vynálezu (§ 9 odst. 2). Zaměstnavatel se musí podle § 9 odst. 3, do tří měsíců od vyrozumění vyjádřit, zda uplatní právo na patent, v opačném případě přechází toto právo zpět na původce (Čada, 2014, str. 83-92).

Podobně řeší úpravu podnikových patentů i německá legislativa, která kvůli legislativním sporům mezi patentovým a pracovním zákonem vytvořila samostatný zákon, který se zabývá problematikou udělování patentů k vynálezům vytvořených v zaměstnaneckém vztahu.⁷ Většinou je tento vztah upraven již v pracovních smlouvách mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem a stojí na principu, že zaměstnavatel (firma, univerzita či výzkumný park aj.) investují do inovací a nových technologií a zaměstnávají odborníky, kterým poskytují vhodné pracovní prostředí, informace a materiál potřebný na výzkum (Ohly, 2014, stránky 41-42).

⁷ V původním názvu „Arbeitnehmererfindungsgesetz“, zkr. ArbNErfG

Během této doby jsou obě smluvní strany povinny zachovávat vůči třetím osobám mlčenlivost o vynálezu a to i po uplynutí této lhůty. Jinak by mohl např. původce vynálezu předmětný vynález zveřejnit, a to by mohlo způsobit znemožnění či výrazné oslabení průmyslověprávní ochrany pro zaměstnavatele. To samé by mohlo ohrozit i původce, na kterého by zpět přešlo právo, a zaměstnavatel by porušil mlčenlivost. Řešením případných konfliktů jsou vnitřní právní předpisy, které tyto vztahy v podniku upravují. Zaměstnavatel může uplatnit i vnitřní opatření obecné povahy, ve kterém může své zaměstnance zavázat k mlčenlivosti o všech významných okolnostech, skutečnostech a poznacích, se kterými v souvislosti se svým zaměstnáním přišli do kontaktu (Čada, 2014, str. 93-94).

Zaměstnavatel, který uplatní právo na patent má povinnost přiznat zaměstnanci přiměřenou odměnu, dle § 9 odst. 4, která je závislá na technickém a hospodářském významu vynálezu a dosaženého přínosu pro podnik, přičemž se dále přihlíží k materiálovému podílu zaměstnavatele na vytvoření vynálezu a k rozsahu pracovních úkolů původce. Pokud vyplacená odměna neodpovídá přínosu z užívání daného vynálezu, má původce právo dle § 11 odst. 3 na dodatečné vypořádání.

V případě, kdy se zaměstnavatel, který uplatnil právo na patent, rozhodne nepřihlásit ho k průmyslověprávní ochraně, mohou vznikat značné spory a nedorozumění. Původce má právo na odměnu, avšak v tomto případě nejsou většinou k dispozici žádné patentové nároky (Čada, 2014, str. 90). Autor Zima avšak ve svém vědeckém článku zdůrazňuje, že zaměstnanec má nárok na odměnu bez ohledu na to, zda zaměstnavatel řešení vůbec nepřihlásil k právní ochraně, zda ho utajil či sám kvalifikovaně zveřejnil a také i v případě, kdy vynález nezískal právní ochranu či nebyl později úspěšný na trhu (Zima, 2011).

Obecně není zcela zřejmé, kde jsou hranice mezi vynálezy, které byly vytvořeny ke splnění úkolu z pracovního poměru a které, již nespádají pod režim podnikových vynálezů. Stanovit poměr mezi výsledkem tvůrčí činnosti práce původce a jeho pracovněprávními povinnostmi není v některých případech snadné. Zvláště obtížné to může být ve veřejných výzkumných institucích, vysokých školách, dalších akademických pracovištích či jiných výzkumných organizacích. Zde jsou ve většině případů práva a povinnosti zaměstnanců vůči zaměstnavateli upravovány vnitřní směrnici. (Čada, 2014, str. 83).

Problémem také bývá samotné rozhodnutí zaměstnavatele, zda se rozhodne využít práva na patent. V některých případech se zaměstnavatel rozhodne právo na patent

nevyužít, přestože má výsledek tvůrčí práce povahu vynálezu, pak přichází podnik i zaměstnanec o značné výnosy, které mohly být realizovány z případného převodu těchto poznatků nebo z licenčních smluv. Pokud přejde vlastnické právo zpět na zaměstnance, dochází také často k nezájmu uplatnit právo na patent, a to zejména z důvodu řady formálních náležitostí, včetně zpracování jednotlivých částí přihlášek a jejich úprav.

Obtížné vztahy mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem mohou nastat v případě, že dojde k dočasné změně místa výkonu práce či dokonce zaměstnavatele. Příkladem jsou dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, stáže, pracovní cesty a dočasný výkon práce zaměstnance u jiného zaměstnavatele. Řešením případných budoucích nesrovnalostí může být vytvoření přehledných vnitřních právních norem a provázanosti jednotlivých ustanovení v oblasti pracovního práva a ochrany duševního vlastnictví a dále smluvních ujednání mezi partnery těchto vztahů (Čada, 2014, str. 83-90; Špaček, 2003, str. 22-23).

Právo na patent nepřechází na zaměstnavatele přímo ze zákona, avšak musí zaměstnavatel učinit jistý právní úkon spočívající v uplatnění tohoto práva, který musí být předložen písemně. Není-li právo zaměstnavatele včas uplatněno, přechází zpět na původce, tzn. zaměstnance a ten má následně, pokud dojde k udělení patentové ochrany, výlučné právo k užívání vynálezu. To představuje pro zaměstnavatele jisté riziko, jelikož zaměstnanec může na základě tohoto práva zakázat využívání či jiné nakládání s tímto vynálezem či může poskytnout licenci nebo ho i odprodat konkurenční firmě (Čada, 2014, str. 83-90; Špaček, 2003, 22-23).

Existují značné rozdíly v úpravě pracovněprávních vztahů mezi zaměstnanci soukromé sféry či naopak zaměstnanci veřejného sektoru, díky čemuž musí být v některých zemích vytvořena zvláštní právní úprava. Pracovníci veřejného sektoru přijdou v rámci svých pracovních povinností často do styku s novou technikou, která je financována z veřejných prostředků a má celospolečenský dopad (např. ve zdravotnictví, bezpečnosti, životního prostředí atd.) (Čada, 2014, str. 83-90; Špaček, 2003, 22-23).

Právní legislativa v oblasti podnikových vynálezů v rámci pracovního poměru se v jednotlivých státech značně liší. To může způsobit překážky v oblasti výzkumu a vývoje v případech, kdy se na řešení problémů podílejí tvůrčím způsobem spolupracující osoby z různých států, které tak podléhají rozdílnému právnímu režimu.

V Německu došlo k odlišení několika způsobů patentování, přičemž prvním typem jsou podnikové patenty tzv. Dienstleistung, které jsou upraveny v § 4 ArbNErfb. Vynálezy mohou být dle tohoto paragrafu odst. 1 buďto závazné či volné. Jedná se

o vynálezy, které vzniknou během uzavřeného pracovněprávního vztahu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Dle § 5 má zaměstnanec přihlašovací povinnost, stejně tak jako je tomu v České republice. Zaměstnavatel má podle § 6 čtyři měsíce na to, aby se rozhodl, zda uplatní právo na vynález či ho převede zpět na zaměstnance. Pokud zaměstnavatel nemá zájem využít přední právo na patent, přechází toto právo automaticky zpět na zaměstnance (§ 6 odst. 2). V tomto případě musí zaměstnavatel dle § 8 písemně převést práva na patent na volný vynález, se kterým již může zaměstnanec volně nakládat. V § 9 je upraveno odměňování zaměstnanců, které je vztaženo na hospodářské využití, hodnotu vynálezu, pracovních činností a zkušeností zaměstnance. Zde platí „odměňovací systém“ vytvořený spolkovým ministerstvem práce, který se vypočte jako hodnota vynálezu krát podílový faktor. Již dříve přišlo do diskuze i paušalizování odměn, ale nebylo pozitivně přijato. V případě nesrovnalostí se zaměstnanec i zaměstnavatel může obrátit dle §§ 28 ff na rozhodovací instituci DPMA ⁸(Ohly, 2014, str. 42-43; (Hassemer, 2015)).

Dalším typem jsou volné vynálezy tzv. Freie Erfindungen, jejichž negativní definice je uvedena pod § 4 odst. 3. Jedná se o vynálezy, které nemají s pracovněprávním vztahem nic společného. Zde tedy zaměstnanec disponuje právy k vynálezu již od samého začátku. Podle § 18 má povinnost zaměstnavatele s touto skutečností obeznámit a dle § 19 mu nabídnout licenci přednostně (Ohly, 2014, str. 42-43; (Hassemer, 2015)).

Třetím typem jsou technické zlepšovací návrhy tzv. Technische Verbesserungsvorschläge, které jsou definovány částečně v § 3 jako návrhy jiné technické změny, které nejsou patenty ani užitnými vzory a dále pak ještě v § 20, přičemž úprava je podobná jako u vynálezů samotných (Ohly, 2014, str. 42-43).

2.1.4.1.3 Univerzitní patenty

Pod tímto pojmem si lze představit vynálezy vytvořené výzkumnými pracovníky univerzit, profesory či studenty. Pracovníci či profesori jsou většinou zaměstnání na bázi pracovněprávního vztahu, ať už se jedná o uzavření dohody či pracovního poměru.

V dnešní době je obvyklé, že výzkumné a vynálezecké práce vznikají v menších skupinách vědeckých pracovníků a studentů či doktorandských studentů a jejich školitelů. Studenti či odborní pracovníci se pak dostanou často do situace, kdy se stanou spolupůvodci vynálezu (Knudsen & Lauber, 2005, str. 108-111; Čada, 2014, str. 95-98).

⁸ Německý patentový a známkový úřad

V případě studentů ve vztahu k vlastní univerzitě či jinému vzdělávacímu zařízení se nejedná o pracovněprávní vztah, ale na druhé straně není zcela možné určit, o jaké vztahy z pohledu technické tvůrčí činnosti se jedná. Studenti technických, lékařských a jiných vysokých škol, zejména doktorandských studijních programů se dostávají poměrně často do kontaktu s novými technologiemi a lze předpokládat, že se budou zapojovat i do vědecké a výzkumné činnosti společně se stálými zaměstnanci. Obrázek v příloze č. 1, přesně ukazuje navrhovaný základní postup patentování na českých univerzitách.

Tato práce se nebude avšak zabývat autorskoprávní úpravou (tj. tzv. škoní dílo), ale pouze technickým řešením problémů, které je vytvořeno samostatnou činností pracovníků a studentů.

Dle obecných pravidel by mělo vlastnictví práv k výsledku výzkumu či získanému vynálezu náležet univerzitě, avšak mnohdy může být určení vlastnictví ne zcela jednoznačné. Na základě zvláštní či chybějící vnitrostátní legislativy může nastat situace, kdy mohou uplatňovat třetí osoby práva k výsledkům výzkumu. Jedná se zejména o spolupráci studentů na vědecké činnosti univerzity. Student jako takový nevystupuje vůči univerzitě v žádném zaměstnaneckém vztahu, přičemž by se pak i na něj vztahoval § 9 patentového zákona. Právo na patent v rozsahu, v jakém se na vytvoření vynálezu podílel, zůstane tak u studenta jakožto původce, a tak se student může stát i vlastníkem či spoluvlastníkem patentu.

V České republice zatím neexistuje výslovná právní úprava, která by tento problém řešila. Narážíme tak na problém, kterým by se mělo české právo a ministerstvo spravedlnosti zabývat (Čada, 2014, str. 95). Zatímco judikatura v národním právu jako takovém chybí, jsou přenechány veškeré kompetence v rukou samotných vysokých škol a jejich vnitřních právních předpisů. Tyto dokumenty by měly mimo jiné zásadní měrou přispět k objasnění konkrétních podmínek a okolností, které ovlivňují ochranu duševního vlastnictví v prostředí daného subjektu a napomáhají komercializaci výsledků tvůrčí činnosti zaměstnanců.

I v tomto případě platí úprava odměňování dle § 9 odst. 4 patentového zákona, jako tomu bylo při běžných podnikových vynálezech, avšak na základě těchto obecných podmínek je stanovení přiměřené odměny často velmi obtížné. Často dochází ke sporům mezi výzkumným pracovníkem a jeho pracovištěm, které může dojít až k soudním sporům a odchodům pracovníků z pracoviště. Právě proto mají průhledné vnitřní právní předpisy zajistit, jak bude k uvedeným podmínkám přistupováno, jakým postupem bude

přiměřená odměna stanovena a kdy bude vyplacena. Jedná se také o jednu z motivačních metod, která pokud má správně fungovat, musí obě strany dodržovat dané podmínky (Čada, 2014, str. 162).

Sporům v tomto případě lze také předcházet tak, že bude již před zahájením činnosti na vědecké či výzkumné práci uzavřena dohoda o budoucím právu na vynález, která bude vyhovovat oběma stranám. Součástí dohody může být podmínka bezpodmínečného převodu řešení na pracoviště nebo sjednání licenční smlouvy. Dalším relativně jednoduchým řešením je přijetí studenta do pracovního poměru, přičemž poté se na něj bude vztahovat právní úprava jako u „podnikových vynálezů“ (Čada, 2014, str. 96).

Přestože Evropská Komise doporučuje využívání legislativní úpravy podnikových vynálezů v celé EU, vyskytují se ještě stále rozdíly v právním postupu z pohledu vytvoření vynálezu univerzitními profesory, na které se v některých zemích vztahuje výsada profesorů (professor's privilege). To pak znamená, že profesori na univerzitách mohou uplatnit práva k jejich výsledkům z výzkumu. Tuto výsadu plně uznává zejména Švédsko, Itálie či v omezeném rozsahu Finsko. Jiné státy jako např. Dánsko a Německo tu výsadu již zrušily (OECD, 2016; Lissoni & Montobbio, 2015).

V Německu se na vysokoškolské profesory vztahuje od roku 2002, kdy bylo zrušeno privilegium, již výše zmíněný zákon ArbNErfG, který v § 42 Besondere Bestimmungen für Erfindungen an Hochschulen⁹ upravuje budoucí vztahy mezi vysokoškolskými pracovníky, studenty a samotnou univerzitou. Ten platí pro všechny univerzity, technické univerzity, technické vysoké školy, odborné vysoké školy, ale také pro umělecké a pedagogické vysoké školy a další. Také zde platí že, studenti na bakalářském, magisterském či doktorandském studiu nevystupují vůči univerzitě v žádném pracovněprávním vztahu. Jedná se o volnou vynálezeckou činnost, při které byl vytvořen nový volný vynález. Formálně se jedná o běžné výzkumné práce, jako jsou bakalářské, magisterské, doktorandské či práce při vykonávání praxe, které nenesou žádnou povinnou studentskou činnost. Univerzita si nemůže nárokovat právo ani, pokud student využíval univerzitní výzkumné zařízení či pomůcky. Pokud tak studenti vytvořili nějaký vynález nebo se na něm spolupodíleli, získávají svůj podíl a stávají se volnými či svobodnými vynálezci. Nastává avšak situace, že pak se student stává sám vlastníkem těchto práv a musí si sám zajistit průmyslově právní ochranu. Dál musí dbát na to, aby

⁹ V překladu: Zvláštní ustanovení pro vynálezy na vysokých školách

nedošlo ke zveřejnění jeho práce dříve, než přihlásí vynález u patentového úřadu, jelikož by pak ztratil právo na získání patentové ochrany.

Toto platí pouze tehdy, pokud se nejedná o studentské pomocné síly, výzkumné studentské síly či tutor, kteří jsou zaměstnání na bázi nějaké pracovněprávní úpravy, pak se i na ně vztahuje výše zmíněný ArbNErfG. Často se stává, že pokud chce student pracovat v rámci své závěrečné práce na nějakém větším kooperačním či vědeckém projektu v nějakém podniku či univerzitě, musí již před jejím začátkem podepsat smlouvu o budoucím vzdání se práv ve prospěch univerzity, popř. firmy, tzv. Abtretungsvereinbarung (Schilling, 2014, str. 44-49).

§ 42 ArbNErfG je zvláštním ustanovením pouze pro výše zmíněné vysoké školy, ale už ne pro jiná výzkumná střediska a parky, jako je např. Fraunhofer Institute, zde platí opět pouze obecná úprava zákona o podnikových vynálezech. (Knudsen & Lauber, 2005, str. 164).

Vynálezce má dle § 18 ohlašovací povinnosti vůči svému nadřízenému, přestože to ve vztahu mezi výzkumníkem a univerzitou někdy vede k napjatým vztahům, jelikož zaměstnanci vysokých škol mají zákonem garantované právo na svobodu vědy, výzkumu a odborného vzdělání (Hassemer, 2015). Tento zákon obsahuje jistý kompromis, kdy výzkumník pokud nechce vynést zjištěné informace na veřejnost a chce si je nechat pouze pro sebe, pak je osvobozen od ohlašovací povinnosti (§ 42 odst. 2 ArbNErfG). Pokud by chtěl ale vynález zveřejnit až za nějaký čas, musí přesto zaměstnavatele o této skutečnosti zpravit, a tedy zpravidla dva měsíce před zveřejněním, aby měla univerzita možnost vynález jako první patentovat, ještě předtím než se vynález stane součástí stavu techniky (§ 42 odst. 1 ArbNErfG). Zaměstnanec, který poruší tuto povinnost, se dopouští i porušení pracovní smlouvy s vysokou školou a může být i trestně stíhán (Knudsen & Lauber, 2005, str. 165).

Vynálezce musí být finančně odměněn, zpravidla se jedná o 30 % z příjmu hodnoty vynálezu. Původci zůstane také právo tento vynález dále využívat jak v dalším výzkumu, tak i ve vzdělávání. Pokud se univerzita vzdá práva na patent, přechází právo na přihlášení patentu zpět na původce (Knudsen & Lauber, 2005, str. 166).

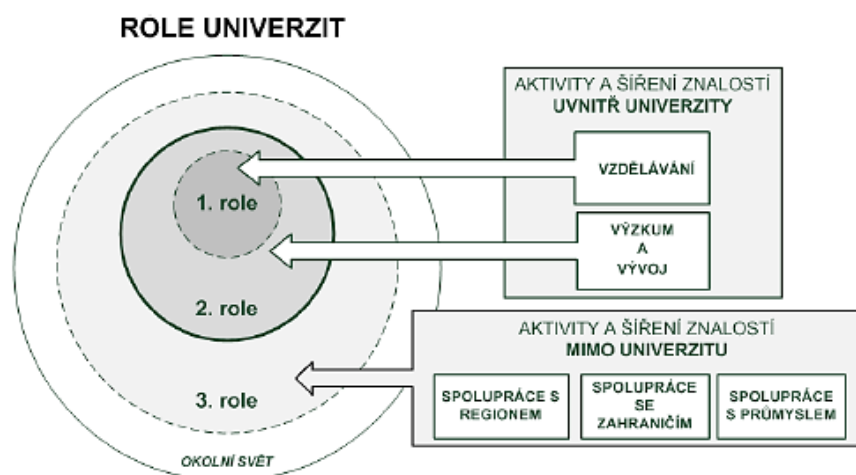
Transfer technologií

Transfer technologií představuje soubor činností a procesů vedoucích k uplatnění znalostních výsledků univerzit a dalších výzkumných organizací na trhu. Znalosti a nové technologie přinášejí celou řadu přínosů, jak pro přímé aktéry (univerzity a její

zaměstnance a studenty či podniky), tak i pro společnost v daném regionu. Některými z výhod mohou být například zlepšení struktury financování vědy a vysokého školství, zvyšování inovativnosti, konkurenceschopnosti, kvality života a atraktivnosti regionu pro investory. Univerzity se tak mohou dostat k vedlejšímu zdroji financování dalšího výzkumu a získat tak i odměny pro své vědecké pracovníky a také zvyšovat uplatnitelnost absolventů v praxi. Podniky v daném regionu mohou využít výzkumných služeb univerzit a tak získat přístup k unikátním, jinak nedostupným výsledkům výzkumu, na které by firma neměla k dispozici vědecké kapacity, přístroje či know-how. Firmy tak mohou několikanásobně snížit riziko neúspěchu vlastního výzkumu a výrazně snížit i náklady s výzkumem spojené (Krč, 2012, str. 4-6).

Na českých vysokých školách je transfer technologií ještě stále v počátcích, a to co je v jiných vyspělých zemích, jako je například Německo, Francie, Velká Británie či skandinávské země, běžné, se u nás potýká ještě stále s nepříliš velkým pochopením. Často dochází k rozporům mezi názory vědců a vedoucích pracovníků, kteří oponují argumentem, že hlavním posláním univerzity je zejména vzdělávání, vedlejším pak výzkum a vývoj. Ve skutečnosti však poslání univerzity zahrnuje hned tři různé, vzájemně provázané role, tak jak zobrazuje obrázek č. 1 (Krč, 2012).

Obrázek č. 1: Role a poslání univerzit

Zdroj: (Krč, 2012, str. 9)

Jak je možno vidět, třetí rolí univerzity pak z velké části zahrnuje právě transfer technologií. Transfer znalostí a technologií je v dnešní době považován za jeden z klíčových faktorů konkurenceschopnosti vyspělých ekonomik, proto jej zapracovávají vysoké školy i ministerstva do svých dlouhodobých strategických dokumentů a plánů rozvoje. Současným problémem avšak bývají nedostatečné veřejné finanční prostředky

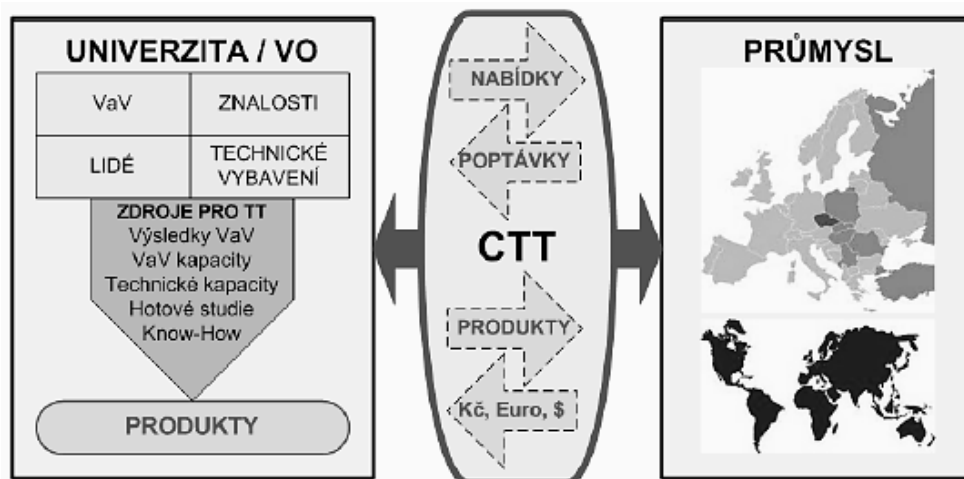
na vývoj a výzkum a zároveň neustále se zvyšující náklady na nové technologie a kvalifikované zaměstnance (Žížalová & kol., 2011). Praxe ale ukazuje, že není jen důležité správně zpracovat tyto dlouhodobé dokumenty, mnohem důležitější je jejich praktická realizovatelnost.

České univerzity se v posledních letech snažily stále více svých výsledků proměnit v udělený patent či užitný vzor, důvodem avšak nebyla inovační horečka, ale spíše bodový systém RIV, podle něhož byla každá výzkumná instituce hodnocena a na jehož základě pak získala finanční prostředky z rozpočtu České republiky na podporu svých činností. Systém byl postaven na získání určitého počtu bodů za každý konkrétní výsledek výzkumu a vývoje, avšak bez ohledu na posouzení významu a praktického přínosu. V mnoha případech se jednalo o neúčelové patentování, jelikož přes značné náklady, které musí univerzita vynaložit na získání patentové ochrany, nebyla vynálezecká řešení dále promítnuta do fáze komercializace, např. formou prodeje licencí (Eliáš, 2013). Univerzity si volí mezi dvěma hlavními motivy k patentování, a tedy k formálnímu získání patentu, který představuje konečný cíl, či motivem ochránění technického řešení před konkurencí, a tak mít možnost získat zpět vynaložené prostředky a další finance na další výzkum (Krč, 2012, str. 12). Centra transferu technologií se potýkají s různými překážkami, ať už se jedná o problémy na straně firem či samotné mateřské univerzity. Situaci nenapomáhá ani nejasně nastavená legislativa, zejména zákon o vysokých školách, který přesně nevymezuje možnosti a pravidla pro komercializaci výsledků výzkumu či zákon o daních z příjmů znevýhodňující daňový odpočet pro firmy při zadání výzkumu univerzitám a výzkumným organizacím, oproti zajištění výzkumu vlastními silami. Také firmy mohou mít špatné zkušenosti s výzkumy prováděnými akademickými institucemi, které mohou chybně porozumět cílům podniku či špatně interpretují výsledky výzkumu.

Procesy spojené s transfery technologií si vyžadují principy velmi odlišné od myšlení a principů obvyklých v akademickém prostředí. Na to aby univerzity uplatnily své výsledky vývoje a výzkumu na trhu, je potřeba využít služeb externích agentur či zřídit samostatnou specializovanou organizační jednotku, které získá autonomii, pravomoci i zdroje. Z toho důvodu univerzity často zakládají centra či kanceláře transferu technologií. Toto centrum představuje specializované pracoviště, které by mělo dokázat zprostředkovat a garantovat kvalitní komunikaci mezi akademickým a průmyslovým prostředím. Mezi hlavní činnosti centra se řadí zejména zajištění průmyslověprávní ochrany poznatků, vyhodnocení jejich tržních potenciálů, zajištění nabídky poznatků

aplikační sféře a realizaci vlastního prodeje. Toto pracoviště by mělo být vysoce profesionální, maximálně efektivní a současně by mělo ulehčit práci výzkumníkům, kteří se tak již nemusí zabývat administrativní, ale pouze vědeckou činností (Žížalová & kol., 2011).

Obrázek č. 2: Role centra transferu technologií

Zdroj: (Krč, 2012, str. 21)

Vědečtí pracovníci mnohdy zastávají velmi negativní názor proti komercializaci na vysokých školách a nesnaží se vidět v této činnosti budoucí potenciál dalšího rozvoje univerzity. Správně prováděná komercializace výsledků výzkumu přitom může univerzitě pomoci v mnoha směrech. Nejen, že ulehčí vynálezci od nutné administrativy, ve které se spousta jedinců neumí správně pohybovat, ale i pomůže se univerzitě zviditelnit a získat lepší postavení. Dalším cílem takovéto kanceláře ve spolupráci s vedením univerzity je nastavit dostatečně motivující systém odměňování původců a zavést přehlednou univerzitní legislativu, zabývající se transferem technologií.

Univerzita jakožto poskytovatel licence tak získává prostředky na zaplacení vědecké činnosti zaměstnanců. Přičemž běžné sazby licenčních poplatků za patent se pohybují v rozmezí 0,5 – 12 %, nejčastěji avšak mezi 2 – 8 % z čisté prodejní ceny výrobků (Čada, 2014, str. 187).

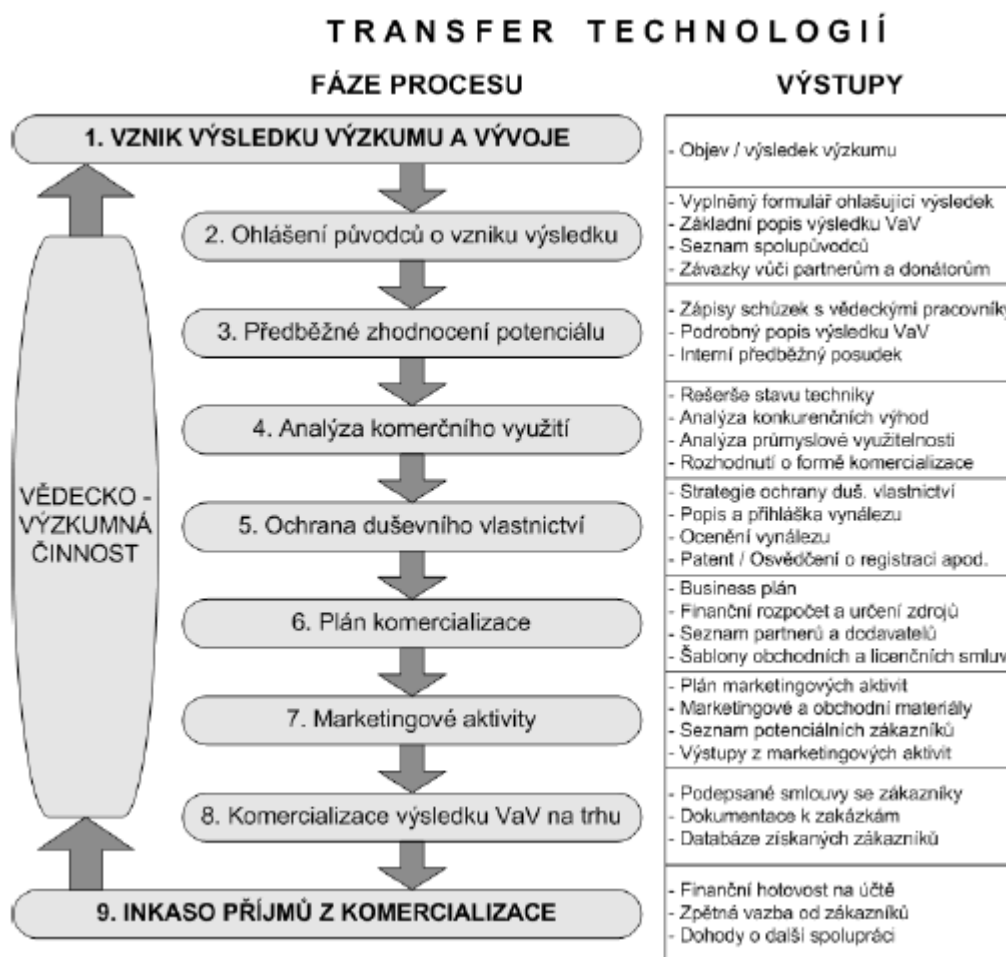
Centrum mimo jiné musí zajišťovat i získání ochrany práv k průmyslovému vlastnictví. Musí shromažďovat informace o nově vzniklém duševním vlastnictvím na univerzitní půdě a podávat přihlášky k jeho ochraně na Úřad průmyslového vlastnictví, dále provádět analýzy komerčního potenciálu, připravovat marketingovou a obchodní strategii a zprostředkovávat převody těchto práv a licenčních smluv (Krč, 2012, str. 22).

Mezi nejčastější formy komercializace je možno zařadit zejména prodej licencí na výsledky vlastního výzkumu, zakázkový či partnerský výzkum, poskytování

poradenských, znaleckých a lektorských služeb. Dále sem patří prodej hotových studií, analýz či zakládání nových firem ve formě spin-off či start-up. Založení těchto firem je považováno za jednu z účinných forem tržní realizace výsledků výzkumu a vývoje. Jedná se o firmu založenou většinou pracovníky, kteří byly zapojeni do daného výzkumného či vývojového projektu, jehož výsledky mají komerční potenciál. Tato firma většinou získá výhradní licenci od univerzity, na níž je postaven i samotný podnikatelský záměr. Univerzita většinou umožňuje pracovníkům firmy využívat své laboratorní a přístrojové kapacity, služeb odborných zaměstnanců a dalších možných zdrojů. Odměnou pak pro ni je podíl na komerčních výnosech firmy, šíření veřejného uznání a propagace univerzity.

Proces transferu technologií se může v praxi v rámci různých institucí lišit, většinou záleží na vnitřním nastavení a platných směrnících dané organizace. Tento postup transferu technologií od vzniku zdroje přes komercializaci až po samotnou realizaci na trhu navrhuje autor Krč ve své informační brožuře (Krč, 2012).

Obrázek č. 3: Proces transferu technologií

Zdroj: Krč, 2012, str. 8

Vybudování a provoz těchto center bylo většinou financováno z operačních programů EU, zejména pak z Evropských strukturálních a investičních fondů, jak na to upozorňuje K. Klusáček a kol. Podstatná částka podpory šla přitom pouze na zřízení center, nikoli na výběr kvalitního personálního obsazení. Cílem center by měla být jejich samostatnost v obchodních činnostech a poskytování licencí na výsledky vývoje. Bohužel, tak jak je popisováno v dosavadní literatuře, se centra zatím příliš v této oblasti neangažují. V budoucnu dojde pravděpodobně k situaci, kdy už centra nebudou financována z evropských dotací, ale budou muset svoji činnost hradit ze zisků z obchodní činnosti. Pokud se centra neosamostatní, je možné, že nebude již v silách univerzity zajistit další chod centra a dojde buďto k jeho sloučení s dalšími centry jiných univerzit či k jeho úplnému zrušení (Klusáček & kol., 2013).

2.2 Historický vývoj v patentovém právu

2.2.1 Raná historie

Současné patentové právo má hluboké historické kořeny. První zmínky bývají v literatuře spojovány již se starověkým Egyptem a Babylonií. Zvláště oblíbené je opatření z republiky Sybaris, které zmiňuje řecký filozof Athenaionos koncem 2. století před naším letopočtem.

Říká, že pokud by nějaký kuchař vymyslel vlastní nový chutný pokrm, bylo by mu uděleno privilegium, díky kterému by nikdo do uplynutí jednoho roku nesměl daný pokrm vyrábět, pouze sám vynálezce. Během této doby dostane zisk z výroby pouze výrobce, tak aby se i ostatní zapojili do této soutěže a pokoušeli se o úspěšné vynálezy (Čada, 2014, str. 18).

Dne 19. března 1474 bylo přijato v Benátské republice dóžecí privilegium o ochraně vynálezů. Pravidlo, které v té době platilo, bylo v mnoha směrech velmi pokrokové a bylo definováno jako právo výlučné. Byly zde přesně stanoveny podmínky definující novost i sankce, pro toho, kdo toto právo porušil. Díky tomuto právu došlo k rychlému rozvoji tohoto území, jelikož se sem přesouvali nadaní jedinci, kteří tak na omezenou dobu deseti let mohli chránit své nápady před ostatními. Po uplynutí doby ochrany mohl každý daného řešení volně užívat či na něj navazovat pro další rozvíjení původního řešení, čímž se přispívalo k rychlejšímu hospodářskému rozvoji. Většinou se jednalo o vynálezy podobného charakteru, jako jsou různé typy mlýnů či výstavby kanálů. První patent byl udělen 26. září 1475 jistému Mattheovi z Pisy, který si nechal patentovat vynález z kategorie mlýnů a byl chráněn na 25 let. V období mezi léty 1475 a 1549 bylo vystaveno 109 patentů technického rázu (Pfaller, 2008).

V Anglii v období 13. a 14. století byl používán modernější patentový systém, tzv. zvláštní systém privilegií, která byla udělována za přenesení úspěšných novinek ze zahraničí tak, aby se zvyšovala konkurenceschopnost země, snížil dovoz a zlevnila výroba. Tyto patenty měly formu otevřených dopisů, které byly ve Francii pojmenovány jako *lettre patente* či v angličtině *letters patent*. Systém privilegií se udržel v platnosti až do 20. století, přičemž panovníci udělovali úplatné monopoly nejen na technické inovace, ale i na obchodní a výrobní. Později rozhodl Jakub I., že jsou monopoly protiprávní, ponechal v platnosti pouze projekty pozdějších vynálezů. Na začátku 17. století byl přijat nový zákon o monopolech (tzv. Statute of Monopolies), který prohlásil udělené monopoly

za neplatné. Prohlášení se nevztahovalo na patenty a výsady, které byly uděleny na období 14 let či kratší (Čada, 2014, str. 19-20).

Vedle Anglie se patentové právo rozvíjelo i v jiných evropských zemích, příkladem je Francie, kde jistě i velkou roli sehrála Francouzská revoluce. Autor si mohl zajistit ochranu pro své vynálezy v závislosti na výši plateb na 5, 10 či 15 let.

V Americe byl přijat první zákon až roku 1790. Byla to reakce na podporu pokroku ve vědě a užitéch uměních. Původní verze patentového zákona byla poměrně stručná, po její modernizaci, o kterou se zasloužil zejména Thomas Jefferson, již obsahovala i definici patentovatelného vynálezu. Tento systém byl zrušen v roce 1836, jelikož bylo udělováno příliš velké množství „primitivních“ patentů (Čada, 2014, str. 21).

2. 2. 2 Tvorba novodobého patentového práva a mezinárodní smlouvy

Mezinárodní smlouvy na ochranu průmyslových práv je možno dělit do tří základních kategorií. První z nich jsou smlouvy univerzální, které zasahují do všech či více oblastí práv na ochranu průmyslového a duševního vlastnictví. Jedná se zejména o Pařížskou úmluvu na ochranu průmyslového vlastnictví, Úmluvu o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví a poslední je Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví. Dále jsou to mezinárodní smlouvy na ochranu průmyslových práv k výsledkům tvůrčí činnosti, které se týkají zejména ochrany patenty chráněných vynálezů, užitných vzorů, topografií polovodičových výrobků a průmyslových vzorů. Poslední skupinu tvoří mezinárodní smlouvy na ochranu průmyslových práv na označení, které představují zejména mezinárodní úmluvy týkající se ochranných známek, označení původu a obchodního jména. Více bude v této práci věnováno pouze několika významnějším mezinárodním smlouvám z první skupiny a Smlouvě o patentové spolupráci (Jakl, 2003, str. 84).

2. 2. 2. 1 Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví

Patentové zákony dnešního typu začaly být ve většině evropských zemí tvořeny až na přelomu 18. a 19. století, jako reakce na rozvoj obchodních vztahů, které vyžadovaly vzájemnou mezinárodní spolupráci a vývoj v občanském a trestním právu. Systém ochrany průmyslového vlastnictví, který byl do této doby používán, začal nevyhovovat, především proto, že směna zboží začala mít mezinárodní charakter, zatímco původní zákony měly platnost pouze v rámci jednotlivých států či regionů (Jakl, 2003,

str. 83). Globalizace mezinárodního obchodu vedla ke vzniku celé řady mezinárodních multilaterálních smluv v oblasti průmyslového vlastnictví. Prvním impulsem byla mezinárodní výstava vynálezů konaná v roce 1873 ve Vídni, která poukázala na nedostatečnou ochranu průmyslového vlastnictví, z toho důvodu byl v témže roce svolán Vídeňský kongres pro reformu patentů, na kterém se státy dohodly vypracovat návrhy mezinárodní dohody. V průběhu dalších deseti let se tvořil a schvaloval návrh úmluvy. Úmluva byla přijata v roce 1883 jako tzv. Pařížská unijní úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví, která byla prvním významným harmonizačním prvkem oboru ochrany průmyslového vlastnictví (platnost smlouvy byla od léta 1884) a měla nejdříve 14 členů¹⁰. Postupně docházelo k doplňování původního textu tzv. revizními akty. Proces revidování Pařížské úmluvy proběhl v letech 1900 v Bruselu, 1911 ve Washingtonu, 1925 v Haagu, 1934 v Londýně, 1958 v Lisabonu. K posledním změnám došlo v roce 1967 ve Stockholmu (vyhl. č. 64/1975 Sb., ve znění vyhl. č. 81/1985 Sb.). Většina států je vázána nejnovějším zněním vyhlášky, která byla přijata ve Stockholmu. Československo se stalo členským státem 5. října 1919. Státy, které podepsaly Pařížskou unijní úmluvu, tvoří tzv. Pařížskou unii, která má v dnešní době více než 170 členů.

Pařížská Úmluva patří mezi smlouvy univerzální a je vůbec první mezinárodní úmluvou v oblasti průmyslového vlastnictví, která zahrnuje i patentové právo, přestože jsou v ní upraveny pouze některé otázky z oblasti patentové ochrany. Jedná se o plnohodnotnou mezinárodní organizaci, která vystupuje pod záštitou Světové organizace duševního vlastnictví (označované jako WIPO či OPMI) a sdružuje všechny podobné unie v oblasti průmyslových a autorských práv. Organizační struktura PUÚ je tvořena pracovními (Shromáždění, Výkonný výbor a Sekretariát) a výkonnými orgány. Členské státy mají povinnost zřídit úřad na ochranu průmyslového vlastnictví.¹¹ (Hák, 2005, str. 14-16).

Systém Úmluvy je založen na třech základních principech a tedy: teritoriality, asimilace a unijní priority. Úmluva neprolamuje zásadu teritoriality právní ochrany. Ochrana je omezena pouze na území státu, kde bylo právo uděleno, přičemž podmínky ochrany si vytvoří daný stát sám. Zásadní průlom na poli mezinárodního práva bylo zavedení tzv. národního asimilačního režimu, který řeší cizinecký režim, díky němuž jsou

¹⁰ Úmluvu podepsalo 11 států – Belgie, Brazílie, Salvador, Francie, Guatemala, Itálie, Nizozemí, Portugalsko, Srbsko, Španělsko a Švýcarsko. Před vstupem v platnost se přidala ještě Velká Británie, Tunisko a Ekvádor.

¹¹ V České republice představuje tuto instituci Úřad průmyslového vlastnictví České republiky.

smluvní státy povinny zajistit příslušníkům všech ostatních smluvních států stejnou ochranu, jakou poskytují příslušníkům vlastním až na dvě situace, a tedy uplatnění zvláštních procesních pravidel vůči cizincům a naopak přiznání cizincům některých zvláštních práv, které v dané zemi neplatí. Tento princip je uveden v č. 2 a 3 Úmluvy (Hák, 2005, str. 14-16).

Posledním důležitým právním institutem, který Pařížská unijní úmluva zavedla, je tzv. unijní priorita, a tedy přihlašovatel průmyslového práva k ochraně získá po podání první přihlášky v kterémkoliv ze smluvních států právo přednosti, které mu umožňuje v průběhu prioritní lhůty podat stejnou přihlášku v kterémkoliv dalším smluvním státě, kde se na tuto přihlášku hledí, jako byla podána ve stejný den jako přihláška původní. Díky této změně není tedy již nutno žádat současně o ochranu ve všech státech, kde by chtěl přihlašovatel podnikat a také se tím vyřešilo nebezpečí, že pokud přihlašovatel zveřejní vlastní přihlášku v jedné zemi, bude to bráno jako překážka novosti v udělení patentu v zemi jiné. Přihlašovatel má tak dostatek času po podání první přihlášky, aby si připravil veškeré potřebné dokumenty. Délka prioritní lhůty je stanovena na 12 měsíců pro vynálezy a užité vzory a na 6 měsíců pro průmyslové vzory a ochranné známky. Přihlašovatel si musí v každé zemi nárokovat prioritu a doložit potřebné prioritní doklady, což někdy bývá spojeno s poměrně komplikovanou administrativní procedurou (Jakl, 2014, str. 185-186).

2.2.2.2 Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví¹²

Světová organizace duševního vlastnictví byla založena v roce 1970 v Ženevě a představuje orgán, který spravuje veškeré mezinárodní smlouvy. Hlavním cílem organizace je podporovat ochranu duševního vlastnictví v celém světě spoluprací mezi státy. WIPO podporuje také uzavírání mezinárodních závazků směřujících k podpoře ochrany duševního vlastnictví, nabízí svoji spolupráci státům požadujícím právně technickou pomoc v této oblasti, shromažďuje a rozšiřuje informace o ochraně duševního vlastnictví a provádí a podporuje studie, z nichž pak zveřejňuje jejich výsledky. Organizace dále zajišťuje i správní služby pro Pařížskou unii, Bernskou unii a další zvláštní unie. Nejvyšším orgánem je Valné shromáždění v čele s generálním ředitelem a členové shromáždění jsou zástupci jednotlivých smluvních států, přičemž má každý jeden hlas. Sekretariát Organizace je tvořen Mezinárodním úřadem (Jakl, 2003, str. 85).

¹² Anglický název Worldwide Intellectual Property Organisation (dále jen WIPO)

2. 2. 2. 3 Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví ¹³

Patří mezi jednu z 25 mnohostranných mezinárodních dohod týkajících se mezinárodního obchodu, které byly uzavřeny v rámci tzv. Uruguayského kola v roce 1994, v rámci jednání konference o Všeobecné dohodě o clech a obchodu (známé jako GATT). Spolu s touto dohodou byla založena i Světová obchodní organizace – World Trade Organization (WTO). Jedná se o první mezinárodní smlouvu, která se zabývá problematikou know how a obchodním tajemstvím. Dohoda také definuje pojem duševní vlastnictví jednoznačně šířeji, než tomu bylo v Pařížské úmluvě (Jakl, 2003, str. 87).

Dohoda vychází z již existujících mezinárodních smluv, které zavazují členy WTO k jejich dodržování a zároveň respektuje národní systémy ochrany duševního vlastnictví a vychází z předpokladu, že práva k duševnímu vlastnictví patří mezi práva soukromá.

Základním cílem Dohody TRIPS bylo zmenšit deformace a překážky mezinárodního obchodu, podporovat účinnou a přiměřenou ochranu práv k duševnímu vlastnictví a zajistit, aby se opatření a postupy k dodržování práv k duševnímu vlastnictví nestaly překážkami oprávněného obchodu a zajistit přiměřená pravidla a podmínky pro účinnou aplikaci mezinárodních dohod.

Stejně jako u Pařížské unijní úmluvy zde funguje princip národního asimilačního režimu, který je doplněn ještě o režim nejvyšších výhod, přičemž platí, že pokud smluvní stát přizná tento režim jinému smluvnímu státu, musí ho pak přiznat všem ostatním smluvním státům, tak aby nebyli cizinci mezi sebou navzájem diskriminováni (Jakl, 2003, str. 87).

2. 2. 2. 4 Štrasburské dohody

V rámci procesu harmonizace ochrany práv průmyslového vlastnictví byly zpracovány Výborem expertů pro patentové otázky tzv. Štrasburské dohody, které jsou celkem tři. První z nich se nazývá Evropská dohoda o formálních požadavcích kladených na přihlášku patentu, která byla podepsána v červnu 1953. Jejím hlavním úkolem bylo sjednotit formální požadavky kladené na patentové přihlášky jednotlivými patentovými úřady partnerských zemí a zjednodušení procesu zpracování přihlášek.

O rok později byla uzavřena Evropská dohoda o mezinárodním patentovém třídění, při které byla smluvními státy vytvořena tzv. Zvláštní unie, která přijala jednotný

¹³ V angličtině se nazývá Trade Related Aspects of Intellectual Property Right (dále pouze TRIPS)

celosvětový systém třídění patentů na vynálezy, autorských osvědčení na vynálezy, užitných vzorů a osvědčení o užitečnosti. Cílem bylo prohloubit mezinárodní spolupráci a harmonizovat právní systémy v oblasti průmyslového vlastnictví.

Nejúspěšnější dohodou byla Dohoda o unifikaci některých pojmů hmotného patentového práva, která byla uzavřena v roce 1963, a jejím hlavním přínosem bylo stanovení podmínek patentovatelnosti vynálezů. Tato dohoda velmi pomohla i při přípravných pracích, týkajících se Smlouvy o patentové spolupráci (Jakl, 2003, str. 88).

2. 2. 2. 5 Smlouva o patentové spolupráci¹⁴

Tato smlouva byla podepsaná ve Washingtonu dne 19. června 1970 a dostalo se jí ještě následných revizí v letech 1979 a 1984. Byla reakcí na růst počtu přihlašovaných vynálezů a tím se neustále dostával do povědomí i problém nutnosti podání a existence souběžných přihlášek téhož vynálezu v jednotlivých státech. Smlouva PCT je často označována za jeden z nejvýznamnějších mezinárodních dokumentů v oblasti patentové spolupráce po Pařížské unijní úmluvě. Územní působnost této smlouvy není určen pouze evropským státům, proto ji nelze považovat za přímou součást vyvíjejícího se evropského práva. Smluvní státy tvoří Unii pro spolupráci při podávání přihlášek na ochranu vynálezů, při provádění rešerší a při průzkumu, jakož i pro poskytování speciálních technických služeb. Česká republika je signatářem smlouvy PCT od roku 1991 (Jakl, 2014, str. 194).

Hlavními cíli, které si smlouva předsevzala, jsou zejména přispění k pokroku vědy a techniky, zdokonalení ochrany vynálezů, podpora hospodářského vývoje rozvojových zemí či zlevnění získávání patentové ochrany ve více zemích.

Zavedení této smlouvy mělo za úkol zjednodušení a zpřehlednění mezinárodního systému ochrany průmyslového vlastnictví, a toho bylo hned v několika směrech dosaženo. Nyní je tedy možno podávat pouze jedinou mezinárodní přihlášku, která je účinná ve všech smluvních státech, poté bude proveden jediný formální průzkum a mezinárodní rešerše prováděné jediným patentovým úřadem. Bylo zavedeno i centralizované mezinárodní zveřejňování mezinárodních přihlášek. Tyto postupy tvoří mezinárodní fázi řízení PCT, na kterou poté navazuje národní fáze, která probíhá před jednotlivými patentovými úřady smluvních zemí (Jakl, 2014, str. 89).

¹⁴ Z anglického názvu Patent Cooperation Treaty (dále jen PCT)

2. 2. 2. 6 Haagská dohoda

Tato dohoda je dohodou o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů a byla uzavřena dne 6. listopadu 1925 v Haagu a dále byla revidovaná v roce 1934 v Londýně a doplněna opět v Haagu v roce 1960. Dohoda má pro evropské průmyslové právo značný význam, který spočívá v tom, že mezinárodní přihláška, která je podána prostřednictvím Národního úřadu průmyslového vlastnictví k mezinárodnímu úřadu (WIPO) v Ženevě má účinky národních přihlášek ve všech státech, které přihlašovatel určil jako státy, ve kterých má o ochranu zájem.

Haagská dohoda nevyžaduje nutnost předchozího zápisu průmyslového vzoru v zemi původu. Stanovuje základní náležitosti mezinárodní přihlášky, procesní postupy, povinnosti mezinárodního úřadu a také poplatky, které jsou za tento úkon požadovány. Přihlášku k mezinárodnímu zápisu průmyslového vzoru nebo modelu je možno podat přímo u Mezinárodního úřadu či prostřednictvím národního úřadu smluvního státu, pokud to právní řád tohoto státu dovoluje (Hák, 2005, str. 23; Jakl, 2003, str. 92).

Mezinárodní úřad vede mezinárodní rejstřík vzorů a modelů a provádí zápisy mezinárodních přihlášek a je také povinen zasílat národním úřadům členských zemí periodický věstník, kde musí být uveřejněny všechny přihlášky průmyslových vzorů a modelů. Významným bodem Haagské dohody je tzv. hromadná přihláška, která může zahrnovat větší množství vzorů nebo modelů, pokud jsou určeny k použití na předmětech začleněných do stejné třídy mezinárodního třídění vzorů a modelů. Česká republika ještě není členem této dohody (Hák, 2005, str. 23; Jakl, 2003, str. 92).

2. 2. 2. 7 Madridská dohoda a Madridský protokol

Celým názvem se smlouva jmenuje Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek, která byla podepsána 14. dubna 1891 v Madridu a od této doby byla již šestkrát revidovaná, naposled v roce 1979. Tato dohoda je zvláštní úmlouvou ve smyslu článku 19 Pařížské unijní úmluvy. V současnosti je součástí této dohody již téměř padesát členských států, přičemž aplikace některých ustanovení a možnost přístupu dalších členských zemí byla v roce 1989 upravena uzavřením Protokolu k Madridské dohodě (Jakl, 2003, str. 89-91; Hák, 2005, str. 24-25).

Madridská dohoda umožnila mezinárodní registraci u Mezinárodního úřadu v Ženevě a umožňuje tak získat jedinou mezinárodní přihláškou známkovou ochranu ve více zemích. Přihlašovatel ochranné známky musí být příslušníkem některého

členského státu nebo v něm musí mít sídlo nebo skutečně působící průmyslovou nebo obchodní provozovnu. Přihlašovatel musí nejdříve registrovat známku u svého národního nebo regionálního úřadu a teprve pak ji prostřednictvím tohoto národního nebo regionálního úřadu přihlásit u Mezinárodního úřadu v Ženevě. Vazba na národní zápis trvá ještě pět let od data mezinárodního zápisu, teprve po uplynutí této doby se mezinárodní zápis stane na národní ochranné známce nezávislým. Předmětem přihlášky může být pouze jedna známka. Mezinárodní úřad neprovádí věcný průzkum, ten provádějí národní úřady (Jakl, 2003, str. 89-91; Hák, 2005, str. 24-25).

Národní úřady mají pak jeden rok na to, aby odmítly přihlašovanému označení přiznat ochranu. To představuje tzv. prozatímní odmítnutí ochrany, které obdrží přihlašovatel ve formě úředního výměru, který se nazývá „Avis de Refus Provisoire“. Přihlašovatel se může pokusit rozhodnutí vyvrátit ve speciálním řízení, nepodaří-li se mu to, úřad vydá rozhodnutí o konečném odmítnutí ochrany na daném území, tzv. Avis de Refus Definitif.“

I přes revize této dohody existovaly země, kterým tento madridský systém nevyhovoval, mezi nimi byly např. USA, Velká Británie či Japonsko. Z toho důvodu bylo nutné vytvořit nový systém, který by na tuto dohodu navazoval a zároveň by odstranil některé nedostatky, které byly doposud překážkou. Proto byl dne 27. června 1989 v Madridu přijat Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek (zkráceně také Madridský protokol). Přičemž smluvní stranou tohoto Protokolu se může stát každý členský stát Pařížské unijní úmluvy a každá mezivládní organizace, jejímž alespoň jedním členem je člen Pařížské unie a která disponuje regionálním úřadem pro zápis ochranných známek s účinky zápisu pro území této organizace. Tento Protokol měl velmi významný dopad, jelikož nyní již není podmínkou mezinárodního zápisu zápis ochranné známky v zemi původu, ale postačí pouze přihláška mezinárodní známky.

Doba zápisu ochranné známky byla zkrácena z dvaceti na deset let s možností další obnovy. Naopak došlo k prodloužení lhůty pro podávání námitek jednotlivými národními úřady zvolených zemí z jednoho roku na 18 měsíců. Dále byl přijat další jednací jazyk, kterým je vedle francouzštiny nyní i angličtina (Jakl, 2003, str. 89-91; Hák, 2005, str. 24-25).

3. Patentové právo v unijním právu

Ochrana duševního vlastnictví je stále více považována za významný strategický nástroj hospodářského rozvoje. Tento fakt si uvědomuje i Evropská unie, která se snaží tento trh regulovat, odstraňovat překážky volného pohybu zboží a volné soutěže a zároveň podporuje příznivé prostředí pro inovace a investice.

EU bojuje proti padělání a pirátství a projevuje snahu o harmonizaci národního patentového práva členských států, tak aby bylo evropským společností usnadněno patentování vynálezů na území EU i za jeho hranicemi.

Úkolem ochrany duševního vlastnictví není regulovat vztahy mezi osobami, jako je tomu u předpisů, které se týkají hmotných statků, deliktů, smluv, soutěže, obchodního či trestního práva, nýbrž odměnit tvůrce a podporovat tak hospodářský a technický pokrok (Košťál, 1/2011, str. 47- 48).

3.1 Vzájemné působení unijního práva a práva členských států EU

Právní normy v oblasti duševního vlastnictví nemají ve vztazích mezi evropským a národním právem členského státu žádné zvláštní postavení. Každý členský stát se zavazuje aplikovat unijní právní normy do svého právního řádu, přičemž aplikace práva znamená přijmout distinkci mezi právní normou a skutečností, a tedy implikuje jistou myšlenku, která je založena na podřazení nějakého skutkového stavu pod právní normu, zhodnocení takového skutkového stavu dle právní normy a vyvození právních důsledků. O aplikaci práva můžeme hovořit v širším a v užším smyslu (Čermák, 2003, str. 94-98).

V širším smyslu se tak rozumí jakýkoli proces uskutečňování právních norem jejich adresáty. Adresáti právních norem se chovají v souladu s právem buď vědomě, nebo nevědomě. Vědomé chování spočívá v tom, že si obstarávají právní rady u advokátů a jiných právníků, právních expertů či státních a jiných veřejných institucí. Nevědomé dodržování práva je založeno a automatickém chování adresátů a pevně zavedených způsobů chování.

Aplikace práva v užším smyslu je prováděna zejména soudy a jinými k tomu povolanými institucemi, například správními úřady nebo rozhodci (Čermák, 2003, str. 94-96).

V posledních letech dochází k narůstající složitosti právních řádů členských států a nastává stále častěji situace, kde nelze o skutkovém jevu rozhodnout na základě jedné právní normy. Úkolem rozhodujícího orgánu je zjistit a aplikovat všechny právní normy z daného právního odvětví, ale i z odvětví na které dále dopadá posuzovaný skutkový děj a je součástí pravomoci rozhodovacího orgánu.

Po vstupu České republiky do EU se nejedná pouze o právní normy českého právního řádu, ale i právní normy unijního práva. Často nastává situace, že může mezi aplikovanými právními normami existovat jistý rozpor a tudíž se vylučuje jejich možné vzájemné použití. Tyto rozpory se řeší na základě řady principů, které mají většinou povahu právních norem či obecně přijímaných interpretačních postulátů (Čermák, 2003, str. 94-96).

V národním právním řádu existují jisté vzájemné vztahy. V první řadě jde o vztahy hierarchické, které nastávají mezi právními normami různé právní síly. Je dáno, že zákon má vyšší právní sílu než vyhláška nebo nařízení vlády, které mohou být vydány pouze v souladu se zákonem. Dále se jedná o intertemporální vztahy, kde se uplatňuje zejména zásada *lex posterior derogat priori*, tj. novější právní úprava nahrazuje starší právní úpravu. Aplikované právní normy jsou většinou v poměru obecného ke zvláštnímu a v tomto případě se uplatňuje zásada *lex specialis derogat legi generali*, tj. zvláštní právní předpis má přednost před právním předpisem obecným. Dle této zásady je dáno, že obecný právní předpis lze aplikovat jen v té míře, kde tuto problematiku neupravuje předpis zvláštní. Po vstupu České republiky do EU nastávají také otázky vzájemného vztahu právních norem českého a unijního práva, přičemž evropské právo svůj vztah k národním předpisům členských států samo reguluje.

Česká republika je po vstupu do EU povinna aplikovat unijní právní normy. Tyto právní normy jsou nejprve aplikovány státními orgány a soudy členských států a teprve v druhé řadě Soudním dvorem Evropského Společenství a jinými orgány EU.

Unijní právo představuje vlastní právní řád, integrovaný od nabytí účinnosti Smlouvy do právních systémů členských států, jenž je pro jejich soudy závazný (Čermák, 2003, str. 94-98).

3. 2 Prameny evropského práva

Prameny evropského práva se nejobecněji dělí na primární a sekundární.

3. 2. 1 Primární právo

Primární právo má povahu jakéhosi ústavního práva Společenství a práva upravujícího fungování evropských institucí. Zahrnuje platné zakládající smlouvy Evropské Unie, tj. Smlouvu o fungování EU, Smlouvu o EU a Smlouvu o zřízení Evropského společenství pro atomovou energii. K primárnímu právu také patří smlouvy, které mění a doplňují zakládací smlouvy a přílohy těchto smluv. Dále sem patří smlouvy o přístupu nových členských států. Naopak primární právo nezahrnuje mezinárodní smlouvy, které uzavřela EU s třetími stranami (Čermák, 2003, str. 97).

3. 2. 2 Sekundární právo

K právním pramenům sekundárního práva patří především nařízení a směrnice. Vedle toho se sem zařazují rozhodnutí, doporučení a stanoviska a některé další právní akty. Právní prameny sekundárního práva jsou zakotveny v předpisech práva primárního, zejména ve Smlouvě o založení EU (Čermák, 2003, str. 97).

3.2.2.1 Nařízení (Regulations)

Nařízení je upraveno v čl. 249 Smlouvy o založení Evropského společenství a má obecnou závaznost. Znamená to tedy, že je závazné ve všech svých částech a bezprostředně použitelné v každém členském státě. Adresáty nařízení jsou přímo právnické a fyzické osoby v jednotlivých členských státech. Okamžikem nabytí platnosti nařízení, musí být nařízení aplikováno soudy a správními orgány členských států, stejně jako předpisy vnitrostátního práva tohoto členského státu. Nařízení obsahuje obecnou úpravu, která je aplikována na předem neurčený okruh případů.

Jedním z nařízení v oblasti duševního práva je například nařízení č. 40/94 o ochranné známce Společenství (tzv. evropská známka) nebo nařízení č. 2081/92 o ochraně zeměpisných údajů a označení původu pro zemědělské výrobky a potraviny. Jednotné nařízení platí i pro zavedení patentu Společenství či průmyslovém vzoru Společenství, který platí po udělení jednotně a nedílně na celém území EU (Čermák, 2003, str. 97).

3.2.2.2 Směrnice (Directives)

Také směrnice je zakotvena v témže článku 249 jako nařízení. Směrnice není určena přímo fyzickým a právnickým osobám, nýbrž je závazná pro konkrétní členské státy. Stanovuje pouze výsledek, volba formy či prostředků jak výsledků dosáhnout, je ponechána v pravomocech členských států.

Směrnice zavazuje členské státy, aby určitým způsobem formovaly své vnitrostátní právo a tak zejména cestou legislativních opatření zajistily dosažení určitého výsledku. Tento proces představuje implementaci směrnic do vnitrostátního práva členského státu. Členský stát musí tedy národní právo harmonizovat ve všech významných aspektech, od podmínky udělení práva k průmyslovému vlastnictví, po stanovení účinků práva a důsledků porušování těchto práv (Čermák, 2003, str. 97).

Státy jsou povinny zajistit úplnou implementaci směrnic ve faktickém i právním ohledu, nestačí tedy pouze přijmout příslušné právní akty do národního práva, ale je nutné tyto akty v praxi aplikovat a interpretovat je v souladu se směrnicí a ostatními předpisy evropského práva.

Příkladem směrnice vydané EU zasahující do oblasti práva duševního vlastnictví může být například směrnice č. 89/104/EEC k aproximaci zákonů členských států vztahující se k ochranným známkám nebo směrnice č. 91/250/EEC o právní ochraně počítačových programů. Zavedení směrnice bylo použito například i v oblasti ochranných známek, topografií polovodičových výrobků, průmyslových vzorů a biotechnologických vynálezů.

3.2.2.3 Jiné akty sekundárního práva

Do této skupiny patří také individuální rozhodnutí, doporučení a stanoviska a některé další právní akty. Mají zpravidla povahu konkrétních správních aktů nebo politických rozhodnutí a pro právo členských států mají jen omezený význam (Čermák, 2003, str. 97).

3.3. Možnost zahraniční průmyslově právní ochrany

Většina subjektů, které se účastní zahraničního obchodu, se setkají s nutností řešit otázku ochrany průmyslových práv i v zahraničí. Každý subjekt bude usilovat o co nejširší teritoriální ochranu, o co nejrychlejší cestu k získání patentu a co nejnižší finanční náklady, které se pojí se získáním patentové ochrany.

V dnešní době existují tři možnosti jak získat a udržovat právní ochranu předmětů průmyslového vlastnictví, lze to tedy tzv. národní, mezinárodní a regionální cestou. K tomu lze využít existující celosvětové nebo regionální systémy (Jakl, 2014, str. 208; Háek, 2005, str. 28).

3.3.1 Národní systémy právní ochrany průmyslového vlastnictví

V průběhu devatenáctého a dvacátého století byl vytvořen novodobý systém možností, jak získat ochranu vynálezů, užitných a průmyslových vzorů, ochranných známek a dalších. Tento princip stál na tom, že se předměty průmyslového vlastnictví přihlašovaly u jednotlivých národních úřadů a institucí.

Každá členská země Pařížské úmluvy musela proto zřídit národní úřad průmyslového vlastnictví a ústřední přihlašovnu, aby bylo možno oznamovat patenty na vynálezy a jiné předměty průmyslového vlastnictví veřejnosti (Jakl, 2014, str. 208-209).

Při podání přihlášky národní cestou musí přihlašovatel podat samostatné přihlášky do jednotlivých zemí, v nichž má zájem získat právní ochranu. Přihlašovatelé vynálezů musí důkladně zvážit, zda se jim ve vybraných zemích vyplatí žádat o patentovou ochranu. Podání přihlášky a její řízení je již samo o sobě poměrně nákladné. V případě, že je přihlašovatelí uděleno právo na patent, musí hradit také udržovací poplatky.

Přihlašovat musí před podáním přihlášky národní cestou přezkoumat podmínky pro udělování právní ochrany v té které zemi, požadavky na úpravu přihlášky, výši nákladů na řízení a udržovacích poplatků. Pokud je přihláška podávána národní cestou, je přihlašovatel povinen mít zástupce či advokáta, přičemž náklady uhrazení jeho služeb tvoří významnou položku v celkových nákladech patentové ochrany.

Zejména kvůli výši nákladů a zdoluhavému procesu přihlašování není tato varianta přihlašování již tak oblíbená a řada přihlašovatelů, kteří mají zájem o patentovou ochranu ve více zemích, volí raději možnost na základě mezinárodních smluv či prostřednictvím regionálních systémů (Jakl, 2014, str.208-209).

3.3.2 Mezinárodní systémy právní ochrany průmyslového vlastnictví

Globalizace mezinárodního obchodu si vyžádala v druhé polovině 20. století uzavření dalších mezinárodních multilaterálních smluv týkajících se průmyslových práv. Jednalo se zejména o Smlouvu o patentové spolupráci - PCT¹⁵, která umožňuje přihlašovatelům ze všech kontinentů světa ochranu technických řešení.

Systém PCT je založený na tom, že pokud přihlašovatel podá jedinou mezinárodní přihlášku, má tato přihláška stejné účinky jako podání národních přihlášek ve všech smluvních státech. Přihlašovatel tak nemusí v rozmezí lhůty jednoho roku vynaložit ve všech těchto zemích nezbytné náklady na překlady, zastoupení, poplatky apod. Tento systém představuje jednoznačně jednodušší a levnější cestu než v rámci národní cesty podávání přihlášek (Jakl, 2014, str. 114-117).

Přihláška se podává u tzv. přijímacího úřadu, tedy u národního úřadu země přihlašovatele, u Mezinárodního úřadu v Ženevě či Evropského patentového úřadu v Mnichově nebo u jeho poboček v Haagu a v Berlíně pokud se jedná o přihlašovatele z členského státu Evropské patentové úmluvy, Harrarského Protokolu o patentech a průmyslových vzorech nebo Euroasijské patentové úmluvy. Dále je možné podávat patentovou přihlášku i prostřednictvím Africké regionální organizace pro průmyslové vlastnictví – ARIPO nebo prostřednictvím Euroasijského patentového úřadu – EAPO. Jazyk, v němž se mezinárodní přihláška PCT podává, je závislý na jazyku přijímacího úřadu a na jazyku rešeršního a průzkumového úřadu, který si přijímací země zvolila. Česká Úřad průmyslového vlastnictví zvolil jako mezinárodní rešeršní a průzkumovou autoritu Evropský patentový úřad, což pro české přihlašovatele představuje výběr z angličtiny, francouzštiny či němčiny (Jakl, 2014, str. 109-117).

Přijímací úřad provede formální průzkum přihlášky, jehož kopie musí být zaslána jak Mezinárodnímu úřadu, tak i mezinárodní rešeršní autoritě. Dále musí být přijímacím úřadem vybrány poplatky. Přihlašovatel si po provedení mezinárodní patentové rešerše a předběžném průzkumu vyznačí členské státy, tzv. designated states, kde si přeje, aby byla přihláška účinná. V těchto státech pak bude platný tentýž den podání přihlášky jako na mezinárodní přihlášce.

Shromáždění PCT zvolilo několik mezinárodních rešeršních autorit, kterými jsou kromě Evropského patentového úřadu také patentové úřady Austrálie, Číny, Japonska,

¹⁵ Smlouva PCT je podrobněji v této práci vysvětlena v kapitole 2. 2. 5.

Rakouska, Ruska, Španělska, Švédska a USA. Mezinárodní rešerše („international search“) je prováděna průzkumovými úřady a je zhotovena během čtyř až pěti měsíců ve formě tzv. rešeršní zprávy („international search report“) a zprávy o mezinárodním předběžném průzkumu („international preliminary examination report“), která je zaslána přihlašovatel, který se může rozhodnout, zda chce vzít přihlášku zpět, či ve kterých zemích chce uplatňovat právo na patent. Poté následuje mezinárodní zveřejnění přihlášky PCT (Jakl, 2014, str. 214-216).

Následuje řízení před úřady jednotlivých zemí, zvolenými přihlašovatelem v tzv. národní fázi řízení, která je zahájena teprve poté, co přihlašovatel zaplatil národnímu úřadu příslušné poplatky, předložil překlad popisu vynálezu a patentových nároků do úředního jazyka dané země a určil místního zástupce pro řízení. K platnosti patentu v jednotlivých zvolených státech je třeba provést tzv. „validaci“, která představuje předložení překladu evropského patentu do úředního jazyka dané země, zaplacení příslušných zřizovacích a poté také udržovacích poplatků. Lhůta pro podání odporu proti udělení evropského patentu trvá devět měsíců od jeho publikace ve Věstníku.

Systém PCT je založen na několika charakteristikách, a tedy, namísto několika národních přihlášek se podává jediná mezinárodní přihláška, která je platná ve všech smluvních státech, dále se provádí jediný formální průzkum mezinárodní přihlášky, který je proveden jediným patentovým úřadem, každá mezinárodní přihláška je podrobena mezinárodní rešerši, každá mezinárodní přihláška je mezinárodně zveřejněna. Tyto postupy tvoří dohromady tzv. mezinárodní fázi řízení PCT, na kterou navazuje tzv. národní fáze, která již probíhá před jednotlivými patentovými úřady členských zemí, a která v kladném případě končí udělením patentu a jeho zveřejněním. Přihlašovatel musí vstoupit do národní fáze do 31 měsíců od skončení fáze mezinárodní (Jakl, 2014, str.114-117).Tuto přihlášku může podat fyzická či právnická osoba, která je příslušníkem smluvního státu nebo má na jeho území bydliště či sídlo. Přihláška se podává u národního patentového úřadu daného státu, tento úřad se pak nazývá úřad přijímací.

Základními cíli systému PCT je přispívat k rozvoji vědy a techniky; zdokonalovat zákonné ochrany vynálezů; zjednodušovat a z hospodárňovat získávání ochrany na vynálezy při zřízení ochrany ve více členských zemí; usnadňovat a urychlovat přístup veřejnosti k technickým informacím nových vynálezů; podporovat a urychlovat hospodářský vývoj rozvojových zemí tak, aby vzrostla účinnost jejich právních systémů (Jakl, 2014, str. 209-214).

3.3.3 Regionální systémy

V druhé polovině dvacátého století se pozvolna vytvořila v jednotlivých světových regionech jakási integrační seskupení, která mají vlastní regionální úřady, které se buďto specializují jen na právní ochranu vynálezů, tomu tak je u Evropského patentového úřadu v Mnichově a Euroasijského patentového úřadu v Moskvě, či na ochranné známky a průmyslové vzory, které má ve své kompetenci Úřad pro harmonizaci ve vnitřním trhu – OHIM v Alicante. Regionální systémy se rozvinuly již i v Africe a v řadě arabských států (Jakl, 2014, str. 218).

3. 3. 3. 1 Evropský patent

V padesátých až šedesátých letech byl založen koordinační výbor EHS, který měl za úkol prostudovat otázky patentové, známkové a vzorové ochrany v rámci zemí EHS. V roce 1962 byl pak zveřejněn projekt „Dohody o evropském patentovém právu“, který předpokládal udělování jediného, autonomního patentu pro země EHS, který by byl udělován nově zřízeným Evropským patentovým úřadem.

Základem evropského patentového systému byl tzv. duální princip, který měl představovat na jedné straně regionální patentový systém přístupný formálně všem evropským státům, pro které by byl udělován evropský patent s účinky národních patentů v těch evropských státech, které budou členy „Úmluvy o udělování evropských patentů“ a které by přihlašovatel předem určil v přihlášce. Na druhé straně se jednalo o uzavřený okruh členských států Evropského společenství, kde se předpokládalo udělování jediného autonomního patentu společenství, který byl automaticky platný pro všechny země ES (Jakl, 2014, str. 218-219).

V roce 1972 byl představen projekt „Dohoda o udělování evropských patentů“, ztělesňující tak naplnění první části duálního principu. Tato dohoda byla oficiálně představena v roce 1973 v Mnichově na diplomatické konferenci pod názvem Evropská patentová úmluva. Hlavním cílem této úmluvy bylo zpřehlednění a centralizování přihlašovacího a udělovacího procesu. V tomto případě se podává jediná evropská patentová přihláška, kterou přezkoumává Evropský patentový úřad na základě jednotného evropského patentového práva.

V případě, že předmět přihlášky splní podmínky patentovatelnosti, které jsou stanovené touto úmluvou, bude udělen evropský patent, ale pouze pro ty státy, které přihlašovatel v přihlášce předem určil. Po udělení evropského patentu probíhá tzv.

odporové řízení, které trvá 9 měsíců. Podaný odpor může být zamítnut jako neodůvodněný nebo může na jeho základě dojít k úplnému či částečnému zrušení evropského patentu (Jakl, 2014, str. 219).

Příhlaškou se žádostí o udělení evropského patentu může přihlašovatel podávat do jím zvolených zemí členských států Evropské patentové úmluvy prostřednictvím některého národního úřadu průmyslového vlastnictví nebo přímo u Evropského patentového úřadu v Mnichově, či na jeho v pobočkách. V přihlášce musí přihlašovatel určit státy, v nichž chce dosáhnout právní ochrany daného vynálezu.

Evropský patentový úřad provede po vstupním formálně právním řízení rešerši na světovou novost a zpravidla po 18 měsících od priority přihlaškou zveřejní spolu s rešeršní zprávou. Poté musí přihlašovatel do šesti měsíců ode dne, kdy bylo v Evropském patentovém věstníku oznámeno zveřejnění zprávy o rešerši, požádat o provedení průzkumu patentovatelnosti vynálezu a zaplatit stanovený poplatek (Jakl, 2014, str. 221). Pokud v tak v této lhůtě neučiní, je považováno, že přihlaškou vzal zpět.

Evropský patentový úřad zkoumá během věcného průzkumu, zda předmět patentové přihlášky splňuje podmínky pro udělení evropského patentu. Pokud zjistí nějaké nesrovnalosti, které jsou v rozporu s úmluvou, vyzve úřad přihlašovatele, aby ve stanovené lhůtě podal svoje připomínky. Pokud tak neučiní, považuje se, že přihlašovatel vzal přihlaškou zpět, pokud přihlašovatel není schopen odstranit překážky pro udělení patentu, bude přihláška zamítnuta. Pokud splňuje předmět přihlášky stanovené podmínky a přihlašovatel zaplatil veškeré poplatky, bude vydáno rozhodnutí o udělení evropského patentu. Poté je zveřejněno oznámení v Evropském patentovém věstníku a zároveň bude zveřejněn i evropský patentový spis, který obsahuje popis vynálezu, patentové nároky a výkresy. Ve lhůtě 9 měsíců po zveřejnění oznámení o udělení evropského patentu může každý proti jeho udělení podat u Evropského patentového úřadu odpor (opposition). Odpor musí být podán písemně a musí obsahovat odůvodnění a je platný na evropský patent ve všech smluvních státech, kam byl tento patent přihlašován. K podání odporu může být řada důvodů jako například, že předmět patentu není patentovatelný ve smyslu úmluvy, či že není jako popis dostatečně objasněn.

Evropský patent má ve smluvních státech, které jsou v přihlášce určeny, stejné účinky, jako patent udělený v těchto jednotlivých státech, přičemž musí být ve stanovené lhůtě předložen překlad spisu do úředního jazyka a zaplacený poplatek za zveřejnění patentu. Pokud tak nenastane, bude evropský patent v dané zemi pokládán za neúčinný od samého počátku (Jakl, 2014, str. 221-223).

3. 3. 3. 2 Patent Společenství

Kromě „Úmluvy o udělování evropských patentů“ z roku 1973 (tzv. Mnichovská úmluva) byl uzavřen i další dokument pod názvem „Úmluva o evropském patentu pro společný trh“, který byl podepsán v roce 1975 v Lucembursku (též také „Lucemburská úmluva“) devíti členskými státy Evropského společenství. V současné době je členy Evropské patentové organizace 31 zemí.

V polovině 90. let si Evropská Unie určila jako hlavní překážku ekonomického rozvoje stávající patentový systém, který byl díky americkým a japonským konkurentům velmi oslabený. Komise vydala v roce 1997 tzv. Zelenou knihu o komunitárním patentu, kde vyzývala k řešení této situace. Jednotný patentový systém by měl pomoci Evropě transformovat výsledky výzkumu a nového technologického a vědeckého know-how na průmyslové a obchodní úspěchy (Jakl, 2014, str. 227-228; Čermák, 2003, str. 107).

Cílem této dohody bylo vytvoření systému evropského udělování patentu, které by bylo administrativně a finančně podstatně méně náročné než získání evropského patentu a zároveň tak vytvořit i jednotný centralizovaný systém vedení sporů. Tento patent se pak nazývá jako patent Společenství, který se okamžikem jeho udělení stane platným a účinným ve všech členských státech EU, na rozdíl od nynějšího evropského patentu, který je centrálně udělený pro státy Evropy, ale účinným se fakticky stává až po splnění podmínek stanovených jednotlivými jejími státy (Jakl & kol., 2013, str. 15-37).

Patent Společenství je jednotným a autonomním patentem, který má stejný účinek v celém Společenství a může tak být udělen, převeden nebo prohlášen za neplatný pouze pro celé Společenství. Podmínky patentovatelnosti jsou uvedeny v Mnichovské úmluvě.

Dohoda o patentu Společenství nevstoupila v platnost ani po třetí konferenci v roce 1989, protože nebyla ratifikována dostatečným počtem zemí. Příčinami neúspěchu byla zejména vysoká finanční nákladovost komunitárního patentu, zejména z důvodu vyžadovaných překladů do všech jazyků ES. V roce 2000 byl Komisí EU předložen návrh Nařízení o komunitárním patentu.

Přípravné práce probíhaly celé minulé desetiletí, avšak také v roce 2011, kdy se uskutečnilo projednávání návrhů nařízení o unitárním patentu a nařízení o překladech, se narazilo na odpor Španělska a Itálie k návrhu nařízení o překladech, které představovalo nepřekonatelnou překážku v dalším postupu. Z toho důvodu předložila Komise v témže roce návrh Nařízení o evropském patentu s jednotným účinkem, návrh

Nařízení o překladech a návrh Dohody o jednotném patentovém nařízení (Jakl a kol., 2013, str. 15-37).

V současné době se s výjimkou Španělska a Itálie podílí všechny ostatní členské státy EU na spolupráci o zavedení jednotného patentu a jednotného patentového soudu. Dohoda vyžaduje ratifikaci ve všech zúčastněných členských zemích, přičemž minimální počet zúčastněných států musí být třináct, včetně Německa, Francie a Velké Británie.

Jednotný patent poskytne svému vlastníkovvi právo zabránit třetím osobám v jednání, proti němuž patent poskytuje ochranu, a to na území všech zúčastněných států. Nařízení neobsahuje výčet činností, které se považují za přímé či nepřímé využívání vynálezu ani neupravuje obvyklá omezení účinků patentů, nýbrž odkazuje na právní předpisy zúčastněného státu. Výčet činností je uveden v Dohodě o jednotném patentovém soudu, která ještě není ratifikovaná. Poté co ji státy ratifikují, stane se součástí jejich právního řádu a pak bude výčet činností ve všech těchto státech stejný (Jakl & kol., 2013, str. 15-37).

Tak jak je tomu u jiných typů patentů i v případě patentu s jednotným účinkem musí vlastník hradit roční udržovací poplatky, které budou hrazeny jednotně Evropskému patentovému úřadu. V nařízení není výše poplatků ještě stanovena, bude upřesněna až v budoucnu užším výborem, který bude složen ze zástupců zúčastněných členských států. Prozatím se zástupci států shodli pouze na tom, že výše poplatků se bude po dobu platnosti ochrany postupně zvyšovat, dále že poplatky musí být dostatečně vysoké, aby byly pokryty náklady spojené s udělením a správou patentu a postačily k zajištění vyrovnaného rozpočtu Evropské patentové organizace. Naopak i přes vysokou cenu musí být patenty Společenství dostupné pro malé a střední firmy, které tvoří v EU valnou většinu podnikatelského prostředí a usnadňovat tak míru inovací a podporovat konkurenceschopnost evropských podniků.

Jazykem řízení zůstává i nadále angličtina, francouzština nebo němčina. Podání přihlášky v jiném jazyce je připuštěno, pokud je ve lhůtě dvou měsíců od podání předložen překlad přihlášky do angličtiny, francouzštiny či němčiny. Nařízení obsahuje ustanovení, které počítá se zřízením systému náhrad nákladů na překlad přihlášky do určité maximální výše pro přihlašovatele, kteří podali přihlášku v některém z úředních jazyků EU, který není úředním jazykem Evropského patentového úřadu. Tyto náhrady jsou avšak určeny pouze pro malé a střední podniky, fyzické osoby, neziskové organizace, univerzity a veřejné výzkumné instituce s bydlištěm či sídlem na území EU.

Před spuštěním tohoto systému je nutno provést ještě řadu úkonů, od ratifikace Dohody, vytvoření dostatečně kvalitních strojových překladačů či stanovení poplatků za udržování jednotných patentů v platnosti. Zatím nelze předpovědět, jaký zájem bude ze strany přihlašovatelů, který jistě bude ovlivněn vyšší zřizovacích poplatků na patentovou ochranu a fakt, že již nebudou moci flexibilně rozšiřovat a zužovat zájmové území platnosti patentové ochrany (Jakl & kol., 2013, str. 15-37).

3. 4. Evropské a mezinárodní instituce v oblasti patentového práva

3. 4. 1 Evropská patentová organizace

Evropská patentová organizace (dále pouze Organizace) je mezinárodní regionální organizací sídlící v Mnichově, jejímž úkolem je udělování evropských patentů na základě platného evropského patentového práva, které je společné pro smluvní státy. Organizace je vybavena správní a finanční autonomií a má právní subjektivitu. Je tvořena Evropským patentovým úřadem a Správní radou, která je zodpovědná za kontrolu úřadu.

Tato instituce byla vytvořena s cílem posílení spolupráce mezi smluvními zeměmi v oblasti ochrany duševního vlastnictví a zavedení jednotného systému udělování patentů na území Evropské unie. Podle článku 5 Evropské patentové úmluvy zastupuje Organizaci ředitel Evropského patentového úřadu (Jenerál, 2011, str. 17-18).

3. 4. 2 Evropský patentový úřad

Evropský patentový úřad (European Patent Office – dále pouze EPO) je výkonným subjektem výše zmíněné Evropské organizace, která vykonává svoji činnost od roku 1977 na základě Evropské patentové úmluvy, která byla podepsána v roce 1973 v Mnichově. Úřad sídlí v Mnichově a má pobočky v Haagu, Berlíně a ve Vídni. V současné době má EPO 38 členů a 2 členy přidružené.

Tato instituce uděluje evropské patenty, které jsou platné ve všech, či pouze v několika vybraných členských zemích. V budoucnu bude rozhodovat o udělení komunitárních patentů, které se liší od evropského patentu, tím že se jedná o patent jednotný a nedílný. Dle článku 14 Úmluvy jsou úředními jazyky Evropského patentového úřadu angličtina, francouzština a němčina. EPO není institucí Evropské unie (Jenerál, 2011, str. 18-22).

3. 4. 3 Světová organizace duševního vlastnictví

Světová organizace duševního vlastnictví byla založena v roce 1970 v Ženevě. Jedná se o orgán, který spravuje mezinárodní smlouvy v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Více je k tomuto tématu uvedeno v kapitole 2.2.2.2 Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví.

3. 4. 4 Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu

Úřad pro harmonizaci ve vnitřním trhu (dále také podle ang. zkr. OHIM) byl zřízen v roce 1994 Radou ministrů se sídlem ve španělském Alicante. Již od samého počátku jeho činnosti, v roce 1996, byl o ochranné známky Společenství velký zájem, přičemž zapsal více než půl milionu ochranných známek.

Tento úřad představuje oficiální ústřední orgán Evropské unie pro udělování a správu ochranných známek Společenství a pro zapsané průmyslové vzory, pro které platí v EU jednotná legislativa.

Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu je úřadem pro průmyslové vlastnictví, který plní technickou funkci spočívající v registraci práv z průmyslového vlastnictví. Rozpočet úřadu je vyrovnaný a pochází zcela z poplatků od podniků, které mají zájem o jeho služby. Úřad již několikrát snížil zřizovací a udržovací poplatky, ale přesto vytváří přiměřené finanční rezervy, díky nimž může neustále investovat do zlepšování kvality svých služeb. V posledních letech se úřad zaměřuje na užší spolupráci mezi malými a středními podniky, které mají často velký zájem o zavedení ochranné známky či průmyslového vzoru, ale finanční náklady na jejich zřízení a udržování jsou pro ně velmi vysoké (Euroskop: Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu, 2016; Evropská komise, Ochrana prostřednictvím ochranných známek v EU bude levnější a dostupnější, 2009).

3. 4. 5 Evropský patentový soud

Tyto informace jsou zatím pouze orientační, protože ještě nedošlo ke zřízení této instituce, vychází se tedy z materiálů Dohody o jednotném patentovém soudu. Jednotný patentový soud bude společným soudem smluvních členských států a bude tak i součástí unijního a národního systému. Bude mít výlučnou pravomoc ve vztahu k evropským patentům s jednotným účinkem (Úřad průmyslového vlastnictví, Otázky a odpovědi ohledně Jednotného patentového soudu, 2014).

Bude se skládat ze soudu prvního stupně, odvolacího soudu a soudní kanceláře, přičemž soud prvního stupně bude mít ústřední komoru, místní a regionální komory. Ústřední komora bude mít hlavní sídlo v Paříži a její pobočky budou umístěny v Londýně a Mnichově. Odvolací soud bude mít sídlo v Lucemburku, kde bude i soudní kancelář. Dále bude také zřízeno patentové mediační a rozhodčí středisko se sídlem v Lublani a v Lisabonu. V Budapešti bude sídlit zařízení odborného vzdělávání soudců (Úřad

průmyslového vlastnictví, Otázky a odpovědi ohledně Jednotného patentového soudu, 2014).

Budoucí soudci musí mít právní i technickou kvalifikaci a musí prokázat dlouholeté zkušenosti v oblasti patentových sporů a znalosti občanského práva hmotného a procesního, dále musí ovládat minimálně jeden úřední jazyk Evropského patentového úřadu, kterými jsou angličtina, němčina a francouzština.

Evropský patentový soud by měl zahájit činnost okamžitě po vstupu Dohody o evropském patentovém soudu v platnost. Tato dohoda vstoupí v platnost první den čtvrtého měsíce po úspěšné ratifikaci dohody třinácti smluvních států včetně Německa, Velké Británie a Francie, které reprezentují státy s největším počtem platných evropských patentů v roce 2012.

V současné době podepsaly dohodu všechny členské státy Evropské unie s výjimkou Polska, Španělska a Chorvatska (Úřad průmyslového vlastnictví, Otázky a odpovědi ohledně Jednotného patentového soudu, 2014).

4. Cíle a metodika práce

Cíl

Prvním hlavním cílem diplomové práce je komparace patentové ochrany a proces získání patentu v České republice a Spolkové republice Německo. Jedná se zejména o komparaci z pohledu platné legislativy a postupů patentování. Vedlejší cíl se pak zaměřuje na identifikaci odpovědných orgánů a zjištění finanční a časové náročnosti na získání patentu.

Druhým hlavním cílem je pak vyhodnocení využívání patentové ochrany v rámci českých a německých univerzit a na ni navazující transfer technologií.

Výzkumné otázky

1. Je proces získání patentu v Německu finančně a administrativně náročnější než v ČR?
2. Jaká je úroveň patentové aktivity a ochrany na vybraných univerzitách v ČR a SRN?

Metodika

Diplomová práce má charakter případové studie, která se věnuje komparaci patentové ochrany v zemích EU.

K dosažení stanovených cílů diplomové práce budou použity vhodné vědecké metody. Jedná se zejména o vědeckou metodu analýzy, komparace, syntézy či dedukce. Více k nim uvádí např. autor Široký (Široký, 2011). Nejprve bude metodou analýzy rozebrána legislativní úprava patentového práva v EU a na úrovních legislativy vybraných států. Při komparaci bude základem srovnání právní úprava používaná v České republice. Srovnávaným prvkem je v tomto případě právní úprava v Německu. V praktické části bude aplikována především vědecká metoda analýzy a dedukce. Metodou dedukce bude zkoumáno, zda existuje určitá podobnost mezi právní úpravou, procesem přihlášení, udělení patentu a zjištění rozdílů či podobností při patentové aktivitě na vysokých školách v České republice a Německu. Dále autorka použije metodu analýzy na dostupné statistické údaje. Nejdůležitější data zjištěná u zkoumaných vysokých škol, budou zaznamenána pomocí metody syntézy v přehledné tabulce v závěru práce. Jedná se zejména o výsledky patentové aktivity daných univerzit.

Pro zpracování teoretické části bylo východiskem studium české i zahraniční odborné literatury. Hlavní výzkumné otázky vychází ze studií K. Čady a K. Krče a L. Jakla, kteří se zabývali základními teoretickými východisky patentové ochrany v České republice i zahraničí. Ze zahraniční literatury budou použity poznatky zejména A. Ohlyho či autorů B. Knudsen a A. Laubera. Ke zpracování literární rešerše je analyzována i platná legislativa, která upravuje ochranu duševního vlastnictví, jak na mezinárodní, evropské, tak na úrovni vybraných členských států. Zjištěné teoretické poznatky aplikuje autorka na příkladu České republiky a Spolkové republiky Německo.

Empirická část práce se opírá o studium platné legislativy a dokumentů pověřených orgánů. Jedná se zejména o zákony v dané oblasti, studie, výroční zprávy, informační prospekty a informace z webových stránek Úřadu průmyslového vlastnictví, Českého statistického úřadu a jejich německých ekvivalentů a jednotlivých vybraných českých a německých univerzit. Další informace budou získávány prostřednictvím řízených rozhovorů s představiteli výše zmíněných institucí, které byly vedeny na základě předem připravených otázek (viz. příloha č. 2). K získávání dat o patentové aktivitě na univerzitách bude využívána zejména online patentová databáze ÚPV a DPMA. Práce je doplněna vhodným tabulkovým a grafovým aparátem. Součástí práce je i přílohová část s rozsáhlejšími tabulkami a grafy.

5. Komparace patentového práva v České republice a Německé spolkové republice

5.1 Právní úprava patentů v České republice

5.1.1 Vývoj patentového práva na území ČR

V českých zemích probíhal podobný vývoj v oblasti patentového práva jako v jiných, v té době pokrokových zemích. Jako prvopočátky lze označit zavedení první zákonné úpravy v podobě císařského patentu z roku 1832, který byl v roce 1897 nahrazen rakouským patentovým zákonem č. 30/1897 ř. z. Tento zákon ovšem platil pouze na území tehdy průmyslově nejvyspělejších Čech a Moravy, na Slovensku a Podkarpatské Rusi byl používán uherský patentový zákon z roku 1885 a na území původního Hlučínska platil říšskoněmecký zákon (Horáček, Čada, & Hajn, 2005, str. 12).

Další vývoj navazuje na rozpad bývalého Rakouska-Uherska a vzápětí poté na vznik Československa, přičemž byl téměř okamžitě přijat zákon č. 305/1919 Sb., díky němuž byl založen i první Patentní úřad se sídlem v Praze a samostatný Patentní soud, který představoval odvolací instanci proti konečnému správnímu rozhodnutí Patentního úřadu. Současně v roce 1919 přistoupilo Československo k Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví z roku 1883. V tomto období bylo na našem území mnoho českých podniků, které se aktivně zapojovaly do vynálezecké činnosti. Mezi nejznámější patřily například Škodovy závody, Baťovy závody či společnost Tatra. V roce 1930 přesáhl počet podaných přihlášek 10 000. Československo mělo velký zájem vytvořit příznivé podmínky pro ochranu duševního vlastnictví, zejména v oblasti vynálezů, průmyslových vzorů a ochranných známek (Horáček, Čada, & Hajn, 2005, str. 12).

Tento úspěšný vývoj netrval na neštěstí příliš dlouho a byl historickými a politickými událostmi nejprve velmi zpomalen až úplně zastaven. Jednalo se o období druhé světové války a následující poválečná politická situace také neumožnila návratu k obvyklým tržním vztahům, a to se podstatně projevilo na devastaci v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví. V Československu byla podle vzoru SSSR zavedena autorská osvědčení na vynálezy, a tak byla postupně popřena možnost tržního a soutěžního hospodaření. Ochrana práv průmyslového vlastnictví byla možná pouze pro ty produkty průmyslového práva, které byly nesocialistického charakteru. Jednalo se tedy zejména o produkty západních přihlašovatelů, na které se vztahovala patentová ochrana, díky tomu, že byla ČSSR stále členem Pařížské unijní úmluvy. Autorská osvědčení se lišila

oproti běžným patentům tím, že právo k hospodářskému využití vynálezu náleželo státu (Boháček & Jakl, 2002, str. 167-170).

Návrat ke klasické úpravě v oblasti duševního vlastnictví, tak jak ji známe nyní, nastal opět až po roce 1989, kdy došlo nejen k zásadním politickým změnám, ale i ke komplexní změně tržního hospodářství. Po revoluci se začal zvyšovat počet samostatně podnikajících subjektů v soukromé sféře a s tím se také zvyšoval i zájem zahraničních subjektů o podnikání na našem území. Hlavním důvodem pro tento vývoj byla rychlá úprava původní legislativy, mimo jiné také v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví, kde byl přijat zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích („VynZ“). Patentový zákon byl později v roce 2000 novelizován, kdy zákonem č. 207/2000 Sb. z něj byla vyňata problematika průmyslových vzorů (Boháček & Jakl, 2002).

Dále byl také přijat zákon č. 478/1992 o užitných vzorech, který poskytuje zjednodušenou variantu právní ochrany technických řešení, než je tomu u ochrany vynálezů.

V dalších letech došlo k významnému vývoji v závislosti na začleňování ČR do Evropské unie a s tím souvisela podstatná harmonizace ve všech oblastech českého právního řádu s právním řádem platným v Evropské unii. V oblasti ochrany duševního vlastnictví se to týkalo různých komunitárních předpisů, jako jsou např. směrnice č. 2004/48/ES o vymáhání práv duševního vlastnictví.

V dnešní době je Česká republika členem všech významných mezinárodních smluv, které se týkají patentového práva. Jedná se zejména o již zmíněnou Pařížskou unijní úmluvu, Úmluvy o zřízení Světové organizaci, Smlouvu o patentové spolupráci, Štrasburské dohody o mezinárodním patentovém třídění, Lisabonskou dohodu o ochraně původu výrobků a služeb pro účely zápisu známek, Locarnskou dohodu o mezinárodním třídění průmyslových vzorů a modelů, Dohody TRIPS i Úmluvy o udělování evropských patentů a dalších (Horáček, Čada, & Hajn, 2005).

5.1.2 Platná legislativa v oblasti ochrany duševního vlastnictví v ČR

Stěžejní legislativou v ochraně duševního vlastnictví v České republice představuje již zmíněný patentový zákon. V tomto zákoně jsou definovány podmínky i výluky z patentovatelnosti či úprava podnikového vynálezu. V dalších částech je věnováno účinku patentu, postupu přihlášení se k právu na patent a celý proces řízení o udělení patentu. Tímto zákonem je i přesně dána doba platnosti patentu a ukončení patentové ochrany, které může nastat zánikem patentu či zrušením, také je zde uvedený postup při poskytování licence či nucené licence nařízené úřadem. Zákon neupravuje pouze udělení patentu národní cestou, ale i evropskou cestou a postup jeho přihlašování. V legislativě je, jak již ze samotného názvu vyplývá, věnováno i zlepšovacím návrhům (Ráb, 2005; Jakl, 2014).

Dalším právním prostředkem je vyhláška Federálního úřadu pro vynálezy č. 550/1990 Sb., o řízení ve věcech vynálezů, ve znění vyhlášky č. 21/2002 Sb. jejíž hlavním předmětem je řízení o vynálezech, která se opět zabývá procesem od podání přihlášky a žádosti o udělení patentu, řízení o přihlášce až po úplný průzkum a patentový rejstřík. Dále je možné zmínit zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 116/2000 Sb., kterým se mění některé zákony na ochranu průmyslového vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů (ÚPV, Životní situace – Vynálezy, 2015).

Následující skupinu zákonů tvoří zákony upravující hlavní typy možností ochrany, jejichž podrobný rozbor není obsahem této práce. Jedná se zejména o zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků (úplné znění vyhlášeno pod č. 399/2000 Sb.); zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech (úplné znění vyhlášeno pod č. 4/2001 Sb.); zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů; zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů; zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách; zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví, ve znění zákona č. 121/2000 Sb., (tzv. protipirátský zákon) o změně zákona o ochraně spotřebitele; zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin.

Mezi zákony v oblasti patentového práva patří i méně známé zákony jako je zákon 126/1992 Sb. o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném

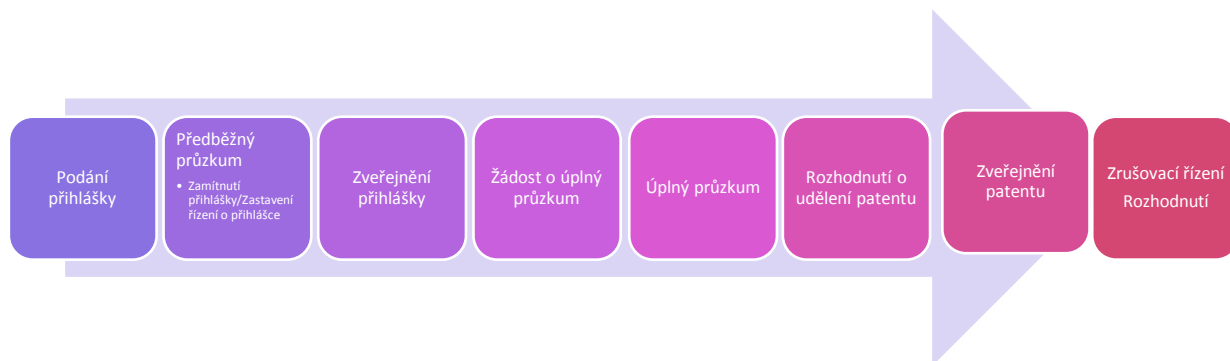
kříži či zákon č. 60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik, který chrání národní olympijskou symboliku před zneužitím a definuje Český olympijský výbor (Ráb, 2005; Jakl, 2014).

Další skupina zákonů se věnuje patentovému právu z pohledu dozorčích orgánů a jejich pravomocí. Zákon č. 14/1993 Sb., o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví, řeší zejména postavení a pravomoci Úřadu průmyslového vlastnictví. Vyměřování poplatků a jejich vybírání upravuje zákon č. 173/2002 Sb. o poplatcích za udržování patentů. V tomto zákoně je definováno postavení poplatníka a osoby, které jsou osvobozené od udržovacích poplatků. V oblasti duševního vlastnictví vystupují mimo běžných právních zástupců tzv. patentoví zástupci, jejichž činnost je upravena v zákoně č. 417/2004 Sb. o patentových zástupcích.

Poslední skupinu tvoří zákony všeobecné působnosti, které ale svými pravomocemi také zasahují do platné legislativy v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Jedná se zejména o zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele (v § 2), který řeší, zda výrobek neporušuje právo duševního vlastnictví, zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, kde je upravena ochrana údajů a jejich předávání do jiných zemí, dále zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku (§ 17), zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu,- vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví, ve znění zákona č. 121/2000 Sb., (tzv. protipirátský zákon), či také zákon č. 90/2012 Sb., obchodní zákoník, který upravuje podmínky podnikání v České republice, oceňování majetku či konkurenci. Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, jehož obsahem jsou mimo jiné i majtkové vztahy fyzických a právnických osob. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, upravuje spáchání trestních činů a řešení nekalé soutěže. Do této skupiny zákonů lze zařadit i zákon č. 500/2004., o správním řízení (správní řád) či zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění (§ 33), který stanovuje v této právní oblasti trestní odpovědnost za spáchání přestupků a případné sankce. Posledními zmíněnými zákony jsou zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, který upravuje správní poplatky a uvádí platný sazebník a zákon č. 280/2009 Sb. daňový řád (Ráb, 2005; Jakl, 2014).

5.1.3 Udělení patentu na vynález v České republice

Obrázek č. 4: Řízení o přihlášce vynálezu v ČR

Zdroj: (iDNES, Technet, 2010)

Přihlášku vynálezu je oprávněn podat původce nebo jeho právní nástupce na předepsaném tiskopisu u Úřadu průmyslového vlastnictví. Původce je fyzická osoba, která vytvořila vynález vlastní tvůrčí prací (dle § 25 pat. zák). Právo na patent je spojeno s předepsaným legislativním postupem, který se řídí přísným časovým rámcem a obvykle neměnnými lhůtami. Veškeré obecné informace jsou k dispozici na webových stránkách Úřadu či v Informačním středisku Úřadu, přesto je Úřadem doporučováno využít služeb patentového zástupce, který přihlašovatel odborně poradí, jaký druh ochrany je pro daný vynález a přihlašovatele nejvhodnější, proto se musí důkladně přezkoumat různé závislosti na obchodním plánu, dostupných finančních prostředcích, situaci na trhu z pohledu konkurence a rychlosti zavádění nových technologií a jiných, které by vedly k jistému neúspěchu vynálezu na trhu (ÚPV, Životní situace – vynálezy, 2015; ÚPV, Návoděda pro vyplnění formuláře č. P01, 2009).

Tento proces je podmíněn podáním přihlášky vynálezu se žádostí o udělení patentu. Přihláška se podává písemně či elektronicky u Úřadu. Přihlašovatel může podat přihlášku osobně, zaslat poštou či pomocí datové schránky nebo elektronicky, pak musí být přihláška opatřena elektronickým podpisem nebo podána bez el. podpisu, avšak do 5ti dnů musí být na Úřad doručen originál přihlášky v papírové podobě u PCT přihlášky je tato lhůta 14 dnů (dle § 24 pat. zákona).

Vedle běžných formálních údajů (název či jméno přihlašovatele, jméno původce, kontaktní adresa, podpis ad.) je třeba věnovat pozornost vysvětlení podstaty vynálezu. Podstata vynálezu musí být dostatečně detailně a přitom srozumitelně vysvětlena. V příloze k přihlášce nesmí chybět ani obrázky, výkresy a anotace, pokud jsou k dispozici (dle § 12). Popis a dokumentace řešení je zásadním bodem přihlášky, proto musí být především nároky odborně a podrobně zpracovány, jinak se může časem ukázat, že

ochrana je vzhledem k předmětu patentu nedostatečná. Vynález musí být v přihlášce vysvětlen tak jasně, aby jej mohl odborník podle toho uskutečnit či zkonstruovat (dle § 26 odst. 2). Přihláška smí dle § 26 odst. 1 obsahovat jeden vynález či skupinu vynálezů, které jsou vzájemně spojeny tak, že uskutečňují jedinou myšlenku (ÚPV, Životní situace – vynálezy, 2015; ÚPV, Náповěda pro vyplnění formuláře č. P01, 2009).

Dle § 27 ode dne podání přihlášky vzniká přihlašovatelovi právo přednosti, jedná se o tzv. prioritní datum. Přihlašovatel může kdykoliv během následujících 12ti měsíců požádat o patentovou ochranu v dalších zemích a na tyto přihlášky se bude později nahlížet, jako kdyby byly podány k prioritnímu datu. Žádost musí být podána na předepsaném tiskopisu ve dvojitým vyhotovení, popis vynálezu s dalšími přílohami pak ve trojitým vyhotovení.

Po podání přihlášky Úřad podle § 30 podrobí přihlášku vynálezu předběžnému průzkumu, zda neobsahuje zjevně nepatentovatelná a nejednotná řešení a zda nemá nedostatky, které brání jejímu zveřejnění. Přihlašovatel obdrží od Úřadu rešeršní zprávu, která obsahuje kopie všech dokumentů o stavu techniky nalezených pověřeným průzkumovým referentem. Pokud má přihláška věcné či formální vady, sděluje je Úřad písemně přihlašovatelovi. Ten má možnost tyto vady buďto vyvrátit či odstranit. Pokud je neodstraní, řízení o přihlášce je ukončeno zamítnutím přihlášky či zastavením řízení o přihlášce. V tomto případě obsahuje toto rozhodnutí poučení o opravném prostředku, kterým je rozklad, který je možno podat ve lhůtě do 1 měsíce od doručení rozhodnutí.

Přihláška je zveřejněna Úřadem dle § 31 po uplynutí 18 měsíců od vzniku práva přednosti a toto zveřejnění oznámí ve Věstníku Úřadu. Během následujících 6 měsíců se musí přihlašovatel rozhodnout, zda bude dál pokračovat v procesu o udělení patentu a zda chce rozšířit patentovou ochranu i na jiné země.

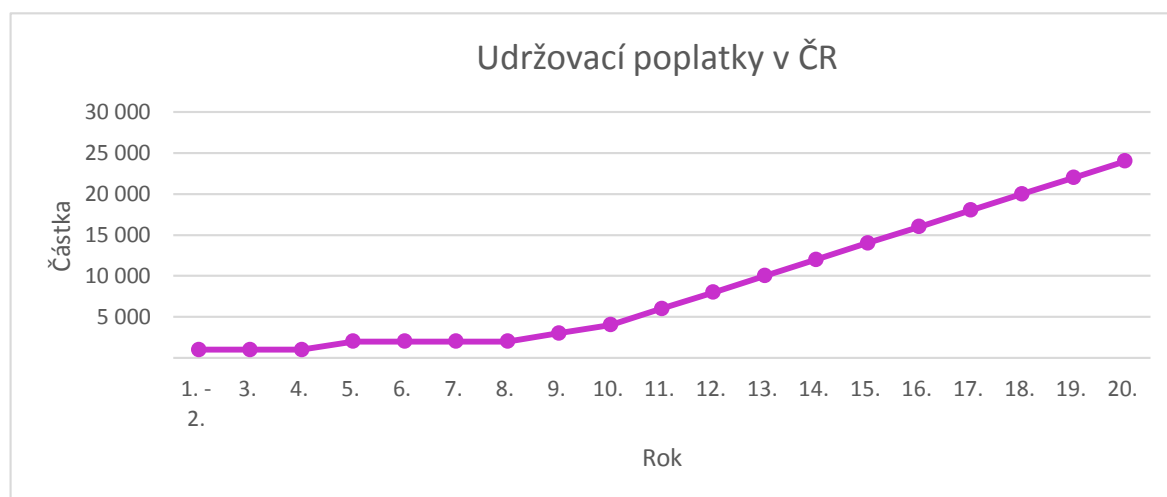
Aby mohlo dojít k udělení patentu, musí proběhnout dle § 33 úplný tj. věcný průzkum. Úplný průzkum Úřad provede na žádost přihlašovatele či jiné osoby nebo ho může provést z moci úřední. Žádost o provedení úplného průzkumu musí být podána dle § 33 odst. 3 nejpozději do 36 měsíců od podání přihlášky vynálezu a nelze ji vzít zpět. Tuto lhůtu nelze prodloužit a zmeškání nelze prominout.

Rozhodnutí o udělení patentu na vynález musí být opět dle § 34 odst. 4 zveřejněno ve Věstníku. Patent pak platí 20 let ode dne podání přihlášky, ale účinky patentu nastávají až ode dne oznámení o udělení patentu ve Věstníku Úřadu. Po uplynutí této doby může vynález každý bezplatně a beztržně využívat. Přihlašovatel nemůže patent prodloužit či

podat přihlášku znovu (ÚPV, Životní situace – vynálezy, 2015; ÚPV, Nápověda pro vyplnění formuláře č. P01, 2009).

Za úkony v patentovém řízení jsou vybírány správní poplatky a po udělení patentové ochrany i tzv. poplatky udržovací. V práci jsou jmenovány některé z nejčastějších vybíraných poplatků. Poplatek přijetí přihlášky vynálezu činí 1 200 Kč, pokud je přihlašovatel zároveň původcem, pak tento poplatek činí 600 Kč. Dále je vybírán poplatek za přijetí žádosti o zveřejnění před zákonem stanovenou lhůtou ve výši 800 Kč. Za zapsání převodu na jiného vlastníka činí poplatek 600 Kč. Dále je vybírán poplatek za přijetí žádosti o provedení úplného průzkumu přihlášky vynálezu, který činí 3 000 Kč a za 11. a každý další uplatněný patentový nárok se platí 500 Kč. Úkon vydání patentové listiny do rozsahu deseti stran strojopisu činí 1 600 Kč, pak za každou další stranu se platí 100 Kč. Pokud podá přihlašovatel žádost o určení, zda technické řešení spadá do rozsahu patentové ochrany, musí zaplatit poplatek v hodnotě 5000 Kč. Při přijetí žádosti na zrušení patentu po uplynutí 6. měsíce od nabytí účinnosti patentu je vybírán poplatek 2000 Kč. Úplný výčet poplatků, které jsou Úřadem vybírány, je uveden v příloze č. 3. V tabulce jsou uvedeny také zisky, které byly vybrány z národních patentů ČR a evropských patentů v letech 2013 – 2014. Z přihlašovacích poplatků, poplatků za žádost o provedení úplného průzkumu i vydání patentové listiny bylo vybráno v roce 2014 méně než v roce 2013. Díky udržovacím poplatkům, zejména za 12. a 13. rok u evropských patentů dosáhl Úřad v roce 2014 příznivých příjmů 101 729 100 Kč, které byly o 22 238 200 Kč vyšší než v roce 2013 (ÚPV, Výroční zpráva 2013, 2014).

Graf č. 1: Vývoj udržovacích poplatků vybíraných ÚPV platných v roce 2014

Zdroj: Dle dat z Výroční zprávy ÚPV 2014, str. 44 (Vlastní zpracování)

5.1.4 Působnost státních orgánů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví

V této oblasti působí kromě Úřadu průmyslového vlastnictví celá řada institucí, jejichž působnost je upravena obecně závaznými předpisy. Úřad zde představuje ústřední orgán státní správy, dalšími důležitými orgány jsou zde různá ministerstva jako například Ministerstvo zemědělství a výživy či Ministerstvo kultury ČR, které se věnuje zejména oblasti ochrany autorských práv, dále pak Státní ústav pro kontrolu léčiv. Mezi orgány s všeobecnou pravomocí je řazena Policie ČR, Česká obchodní inspekce, Komora patentových zástupců či česká advokátní komora a samozřejmě i celá soustava soudů. Obsahem diplomové práce je vzhledem k rozsahu pouze několik nejvýznamějších institucí (Jakl, 2014, str. 278-291).

Úřad průmyslového vlastnictví

Úřad průmyslového vlastnictví byl založen zákonem č. 305/1919 Sb. tehdy ještě jako tzv. Patentní úřad a současně s ním byl zřízen i Patentní soud. K 1. dubnu 1952 byl zřízen Úřad pro vynálezy a zlepšovací náměty, resp. Státní úřad pro vynálezy a normalizaci.

Po sametové revoluci byla obnovena demokracie a s ní byl zřízen zákonem č. 21/1993 Sb. i Úřad. Je zároveň i gestorem mezinárodních smluv na ochranu průmyslového vlastnictví a ostatních závazků a dalších úkolů z navazujících a souvisejících předpisů, jimiž je Česká republika vázána.

Úkoly a poslání Úřadu jsou stanoveny zákonem č. 14/1993 Sb. o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví. Mezi hlavní oblasti působnosti patří rozhodování o poskytování ochrany na vynálezy, průmyslové vzory, užité vzory, topografie polovodičových výrobků, ochranné známky a označení původu výrobků a vede příslušné státní rejstříky o těchto předmětech průmyslových práv, dále vykonává činnost podle předpisů o patentových zástupcích a získává, zpracovává a zpřístupňuje fond světové patentové literatury. Úřad také řeší případy, které jsou sporné či odvolací (Jakl, 2014, str. 278-291; ÚPV, Výroční zpráva, 2014).

V čele Úřadu je předseda, který je jmenován, popř. i odvoláván vládou. Organizační schéma Úřadu s rozdělením na jednotlivé hierarchické úrovně (předseda, oddělení a odbory) je uvedeno v příloze č. 4.

Vedle těchto hlavních úloh pečuje také o zvyšování povědomí o přínosech a optimálních způsobech využívání systému ochrany průmyslového vlastnictví k podpoře

podnikání a konkurenceschopnosti, výzkumu, vývoje a inovací. Při plnění těchto aktivit vychází Úřad z několika zásadních dokumentů, jako je například Národní program reforem ČR, přičemž jednou z jeho priorit je zlepšení podpory výzkumu, vývoje a inovací a posílení znalostního trojúhelníku (vzdělání – výzkum – inovace). Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2012 - 2020 ukládá Úřadu nastavit a prohloubit spolupráci s podnikatelskými inkubátory, inovačními centry, vědecko-technickými parky, centry pro transfer technologií a dalšími podobnými subjekty. Strategie nabádá ke zvyšování informovanosti podnikatelů o podmínkách, přínosech a možnostech získávání ochrany duševního vlastnictví, usnadnit patentování v zahraničí či zvýšit povědomí o ochraně duševního vlastnictví na všech úrovních vzdělávání, přičemž zejména na vysokých školách. Třetím důležitým dokumentem je Národní inovační strategie ČR (Jakl, 2014, str. 278-291; ÚPV, Výroční zpráva, 2014).

Úřad usiluje o neustálé zvyšování povědomí o problematice ochrany průmyslového vlastnictví, vytvoření příznivého prostředí pro technickou tvůrčí činnost, dobrou orientaci v právních předpisech platných jak na území ČR, tak i mezinárodních. Úřad nabízí řadu bezplatných kurzů pro veřejnost a spolupracuje s několika vysokými školami, pro které pořádá speciální semináře, ale i exkurze v sídle Úřadu. Před několika lety byl zřízen i Institut průmyslově právní výchovy, který umožňuje navštěvovat dvouleté specializační studium průmyslových práv. Institut spolupracuje s Komorou patentových zástupců, a odborně školí a zabezpečuje zkoušky uchazečů o zápis do rejstříku patentových zástupců.

Úřad vytvořil i několik úspěšných reklamních kampaní, jednou z nich byla např. Kampaň „Patentuj!“, která měla významný vliv na pozitivní nárůst patentových přihlášek v posledních dvou letech. V roce 2015 se stal Úřad partnerem projektu „Rok technického vzdělávání a průmyslu“, která má poukázat na jeden z klíčových problémů konkurenceschopnosti ČR, čímž je disproporce mezi relativně vysokou nezaměstnaností a dlouhodobě neuspokojenou poptávkou firem po technicky vzdělaných pracovnících, kterých není na českém trhu dostatek. Úřad průmyslového vlastnictví ČR má zájem na neustálém rozvoji a zvyšování konkurenceschopnosti republiky v zahraničí, proto uzavřel spolu se státy Visegrádské skupiny¹⁶, které jsou v podobné situaci, Dohodu o Visegrádském patentovém institutu, která byla podepsána 26. 2. 2015 v Bratislavě

¹⁶ Státy Visegrádské skupiny jsou Česká republika, Slovenská republika, Polská republika a Maďarská republika

a jejímž cílem je spolupráce národních úřadů průmyslového vlastnictví (Jakl, 2014, str. 278-291; Výroční zpráva ÚPV, 2014).

Komora patentových zástupců

Příhlašovatel či jiný účastník řízení o udělení patentové právní ochrany se může nechat v řízení před Úřadem zastupovat patentovým zástupcem, advokátem či obecným zmocněncem. Tuzemský přihlašovatel může vynález přihlásit i bez zástupce, při přihlašování vynálezů do zahraničí je ale ve většině případů povinné zástupce zvolit, přičemž většinou se musí jednat o patentového zástupce dané země. Osoby, které nemají na území daného státu trvalé bydliště, se musí nechat povinně zastupovat před Úřadem způsobilým patentovým zástupcem.

Patentový zástupce ve věcech udělování evropských patentů musí mít sídlo v jednom z členských států úmluvy a musí být zapsán v rejstříku Evropského patentového úřadu v Mnichově pro oblast patentů a užitných vzorů. Patentový zástupce se za úplatu zabývá poskytováním odborné pomoci fyzickým a právníckým osobám. Pomáhá při přípravě a podání patentové přihlášky a jiných přihlášek a pečuje o již udělená průmyslová práva, včetně placení udržovacích poplatků. Poskytuje také poradenství při uplatňování a prosazování průmyslových práv, jejich převodech či poskytování licencí. Patentoví zástupci musí získat pro tuto profesi oprávnění, které jim udělí právní normou stanovený orgán. Uchazeč musí být způsobilý k právním úkonům, bezúhonný, získat přiměřenou praxi a potřebné vzdělání a dále musí ještě vykonat odbornou zkoušku (Jakl, 2014, str. 278-291).

Rejstřík patentových zástupců vedou většinou úřady průmyslového vlastnictví, které provádějí i jejich zkoušky. Vedle toho existují různé asociace a komory, pod kterými se zástupci sdružují, přičemž nejznámější mezinárodní asociací je Mezinárodní federace zástupců (FICPI), která byla založena již v roce 1906 se sídlem v Basileji ve Švýcarsku či Unie evropských praktiků v průmyslovém vlastnictví UEPA či oficiální instituce sdružující profesionální zástupce před EPO (Jakl, 2014, str. 278-291).

Celní orgány

Působení celní správy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví je stanovena zákonem č. 191/1999 Sb. o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu

zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví¹⁷. Působnost celních orgánů byla rozšířena i o opatření při ochraně spotřebitele na vnitřním trhu. Celní úřady mají povinnost dbát na to, aby nebyly nabízeny k prodeji výrobky nebo služby porušující práva z duševního vlastnictví, jakož i skladování těchto výrobků a jejich následný prodej. Dále musí provádět kontrolu a bránit klamavým obchodním praktikám. V tomto případě je správa povinna toto zboží zajistit a rozhodnout o jeho zabrání (Jakl, 2014, str. 278-291).

Působnost soudů

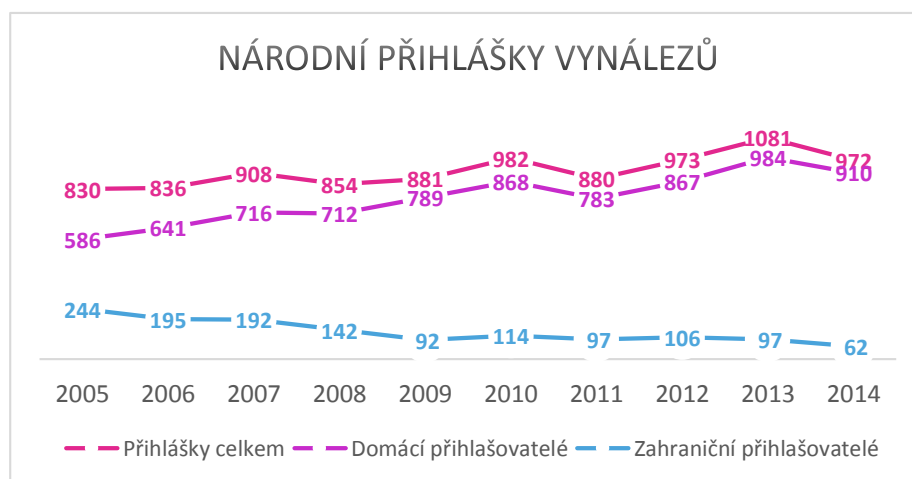
V České republice stejně jako v jiných zemích jsou soudní orgány rozděleny do několika úrovní. Působnost soudů je upravena zákonem č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. Tyto instituce mají pravomoc projednávat a rozhodovat ve sporech a jiných věcech spadajících do jejich pravomoci dle příslušných zákonů či mezinárodních smluv (Jakl, 2014, str. 278-291).

¹⁷ Tento zákon byl 6x novelizován, naposledy zákonem č. 219/2011 Sb.

5.1.5 Statistiky

Úřad průmyslového vlastnictví vydává každý rok výroční zprávu, která je veřejnosti přístupná buď na webových stránkách či v tištěné formě v informačním centru v budově Úřadu. Ročenka obsahuje kromě řady informací o běžném chodu Úřadu a dosažených výsledcích i velmi podrobnou patentovou statistiku. Jedná se o ukazatele vlastní produkce nových znalostí ve formě výstupů použitelných v praktických aplikacích (patenty, užité vzory). Patentová statistika předává veřejnosti informace o výsledcích a úspěšnosti výzkumné, vývojové a inovační činnosti ve vybraných technických oblastech či o šíření vědeckých znalostí. Z dat poskytnutých Úřadem vychází i Český statistický úřad, jehož výsledkům bude věnováno více v poslední kapitole této práce. Úřad se v posledních letech věnoval důkladné osvětě v oblasti ochrany průmyslových práv v podobě řady úspěšných marketingových kampaní, které měly pravděpodobně i pozitivní dopad na zvyšující počet patentových přihlášek v posledních letech, jak je možné vidět v grafu č. 2.

Graf č. 2: Národní přihlášky vynálezů v období 2005 - 2014

Zdroj: Výroční zpráva ÚPV 2014 – Dle dat z tabulky v příloze č. 5 (Vlastní zpracování)

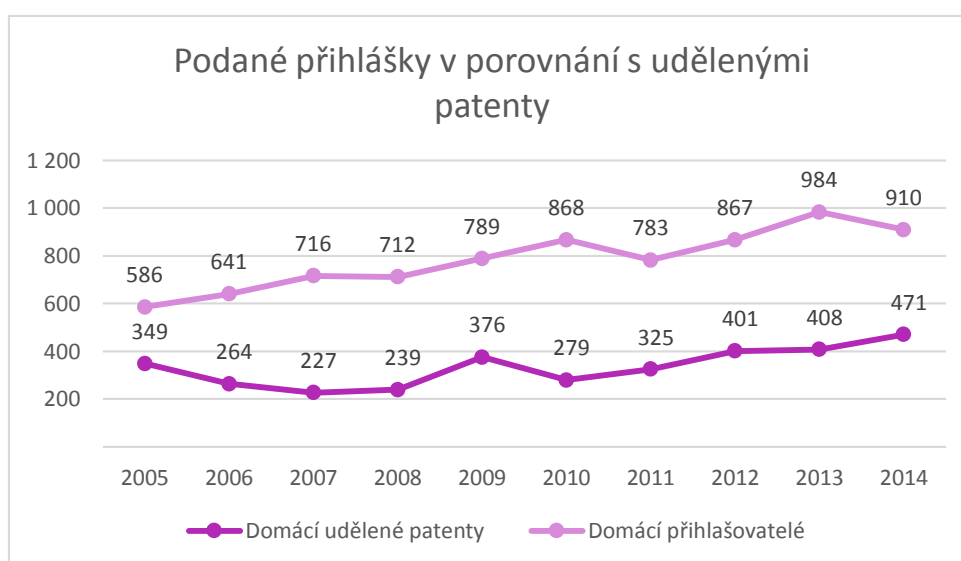
Z grafu je možné vidět, že zájem českých vynálezců o ochranu v oblasti duševního vlastnictví konečně roste, problémem je to, že právní ochrana se ve většině případů vztahuje pouze k území České republiky. Podáním tuzemské přihlášky vynálezu Češi často mrhají potenciálem svých technických inovací. Přestože počet mezinárodních patentových přihlášek roste, Češi ještě stále jejich výhody nedoceňují a konkurentům tak může spadnout do klína milionový nápad bez odpovídající odměny pro vynálezce (ÚPV, Výroční zpráva, 2013; 2014).

Jedním z důvodů může být administrativní, finanční a časová náročnost přihlášení vynálezu v jiných zemích, nedostatek informací, či čistý nezáměr. Úřad v čele s předsedou nabádá české vynálezce, aby více využívali volně dostupnou databázi patentů, která obsahuje přes 80 milionů legálně dostupných bezplatných nápadů, z nichž většina je na území České republiky volně k využití. Je to možná příležitost pro firmy, vzdělávací zařízení či jednotlivce, kteří nemohou nebo nechtějí investovat do vlastního výzkumu a vývoje (Machoňová, 2013; Machoňová, 2014).

Přihlášky podané zahraničními přihlašovatelí ovšem zaznamenaly ve sledovaném období značný propad, a tedy z 244 podaných přihlášek v roce 2005 na 62 v roce 2014.

Graf č. 3 zobrazuje počty podaných přihlášek v porovnání se skutečně udělenými patenty na území České republiky v období 2005 až 2014.

Graf č. 3: Podané přihlášky v porovnání s udělenými patenty v letech 2005 - 2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat z tabulek v příloze č. 5

Dle výroční zprávy z roku 2014 je největší množství podaných přihlášek v oboru doprava a skladování, celkem 109, což odpovídá 11,21 % z celkového počtu. Následujícími kategoriemi jsou měření, optika, fotografie s 90 přihláškami (9,26 %) a organická chemie s 86 přihláškami (8,85 %). Celkem bylo podáno domácími i zahraničními přihlašovatelí v roce 2014 972 národní přihlášek (ÚPV, Výroční zpráva, 2013; 2014).

Dle tabulky uvedené ve výroční zprávě, která je přiložena v příloze č. 5 této práce, je možno vidět, kolik bylo v České republice uděleno patentů národní cestou včetně validovaných evropských patentů pro území České republiky za rok 2014. Evropské patenty tuto statistiku navyšují, bylo tak uděleno 4 548 patentů, z celkového počtu 5 236,

příčemž domácím a zahraničním přihlašovatelům bylo přiznáno pouhých 688 patentů. Nejvíce patentů bylo rozdáno v oblasti organické chemie, celkem 708, což představovalo 13,52 %, dále v oblasti dopravy a skladování 540 patentů (10,31 %) a v oboru lékařské, zubní a hygienické přípravky 483 patentů (9,22 %).

Nejvíce národních patentů a validovaných evropských patentů s účinky v České republice získali přihlašovatelé ze Spolkové republiky Německo, a to jak v celkovém sledovaném období 2005 – 2014, jejichž maximum dosáhlo v roce 2008 s 1583. Na druhém místě s nejvyššími počty patentů u nás jsou Spojené státy americké, jejichž počty se v posledních letech neustále zvyšují. V roce 2005 bylo uděleno 212 patentů, v roce 2014, to bylo již 819. Z evropských zemí byly na vyšších pozicích také Francie, Švýcarsko a Velká Británie (ÚPV, Výroční zpráva, 2013; 2014).

Dle tabulek v příloze č. 6 je možno vidět, že zájem německých přihlašovatelů o české národní patenty postupně klesá. Ostatní sousedící země hrají na poli podaných přihlášek na české patenty zanedbatelnou část, jejichž počty se ve většině případů drží pod úrovní desítky. Přihlašovatelé z České republiky nejčastěji přihlašují své vynálezy ve Spojených státech amerických. V roce 2005 bylo podáno českými přihlašovatelí 81 přihlášek, v roce 2013 tomu bylo již 403. Dalším státem, kde si čeští vynálezci nechávají patentovat vynálezy je překvapivě Japonsko. Největší počty přihlášek u našich sousedů byly podány v Německu, počty přihlášek jsou v jednotlivých letech různé, do roku 2006 měly rostoucí tendenci (42 přihlášek), v letech 2007 až 2011 se pohybovaly mezi 10 – 20, od tohoto roku došlo opět k nárůstu. V porovnání s Německem není o národní patenty v Rakousku téměř žádný zájem. Přihlášky českých vynálezců na Slovensku mají spíše klesající charakter. V Polsku mají české přihlášky proměnlivý charakter.

5. 2. Právní úprava patentů v Spolkové republice Německo

5.2.1 Vývoj patentového práva na území SRN

V 19. století probíhal boj o zavedení patentového práva, ale ještě po sjednocení Německa a založení německé říše v roce 1871 se mluvilo o patentovém právu velmi kontroverzně, vycházelo se ještě stále z „Statue of Monopol“, který považoval patenty jako prostředek narušující společnost a všeobecný blahobyt. V německých univerzitních skriptech byla citována věta dle autora Böhmerta z roku 1869 *„Patenty jsou zralé na spadnutí a budou více a více rozpoznány jako líné ovoce na stromě lidské kultury.“*, již zde je vidět, jak lidé smýšleli o patentech (Ohly, 2014).

Na vytvoření německého patentového práva mělo velký vliv město Chemnitz, jedno z nejdůležitějších průmyslových měst Německa v té době. Právě zde byl založen, po zvýšeném zájmu vynálezců a průmyslníka Wenera von Siemens a tehdejšího primátora Dr. Wilhelma André, první spolek na ochranu patentů. Werner von Siemens poukázal na to, že německé produkty jsou ve světě brány jako „levné a nekvalitní“, proto chtěl zavést patentovou ochranu, aby německý průmysl posílil své postavení na trhu. Do této doby o Německu platilo spíše, že to byla technicky rozvojová země, která těžila z již zavedených zahraničních technologií (Wikipedia, DPMA, 2016).

V některých spolkových zemích sice fungovaly patentové zákony, ale jednotný patentový zákon byl vytvořen až v roce 1877, kdy došlo k prvnímu sjednocení Německa, a který měl obrovský význam pro vývoj patentového zákonodárství na celém světě. Německý patentový zákon vstoupil v platnost 25. května 1877. Za nejdůležitější kritérium tohoto práva byla považována teorie služby a protislужby, přesto nebyl tento princip platný pro všechny oblasti, výjimku tvořila oblast genetiky, biologie či zemědělské techniky. Dříve bylo patentování biologického materiálu negativně kritizováno (Ohly, 2014).

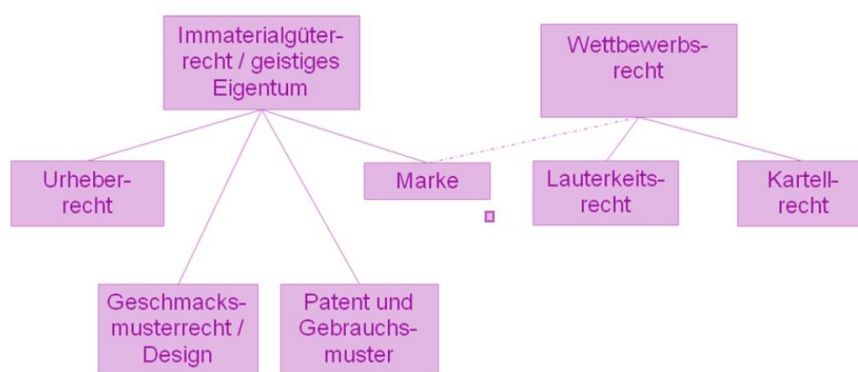
Na konci 19. století se začalo Německo zapojovat do různých mezinárodních smluv, jako byla Pařížská unijní úmluva z roku 1883, Bernská úmluva z (1886) či Madridská dohoda (1891), v témže roce byl uveden v platnost i zákon o užitných vzorech. V 20. století došlo pak k rozšíření a zpřehlednění ochrany práv k duševnímu vlastnictví v Německu, např. v roce 1879 byl vytvořen zákon o užitných vzorech, v roce 1936 byl zaveden princip vynálezce či v roce 1967 zrušen zákaz patentování materiálu pro lékařské pomůcky.

O patentovém právu jako takovém, jaké známe dnes, je možné mluvit až od 70. let 20. století, kdy začala další vlna europeizace. V roce 1973 byla podepsána Evropská patentová úmluva a o několik let později začal fungovat i Evropský patentový úřad, díky němuž se začaly patentové zákony národních států postupně harmonizovat. V 90. letech podepsalo Německo stejně jako většina ostatních evropských států Dohodu TRIPS. Spolková republika Německo je členem stejně jako Česká republika celé řady dalších smluv, úmluv a organizací v oblasti duševního vlastnictví (Ohly, 2014).

5.2.2 Platná legislativa v oblasti ochrany duševního vlastnictví v SRN

V Německu stejně jako u nás upravuje problematiku právní ochrany vynálezů zejména patentový zákon, jehož obnovená verze byla přijata 16. prosince 1980 a poslední změna byla provedena dle § 8 odst. 4 zákona (BGBl. I S. 2178) 3. prosince 2015. Tento zákon upravuje systém udělování patentů a oblast jejich ochrany a je rozdělen na 10 článků. V prvním je definován patent, podmínky i výluky z patentovatelnosti atd. Další kapitoly jsou věnovány organizaci německého patentového a známkového úřadu (DPMA) a Patentového soudu a Spolkového patentového soudu (BPatG) a úpravě chování před těmito institucemi, včetně procesu řízení o udělení patentu. Tímto zákonem je i přesně dána doba platnosti patentu a ukončení patentové ochrany, které může nastat zánikem patentu či zrušením, také je zde uvedený postup při poskytování licence či nucené licence nařízené úřadem. Další části upravují společné části, správní poplatky či porušení práva (Ohly, 2014).

Obrázek č. 5 Postavení patentového práva v právním systému ochrany dušev. vlastnictví v SRN

Zdroj: (Ohly, 2014, str. 4)

Jak je možno vidět z obrázku č. 5, patentové právo tvoří pouze jeden z odštěpů ochrany duševního vlastnictví spolu s autorským zákonem, značkami či užitnými vzory. Na tyto zákony působí i hospodářská soutěž daného trhu a působení zákonů upravující monopoly a „čistý trh.“

Vedle patentového zákona má Německo na rozdíl od nás ještě zákon upravující speciálně jen zaměstnanecké patenty tzv. Arbeitnehmererfindungsgesetz z roku 1957, který řeší právní úpravu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, když dojde k vytvoření podnikového vynálezu. Tento zákon byl již v této práci přiblížen v kapitole 2.1.4.1.2 Zaměstnanecký patent.

Další zákon, který je důležitý se nazývá „Patentové nařízení“ (PatVO), který řídí formality při postupu udělování patentů. Zákon, který řeší vztahy mezi německým patentovým zákonem a dalšími mezinárodními a evropskými smlouvami, úmluvami a organizacemi se jmenuje „Zákon o mezinárodní patentové úmluvě“ (IntPatÜbkG).

Na patentové právo má vliv mimo jiné i autorský zákon „Urheberrecht – UrhG“ či občanský zákoník „Bürgerliches Gesetzbuch – BGB“, který definuje patentové právo v § 823 I BGB jako právo absolutní.

Dalšími zákony, které ovlivňují patentový zákon, je zákon o správních poplatcích německého patentového a známkového úřadu a německého patentového soudu (PatKostG), zákon o užitných vzorech (GebrMG), zákon o značkách a jiných symbolech (MarkenG), zákon o právní ochraně průmyslových vzorů (DesignG), zákon na ochranu rostlin (PflSchG) či zákon o ochraně topografií polovodičových výrobků (HalbISchG) a další.

Německý patentový zákon se neřídí pouze německou legislativou, ale vychází i z mezinárodních smluv a úmluv, které Německo podepsalo či se jich stalo členem. Jedná se například o Evropskou patentovou úmluvu z roku 1973 či Smlouvou o patentové spolupráci z roku 1970.

Vliv na patentový zákon má i unijní právo se svými nařízeními a směrnicemi, jedná se například o nařízení 469/2009 o doplňujícím ochranném certifikátu či směrnice 98/44/EG o biotechnologických vynálezech či nařízení 1257/12 o posílení spolupráce v oblasti zavedení patentu Společenství (Ohly, 2014).

5.2.3 Udělení patentu na vynález

Proces podávání patentové přihlášky před německým patentovým úřadem téměř kopíruje náš národní postup, který byl blíže rozepsán v kapitole 4.1.3, proto nebude v této části již tak podrobně rozepsán. Zvláštní možnost, kterou mají němečtí přihlašovatelé je podání tzv. provizorní patentové přihlášky, která má omezenou platnost. Využívají ji většinou v případech, kdy má být vynález zveřejněn na výstavách, konferencích či je již poskytnuta licence, čímž by se stal vynález součástí stavu techniky, a tak by ztratil možnost získat patentovou ochranu (Gross, 2013, str. 99-107).

Klasická přihláška musí být podána písemně na předepsaném formuláři spolu s podrobným popisem vynálezu osobně, poštou či elektronicky u Spolkového patentového úřadu v Mnichově či na jeho pobočkách v Jeně, technicko informačním centru v Berlíně či u většiny patentových center v jednotlivých spolkových zemích. Přihláška musí obsahovat minimálně jednoho přihlašovatele (§ 7 PatG), kterým může být fyzická či právnická osoba, avšak původce může být pouze fyzická osoba.

Přihláška musí být podána v německém jazyce, v jiném případě má přihlašovatel tříměsíční lhůtu na dodatečné přeložení veškerých dokumentů, jinak se má za to, že je přihláška vzata zpět. Pokud je přihláška podána ve francouzštině či angličtině, má přihlašovatel dvanáct měsíců na dodatečný překlad (Gross, 2013, str. 99-107; DPMA, Informační brožura k patentové ochraně, 2013).

V článku 3 německého patentového zákona je upraveno chování přihlašovatelů před patentovým úřadem. V § 34 odst. 3 jsou uvedeny předepsané náležitosti, které musí patentová přihláška obsahovat. Přihláška je brána za přijatou až po oficiálním přijetí úřadem, nebere se v potaz, kdy byla přihláška odeslána. Den přijetí hraje mnohdy velmi zásadní roli vzhledem ke konkurentům, kteří mohou podat přihlášku se stejným či podobným vynálezem, který se pak stane součástí stavu techniky (§ 35).

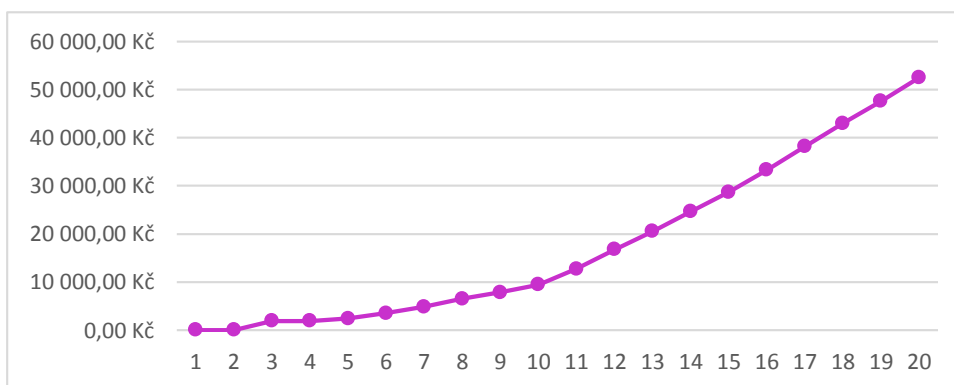
Přihlašovatel musí stejně jako u nás podat žádost o provedení úplného průzkumu a zaplatit daný správní poplatek, který pokud není do 3 měsíců zaplacený, je na přihlášku pohlíženo jako na vzatou zpět, avšak dle § 44 odst. 2 tato lhůta končí nejpozději po uplynutí sedmi let po podání přihlášky. Rešeršní zpráva je zpracována většinou během 8 až 10 měsíců. Předběžný průzkum není povinný, přihlašovatel si ho může vyžádat, pokud chce vědět, jaké šance má jeho vynález na udělení patentu. I zde musí podat žádost a zaplatit poplatek. Podle pravidel nejprve probíhá rešerše stavu techniky, a teprve pak úplný průzkum. Přihlašovatel má stejně jako u nás dvanáctiměsíční lhůtu na uplatnění

priority v zahraniční (Gross, 2013, str. 99-107; DPMA, Informační brožura k patentové ochraně, 2013).

Po uplynutí 18 měsíců je patentová přihláška úřadem zveřejněna a nejpозději do 7 let od podání přihlášky musí být podána žádost o průzkum. Na základě tohoto průzkumu vydá úřad rešeršní zprávu, na jejímž základě udělí patent nebo přihlášku odmítne. Přihlašovatel má možnost se bránit před Spolkovým patentovým soudem a přihlášku v dané lhůtě přepracovat. Pokud přihláška splňuje formální i věcné náležitosti, je udělen patent, který je zveřejněn ve Věstníku Úřadu, pod svou patentovou značkou. Poté může veřejnost do 3 měsíců vznést stížnost proti danému patentu či stížnost na nečinnost, která se dále projednává před soudem a výsledkem je buď zrušení patentu nebo jeho zachování. Platnost patentu je také, jako u nás, stanovena na maximálně 20 let. V příloze č. 7 je zobrazen diagram řízení o přihlášce vynálezu v SRN.

V příloze č. 8 jsou uvedeny správní poplatky vybírané německým patentovým úřadem, přičemž pro možné porovnání jsou ceny v eurech přepočteny aktuálním kurzem na české koruny. Německý zákon rozlišuje dva druhy správních poplatků vybíraných v procese podání patentové přihlášky. Prvním typem jsou přihlašovací poplatky, kde se dále rozlišuje, zda byla přihláška podána klasicky papírově, pak musí přihlašovatel zaplatit správní poplatek 60 Euro a za 11. a každý další nárok 30 Euro, pokud byla přihláška podána elektronicky, zaplatí přihlašovatel poplatek 40 Euro a za 11. a každý další nárok 20 Euro. Pokud podá přihlašovatel žádost na předchozí rešerši stavu techniky bez průzkumu, musí zaplatit poplatek 300 Eur, a poté musí ještě zaplatit 150 Eur za úplný průzkum. V případě, že požádá pouze o úplný průzkum, musí zaplatit správní poplatek 350 Eur. Pokud získá přihlašovatel patentovou ochranu pro svůj vynález, musí platit udržovací poplatky, které jsou vybírány od 3. roku platnosti patentu (Gross, 2013, str. 99-107; DPMA, Informační brožura k patentové ochraně, 2013).

Graf č. 4: Vývoj udržovacích poplatků vybíraných DPMA platných v roce 2014

Zdroj: DPMA, Informační brožura o patentové ochraně v Německu, 2013, str. 22-23 (Vlastní zpracování)

5.2.4 Působnost státních orgánů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví v SRN

Stejně jako v České republice nepůsobí v oblasti práv k duševnímu vlastnictví pouze daný patentový úřad, v tomto případě Německý patentový a známkový úřad se sídlem v Mnichově, ale i řada ostatních institucí a orgánů. Mezi nejvýznamější jsou řazeny v Německu soudy, jakožto Spolkový patentový soud, Spolkový soudní dvůr a soudy s místní působností. Německé patentové právo je jistě ovlivňováno i fungováním Evropského patentového úřadu a soudu. Mezi orgány s všeobecnou pravomocí je řazena Policie SRN, Komora patentových zástupců, celní orgány či průmyslová a obchodní komora.

Německý patentový a známkový úřad

Císařský patentový úřad byl založen 1. července 1877 v Berlíně na základě přijetí prvního patentového zákona z 25. května 1877. Již 2. července 1877 byl udělen první německý patent vynálezci Johannu Zeltnerovi z norimberské ultramarínové fabriky za postup výroby červeného ultramarínu (Wikipedia, DPMA, 2016; Historie, DPMA, 2016).

Po druhé světové válce byl úřad přesídlen z Berlína do Mnichova, kde má svoje sídlo do dnes. V 90. letech došlo ke sjednocení Německa a tak došlo ke spojení původního patentového úřadu a úřadu pro vynálezeectví a patentnictví z východního Německa. V roce 1998 byla zřízena pobočka úřadu v Jeně a později i technickoinformační centrum v Berlíně.

Německý patentový a známkový úřad je zařazen pod organizaci ministerstva justice a ochrany spotřeby a zajišťuje patentovou ochranu pro technické vynálezy, známky a průmyslový design.

Patentový úřad působí jako informační středisko v oblasti průmyslového vlastnictví, přičemž zájemci ho mohou kontaktovat osobně, telefonicky či přes dotazník dostupný na internetu. Úřad nabízí i právní poradenství kvalifikovanými patentovými právníky, kteří jsou k dispozici ve většině patentových center, průmyslových a obchodních komorách či řemeslných komorách. Zájemci mohou využít rešeršní sály Úřadu, kde se naučí vyhledávat v patentové databázi a mohou získat i další informace o aktuálním stavu techniky (Wikipedia, DPMA, 2016; DPMA, Historie, 2016).

Úřad je organizačně rozdělen na pět hlavních oddělení, a tedy oddělení patentů, které je rozděleno na dvě oddělení – oddělení patentů 1/I – strojírenství a mechanické technologie, užitečných vzorů a oddělení patentů 1/II – elektrotechnika, chemie a fyzika. Druhé oddělení informuje veřejnost o ochraně průmyslových práv, spravuje rešeršní databázi a vede knihovnu s více než jedním milionem výtisků v oborech ekonomiky, techniky a ochrany průmyslových práv a více než 83 milionů patentových dokumentů. Třetí oddělení se zabývá ochrannými známkami, jichž je v dnešní době registrováno již více než 780 tisíc. Dalším oddělením je oddělení správy a práva, které má za úkol hlavní organizaci úřadu, včetně personálního oddělení a dalšího rozvoje pracovníků, výběr a vzdělávání duálních studentů, správu finančních věcí a tvorbu patentové statistiky. Vedle klasických oddělení zde funguje i odvolací oddělení, kam se mohou obracet přihlašovatelé, veřejnost či jiné třetí strany v případě nesrovnalostí (DPMA, Činnost, 2016).

V čele úřadu stojí prezidentka a její zástupce – viceprezident a také každé oddělení má svého odpovědného vedoucího. Dohromady je zaměstnáno pod úřadem více než 2 500 pracovníků, což dělá z úřadu největší patentový a známkový úřad v Evropě a pátý největší úřad na světě. Organizační členění DPMA je podstatně složitější děleno než je tomu na našem Úřadu průmyslového vlastnictví (Wikipedia, DPMA, 2016; DPMA, Organizace, 2016).

Evropský patentový úřad (EPA) má pobočky v Mnichově, Haagu, Vídni a Berlíně a má pravomoc vydávat evropské patenty a posuzovat odvolání proti rozhodnutí o udělení patentové ochrany. Stížností komora rozhoduje o rozhodnutí rešeršního oddělení, odvolávacího a právního oddělení (Wikipedia, DPMA, 2016; DPMA, Historie, 2016).

Působnost soudů

V Německu jsou soudy rozděleny do několika úrovní. Na nejnižší úrovni jsou soudy místní působnosti, které rozhodují ve věcech běžného porušení práv, jako prvoinstanční orgány. Tuto úroveň představují zejména městské a krajské soudy.

Další úroveň tvoří Spolkový patentový soud (BPatG). Tento soud rozhoduje ve věcech stížností proti rozhodnutí DPMA, které mohou být podány přihlašovatelem ve smyslu odvolání se proti negativnímu rozhodnutí v procesu získání patentové ochrany či ho může podat libovolná třetí osoba (např. konkurent). Dále přijímá také stížnosti na nečinost majitele patentu a následné udělení nucené licence (Ohly, 2014).

Spolkový soudní dvůr (BGH) představuje vyšší instanční orgán ve věcech odvolání a stížností proti BPatG (Ohly, 2014).

V dnešní době se v Evropě připravuje také Jednotný patentový soud, přičemž každý stát může zřídit lokální komoru první instance. Centrální komora bude mít sídlo v Paříži, s pobočkami v Mnichově a Londýně a odvolací soud bude v Lucemburku. Nevýhodou tohoto soudu je obrovská finanční náročnost. Poplatek na zrušení patentu konkurenta vyjde přibližně na 11 – 20 tisíc Euro (v ČR stojí stejný poplatek 2000 Kč) (ÚPV, Otázky a odpovědi ohledně Jednotného patentového soudu, 2014).

Komora patentových zástupců

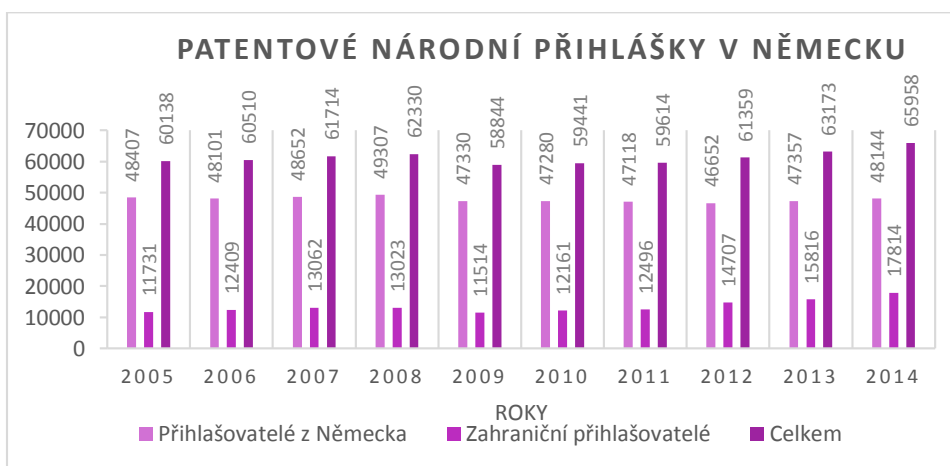
Patentový zástupce patří mezi volná povolání, která jsou združena pod komorou patentových zástupců, jejíž fungování je upraveno v zákoně „Patentanwaltsordnung – PatAnwO.“ Hlavním úkolem patentových zástupců je poskytování poradenství v oblasti ochrany průmyslových práv, dále pomáhají se zpracováním patentové přihlášky a zastupují přihlašovatele před patentovými úřady a soudy (Ohly, 2014).

5.2.5 Statistiky

Německý patentový a známkový úřad stejně jako většina jiných institucí vydává každoročně výroční zprávu, která vychází zpravidla v březnu. Ročenka obsahuje obecné informace o chodu Úřadu, zhodnocení výsledků za uplynulé období, stejně tak jako nastavení budoucích cílů a představení veřejnosti stavu finančního hospodaření Úřadu. Zpráva je rozdělena na několik kapitol, kde se přednostně řeší dosažené výsledky v různých typech průmyslověprávní ochrany, jako například patenty, užité a průmyslové vzory, ochranné známky, označení původu a zeměpisných označení, k těmto kategoriím je vypracovaná i statistika, která je uvedena na konci zprávy (DPMA, Výroční zpráva 2014, 2015).

V roce 2014 byl dosažen nový rekord v podávání patentových přihlášek v Německu. Bylo tak podáno téměř 66 000 přihlášek, což představuje o 4,4 % více než v minulém roce. Byl zaznamenán podstatný nárůst inovační činnosti jak podniků, tak i jednotlivců. Počty přihlášek v období 2005 – 2014 jsou zobrazeny v grafu č. 5. Dle dosažených výsledků je možno potvrdit kontinuální růst počtu podaných patentových přihlášek. Výjimku tvoří rok 2009, kdy byl zaznamenán skokový pokles podaných přihlášek o téměř 3 500 kusů, od té doby počty národních přihlášek podaných v SRN a validovaných PCT přihlášek opět rostou. Pokles byl způsoben rozběhlou finanční krizí, kvůli které musely podniky šetřit a nezbývalo tak dostatek financí na výzkum a inovace (DPMA, Výroční zpráva, 2011, 2013, 2014).

Graf č. 5: Národní přihlášky a PCT přihlášky podané v SRN v letech 2005 - 2014

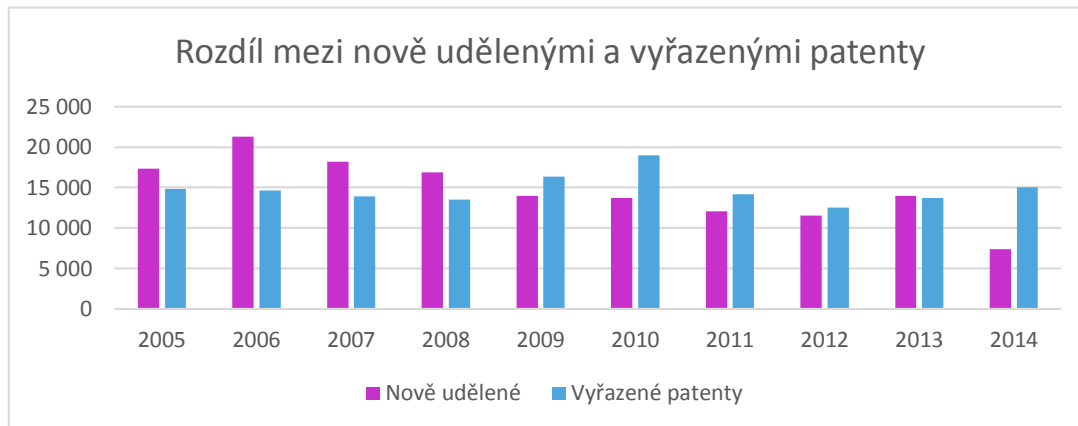

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výročních zpráv DPMA 2011 a 2014

Následující graf č. 6 zobrazuje stav nově udělených patentů a patentů, které byly vyřazeny. Jak je možno vidět od roku 2005 do roku 2008 jasně převyšuje stav nově

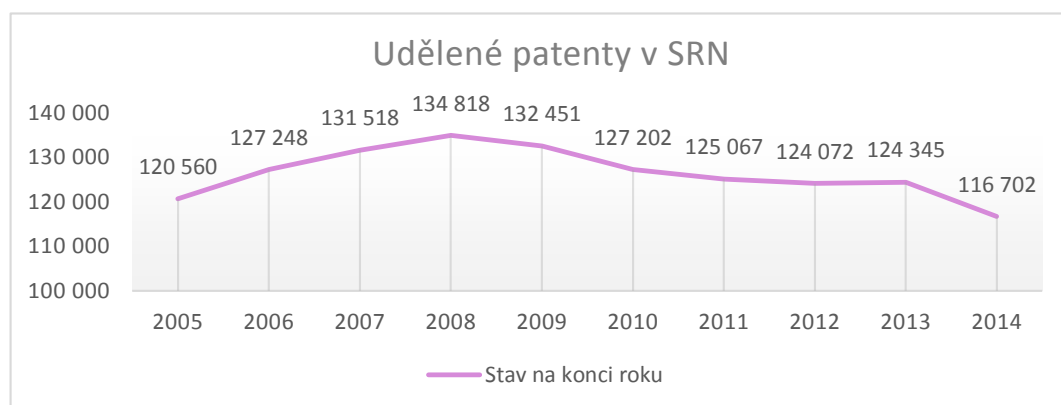
udělených patentů patenty vyřazené. V roce 2009 naopak začal trend, kdy bylo více patentů vyřazeno. V roce 2014 činí tento počet již 15 tis., přičemž počet udělených patentů dosahuje necelé poloviny.

Graf č. 6: Rozdíl mezi nově udělenými a vyřazenými patenty v období 2005 - 2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výročních zpráv DPMA 2011 a 2014

Graf č. 7: Udělené patenty v SRN v období 2005 - 2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výročních zpráv DPMA 2011 a 2014

Dle grafu č. 7 je možno vidět, jak od roku 2008 postupně počty udělených patentů v Německu klesají, v roce 2014 dosáhly dokonce nejnižší úrovně za posledních 10 let, a tedy 116 702.

Zájem o výzkum a inovace je v Německu v závislosti na spolkové zemi velmi rozdílný. Tyto rozdíly nestojí však pouze na tom, jak je spolková země velká, kolik má obyvatel, ale spíše na tom, jaká je v té dané zemi koncentrace velkých národních či mezinárodních firem, univerzit a dalších jiných výzkumných organizací (DPMA, Výroční zpráva, 2011, 2013, 2014).

Stavy podaných patentových přihlášek v roce 2014 podaných jednotlivými spolkovými zeměmi je možno vidět v příloze č. 9, kde se nachází tabulka, která

znázorňuje patentovou statistiku podaných patentových přihlášek v období 2005 až 2014 v jednotlivých spolkových zemích. Na prvním místě leží Bavorsko s 15 533 podaných přihlášek, těsně za ním následuje Bádensko Württembersko, kde bylo podáno o 1 000 přihlášek méně, třetí místo obsadila průmyslová oblast Severní Porýní – Vestfálsko s 7 116 přihlášek. Nejméně přihlášek podala spolková země Brémy, a tedy pouhých 144 přihlášek. Tento počet přihlášek je počet skutečně podaných přihlášek, které mohou vyjadřovat poněkud zkreslenou skutečnost. Z toho důvodu je přiložena i následující příloha č. 10, ve které jsou přepočtené počty podaných přihlášek v letech 2013 a 2014 na 100 tisíc obyvatel. V Německu bylo v roce 2014 podáno 48 144 přihlášek, což se může zdát jako velmi vysoké číslo, po přepočtení na 100 tis. obyvatel, to představuje avšak pouze 60 přihlášek. Podle těchto výsledků bude mít tabulka zcela jiné pořadí. Na prvním místě nyní Bádensko Württembersko se 137 přihláškami, následuje Bavorsko se 123 přihláškami a třetím je Hamburk s 46 přihláškami. Země Brémy, která byla předtím na posledním místě, na tom nyní není se svými 22 přihláškami vůbec špatně a následuje průmyslově vyspělé země jako je Porýní – Falc, Durynsko či město Berlín. Na spodních příčkách statistiky se nyní octly země Meklenbursko – Přední Pomořansko s 11ti a Sasko – Anhaltsko s 10ti přihláškami (DPMA, Výroční zpráva, 2011, 2013, 2014).

Obrázek č. 6: Podané patentové přihlášky v roce 2014 v jednotlivých spolkových zemích SRN

Zdroj: Výroční zpráva DPMA, 2014, str. 6

Německo má dostatek velkých firem, které jsou inovačně činné. Přehled 25ti nejaktivnějších podniků je uveden v příloze č. 11. Na prvních pěti příčkách se drží německé firmy Bosch GmbH s 4 tis. přihlášek, Schaffler Technologies GmbH & Co. KG s 2 518 přihláškami, a dále firmy Siemens AG, Daimler AG a BMW AG, které podaly mezi 1 500 a 1800 přihláškami. Na žebříčku se ukazuje i americká firma Ford Global Technologies s 1390 přihláškami či firma Hyundai Motor Company s 659 přihláškami.

Úřad ve výroční zprávě neuvádí celý výčet národních patentových přihlášek či udělených patentů dle tříd rozdělených mezinárodní patentovou klasifikací. Zpřístupněn je pouze přehled sedmi tříd s nejvíce zaznamenanými patentovými přihláškami. Na prvním místě je jednoznačně skupina B60 Vozidla všeobecně s 6 782 přihláškami, následuje skupina F 16 Strojní součásti nebo prvky s 5 680 přihláškami či skupina H01 Základní elektrotechnické součásti a H02 Výroba, přeměna nebo rozvod elektrické energie (DPMA, Výroční zpráva 2011, 2013, 2014).

V příloze č. 12 se nachází tabulka s udělenými patenty v SRN a dalších zemích dle četnosti udělených patentů. Nejvíce národních patentů vlastní dle očekávání Německo (v roce 2014 byl stav 48 144 patentů). Z ostatních zemí jsou na prvním místě USA s více než 6 tisíci patenty, dále pak Japonsko (5 336) a Korejská republika (1 383). Ostatní země jako Rakousko, Švýcarsko či Francie většinou nepřekročily hranici 1 tis. patentů.

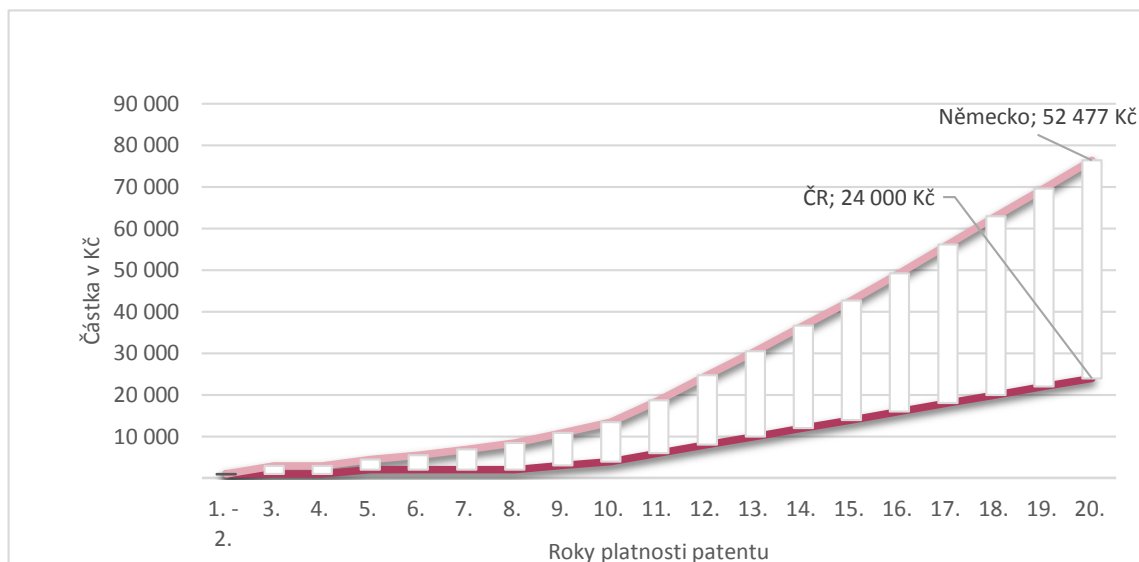
5. 3 Zhodnocení rozdílů ochrany práv průmyslového vlastnictví v ČR a SRN

Patentové zákony České republiky a SRN se ve značné míře podobají. Může za to samozřejmě důsledná harmonizace z pozice mezinárodních a evropských institucí a platných zákonů. Také Evropská charta lidských práv upravuje oblast duševního vlastnictví v čl. 17 II jako „patent je jako právo duševního vlastnictví ústavně chráněno“.

Základ patentových zákonů ČR a SRN se téměř shodují, oba obsahují podmínky a výluky patentovatelnosti, či co nelze patentovat. Zákon SRN pojímá ještě části zabývající se DPMA a patentovým soudem, kdežto u nás jsou tyto instituce upraveny zákonem č. 21/1993 Sb. se stanovenou působností zakotvenou v zákoně č. 14/1993 Sb., o opatření na ochranu průmyslového vlastnictví (ÚPV, Základní informace, 2012).

Platnost patentu je v obou státech stanovena zákonem na dobu 20 let od data podání přihlášky vynálezu. Rozdíly nastávají v oblasti splatnosti správních poplatků za udržování patentu v platnosti. V Německu je § 17 odst. 1 PatG dané, že jsou tyto poplatky vybírány od třetího roku od data podání patentové přihlášky, bez ohledu na to, zda byla patentová ochrana již udělena či zda řízení o udělení patentu nadále pokračuje. V České republice je tomu trochu jinak. Po udělení patentu pošle ÚPV vlastníkovu patentu rozhodnutí spolu s vyměřením prvního udržovacího poplatku (zák. č. 173/2002 Sb. § 5). Často tak musí vlastník uhradit najednou udržovací poplatky za první až např. pátý rok platnosti patentu. Každý další rok budou pak udržovací poplatky vybírány ke stejnému datu, tzv. výročnímu datu. Pokud vlastník patentu tento poplatek neuhradí v dané lhůtě, má možnost zaplatit poplatek v následujících 6 měsících, avšak musí počítat se 100% příplatkem. V Německu se poplatky platí do konce měsíce, ve kterém je výroční datum. I zde mají vlastníci možnost uhradit poplatky s jistým odkladem. Pokud je poplatek uhrazen v následujících 2 měsících po výročním datu, není vybírán žádný dodatečný poplatek, či v dalších 4 měsících, pak je ale již vybírán poplatek ve výši 50 Euro. Pokud ani pak není uhrazen daný poplatek, Úřad předpokládá, že byla přihláška na patentovou ochranu vzata zpět, či popř. je zrušena patentová ochrana již uděleného patentu (DPMA, Gebühren, 2015). Výše udržovacích poplatků v daných zemích byla blíže rozpracována již v kapitolách 4. 1. 3 a 4. 2. 3., kde bylo zřejmé, že se poplatky během dvaceti let platnosti patentu postupně zvyšují. Tento princip je určitou motivací pro vynálezce, kdy prvních 8 – 10 let jsou poplatky velmi nízké a výrazně rostou až v druhé polovině období platnosti, tak jak je možno vidět z grafu č. 8.

Graf č. 8: Srovnání růstu udržovacích poplatků v ČR a SRN

Zdroj: Vlastní zpracování¹⁸

Graf znázorňuje více než dvojnásobnou rychlost růstu udržovacích poplatků v SRN oproti stavu v ČR. Čeští přihlašovatelé mají mnohem levnější nejen udržovací poplatky, ale i ostatní správní poplatky. Pokud chce přihlašovatel získat patent v Německu, musí v případě levnější elektronické přihlášky, která obsahuje maximálně 10 nároků, po provedení předchozí rešerše a povinného úplného průzkumu, zaplatit přibližně 14 tis. Kč. V ceně ovšem nejsou zahrnuty náklady na překladatelské služby, patentového zástupce či poplatky za vydání patentové listiny. Pak se cena přihlášky značně prodraží. V České republice vyjde přihlašovatele přihlášení patentu včetně vydání patentové listiny přibližně na 6 tis. Kč bez služeb patentového zástupce.

Další zvláštností v Německu oproti českému patentovému zákonu je tzv. provizorní patentová přihláška, které byla také popsána v kapitole 4. 2. 3 a dále tzv. přídatkový patent, který si může podat vlastník patentu, pokud dojde k zlepšení či modifikaci vynálezu, který je předmět hlavního patentu. Za přídatkový patent se platí pouze přihlašovací poplatek, nikoliv již pravidelné roční udržovací poplatky a není na něj vztažen požadavek vynálezecké činnosti. Přihlášku k takovému patentu může vlastník podat avšak pouze pokud byl den přihlášky základního patentu přede dnem 1. dubna 2014 a ještě neuběhla lhůta 18 měsíců od tohoto data (DPMA, Připomínky k patentové novele, 2014).

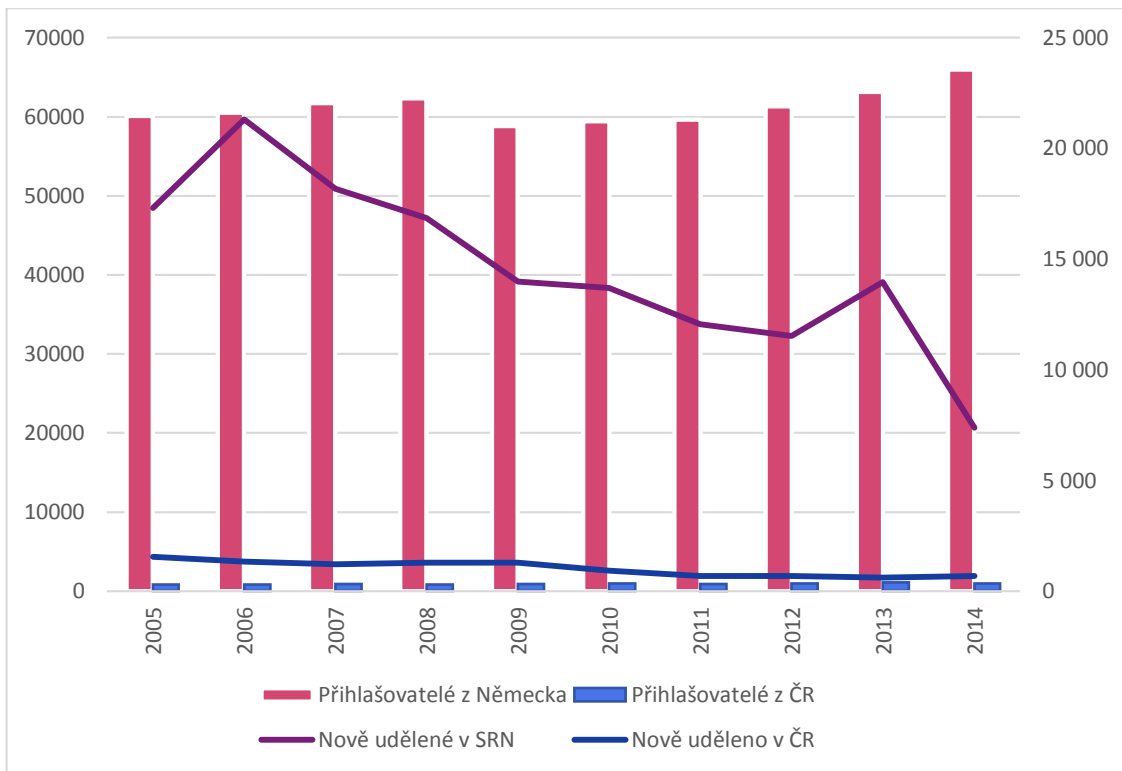
¹⁸ Částky v eurech byly přepočteny platným kurzem ze dne 9. března 2016, který představoval 27,05 Kč.

Co se týká uplatnění práva přednosti, je tato problematika upravena v obou zemích shodně až na výjimku, že v České republice musí přihlašovatel vyznačit právo přednosti již při podání přihlášky vynálezu, v Německu mají přihlašovatelé lhůtu 2 měsíce od data podání. Fáze předběžného průzkumu v Německu se s naším postupem také shoduje. V Německu si přihlašovatel ještě může požádat o vydání rešeršní zprávy, která je jakousi předfází úplného průzkumu. V rešeršní zprávě je posouzeno, zda na daný vynález je možné získat patent. Přihlašovatel tak získá potřebné informace, díky nimž se může rozhodnout, zda bude dále pokračovat v řízení či toto řízení ukončí. Úplný průzkum přihlášky je nejdůležitější fází celého řízení a v ČR i v SRN se provádí až na základě podání žádosti a uhrazení daných správních poplatků. V Německu platí ještě jedna zvláštnost oproti českému zákonu, a tedy, že lhůta pro podání žádosti o úplný průzkum musí být podána do 7 let od data podání přihlášky.

Dle dat v tabulce, která se nachází v příloze č. 13, vychází i následující graf č. 9, ze kterého je možné vidět, že zájem o patentovou ochranu ve faktických číslech je v Německu mnohonásobně vyšší než u nás. Musí se vzít avšak v potaz, že Česká republika má výrazně nižší počet obyvatel než Německo, proto je vhodné tyto výsledky přepočítat na 1 milion obyvatel¹⁹. Poté se počty přihlášek v Německu pohybují v letech 2005 – 2014 mezi 718 – 805 kusy, v České republice pak mezi 78 – 102. Zde je možno vidět stále obrovský rozdíl mezi oběma státy. Z pohledu udělených patentů je situace poněkud odlišná. V Německu bylo uděleno v tomto období mezi 90 – 260 patenty na milion obyvatel, avšak v ČR mezi 63 – 147 patenty na milion obyvatel. Výsledky nejsou takto od sebe nějak výrazně vzdáleny. Je to způsobeno pravděpodobně tím, že v Německu je sice přijato velké množství přihlášek, avšak pouze přibližně jedna třetina z nich úspěšně získá patentovou ochranu. Čeští vynálezci teprve objevují výhody patentové ochrany a Úřad průmyslového vlastnictví ČR se jim snaží poskytovat veškeré důležité informace. Tak jak bylo zmíněno v teoretické části práce, dochází někdy ke klamavému jevu, kdy přihlašovatelé sice vynález patentují, avšak ho dále nevyužívají, jedná se především o vysoké školy a výzkumná centra, která tak získají prostředky od Evropské unie či státu na další vývoj a výzkum.

¹⁹ Ke srovnání počtu přihlášek a udělených patentů na 1 milion obyvatel, byly použity přibližné stavy poč. obyvatel k 31. 12. 2015, v ČR 10 538 275 a v SRN 81 900 000 obyvatel.

Graf č. 9: Srovnání poměru mezi nově podanými přihláškami a udělenými patenty v ČR a SRN v období 2005-2014

Zdroj: Výroční zpráva ÚPV 2014, Výroční zpráva DPMA 2011, 2014 – Vlastní zpracování

6. Transfer technologií na univerzitách v ČR a SRN

Výzkum a vývoj (dále také jako VaV) je v dnešní době skloňován v mnoha směrech tvorby národní i evropské politiky, a to zejména z toho důvodu, že představuje z dlouhodobého časového hlediska jeden z klíčových prvků, jak zvýšit produktivitu, ekonomický růst, zaměstnanost, udržitelný rozvoj i sociální soudržnost společnosti. Země Evropské Unie jsou na základě Prováděcího nařízení Komise EU č. 995/2012 povinny sbírat údaje o výzkumu a vývoji a vytvářet tak podklady pro přehlednou statistiku Společenství v oblasti VaV. Pro harmonizovaný sběr ukazatelů dle mezinárodních standardů se v zemích EU a OECD používá tzv. Frascati manuál.

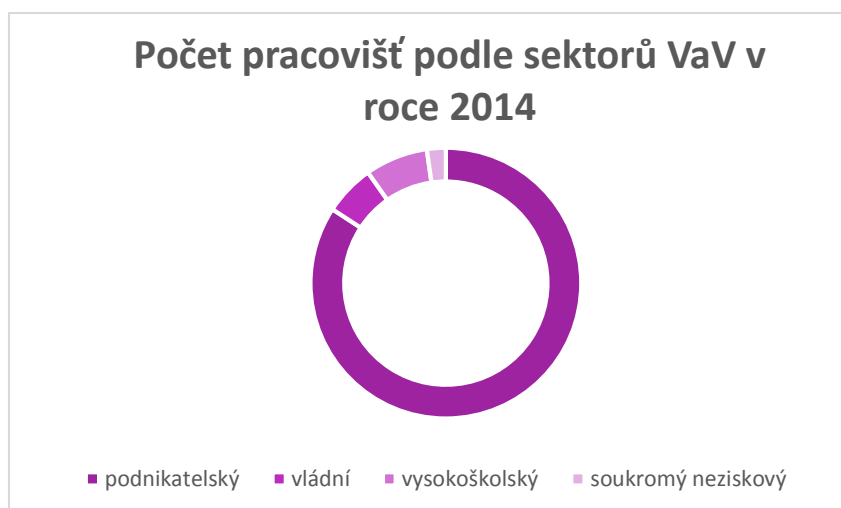
V závislosti na rozsahu práce, bude stručně popsána situace ve VaV ve vybraných zemích z hlediska jednotlivých sektorů, podrobněji bude věnováno pouze situaci ve vysokoškolském sektoru (ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje, 2014).

6. 1 Vývoj a výzkum v České republice a Spolkové republice Německo

6. 1. 1. Vývoj a výzkum v ČR

Český statistický úřad sleduje a publikuje statistické údaje v oblasti VaV ve čtyřech sektorech – podnikatelský, vládní, vysokoškolský a soukromý neziskový sektor. V roce 2014 proběhlo šetření na území ČR u 2 630 subjektů v této oblasti, tak jak zobrazuje graf č. 10 a tabulka č. 1.

Graf č. 10: Počet pracovišť podle sektorů VaV v roce 2014

Zdroj: Data použita z dokumentu ČSÚ: Ukazatele výzkumu a vývoje za rok 2014 (Vlastní zpracování)

Tabulka č. 1: Počty subjektů a pracoviště VaV v ČR za rok 2014

	Počet subjektů (IČO)	Počet pracovišť VaV	z toho CZ-NACE 72
Podnikatelský sektor celkem	2 366	2 391	146
Veřejné podniky	67	73	5
Soukromé podniky domácí	1 738	1 749	111
Zahraniční afilace	561	569	30
Vládní sektor celkem	133	172	94
Akademie věd ČR	54	59	57
Resortní výzkumné subjekty	23	37	37
Knihovny, archivy, muzea	38	56	-
Ostatní	18	20	-
Vysokoškolský sektor celkem	66	213	-
Veřejné a státní vysoké školy	28	174	-
Fakultní nemocnice	11	11	-
Soukromé vysoké školy	28	28	-
Soukromý neziskový sektor	64	64	6
Česká republika celkem	2 630	2 840	246

Zdroj: Dokument ČSÚ: Ukazatele výzkumu a vývoje za rok 2014

Vysokoškolský sektor v ČR zahrnuje všechny veřejné i soukromé univerzity, vysoké školy a další instituce pomaturitního vzdělávání a také všechny výzkumné ústavy a kliniky spolupracující s organizacemi vyššího vzdělávání. V České republice tvoří pracoviště VaV ve vysokoškolském sektoru jednotlivé fakulty a ostatní pracoviště 28-ti veřejných a státních VŠ, dále pak 11 fakultních nemocnic a 28 soukromých VŠ. V posledních letech došlo k výraznému posílení významu vysokoškolského VaV, zejména prostřednictvím čerpání strukturálních fondů EU (ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje, 2014).

Celkové výdaje na VaV jsou statisticky sledovány pomocí ukazatele tzv. hrubých domácích vnitřních výdajů na výzkum a vývoj (tzv. GERD). Od roku 2010 byl v ČR zaznamenán výrazný nárůst celkových výdajů na VaV. V roce 2014 tyto výdaje dosáhly 85,1 mld. Kč. Na výdajích na VaV se v České republice podílí zejména podnikatelský sektor, na který bylo v roce 2014 vynaloženo 47,6 mld. Kč, přibližně 28 mld. Kč šlo pak ze státního rozpočtu a zbytek (cca 13 mld. Kč) ze zdrojů EU. V letech 2011 – 2012 byla v ČR budována výzkumná centra za mnoha miliard korun, která byla dotována právě ze strukturálních fondů EU. V roce 2014 dosáhla intenzita VaV 2% podílu na HDP, čímž se poprvé dostala na úroveň průměru EU28, které bylo v témže 2,03 a umístila se tak na 9. místě. Výdaje na VaV ve vysokoškolském sektoru, rostly v letech 2010 – 2013, v roce 2014 stagnovaly. V příloze č. 14 je přiložena tabulka a graf, které znázorňují výdaje za VaV ve vysokoškolském sektoru ČR v porovnání s výsledky v EU28 a našimi sousedy a dále. Graf ukazuje poměr mezi výdaji v jednotlivých sektorech VaV v ČR za období 2005 – 2014 (ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje, 2014).

Není důležité sledovat jen výdaje na VaV, ale i původ finančních zdrojů. V případě vládního a vysokoškolského sektoru zahrnují interní zdroje příjmy získané od tuzemských a zahraničních podnikatelských subjektů, které byly získány z transferu znalostí, pronájmu majetku či darů. V roce 2014 tvořily příjmy ze smluvního výzkumu tohoto sektoru pouze 2,4 % z celkových tuzemských podnikatelských zdrojů na VaV v ČR. Dalším druhem příjmů jsou příjmy z licenčních poplatků za poskytnuté právo dočasně užívat nehmotné výsledky VaV včetně prodeje těchto práv (patenty, know-how apod.) V ČR získává významné licenční příjmy pouze AV ČR, ostatní sektory dosahují zanedbatelných výsledků. V ostatních příjmech z podnikatelských zdrojů je zahrnut zejména pronájem budov, pozemků, prostor, přístrojů, tržby z prodeje majetku, vzdělávací kurzy, poradenství, sponzoring, finanční dary apod. Dle výsledků z posledních let, dosahuje podíl podnikatelských zdrojů na financování vysokoškolského a vládního sektoru jedné z nejnižších hodnot ze všech sledovaných zemí EU a OECD. Avšak v dokumentu zpracovaném ČSÚ se připouští skutečnost, že nelze podchytit z účetních systémů vybraných organizací veškeré finanční transfery z podnikatelských zdrojů využitých na VaV prováděný na vysokých školách a dalších institucích (ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje, 2014).

VaV je na univerzitách v ČR financován zejména z veřejných domácích zdrojů (62 %; 13,4 mld. Kč). Naše podniky stále ještě příliš nespolupracují s univerzitami, finance podniků na vysokoškolský výzkum představují přibližně jen 2,5 % celkových výdajů univerzit na VaV. Tyto výsledky nejsou zcela uspokojivé, vzhledem k tomu, kolik je u nás kvalitních technických VŠ. Podíl výdajů na VaV ve vysokoškolském sektoru ve vztahu k HDP byl v roce 2014 nejvyšší ve skandávských zemích, Rakousku a Estonsku (mezi 0,65 – 1,03 %), v ČR pak ve výši 0,52 %, zatímco průměr EU28 dosahoval hodnoty 0,47 % (ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje, 2014).

Téměř polovina výdajů na VaV jde pouze na základní výzkum (12 536 mil. Kč), na aplikovaný pak 22,2 % (6 621 mil. Kč) a na experimentální vývoj 8,5 % (2 471 mil. Kč). České vědecké instituce se zaměřují zejména na základní výzkum, naopak ve většině západoevropských zemí, USA, Japonsku, Číně a jiných dalších se orientují spíše na aplikovaný výzkum a experimentální vývoj. V technických oblastech sleduje ČSÚ údaje o výdajích zejména v oblastech informační a komunikační technologie, ať už se jedná o hardware či software. A dále v oborech biotechnologie a nanotechnologie (ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje, 2014).

Hlavní město Praha je náš jediný region, který nemůže čerpat z operačních programů Výzkum a vývoj pro inovace, právě zde se avšak nachází nejvíce vysokých škol a zaměstnanců VaV. Tato skutečnost má jistě i vliv na dosažené výsledky výzkumu, když v roce 2010 Praha s 44% podílem na výdajích ve vysokoškolském sektoru (přibližně 200 mil. Kč), za posledních pět let investovala přibližně 1,5 mld. Kč. V Jihočeském kraji, který v počtu vysokých škol a počtu zaměstnanců Prahu následuje, se proinvestovala avšak v tomto období pouze částka 10,5 mld. Kč, v Moravskoslezském pak 3,3 mld. Kč, Olomouckém 2,8 mld. Kč a Plzeňském 1,9 mld. Kč (ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje, 2014).

Nejvíce pracovišť VaV převažuje v technické vědní oblasti, následuje sociální a přírodní a nacházejí se zejména v Hlavním městě Praze, kde je jich 73, dále pak v Jihomoravském a Moravskoslezském kraji. Dohromady pracuje v oblasti VaV v ČR 32 680 fyzických osob, přičemž 19 185 mužů a 13 495 žen. Z nichž jsou zejména výzkumní pracovníci (23 279). Téměř 9 tis. z nich jsou činní v technické oblasti, 7,1 tis. pak v lékařské a 6,8 tis. v přírodních vědách. V příloze č. 15 je přiložen graf, v kterém jsou znázorněny počty zaměstnanců v VaV v ČR v porovnání s našimi sousedy a průměrem v EU28. Na obrázku č. 7 je možno vidět přepočtené počty zaměstnanců v VaV a celkové výdaje v jednotlivých krajích ČR (ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje, 2014).

Obrázek č. 7: Kartogram České republiky zobrazující počty zaměstnanců a výdaje na VaV²⁰

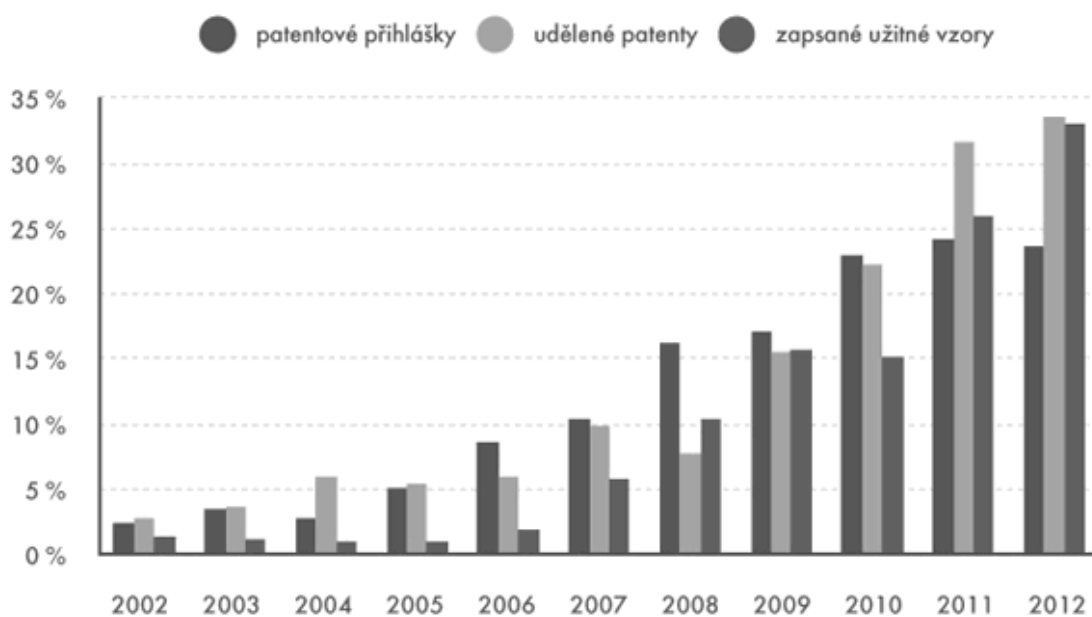
Zdroj: Dokument ČSÚ: Ukazatele výzkumu a vývoje za rok 2014

²⁰ FTE (full-time equivalent) je v překladu „Ekvivalent zaměstnance na plný pracovní úvazek.“

Patentová statistika na vysokých školách v ČR

V oblasti vědy a techniky existují různé statistické ukazatele, přičemž některé z nich měří vstupy, ty byly přiblíženy v první části této kapitoly a jedná se zejména o finanční a lidské zdroje v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Jiné se zaměřují na výstupy, které mohou být chráněny prostřednictvím průmyslového nebo duševního vlastnictví, např. patentem či užitným vzorem. Patentové údaje podávají informace o výsledcích výzkumné, vývojové a inovační činnosti ve vybraných oblastech techniky, šíření vědeckých znalostí a o ekonomické atraktivitě sledovaného území (Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR, 2013, str. 107-120).

Graf č. 11: Podíl veřejných vysokých škol na celkovém počtu patentových ochran

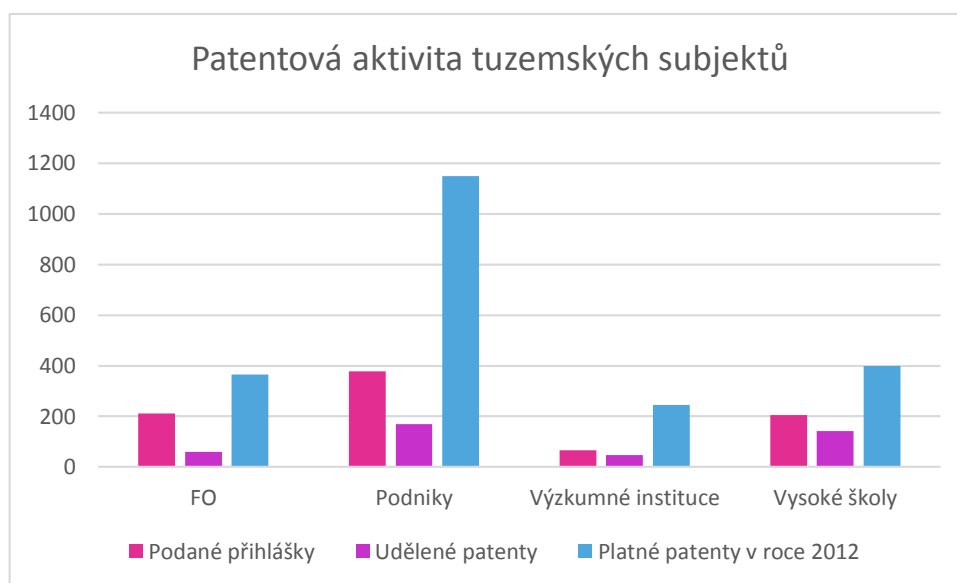

Zdroj: <https://www.czso.cz/csu/czso/870031727c>

Následující graf č. 12 zobrazuje patentovou aktivitu u českých přihlašovatelů v roce 2012. Jak je možno vidět nejvyšších výsledků dosahuje podnikatelský sektor, a se značným odstupem jsou za ním ostatní subjekty. V posledních letech dochází k všeobecnému navýšení patentové aktivity, zejména pak u VŠ, které podaly 205 přihlášek (24 % všech přihlášek), v roce 2013 pak 279 a v roce 2014 pak 249 přihlášek. Uděleno bylo subjektům VŠ v roce 2012 142 patentů (34 %). Na vysokých školách byla zaznamenána nejvyšší úspěšnost udělení patentu, přibližně 87 % (Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR, 2013, str. 107-120). Již od roku 1995 je subjektem s nejvyšší patentovou aktivitou v rámci veřejných VŠ České vysoké učení technické v Praze, které podalo v období 2005 - 2012 218 přihlášek, následovaly ho VŠB-TU

v Ostravě (107 přihlášek), Vysoké učení technické v Brně (97), Technická univerzita v Liberci (94) a VŠCHT v Praze (81). U subjektů VŠ je až 75 % platných patentů mladších než 3 roky (Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR, 2013, str. 107-120). Přehled udělených patentů vysokým školám v ČR je uveden v příloze č. 16.

Graf č. 12: Patentová aktivita u tuzemských subjektů v ČR v roce 2012

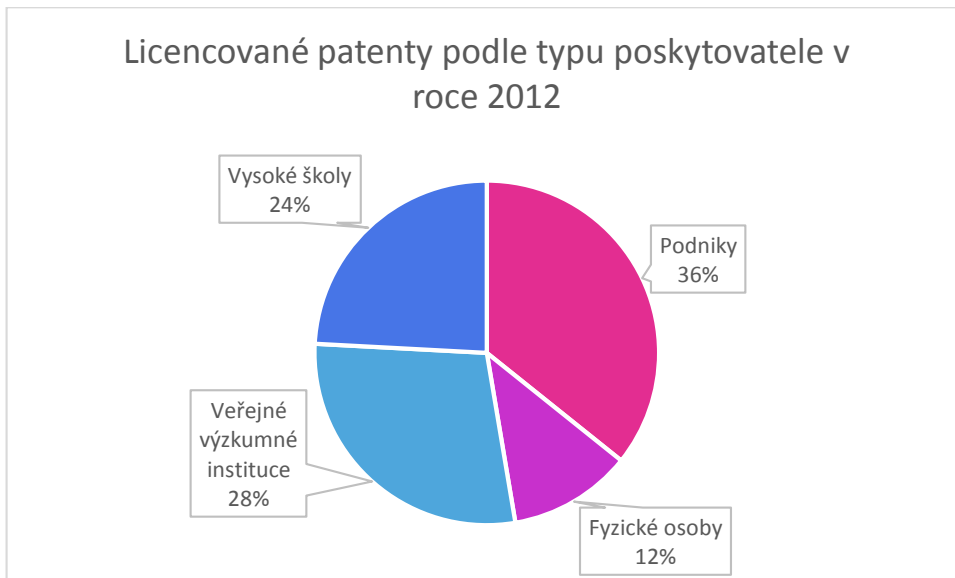

Zdroj: Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR, 2013, str. 107-120; Vlastní zpracování

Mezi oblíbenými obory v univerzitním výzkumu dominuje obor Měření a optika. V rámci kategorie high-tech je v ČR velmi oblíben obor Mikroorganické a genetické inženýrství a obor Počítačové a automatizované řídicí systémy. Vysoké školy se podílely v období 2010 – 2012 36 % na podaných patenových přihláška v high-tech oblasti.

Tím, že se v posledních letech zvyšuje počet udělených patentů vysokých škol, by se dalo předpokládat, že bude růst i počet uzavřených licenčních smluv a tím i příjmy z těchto licencí, skutečné výsledky toto tvrzení avšak nepotvrzují. V období 2010 – 2012 bylo uděleno VŠ 249 patentů, ale v tomto období bylo uzavřeno pouze 36 licenčních smluv na poskytnutí práv k patentům. Celkem získala ČR v roce 2012 za 748 platných licencí, přibližně 1 675 mil. Kč, kde avšak jen 8 mil. Kč pocházel z nových licencí. Velká část licenčních zisků pochází z patentů Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR z období 80. let 20. století. Vysoké školy začaly s licencováním svých vynálezů až po roce 2010, přičemž jejich zisky se pohybují většinou v řádech set tisíců. V roce 2012 tak získaly 588 tis. Kč z 16 platných licencí. Dosaženou úroveň licencovaných patentů v roce 2012 u jednotlivých subjektů ukazuje graf č. 13.

Graf č. 13: Licencované patenty podle typu poskytovatele v roce 2012

Zdroj: Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR, 2014, str. 107-120

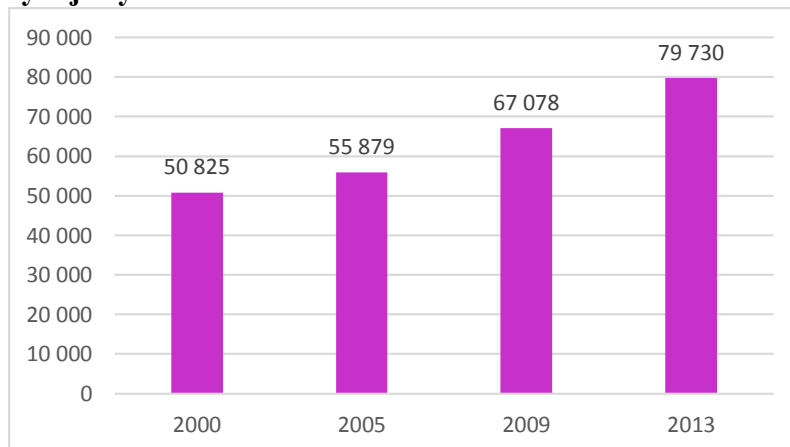
6. 1. 2 Vývoj a výzkum v SRN

Německo se řadí spolu se Švédskem, Dánskem a Finskem k technologicky vyspělým zemím a v Evropě patří k inovačním leaderům. Přispívá k tomu zejména velmi kvalitní infrastruktura, dokonalost podnikání a hustá síť univerzit i neuniverzitních výzkumných ústavů s mezinárodním renomé a silným průmyslovým výzkumem.

Za poslední pár desetiletí si Německo vytvořilo fungující inovační politiku, kde byl zvýšen důraz na strategické řízení na federální úrovni. Nejdůležitějším dokumentem v oblasti rozvoje znalostní společnosti je tzv. „High-tech strategie pro Německo“ či vzdělávací iniciativa „Vzestup díky vzdělání“²¹ nebo „Iniciativa excelence“ či různé pakty jako např. „Vysokoškolský pakt 2020“ či „Pakt výzkumu a inovace.“

Vláda se zaměřuje nejen na inovační vývoj, ale také na zvyšování konkurenceschopnosti, zejména pak v oblasti duševního vlastnictví, dostupnosti vzdělávacích a výzkumných služeb, dostupnosti nejmodernějších technologií, kvalitě výzkumných organizací a výši podnikových výdajů na VaV. Faktory, které snižují konkurenceschopnost Německa, jsou například nižší makroekonomická stabilita, nadměrná regulace, vysoká míra zdanění, nedostatečná dostupnost rizikového kapitálu i omezená dostupnost výzkumných a technických pracovníků (Fakta o Německu, 2015, str. 94-112). Německo investuje do výzkumu a vývoje více než 2,8 % svého hrubého domácího produktu, zejména pak ze soukromých zdrojů. Výdaje do VaV v období 2000 – 2013 zobrazuje následující graf č. 14. V příloze č. 17 je pak přiložena podrobnější tabulka s výdaji na VaV v Německu.

Graf č. 14: Výdaje vynaložené na VaV v Německu v období 2000 – 2013 (v mil. Euro)

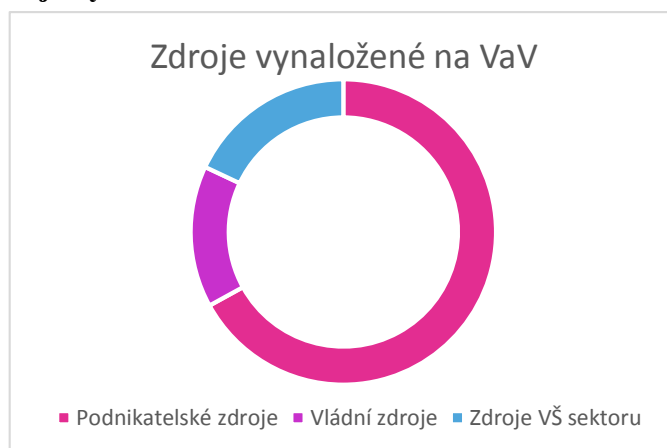

Zdroj: Data dle webové stránky „Tatsache über Deutschland“ (Vlastní zpracování)

²¹ Tzv. „Aufstieg durch Bildung“

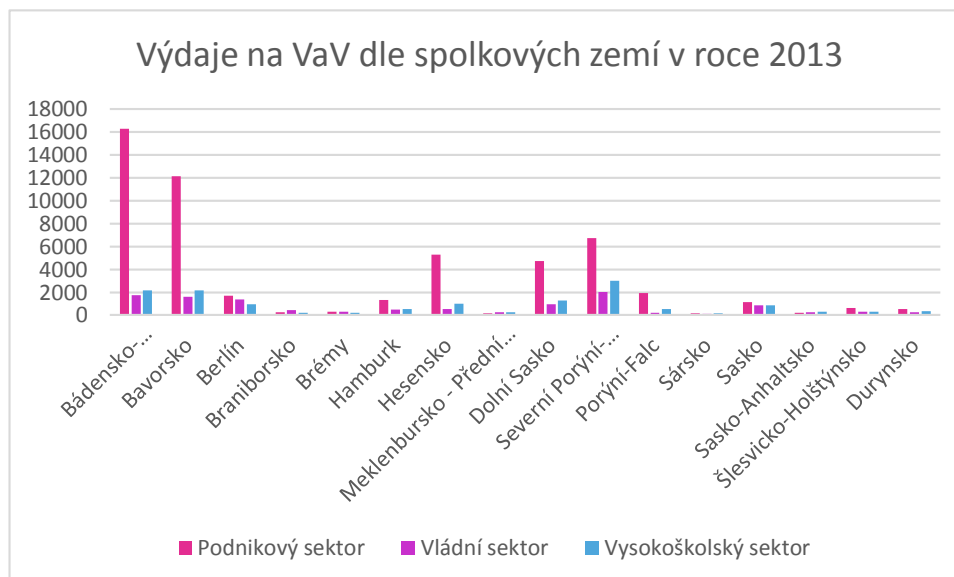
Více jak 2/3 výzkumu je realizováno z podnikových zdrojů (téměř 70 %), z vládních zdrojů bylo pak 15 % a o nepatrně vyšší výsledek měly vysoké a vyšší odborné školy (18 %).

Graf č. 15: Zdroje vynaložené na VaV v Německu v roce 2013

Zdroj: Data dle webové stránky „Tatsache über Deutschland“ (Vlastní zpracování)

Graf č. 16: Výdaje na VaV dle spolkových zemí Německa v roce 2013

Zdroj: Spolkový statistický úřad, Statistiky v VaV, 2013

Graf č. 16 zobrazuje výdaje na VaV, které investovaly jednotlivé spolkové země Německa. Tyto částky jsou velmi rozdílné, v některých případech v závislosti na velikosti země, v jiných pak na podnikové, vědecké základně a regionálních disparitách (Spolkový statistický úřad, VaV, 2013).

V Německu je správa inovačního systému rozdělena do různých úrovní. V současnosti existují různá ministerstva, instituce a organizace, které spravují oblast

VaV. Zde je řazeno např. Federální ministerstvo pro vzdělávání a výzkum či Federální ministerstvo pro hospodářství a technologie, která se zabývají spoluprací s neuniverzitními výzkumnými institucemi (např. Max Planckova, Helmholtzova, Fraunhoferova či Leibnitzova vědecká společnost a spolufinancují i projektový výzkum dotovaný z nejvýznamnější německé nadace pro výzkum – Deutsche Forschungsgemeinschaft. Poradním orgánem federální vlády v oblasti strategického směřování německého výzkumu a technologického rozvoje je tzv. Rada pro inovace a růst. Dále existuje ještě Vědecká rada, která je nejstarším poradním orgánem v oblasti výzkumné politiky v Evropě, jejímž hlavním úkolem je zaměřením se na výzkum vysokých škol a výzkumných organizací. V praxi není důležité pouze provádět výzkum a vývoj, ale i umět správně předávat získané inovační výsledky. Z toho důvodu byla založena v roce 2006 Výzkumná unie pro ekonomiku a vědu, která pomáhá zvyšovat intenzitu transferu znalostí do podnikové sféry. Velký význam v oblasti inovací mají i zprostředkující subjekty tzv. „Projekträger“, jichž je v Německu více než 20, a které se podílí na administraci, propagaci a vyhodnocování programů podpory. Je možno vidět, jaký důraz klade Německo na VaV, inovace a ochranu duševního vlastnictví (Technologické centrum AV ČR, Analýza systému komercializace výzkumu v Německu, 2010 str. 3-14).

Politika výzkumu, vývoje a inovací je prováděna na federální úrovni, zatímco jednotlivé zemské vlády nesou odpovědnost za vzdělávací politiku. Odpovědnost za vysoké školy spadá do působnosti jednotlivých spolkových zemí, které vytvářejí i platnou legislativu v této oblasti (tzv. „Hochschulrahmengesetz“). Tyto zákony většinou obsahují ustanovení o třetí roli univerzity, tj. přenášení znalostí a výsledků VaV do praxe. V dnešní době jsou tyto podmínky stanoveny všeobecně a záleží zejména na přístupu jednotlivých univerzit, jak se rozhodnou tuto roli naplňovat. V roce 2002 prošlo Německo velkými změnami, kdy byla po vzoru USA prosazena změna zákona o zaměstnaneckých vynálezech. Do té doby platilo, že si univerzitní výzkumníci mohli přednostně patentovat svoje vynálezy a následně i komercializovat. Od roku 2002 musí výsledky výzkumné činnosti neprve nabídnout univerzitě, která je může přednostně patentovat. Vynálezce má pak nárok na odměnu ve výši 30 %. Tato problematika byla podrobněji vysvětlena již v teoretické části práce. Snahou bylo zvýšit počet podaných patentů univerzitami. Od té doby sice výrazně vzrostl počet patentů vlastněnými univerzitami, avšak na úkor počtu patentů vlastněných jednotlivci a podniky (Technologické centrum AV ČR, Analýza systému komercializace výzkumu v Německu, 2010 str. 3-14).

Stát klade důraz na spoluúčast neveřejných zdrojů na financování výzkumných projektů. Univerzity tak nemohou spoléhat pouze na veřejné zdroje státu, ale musí hledat i zdroje v podobě grantů či různých nadací a podniků. Tento krok stimuluje ke spolupráci výzkumného a podnikového sektoru a zvyšuje potenciál pro úspěšnou komercializaci výsledků výzkumu. V Německu nejsou v širší míře uplatňovány daňové pobídky pro soukromé investice do VaV, tak jako je to v jiných evropských zemích včetně ČR běžné.

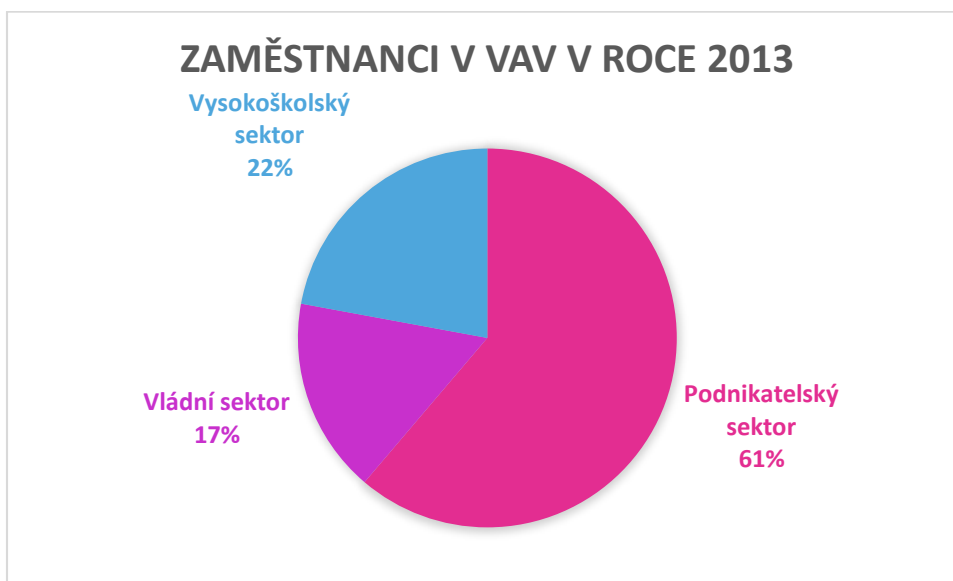
Německo se snaží nadále rozšiřovat pomoc při poskytování služeb v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Mezi nejdůležitější programy patří iniciativa Fraunhofer Institutu tzv. „Promotion of Inventors at the Fraunhofer Patent Bureau“ a program SIGNO. V roce 2002 byl vyhlášen program na vytvoření agentur pro transfer znalostí, patentování a komercializaci. Tyto agentury spolupracují s místními univerzitami i neuniverzitními institucemi a poskytují řadu poradenských služeb, školení výzkumníků, hodnotí komerční potenciál nových technologií a informují o aktuálních technologických a tržních trendech. Vytvoření sítě agentur přispělo ke zvýšení obecného povědomí o průmyslových právech na univerzitách a k profesionálnímu přístupu ke správě průmyslového vlastnictví a jeho komercializaci. Téměř každá univerzita i neuniverzitní výzkumná instituce v Německu mají v dnešní době kancelář transferu technologií, která napomáhá transferu znalostí do praxe. Nejen na univerzitách technického typu, ale i na přírodovědných a lékařských není výjimkou, že mají studenti možnost navštěvovat kurzy a speciální semináře o ochraně duševního vlastnictví (Technologické centrum AV ČR, Analýza systému komercializace výzkumu v Německu, 2010 str. 3-14).

Německo má řadu známých vysokých škol např. v Berlíně, největší univerzitu Evropy v Mnichově, nejstarší univerzitu z roku 1386 v Heidelbergu či špičkovou technickou univerzitu v Karlsruhe. V roce 2015 bylo možno studovat na 399 vysokých školách (121 univerzit, 220 specializovaných VŠ, 58 uměleckých a hudebních VŠ) (Fakta o Německu, 2015, str. 94-112).

V Německu pracuje ve výzkumu a vývoji 604 600 pracovníků, přičemž více jak polovina z nich jsou vědci. Nejsilnějšími odvětvími jsou z hlediska personálního i finančního odvětví farmacie, letectví, kosmonautika a konstrukce automobilů. Záznamy o zaměstnancích dle sektorů z období 2000 – 2013 jsou přiloženy v příloze č. 18. Graf č. 17 zobrazuje poměr mezi počty těchto zaměstnanců za jednotlivé vědní sektory, následující graf č. 18 představuje počty zaměstnanců v VaV v Německu dle jednotlivých

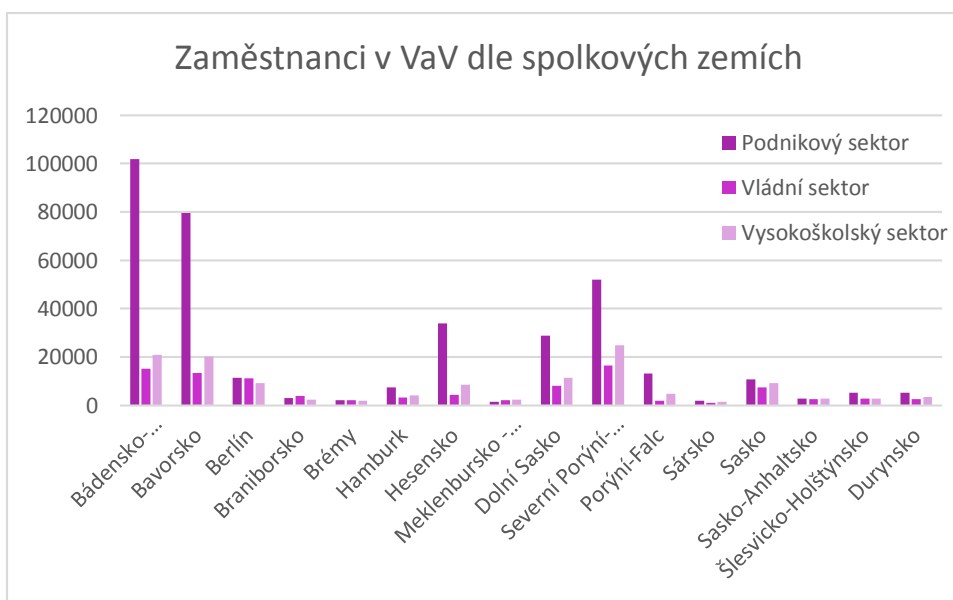
spolkových zemí (jedná se o faktická čísla, nikoli přepočtená na 1 mil. obyvatel) (Spolkový statistický úřad, VaV, 2013).

Graf č. 17: Zaměstnanci v VaV v Německu v roce 2013

Zdroj: Spolkový statistický úřad, Statistiky VaV, 2013 (Vlastní zpracování)

Graf č. 18: Zaměstnanci v VaV dle spolkových zemí Německa v roce 2013

Zdroj: Spolkový statistický úřad, Statistiky VaV, 2013 (Vlastní zpracování)

Hightech-Strategie v Německu se dříve zaměřovala na tržní potenciál konkrétních technologických segmentů, od roku 2010 se avšak orientuje zejména na společensky potřebná řešení pro budoucnost a jejich realizaci. Bylo stanoveno šest tématických

okruhů: digitální ekonomika a společnost, inovativní svět práce, zdravý život, inteligentní mobilita, civilní bezpečnost a trvale udržitelné hospodaření a energetika. A dále bylo vytvořeno 15 špičkových klastrů, které získávají zvláštní podporu na inovace a kde podle hodnocení v roce 2014 vzniklo 900 inovací, 300 patentů, 450 disertací a habilitací, 1000 bakalářských a magisterských prací a 40 nových firem (Fakta o Německu, 2015, str. 94-112).

Patentová statistika na univerzitách v Německu

Paradoxem v této oblasti je, že přesto, jak se neustále zvyšuje počet podaných patentových přihlášek německými univerzitami, a tedy zejména od roku 2002, nevede DPMA nebo Spolkový statistický úřad až na drobné výjimky, žádnou podrobnější statistiku tohoto druhu přihlašovatelů, ve srovnání s našimi dostupnými výsledky. Německé vysoké školy jsou v oblasti nových technologií a vývoje neobyčejně činné a pro Německo i ostatní svět velmi prospěšné. Některé záznamy o udělených patentech vedou i neuniverzitní výzkumná centra, ale pro tento výzkum, nebyly tyto poznatky úplné a dostačující. Po dlouhé internetové rešerši poskytla částečné odpovědi ohledně patentové aktivity na univerzitách až webová stránka „Uni-patente: Akademische Patente im internationalen Vergleich“, která vznikla jako projekt firmy Munich Innovation Group s vědeckou podporou Univerzity Trier a Školy financí a managementu ve Frankfurtu (Uni-patente, 2013).

Dle dat z tabulky č. 2 je možno vidět, že největšího počtu podaných patentových přihlášek dosahuje překvapivě Sasko, přičemž počty přihlášek mají v posledních letech vzestupnou tendenci. Následují země Bavorsko a Bádensko-Württembersko, jejichž počty se více méně shodují, s tím rozdílem, že Bavorsko má vzestupnou tendenci a Bádensko sestupnou (Výroční zpráva DPMA, 2014).

Co se týká počtu podaných přihlášek v Německu v období 1990 - 2009 ve vládním a vysokoškolském sektoru se s výrazným několikanásobným náskokem umístila Fraunhoferova společnost, která podala více jak 21 tis. přihlášek. Také následujících pět míst, i když s velkým odstupem, obsadily německé vědecké instituty, jako např. Max-Planckova společnost, German Aerospace Center či Leibniz Association. Nejvíce inovativní německou univerzitou je Technický institut v Karlsruhe, který podal celkově již více jak 3 700 přihlášek. Následují ji Technická univerzita v Drážďanech s téměř 1 500 přihláškami či Univerzita ve Freiburgu (s 1103 přihláškami). Technická univerzita v Mnichově (více než 600 přihláškami) leží např. až na 15. místě. Na rozdíl od nás,

německé univerzity i vědecká centra pomýšlí také na zahraniční ochranu svých vynálezů. KIT podala celkem 614 přihlášek u EPO a 484 u WIPO, Univerzita Freiburg např. 204 u EPO a 202 u WIPO či Humboldtská univerzita Berlín u EPO 184 přihl. a u WIPO 190 (Uni-patente, 2013).

Patentování na vysokých školách v Německu není žádnou novinkou. Trend u většiny škol byl takový, že do roku 2002 podávaly velmi málo, mnohdy také žádné přihlášky. V období mezi 2002 a 2008 bylo období pozitivního růstu, od 2008 – 2010 (2011) byl zaznamenán jistý pokles v patentové aktivitě, zejména v důsledku ekonomické krize. V posledních letech opět výrazně rostou počty nejen národních patentových přihlášek, ale i PCT a evropských patentů. V návaznosti na to je uzavíráno i mnohem více licenčních smluv. Počty licenčních smluv a informace o nich avšak nelze přes DPMA dohledat. Zde je možné pouze zjistit, zda univerzita nabídla patent k licenci, už ale nikoliv, zda licenci poskytla. Nabídnutí licence poskytuje možnost slevy z vybíraných poplatků (Uni-patente, 2013).

Tabulka č. 2: Patentové přihlášky VŠ podle spolkových zemí

Bundesländer	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Schleswig-Holstein, Hamburg	29	31	44	30	21	17	26
Niedersachsen, Bremen	57	62	79	65	46	50	49
Nordrhein-Westfalen	80	117	99	90	81	77	70
Hessen	48	46	44	46	35	42	39
Rheinland-Pfalz, Saarland	21	13	21	12	14	17	12
Baden-Württemberg	81	75	79	84	77	79	75
Bayern	69	77	91	84	71	71	87
Berlin	34	35	31	37	39	24	21
Brandenburg, Mecklenburg-Vorpommern	31	46	32	29	43	47	44
Sachsen	108	142	115	128	144	134	142
Sachsen-Anhalt	28	25	25	31	24	23	25
Thüringen	54	55	52	45	46	39	45
Summe	640	724	712	681	641	620	635

Zdroj: DPMA, Jahresbericht 2014, str. 86²²

²² V citované ročence nebylo dáno, zda se počty patentových přihlášek daných zemí shodují, či zda je výsledek brán za obě tyto země.

6. 2 Situace na vysokých školách v oblasti ochrany duševního vlastnictví

Všeobecný aktuální stav ve vybraných státech v oblasti VaV byl představen v předchozí kapitole. Tato kapitola se bude zabývat již konkrétními případy vysokých škol. Z každé země byly vybrány tři špičkové univerzity v nejdůležitějších inovačních směrech – technické, přírodovědecké a lékařské VŠ.

6. 2. 1. České vysoké školy a patentové právo

V České republice autorka zvolila jako zástupce technických VŠ Vysokou školu Báňskou – Technickou univerzitu Ostrava, v oblasti přírodních věd pak Jihočeskou univerzitu a 1. lékařskou fakultu Univerzity Karlovy působící v oblasti medicíny.

Jedním z cílů této práce je analýza reálného stavu a komparace řešení problematiky podnikových vynálezů a dalších předmětů průmyslového vlastnictví na vysokých školách univerzitního typu a posouzení souladu celého procesu, začínaje ohlášením aplikovaného výstupu výzkumu a vývoje původcem až po odměňování původců, s platnou legislativou v ČR a SRN.

K tomuto účelu byla provedena analýza platných směrnic vybraných vysokých škol univerzitního typu, které upravují proces nakládání s nehmotným majetkem, navzájem mezi sebou a s platnou legislativou. Základním a ze zákona povinným strategickým dokumentem VŠ v této oblasti je zejména dlouhodobý záměr a jeho roční aktualizace, dále pak různá opatření rektora popř. děkana. Podle nejnovějších studií jsou však na univerzitách v ČR tyto dokumenty často příliš obecné a neslouží dostatečně efektivně jako nástroj strategického řízení (Žížalová a kol., 2011; Němcová, 2014).

6. 2. 1. 1 Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Jihočeská univerzita (dále také jako „JU“) patří k nejlepším vysokoškolským institucím v České republice. Univerzita je v dnešní době hlavním centrem vzdělání, vědy a výzkumu na jihu Čech. Nabízí široké spektrum atraktivních oborů v oblasti přírodních, humanitních a sociálních věd na všech stupních vysokoškolského vzdělání. Univerzita se v posledních letech zaměřuje na úzkou spolupráci s výzkumnými ústavy Akademie věd ČR. Dynamický rozvoj univerzity je podložen kvalitou výsledků výzkumu, individuálními oceněními vědeckých pracovníků, úspěšnosti v grantových soutěžích i objemem institucionální podpory výzkumu. V posledních letech došlo k rozšíření přístrojového vybavení špičkové kvality i k výstavbě a modernizování řady univerzitních prostorů. Univerzita čerpá významné částky z grantů MŠMT a různých operačních programů, zejména pak z OP VaVpl. Jihočeská univerzita se zaměřuje také na srozumitelnou prezentaci významných výsledků výzkumu široké veřejnosti a na spolupráci s klastry či významnými podniky v regionu (JU, Výroční zpráva o činnosti 2014, 2015).

Jihočeskou univerzitu tvořilo v roce 2014 osm fakult, které realizovaly studijní obory v celkem 156 studijních programech. V roce 2014 zde studovalo celkem 12 013 studentů. Jednotlivé fakulty JU jsou značně různorodé a každá se nějakým způsobem podílí na výzkumu, vývoji a inovacích. V některých případech jde pouze o provádění smluvního výzkumu pro různé instituce či podniky, avšak na tvorbě předmětů duševního vlastnictví se podílejí zejména Fakulta rybnářství a ochrany vod JU, která je častým aktérem v této oblasti, či pak Zemědělská a Přírodovědecká fakulta. V roce 2014 pracovalo na univerzitě 623 zaměstnanců, z toho pak 33 výzkumných pracovníků (JU, Výroční zpráva o činnosti 2014, 2015).

Univerzita spolupracuje s řadou významných výzkumných institucí jako např. Biologické centrum AV ČR, Matematický ústav ČR, Národní ústav pro vzdělávání či s regionálním potravinářským klastrem „Chutná hezky. Jihočesky“ a také s jinými špičkovými univerzitami v naší republice (JU, Výroční zpráva o činnosti 2014, 2015).

Univerzita pracovala v roce 2014 s rozpočtem 3 548 172 tis. Kč. V roce 2014 získala JU účelové finanční prostředky na výzkum, vývoj a inovace v celkové výši 544,6 mil. Kč, což je o 235,5 mil. Kč více než v předchozím roce. Tento nárůst je způsoben zejména obdržením dotace v rámci OP VaVpl na realizaci některých infrastrukturních projektů JU (JU, Výroční zpráva o hospodaření 2014, 2015).

V oblasti ochrany duševního vlastnictví vytváří univerzita různé dokumenty. Základním strategickým dokumentem, který stanovuje strategii transferu znalostí, je tzv. Dlouhodobý záměr na období 2016 – 2020, přičemž dochází každý rok ke kontrole dosažených výsledků a na základě toho je vždy zpracována Aktualizace Dlouhodobého záměru JU (JU, Dlouhodobý záměr na období 2016 – 2020, 2015). Dokument řeší pět problematik, přičemž v oblasti ochrany duševního vlastnictví je relevantní cíl 1 - Vzdělávání a 2 – Výzkum. Cíl 1 se zabývá budováním, rozšířením, modernizací či inovací učeben, laboratoří či přístojů a vybudování speciálního Technologického ústavu, který bude určen pro praktickou výuku technologických oborů. Cíl 2 je zaměřen na oblast výzkumu jako takového. Pro univerzitu je prioritní, při využití dostupných zdrojů (materiálových, personálních, finančních aj.) realizovat špičkový výzkum a udržet si svou konkurenční pozici vůči jiným vysokým školám. Dalším cílem univerzity je rozumně a efektivně využívat evropských projektů a tak zvyšovat úroveň výzkumného prostředí. Velký důraz klade univerzita na udržení si kvalitních vědeckých pracovníků a prohlubování vědecké spolupráce s nadanými studenty. V rámci univerzitních výzkumných týmů, chce pak univerzita navázat více kontaktů se zahraničními partnery (JU, Dlouhodobý záměr, 2015; JU, Aktualizace dlouhodobého záměru, 2015).

Cílem posledních pár let je i vytvoření politiky transferu technologií na univerzitě a vhodného a efektivního způsobu zacházení s předměty duševního vlastnictví, jejich přihlašování u Úřadu, přiznání odměny zaměstnancům či komercializace patentu. Z toho důvodu vydal rektor univerzity v roce 2012 dokument „Opatření rektora o nakládání s nehmotnými statky na JU v ČB, č. R 274“, který podrobně řeší tuto problematiku. Dokument je rozdělen na několik částí. První část se věnuje vymezení základních pojmů týkajících se duševního vlastnictví, navazuje podkapitola Obecné zásady nakládání s nehmotnými statky, která upravuje postup jednání zaměstnance či studenta, v případě, že dojde k vytvoření vynálezu. Ve zvláštní části Opatření je definováno postavení Kanceláře transferu technologií - KTT, která je celouniverzitním pracovištěm pro podporu aktivit transferu technologií (JU, Opatření rektora č. R 274; Němcová, 2014). V další kapitole je upravena ochrana předmětů průmyslového vlastnictví, kde je definováno počínání původce, který je činný v rámci pracovního poměru či jiného obdobného vztahu s JU. Původce vynálezu musí neprodleně písemně informovat o této skutečnosti svého nadřízeného a KTT JU. Původce je povinen do 5 pracovních dnů od prvního oznámení o vytvoření vynálezu vyplnit formulář ve dvou kopiích. KTT JU poté zpracuje protokol a dále je nutné vyplnit formulář „Oznámení původce“. KTT

monitoruje a koordinuje veškeré navazující kroky, dále je povinna bez zbytečného odkladu nejpozději do 1 měsíce od první písemné informace o vytvoření výsledku zpracovat podrobné stanovisko o možnosti zajištění průmyslově právní ochrany výsledku, doporučené formě ochrany a možnému komerčnímu potencionálu. KTT JU předá stanovisko děkanovi, který musí rozhodnout bez zbytečného odkladu nejpozději do 2 měsíců od prvního oznámení. V případě rozhodnutí o uplatnění výsledku vůči původci rektor zároveň podepíše formulář „Uplatnění výsledku vůči původci.“ Kancelář transferu technologií JU aktivně vyhledává předměty vhodné pro komerční využití, hodnotí protencionální výnos z nich, navazuje spolupráci pro smluvní a kolaborativní výzkum a monitoruje výsledky procesu komercializace na JU (JU, Opatření rektora č. R 274; Němcová, 2014). Dokument obsahuje také pravidla pro zakládání start-up a spin-off podniků. Poslední kapitolu tvoří ustanovení o odměně původců, v případě, že JU uplatnila nárok na vynález. Původci vždy náleží jednorázová odměna a odměna původce za využití. Výši jednorázových odměn stanovuje vždy děkan dané fakulty. Například Fakulta rybářství a ochrany vod stanovila pevnou částku ve výši 300 Kč za jeden RIV bod. Z hlediska platné legislativy není toto opatření zcela správné, jelikož není odměna stanovena na základě technického a hospodářského přínosu z vynálezu. Zemědělská fakulta, která podala i získala v minulých letech řadu patentů i užitných vzorů, zastává názor, že vynálezecká odměna je již součástí mzdového ohodnocení výzkumníků, jejichž hlavní pracovní náplní je právě vývoj a výzkum, a proto neposkytuje již žádnou jinou jednorázovou odměnu. Ani tento způsob není avšak v souladu s platným patentovým zákonem ČR, jelikož odměna by měla vynálezce motivovat k dalším činnostem (JU, Opatření rektora č. R 274, Němcová, 2014).

**Tabulka č. 3: Rozdělení výnosů z komercializace poznatků
(je určeno dle uvedených kritérií, jako % z čistých výnosů)**

Čistý výnos JU	Výše odměny původci	Podíl pracoviště původce	Podíl KTT JU*	Příspěvek do licenčního fondu JU**
do 100 tis. Kč	70%	10%	10%	10%
100 tis. Kč až na 1. mil. Kč	55%	20%	15%	10%
nad 1. mil Kč	40%	34%	20%	6%

* Nevyčerpané příspěvky KTT se ke konci roku převedou do licenčního fondu JU (pokud existuje)

** Do vytvoření univerzitního licenčního fondu náleží tyto prostředky pracovišti původce
Zdroj: Opatření rektora o nakládání s nehmotnými statky na JU v ČB č. R274

Mezi další platnou legislativu můžeme řadit např. „Opatření rektora o sdružování prostředků na licenční politiku JU v ČB – R 301“ či sdělení děkana č. 3/2012 – „Odměny na FROV JU“. Kancelář transferu technologií vytvořila v minulých letech přehledný dokument o zacházení s přeměty duševního vlastnictví na JU – „Průvodce pro akademické pracovníky: Jak nakládat s výsledky aplikovaného výzkumu a vývoje?“

V teoretické části bylo věnováno i statutu studenta na VŠ v rámci výzkumu a jeho následném vytvoření předmětu ochrany duševního vlastnictví. Směrnice či opatření se tomuto tématu nevěnují, avšak po rozhovoru se zaměstnankyní KTT JU, byla potvrzena běžná praxe v této problematice a tedy pokud se studenti chtějí podílet na nějakém výzkumném projektu, musí být zaměstnáni při nejmenším na nejnižší úrovni pracovního poměru, poté se na ně vztahuje platná legislativa § 9 patentového zákona (Řízený rozhovor s pracovníci KTT JU ze dne 18. 3. 2016).

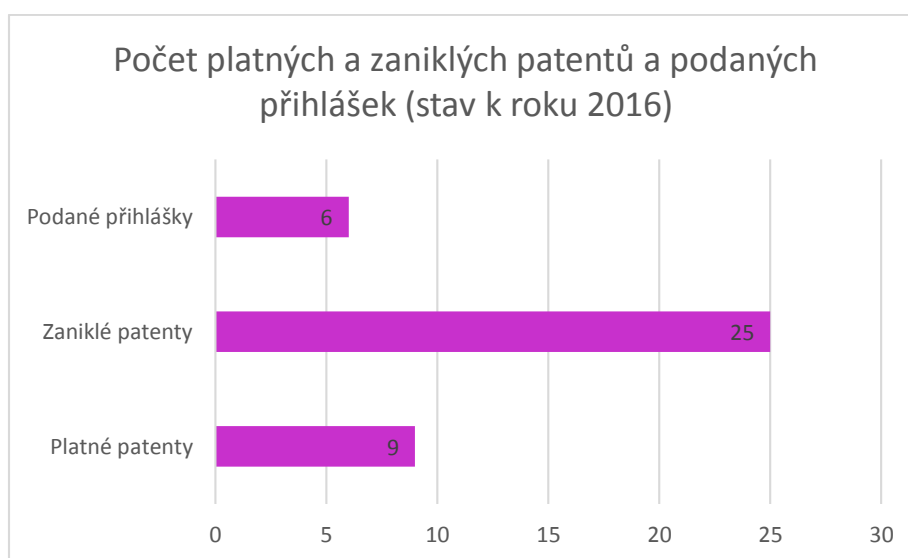
Jihočeská univerzita se v posledních letech snaží prohloubit podporu transferu znalostí a komercializace výsledků tvůrčí činnosti. Kompletní služby v této oblasti zajišťuje Kancelář transferu technologií JU. Její provoz byl zahájen koncem roku 2012 a působí jako celouniverzitní pracoviště na základě projektu financovaného z Operačního programu Vývoj a vývoj pro inovace. Tato kancelář vznikla jako společný projekt JU a Biologického centra AV ČR. KTT JU výrazně napomohla ke sjednocení systému nahlašování, technické i administrativní podpory a také vedení přehledu o duševním vlastnictví na JU. Od té doby byla vytvořena řada dokumentů, průvodců, či zavedena výuka předmětu o duševním vlastnictví na několika fakultách JU a byl uspořádáno několik odborných seminářů a konferencí (Jihočeské Univerzitní a Akademické centrum transferu technologií, 2015).

JU měla uzavřeno k 31. 12. 2014 celkem šest licenčních smluv (na čtyři patenty, přičemž k jednomu patentu byly uzavřeny dvě licence), z toho byla uzavřena jedna licenční smlouva na užitný vzor. Příjmy, které JU takto získala, činily v roce 2014 celkem před rozdělením jednotlivým přihlašovatelům/vlastníkům 334 518 Kč. V roce 2013 dosahovaly tyto příjmy 259 469 Kč. Některé smlouvy přinesly JU pouze nepeněžní plnění, např. spolupráce na výzkumných projektech, praxe studentů v daných podnicích atd. Zisky nepředstavují nijak závratné částky, pozitivní avšak je, že se univerzita snaží dále předat svoje výsledky výzkumu do praxe. V roce 2014 získala částku 14,3 mil. Kč (v roce 2013 to bylo 10,7 mil. Kč) ze zakázek za uskutečnění tzv. smluvního výzkumu a vývoje, na kterých se podílelo zejména Jihočeské výzkumné centrum akvakultury a biodiverzity hydrocenóz (CENAKVA) ve spolupráci s Fakultou rybářství a ochrany vod

JU. Jednotlivé fakulty poskytují také odborné konzultace a poradenství subjektům aplikační sféry. Za tuto činnost získaly zisky ve výši 147 tis. Kč (JU, Výroční zpráva o hospodaření 2014, 2015).

Univerzita je majitelem či spolumajitelem několika desítek patentů, užitných a průmyslových vzorů. Aktuální stav platných a zaniklých patentů a podaných přihlášek na JU zobrazuje graf č. 16. Nejstarší platný patent pochází z roku 2004, nejnovější pak z roku 2014. JU přihlásila v posledních letech také jeden evropský patent, jehož název je „Přípravek pro indukci zvýšení tvorby bioaktivních sloučenin v rostlinách a jeho použití.“

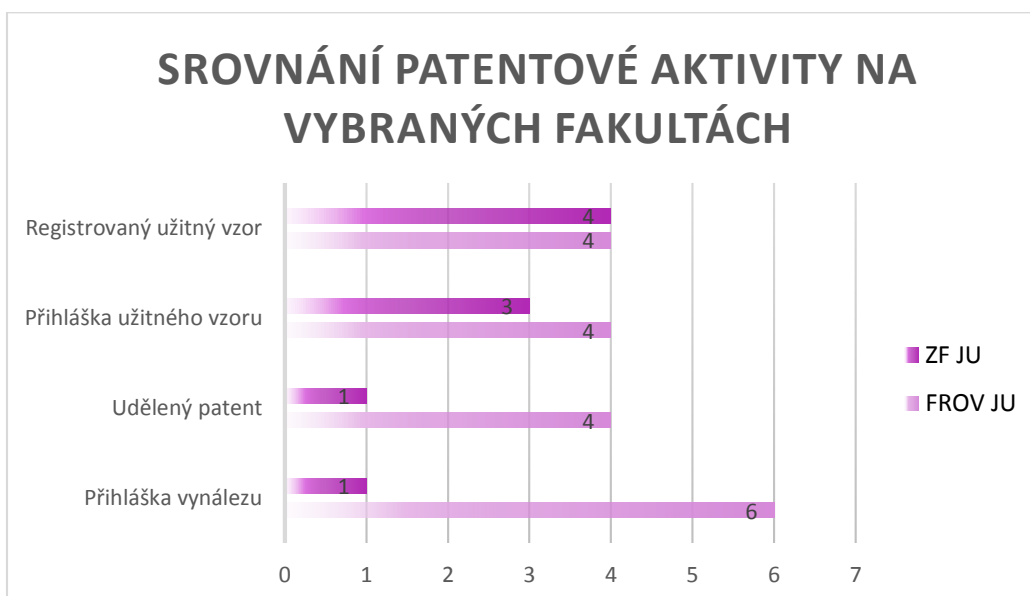
Graf č. 19: Počet platných a zaniklých patentů a podaných přihlášek

Zdroj: ÚPV, Národní databáze patentů, stav k 27. březnu 2016, Vlastní zpracování

Mezi nejaktivnějšími fakultami v oblasti patentové ochrany je Zemědělská fakulta (dále také jako „ZF JU“) a Fakulta rybářství a ochrany vod (dále také jako „FROV JU“). Obě tyto fakulty jsou ve výzkumu a vývoji velmi činné. Na proti tomu se například Přírodovědná fakulta, která se také účastní v této oblasti, vůbec neangažuje v patentové aktivitě. Je to zejména z toho důvodu, že výsledky tohoto výzkumu jsou nepatentovatelné. Dle výsledků databáze je možno, konstatovat, že často nastane situace, kdy je vynález přihlášen k patentové ochraně, mnohdy je na konci procesu dosaženo udělení patentu, avšak několik let poté dojde k jeho zrušení. Může k tomu dojít na základě dalšího nedostatečného zájmu, vysoké konkurence v odvětví, nedostatku financí na komercIALIZACI vynálezu či nereálnost podnikatelského záměru (JU, Výroční zpráva o činnosti 2014, 2015).

Graf č. 20: Patentová aktivita na vybraných fakultách JU v roce 2016

Zdroj: ÚPV, Národní databáze patentů, stav k 27. březnu 2016, Vlastní zpracování

Univerzita v posledních letech nezaznamenala žádné porušení práv k předmětům duševního vlastnictví, ani se neúčastnila žádného soudního sporu v této oblasti.

Univerzita v roce 2014 pod záštitou Ekonomické fakulty podpořila jeden start-up podnik, který vyhrál soutěž inovativních podnikatelských nápadů studentů JU s názvem „Invest Day“. Činnost této firmy vychází z vědeckých poznatků v oblasti originální technologie na zpracování bioodpadu, jejímž autorem byl student Zemědělské fakulty Petr Braun. O založených firmách typu spin-off nebylo v univerzitních dokumentech zmínky (JU, Výroční zpráva o činnosti, 2014, 2015).

6. 2. 1. 2 Univerzita Karlova – 1. lékařská fakulta

Univerzita Karlova (dále také jako „UK“) patří mezi přední výzkumné univerzity ve Střední Evropě. Úspěchem této instituce je zejména kvalitní vzdělávání, prováděné vyučujícími, kteří jsou aktivními a mezinárodně respektovanými odborníky v příslušném oboru. Vědeckovýzkumná činnost představuje pro univerzitu jednu z důležitých priorit. Univerzita Karlova obsadila také první místa v oblasti VaV, hodnocené databází Web of Science a také se řadí mezi 2 % nejlepších univerzit světa. (UK, Výroční zpráva o činnosti UK 2014, 2015).

Univerzita Karlova je rozdělena na 17 různých fakult., které navštěvuje téměř 51 tisíc studentů. Mimo jiné ji tvoří také 4 vysokoškolské ústavy, 5 dalších pracovišť a 5 účelových zařízení (UK, Výroční zpráva o činnosti 2014, 2015). Tato kapitola se bude více koncentrovat pouze na 1. lékařskou fakultu UK (dále také jako „1. LF“), která obsadila třetí místo ze všech 17 fakult univerzity. Zdárně konkuruje také ostatním lékařským fakultám v ČR i Evropě. Navštěvuje ji více než 4 500 studentů a každoročně zde absoluuje více než 300 mladých doktorů. Studijní programy, které se zde vyučují, jsou zejména všeobecné a zubní lékařství, ošetrovatelství, specializační obory např. adiktologie, nutriční terapeut a další. Na fakultě působí přibližně 1 700 vědecko-pedagogických pracovníků (z celkových cca 8 100 zaměstnanců) (1. LF, Výroční zpráva 2014, 2015).

Fakulta představuje nejproduktivnější instituci v biomedicinském a klinickém výzkumu. Věnuje se jak základnímu, tak aplikovanému výzkumu. V posledních letech místní vědci publikují ročně přibližně 600 článků v odborných impaktovaných časopisech a také citovanost těchto článků meziročně roste. Nejdůležitějšími obory na fakultě jsou především onkologie, kardiovaskulární medicína, neurověda a dědičné metabolické poruchy, dále také oblast mitochondriální poruchy, obezitologie, endokrinologie a další. Fakulta je také nejproduktivnější institucí v biomedicinském a klinickém výzkumu. Vědecká práce se koná na 75 teoretických ústavech a klinických pracovištích společných se Všeobecnou fakultní nemocnicí, Fakultní nemocnicí v Motole, Ústřední vojenskou nemocnicí, Thomayerovou nemocnicí, Nemocnicí na Bulovce a dalších mezioborových centrech. Tato fakulta se také podílí na různých vědeckých projektech například projekt BIGCEV, Kampus Albertov a dalších (1. LF, Výroční zpráva 2014, 2015).

Celkový rozpočet univerzity byl v roce 2014 plánovaný na přibližně 9 miliard Kč, z toho bylo 3,3 miliardy Kč jakožto příspěvek na dotace a vzdělávací činnost, 2,9 miliard

Kč na výzkum, vývoj a inovace a zbytek tvořily vlastní výnosy (2,8 miliard). Vědecká i výzkumná činnost na UK je financována z řady různých zdrojů. Nejdůležitějšími příspěvky poskytované státem jsou tzv. Institucionální podpora na dlouhodobý rozvoj výzkumné organizace, které dosahují více než 1 mld. Kč ročně a jsou alokovány skrz Program rozvoje vědních oblastí na UK (PRVOUK), jejichž cílem je zlepšování vědeckého výkonu a kvality. Měňší část těchto prostředků je využita na cílenou podporu mladých vědců na špičkových pracovištích UK (tzv. UNCE). Podíl této podpory poskytované MŠMT v minulém roce klesl ze 75,7 % na 66,6 %. Další druh prostředků je získán buďto z národních zdrojů (např. Grantová agentura ČR, Technologická agentura ČR a další) a také ze zahraničních zdrojů (zejména pak z programů EU). UK má zřízeno také vlastní Grantovou agenturu UK a Centrum pro přenos poznatků a technologií, prostřednictvím které získává také dodatečné zisky za komercializaci výsledku vývoje a výzkumu. V roce 2014 byly univerzitě poskytnuty prostředky v celkové výši 2 858 019 tis. Kč na oblast VaV, kde převládají prostředky neinvestičního charakteru (97 %) (UK, Výroční zpráva o hospodáření 2014, 2015).

Centrum pro přenos poznatků a technologií představuje samostatnou součást UK, která poskytuje služby a informace podporující transfer poznatků a technologií a snaží se tak naplňovat třetí roli univerzity. Tato instituce poskytuje patentové a právní poradenství při projektových a patentových žádostech či finanční podporu komercializačních projektů např. Skrze program GAMA TA ČR, který je zaměřen na ověření výsledků aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje z hlediska jejich praktického uplatnění na trhu. CPPT pořádá odborné semináře, vydává příručky a připravilo také volitelný předmět Management vědy a inovací (UK, Přenos poznatků a technologií, 2016). Kromě CPPT na celouniverzitní úrovni existuje také Centrum podpory aplikačních výstupů a spin-off firem Děkanátu 1. LF (CPS), které představuje pracoviště realizující vlastní výzkumný program v oblasti biomedicínského inženýrství. Centrum je také zakladatelem a vlastníkem fungující spin-off firmy Clever Technologies, s. r. o., které působí v oblasti aplikací HomeCare technologií a jsou také vlastníky řady patentů a užitných vzorů (Děkanát 1. LF UK, Centrum podpory aplikačních výstupů a spin-off firem, 2016).

Oblast právní ochrany výsledků výzkumu, vývoje a inovací, jejich následná komercializace je upravena několika právními dokumenty. Prvním z nich je „Opatření rektora č. 33/2015 – Nakládání s výsledky výzkumu, vývoje a inovací na UK“, které v úvodních a základních ustanovení definuje základní pojmy. V článku 3 je upravena ochrana a správa duševního vlastnictví, následujícím článkem je pak upravena ochrana

autorských děl, ať už se jedná o zaměstnanecké či školní dílo. V článku 5 jsou definována práva a povinnosti zaměstnanců a studentů univerzity, které se více či méně podobají ostatním podobným dokumentům jiných univerzit. V odst. 3 tohoto článku je stanovena také finanční odměna pro původce, která funguje jako forma motivace a musí být v souladu s pravidly kariérního postupu a interními kritérii pro udělování grantů v této oblasti (Opatření rektora č. 33/2015, 2015). Následující článek popisuje zajištění procesu právní ochrany duševního vlastnictví. Původci musí bezprostředně po dosažení vynálezu vyplnit formulář „Oznámení o vynálezu“ a předat jej děkanovi fakulty, ten musí ověřit správnost a úplnost oznámení a podepsat jej. Děkan musí pak do 2 měsíců od přijetí podkladů rozhodnout a sdělit původci, zda má univerzita zájem o daný předmět vynálezu. Pokud se univerzita nerozhodne do 3 měsíců od podání oznámení přijmout práva vlastnictví tohoto předmětu, může pak původce s předmětem nakládat dle vlastní úvahy (UK, Opatření rektora č. 33/2015, 2015). Zde je možno vidět, že UK upřednostňuje postup přihlašování prvotně přes vlastní fakulty nikoli přes CTT. Statut studenta je v tom případě upraven velmi obecně v odst. 7 čl. 6 a tedy, pokud se mezi původci vynálezu vyskytují i osoby bez pracovněprávního vztahu k univerzitě, jsou pak zaměstnanci univerzity povinni v součinnosti s děkanem příslušné fakulty podniknout co nejdříve příslušné právní kroky k písemné právní úpravě vztahů mezi původci a jejich zaměstnavateli tak, aby zájmy univerzity byly adekvátně ochráněny. V Opatření jsou dále upraveny postupy evidence, sběru dat a komercializace výsledků výzkumu či zakládání spin-off společností. Čl. 9 představuje podmínky odměňování původců, zde je definováno takto: „*Původci, který vytvořil v rámci studijních povinností nebo pracovních úkolů vynález nebo jiný předmět práv průmyslového vlastnictví s komerčním potenciálem, na které univerzita uplatnila právo, má nárok na přiměřenou odměnu.*“ Touto odměnou nejsou dotčeny jiné odměny dle vnitřních předpisů univerzity, případně jejich fakult a dalších součástí ani výše mzdy příslušného pracovníka. Sazby přiměřených odměn určuje vždy děkan dané fakulty (UK, Opatření rektora č. 33/2015, 2015).

Tabulka č. 4: Rozdělení výnosů z komercializace předmětů práv průmyslového vlastnictví

(je určeno jako % z čistých výnosů dle uvedených kritérií):

Čistý výnos	Výše odměny původci	Podíl fakulty/další součásti	Podíl UK
do 1 mil. Kč	55%	30%	15%
od 1 mil. Kč do 5 mil. Kč	550 000 + 40% z částky nad 1 mil. Kč	300 000 + 40% z částky nad 1 mil. Kč	150 000 + 20% z částky nad 1 mil. Kč
nad 5 mil. Kč	2 150 000 + 25 % z částky nad 5 mil. Kč	1 900 000 + 45 % z částky nad 5 mil. Kč	950 000 + 30 % z částky nad 5 mil. Kč

Zdroj: Opatření rektora č. 33/2015 – Nakládání s výsledky výzkumu, vývoje a inovací na UK

Zbýlé kapitoly opatření obsahují důsledky porušení povinností zaměstnanci univerzity v této oblasti a podmínky pro poskytování smluvního výzkumu a závěrečná ustanovení.

Dalším dokumentem je Organizační řád Centra pro přenos poznatků a technologií, který upravuje jeho poslání a činnost a definuje pravomoci ředitele a práva a povinnosti zaměstnanců (UK, Organizační řád CPPT, 2014).

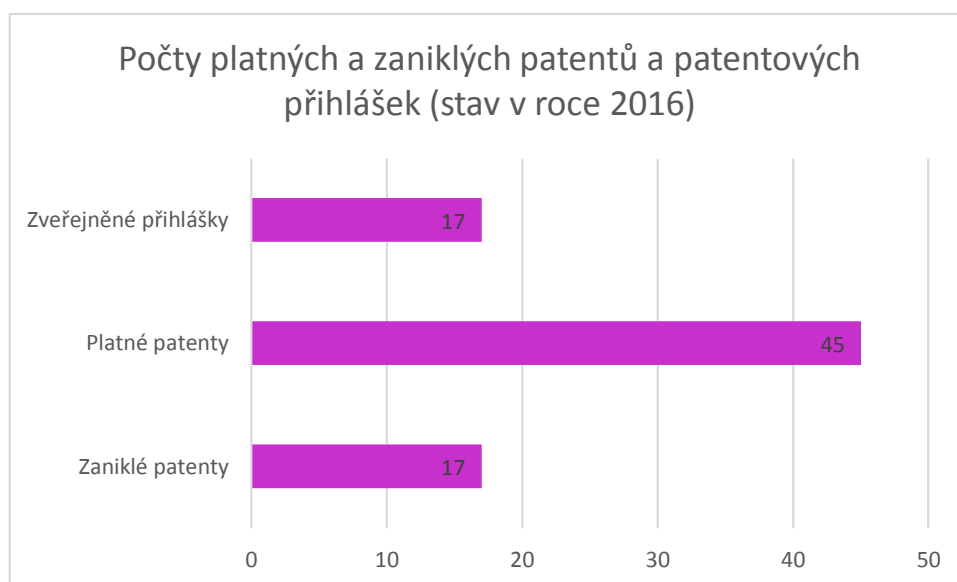
Centrum pro přenos poznatků a technologií UK zpracovalo velmi podrobnou příručku, která popisuje doporučený postup fakultám při komercializaci výsledků jejich výzkumu a vývoje (Komercializace výsledků VaV na fakultách a dalších součástech UK v Praze, 2009).

Univerzita Karlova musí stejně jako ostatní univerzity dle platného zákona zpracovávat Dlouhodobý strategický záměr. Záměr platný v období 2016 – 2020 je rozdělený do pěti kapitol, cílů a dílčích cílů. V kapitole Vědecká, výzkumná a vývojová a další tvůrčí činnost univerzita konstatuje, že celková úroveň vědecké práce je na velmi vysoké úrovni. Jisté slabiny shledává v neexistenci celouniverzitního modelu vnitřního hodnocení vědecké činnosti a nízkých objemů získaných zahraničních finančních prostředků. V kapitole „Třetí role“ má univerzita zájem podílet se na hledání řešení závažných problémů současného světa. Tato kapitola je nastavena spíše z pohledu vědeckých výsledků, jejich prezentace a aplikace do praxe, než z pohledu komercializace (Dlouhodobý – strategický záměr UK 2016 – 2020, 2015). Univerzita připravuje každoročně harmonogram dlouhodobého plánu, ve kterém si stanovuje konkrétní cíle

pro daný rok. V rámci vědecké oblasti si univerzita stanovuje tři základní cíle, jejichž součástí jsou i cíle v oblasti transferu informací, vhodných způsobů komercializace a dostupných aktuálních informací týkajících se ochrany duševního vlastnictví. Dalšími cíli je prohloubení mezinárodní spolupráce se zahraničními institucemi a zapojit tak vědecké pracovníky do těchto sítí a také umožnit mladým vědeckým pracovníkům nabývat zkušenosti na mezinárodní úrovni (Harmonogram dlouhodobého- strategického záměru UK 2016 – 2020, 2016). Mimo jiné existuje také Dokument „Strategie UK v oblasti přenosu poznatků a technologií schválena dne 18. 5. 2009.

Dle výsledků databáze ÚPV bylo zjištěno, že univerzita je vlastníkem či spoluvlastníkem 45 patentů. Je obtížné určit, jaké fakulty dosahují nejvyšších počtů, jelikož Univerzita je většinou přihlašuje pod hlavičkou UK nikoliv jednotlivých fakult. V posledních letech bylo zrušeno 17 patentů a bylo zveřejněno 17 patentových přihlášek (ÚPV, Patentová databáze, 2016).

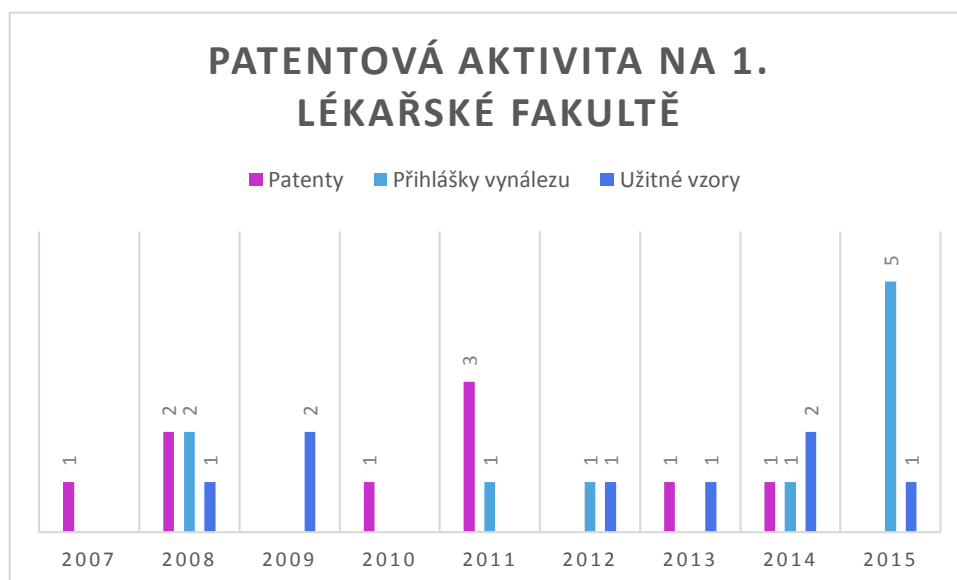
Graf č. 21: Počet platných a zaniklých patentů a podaných přihlášek UK

Zdroj: Dle dat databáze ÚPV, Vlastní zpracování (stav k 26. březnu 2016)

Dle rozhovoru se zaměstnankyní právního oddělení získala 1. LF v období 1994 – 2014 12 patentů, zejména za nové typy léčiv, využití nanovláken ve zdravotnictví a nádorové markery. Univerzita získala jeden světový, jeden americký a dva evropské patenty. Dále pak získala ochranu na 8 užitečných vzorů. Jedním z nejvýznamnějších mezinárodních patentů je například „Method of making arranged cell structures“ či „Method of isolating epidermal neural crest stem cells.“

Graf č. 22: Patentová aktivita na 1. lékařské fakultě

Zdroj: Interní zdroje poskytnuté zaměstnankyní právního oddělení 1. LF, Vlastní zpracování

Univerzita poskytla 4 licence na patenty, přičemž 3 byly nevýhradní a jedna výhradní a z této činnosti tak získala příjmy ve výši 226 tis. Kč. Jedná se o ne zcela vysokou částku v porovnání s množstvím platných patentů. Je překvapením, že univerzita této kvality, která má, jak bylo zjištěno, velmi dobře zpracovaný legislativní rámec v oblasti transferu technologií, nedokáže nebo se nepříliš věnuje této oblasti. Mnohonásobně vyšší příjmy získala ze smluvního výzkumu 10 824 tis. Kč (ÚPV, Patentová databáze, 2016; UK, Výroční zpráva o hospodaření 2014, 2015).

Dle výroční zprávy 1. Lékařské fakulty z roku 2014 bylo zjevné, že fakulta se více než ochraně duševního vlastnictví a jeho následnému transferu věnuje spíše vědě jako takové a hodnocením kvality jsou pro ni zejména počty článků a publikací ve známých českých i zahraničních žurnálech a počty citací těchto publikací (1. LF, Výroční zpráva 2014, 2015).

6.2.1.3 Vysoká škola Báňská – Technická univerzita Ostrava (dále také jako „VŠB-TUO“)

VŠB-TUO patří do systému předních vysokých škol s technickoekonomickým zaměřením. V posledních letech podnikla univerzita kroky ke zvýšení kvality vzdělávání i dále také prohlubovala ostatní dvě role univerzity, s cílem změnit se z převážně montázně zaměřené školy na moderní polytechnickou vzdělávací instituci (VŠB-TUO, Výroční zpráva o činnosti 2014, 2015).

Univerzita získala v roce 2015 726 975 tis. Kč jakožto zdroje financování VaV z národních veřejných prostředků. V porovnání s rokem 2014 došlo ke zvýšení těchto prostředků o 6,9 %. Největší nárůst došlo u zdrojů v GAČR a TAČR²³. Největší pokles byl zaznamenán u položky Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO) a to o více než 62 %. Nejvyšší podíl tvoří programy MŠMT a také institucionální podpora na rozvoj. Univerzita získala v roce 2015 finance na projekty mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji v objemu 20 526 tis. Kč, např. z přeshraniční spolupráce či rámcových programů aj. K poklesu zdrojů MPO došlo zejména z důvodu, že tento poskytovatel již veřejné soutěže ve VaV nevyhlašuje a nahradila ho nyní TAČR. Univerzita má zájem o co nejefektivnější možnosti financování a snižovat závislost na veřejných zdrojích. V období 2016 – 2020 se univerzita zaměří na rozvoj a obnovu stavební, přístrojové, informační a komunikační infrastruktury (VŠB-TUO, Výroční zpráva o hospodaření 2014, 2015).

Na univerzitě probíhají různé projekty ve spolupráci s domácími i zahraničními univerzitami, výzkumnými organizacemi, malými a středními podniky a průmyslovými partnery. Univerzita dlouhodobě spolupracuje také se školami na různých stupních vzdělání. Mezi nejdůležitější partnerské organizace patří například Česká dobývací technika, European Foundation for Quality Management aj. Univerzita kooperuje také s různými regionálními klastry např. s Moravskoslezským dřevařským, automobilovým či strojírenským klastrem. Řešitelům je poskytována odborná podpora při řešení daných projektů. V posledních letech vzniklo na univerzitě několik vědeckotechnických pracovišť a výzkumných center, která se zabývají mimo jiné transferem technologií a komercializací výsledků VaV do praxe. Mezi nejznámější centra patří Centrum ENET, Centrum nanotechnologií či Centrum pokročilých inovačních technologií. Univerzita podpořila již řadu spin-off nebo start-up podniků, v roce 2014 se jednalo o 7 podniků

²³Grantová agentura České republiky a Technologická agentura České republiky

(VŠB-TUO, Zpráva o výsledcích vědecko-výzkumné a vývojové činnosti za rok 2015, 2016; VŠB-TUO, Výroční zpráva o činnosti 2014, 2015).

Oblast právní ochrany výsledků výzkumu, vývoje a inovací a jejich následná komercializace je upravena několika právními dokumenty. Prvním z nich je směrnice rektora TUO SME 06 002 „Ochrana duševního vlastnictví“, která je rozdělena na několik částí. V první z nich je stanoven předmět úpravy, přičemž v odst. 4 je upravena situace, kdy na řešení vědeckovýzkumných vývojových a jiných úkolech univerzita spolupracuje s třetími osobami. Pak je nutné smluvně stanovit, která ze smluvních stran bude mít právo na případný vytvořený předmět duševního vlastnictví. Pokud se obě strany dohodly na spoluvlastnictví, pak je nutné předem smluvně stanovit i výši spoluvlastnického podílu každé ze stran (VŠB-TUO, Ochrana duševního vlastnictví – SME_06_002, 2014). Tato situace může nastat také v situaci, kdy spoluvynálezce je student. V druhé části čl. 4 je původce povinen neprodleně, tj. nejpozději do 30 kalendářních dnů ode dne vytvoření vynálezu informovat VŠB-TUO o této skutečnosti a předat podklady potřebné k posouzení tohoto vynálezu. Také zde je upozornění na skutečnost, pokud vytvořila vynález osoba, která není v pracovněprávním nebo studijním vztahu k VŠB-TUO je to označováno za tzv. cizí dílo. Oznámení musí být podáno řádně a úplně a musí k němu být přiložena také vypracovaná rešerše, kterou je nutno provést v nepatentové i patentové literatuře, přičemž minimum, které musí být splněno z hlediska nepatentové literatury, je provedení rešerše v nakladatelství ELSEVIER a WILEX. K nutnému minimu patentové literatury patří databáze Evropského patentového úřadu – ESPACENET a databáze ÚPV. Rešerše pak musí obsahovat zatřídění dle platného třídíku MPT a musí být uvedena klíčová slova v češtině i angličtině (VŠB-TUO, Ochrana duševního vlastnictví – SME_06_002, 2014). Pokud je původcem zaměstnanec univerzity musí současně s Oznámením předložit i pracovní smlouvu. Pokud je Oznámení úplné, pak jej запиše zaměstnanec KvVaV do Deníku oznámení, přidělí mu evidenční číslo, vystaví potvrzení a převzetí oznámení. Od tohoto dne začínají běžet lhůty k uplatnění práva k vynálezu ze strany univerzity. Zaměstnanec centra transferu technologií provede posouzení vynálezu a prokonzultuje ho s dalšími odborníky, které musí být předloženo v písemné podobě vedoucímu centra ve lhůtě 6 týdnů ode dne zápisu Oznámení do Deníku a poté předloženo rektorovi, který do 3 měsíců ode dne zápisu rozhodne, zda právo uplatnit či ne (VŠB-TUO, Ochrana duševního vlastnictví – SME_06_002, 2014). Sdělení o uděleném patentu je uloženo v kanceláři KvVaV. Původci vynálezu náleží přiměřená odměna, jejíž základní výše je 5 000 Kč za každý vynález. Odměna může být zvýšena či

snížena na základě těchto faktorů: technický a hospodářský význam, přínos dosažený možným využíváním, materiální podíl zaměstnavatele a rozsah pracovních úkolů původce. O výši této odměny rozhoduje zaměstnanec KvVaV. Dodatečné vypořádání je závislé na výnosech získaných využívání vynálezu (např. poskytnutí licence). Zisk z užití vynálezu bude rozdělen procentuálně tak, jak uvádí tabulka č. 5 (Ochrana duševního vlastnictví – SME_06_002, 2014).

Tabulka č. 5: Rozdělení výnosů z komercializace

VŠB-TUO	Fakulta/vysokoškol. pracoviště	Katedra/oddělení	Původce/ spolupůvodci
5%	10%	20%	65%

Zdroj: (Ochrana duševního vlastnictví – SME_06_002, 2014).

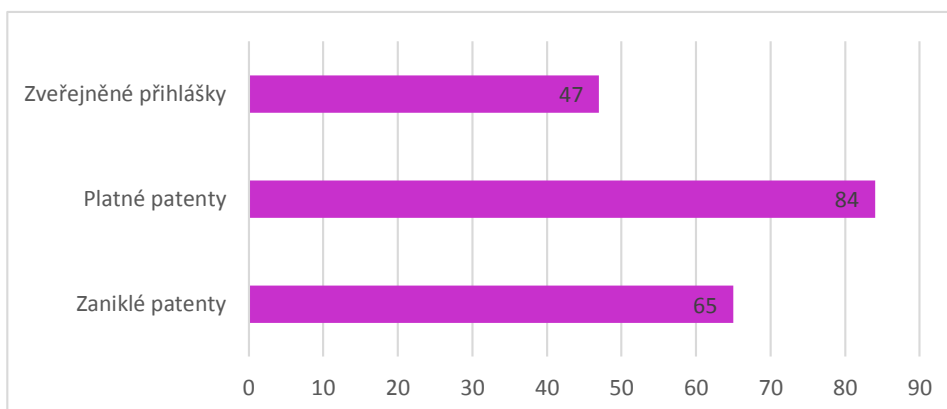
U této univerzity je možno vidět, že dochází k výraznému odlišení od ostatních dvou a jejich základních dokumentů v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Další kapitoly tvoří úpravu ochrany ochranné známky, autorského zákona, školního díla. Dále je zde definována také povinnost mlčenlivosti a obchodního tajemství. Na tuto směrnici navazují dokumenty upravující způsob komercializace na univerzitě nebo přes TA ČR či GA ČR.

Dalším dokumentem je dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti VŠB – TUO na období 2016 – 2020. Záměr je rozdělen na 9 různorodých kapitol, z nichž se jedna zabývá kvalitním a relevantním výzkumem, vývojem a inovacemi. Strategické cíle v oblasti VaV jsou na této univerzitě stanoveny jako předmět celouniverzitního a celospolečenského zájmu. Univerzita přepokládá úspěšné dosažení daných cílů, na základě kvalitních výzkumných pracovníků, nadějných studentů a využívání špičkového materiálu a vybavení (VŠB – TUO, Dlouhodobý záměr 2015-2020, 2015). Vědecko-výzkumné aktivity jsou rozděleny do šesti prioritních oblastí, v nichž je prováděn jak základní, tak aplikovaný výzkum. Hlavním cílem univerzity v tomto období bude zajistit udržitelnost výzkumných center vybudovaných v minulých letech v rámci OP VaVpl. Jedním z hlavních priorit je také posilování třetí role univerzity, zejména pak v oblasti transferu technologií a podnikání. Je to určitá aktivita jak podpořit rozvoj regionu, např. úspěšnější a častější spolupráci s průmyslem, prodeje licencí či podporou inovačního podnikání. Každý rok probíhá aktualizace tohoto záměru (VŠB – TUO, Dlouhodobý záměr 2015-2020, 2015).

Univerzita řeší celou řadu projektů ve spolupráci s domácími i zahraničními univerzitami, výzkumnými organizacemi, malými a středními podniky i průmyslovými partnery. Činnosti v této oblasti zajišťuje Centrum podpory inovací - CPI, zejména pak útvar Centrum projektové podpory. Centrum podporuje zapojení univerzity do realizace kvalitních vzdělávacích a výzkumných projektů a zprostředkovává transfer technologií ve prospěch VŠB - TU Ostrava. Naproti ostatním dvěma univerzitám se toto centrum věnuje zejména programovým možnostem a aktuálním dotačním příležitostem, nežli pouze právní ochraně výsledků výzkumu a jejich možné komercializaci (Centrum podpory inovací, 2016). Centrum společně s Radou pro komercializaci vytváří také strategii pro komercializaci. Strategie se koncentruje na smluvní výzkum, který je realizován na jednotlivých fakultách a VŠ ústavech. Rada pro komercializaci je kontrolním, poradním a rozhodujícím orgánem VŠE-TUO při CPI v záležitostech transferu technologií a podpory spolupráce s průmyslem. Strategie se věnuje zejména těmto oblastem: Organizační zajištění, Marketing, Zajišťování komercializace výsledků VaV, Patentový fond a hodnocení činnosti. Na podporu transferu technologií vznikl také projekt „Rozvoj a stabilizace systému transferu technologií VŠB-TUO“, jehož hlavním cílem bylo rozvinout a stabilizovat stávající systém transferu a efektivně uplatnit výstupy aplikovaného VaV v praxi (VŠE-TUO, Centrum podpory inovací, 2016).

V roce 2015 bylo na VŠB-TUO registrováno celkem 407 kusů předmětů VaV, které byly vedeny v evidenci RIV. Z toho bylo evidováno 21 přihlášek patentů, 48 přihlášek užitných vzorů a 25 průmyslových vzorů. V témže roce bylo uděleno 19 patentů, což je o 1 méně než v roce 2014. Nejvíce aktivní byla fakulta strojní, která dosahovala nejvyšších výsledků aplikovaného výzkumu v roce 2015 (110 výsledků, z toho 6 patentů), následují jí fakulta elektrotechniky a informatiky s 61 výsledky, z toho také 6 patentů), ostatní fakulty dosahují výrazně nižších čísel. VŠE – TUO se řadí na třetí místo mezi českými vysokými školami v počtu podaných patentů (VŠE-TUO, Zpráva o výsledcích vědecko-výzkumné a vývojové činnosti 2015, 2016). Nejvíce jich podává ČVUT a následuje ho Vysoké učení Technické. Graf č. 23 zobrazuje počty platných, zaniklých patentů a zveřejněných přihlášek v roce 2016.

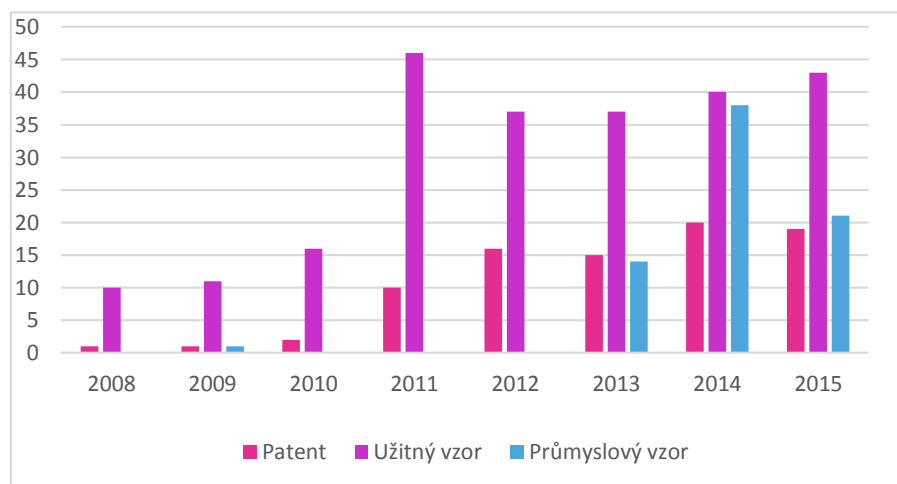
Graf č. 23: Počet platných a zaniklých patentů a podaných přihlášek VŠB-TUO

Zdroj: Dle dat databáze ÚPV, Vlastní zpracování (stav k 26. březnu 2016)

Dle následujícího grafu č. 24 je možno pozorovat výrazný nárůst získaných patentů touto univerzitou oproti stavu před rokem 2010.

Graf č. 24: Vývoj počtu udělených patentů, užitečných vzorů a průmyslových vzorů na VŠB-TUO v období 2008 - 2015

Zdroj: (Zpráva o výsledcích vědecko-výzkumné a vývojové činnosti 2015, 2016).

Univerzita poskytla celkem 22 licencí na platné patenty. Částka získaná univerzitou za prodej licencí v roce 2014 činila pouze 56 251 Kč. Zde je možno konstatovat, že se jedná o nejnižší částku, kterou tyto tři porovnávané univerzity získaly, přestože počty patentů i patentových přihlášek nejsou nikterak malé. Univerzita se také více než kterákoliv jiná věnuje poskytování smluvního výzkumu, který vzrostl v roce 2015 o 33,5 % oproti minulému roku a přinesl příjmy ve výši 116 296 426 Kč, v porovnání s rokem 2014 byly příjmy ze smluvního výzkumu ve výši 77 460 000 Kč (VŠE-TUO, Výroční zpráva o hospodaření 2014, 2015; VŠE-TUO, Zpráva o výsledcích vědecko-výzkumné a vývojové činnosti 2015, 2016).

6. 2. 2 Německé vysoké školy a patentové právo

Ke komparaci stavu patentového práva v ČR a SRN byly vybrány jako zástupci univerzit v Německu v oblasti přírodních věd Univerzita Ludvíka Maximiliana v Mnichově, v technických oborech Karlsruherský technologický institut a jako medicínskou vysokou školu Univerzita Karla Ruprechta v Heidelbergu.

6. 2. 2. 1 Das Karlsruher Institut für Technologie – Karlsruherský technologický institut – KIT

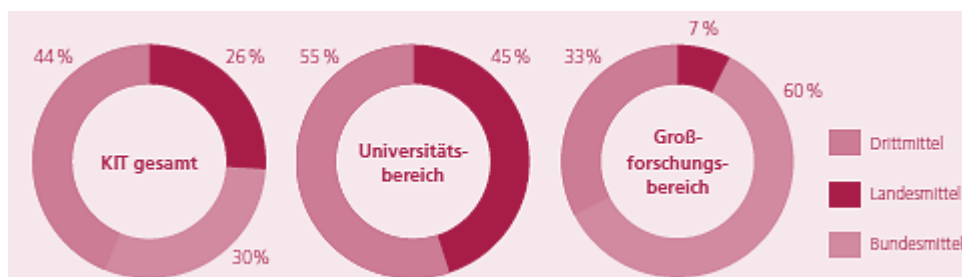
Univerzita v Karlsruhe byla založena již v roce 1825, později, v roce 1956, se k ní připojilo také výzkumné centrum. KIT vzniklo na základě spojení těchto dvou instucí, a jako takový byl oficiálně založen až 1. října 2009. S více než 9.000 zaměstnanci, 25.000 studenty a rozpočtu dosahujícího téměř 850 milionů euro patří celosvětově mezi největší špičková výzkumná a vzdělávací centra. KIT představuje výzkumnou univerzitu v rámci Helmholtzovy společnosti, v jejímž čele stojí prezident profesor Dr.-Ing. Holger Hanselka. Ve všech hlavních činnostech univerzity je zaveden systém, který stojí na vědě, vzdělání a inovacích (KIT, Výroční zpráva 2013/2014, 2015; KIT, Profil, 2016).

Univerzita má 11 různých fakult, které jsou rozděleny do pěti oblastí: biologie, chemie a technické inženýrství; informatika, ekonomie a společnost; strojírenství a elektronika; přírodní a uměle vytvořený prostor a fyzika a matematika. Nejvíce studentů navštěvuje obory technické jakožto strojírenství, stavitelství, architekturu či elektrotechnické obory (cca 45 %), následují obory matematiky a přírodních věd (33 %) a poté právní a ekonomické (15 %). Počty studentů od roku založení v roce 2009 výrazně stoupají (z 19 721 na 24 778 v zimním semestru 2014/2015), zejména z důvodu vysokého zájmu zahraničních studentů a široké mezinárodní spolupráci univerzity s různými univerzitami a výzkumnými centry (v Číně, USA VB aj.). KIT zaměstnává více než 9 000 pracovníků, přičemž valná většina z nich jsou vědečtí pracovníci (cca 5 700) (KIT, Výroční zpráva 2013/2014, 2015; KIT, O univerzitě, 2016; KIT, Organizace, 2016).

V roce 2014 byl plánovaný rozpočet 851,2 milionu Euro. Nejvíce prostředků je získáváno od tzv. třetích stran (podniky, výzkumná centra, zahraniční investoři). Univerzita dále získává příspěvek z federálního rozpočtu (256,9 mil. Euro) a z rozpočtu příslušného spolkového státu (221,8 mil. Euro). Tento příspěvek je určen KIT jakožto celku, v konečném výsledku získá jednu polovinu příspěvků univerzitní část a druhou

část výzkumná, avšak s rozdílným přerozdělením zdrojů od jednotlivých poskytovatelů, tak je to zobrazeno na obrázku č. 8 (Výroční zpráva 2013/2014, 2015).

Obrázek č. 8: Příjmy na KIT dle institucí²⁴

Zdroj: Výroční zpráva KIT 2013/2014, str. 116

Příspěvky třetích stran jsou ještě dále rozděleny dle poskytovatele: EU, třetí strany Federace a Spolkového státu, Německá výzkumná společnost (DFG) a Iniciativa Excelenz (ExIN I).

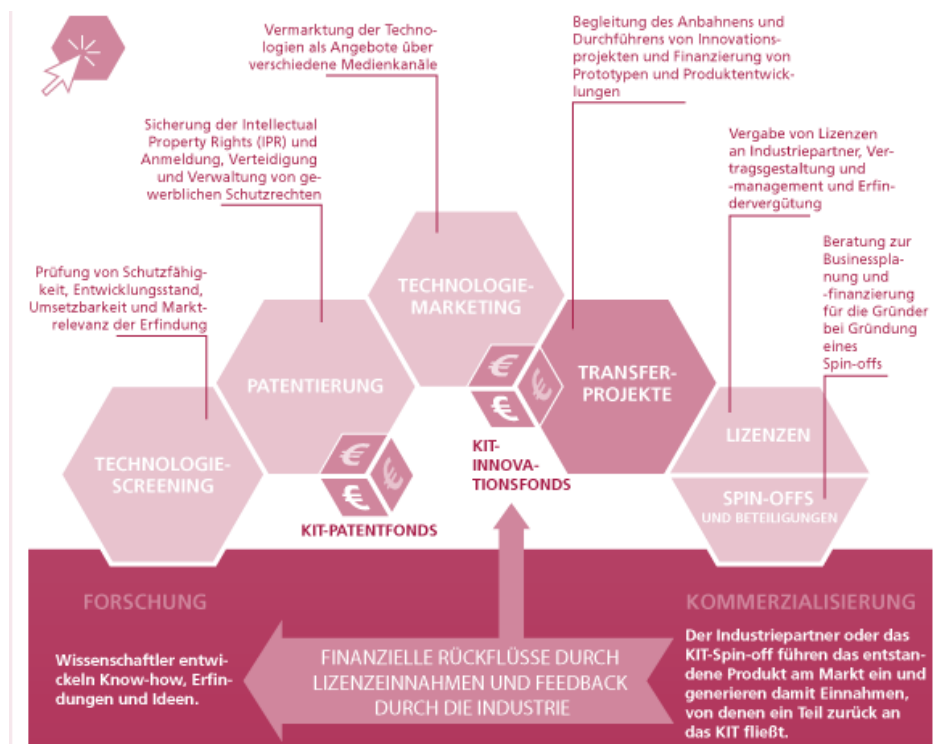
Univerzita má propletenou síť výzkumných struktur, které tvoří sedm KIT center, které se podílejí na VaV na různých úrovních a v různých strategických výzkumných oblastech. Hlavním partnerem je Helmholtzova výzkumná společnost, které je univerzita součástí. Spolupráce má pro univerzitu velký význam. V dnešní době spolupracuje s více než 1 000 průmyslových podniků za rok. Kooperace s podniky a získávání tak dodatečných zdrojů je v Německu velmi důležitá, zejména z toho důvodu, že jsou univerzity nuceny hledat i jiné zdroje než pouze ze státního rozpočtu. KIT získala v roce 2013 na výzkumné projekty od třetích stran 51 milionů Euro (KIT, Výroční zpráva 2013/2014, 2015). Hlavními partnery univerzity jsou např. Daimler AG, BASF SE, Siemens AG nebo Schaeffler AG, a od roku 2013 také firma Bosch GmbH. Univerzita spolupracuje také s různými místními klastry jako např. Elektromobilita Jih-Východ, který váže více než 80 partnerů v oblasti automobilového průmyslu, energetické a výrobní techniky či informační a komunikační techniky. KIT aktivně podporuje zakládání studentských a zaměstnaneckých Start-up či Spin-off firem. V letech 2013 - 2014 bylo založeno stejný počet spin-off firem, a tedy 7, mezi nimiž byla např. Společnost KIT Campus Transfer, která se zabývá transferem technologií na KIT. Start-up firem bylo podstatně více a tedy v roce 2013 18 a v roce 2014 dokonce 27, mezi nimi se nachází např. Firma Campusjäger GbR či Call a student GbR. Zakládání těchto společností napomáhá zejména KIT – Gründerschmiede, který vytvořil nová opatření pro podporu

²⁴ 1. graf platí pro KIT jako celek; 2. graf platí pouze pro univerzitní oblast; 3. graf pak pouze pro výzkumnou oblast

zakládání podniků a podněcuje podnikatelskou kreativitu (KIT, Výroční zpráva 2013/2014, 2015).

KIT má sice nově založené CTT, avšak dle jeho popisu je zřejmé, že toto centrum uvádí na trh až konečné výsledky VaV, které již prošly všemi fázemi tzv. Inovačního managementu – IMA. Právě ten, má za úkol objevovat potenciálně úspěšné výsledky VaV, ohodnotit jejich ekonomický potenciál a ochránit je příslušným typem práv duševního vlastnictví. IMA zde vystupuje jako centrální kontaktní osoba, která zlehčuje průmyslu a investorům přístup k výsledkům výzkumu (KIT, KIT Campus Transfer GmbH, 2016; KIT, Management inovací, 2016). Patentovací postup je možno vidět na obrázku č. 9.

Obrázek č. 9: Postup patentování na KIT

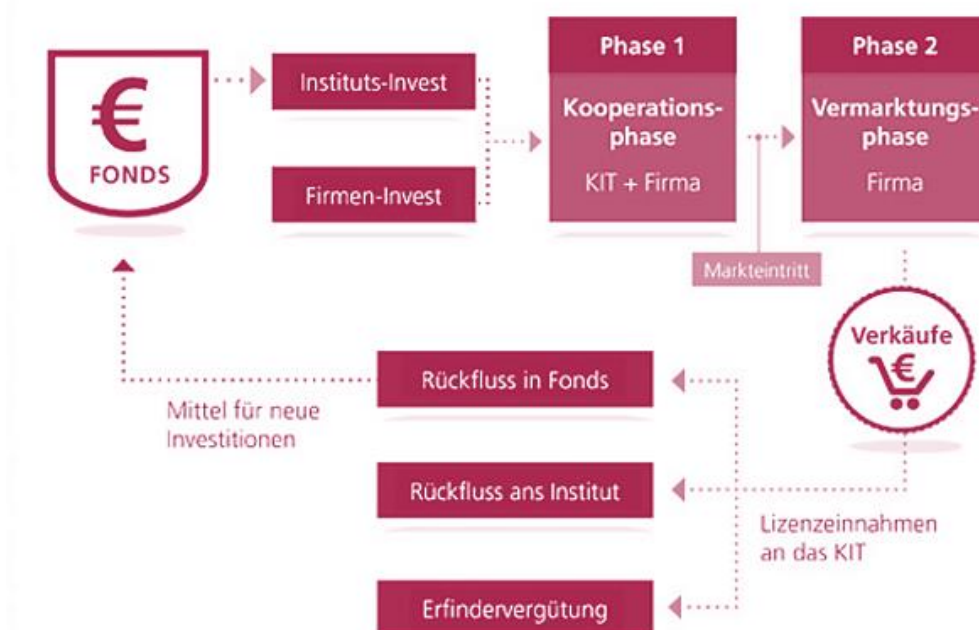

Zdroj: (Management inovací, 2016)

V první fázi procesu tzv. technologickém prověření (Technologiescreening) musí centrum indentifikovat potenciální úspěšný vynález, know-how aj. Jedná se o finančně a časově náročnou fázi, kdy je nutno ověřit, zda předmět ochrany splňuje jistá kritéria např. tržní potenciál, možnost právní ochrany, možnost dalšího rozvoje aj. Další fází je patentování (Patentierung), odbornou pomoc zde poskytují patentoví referenti KIT, kteří jsou rozděleni na pět patentových referátů dle příslušných oborů. Poskytují služby od poradenství o vynálezu a zpracování přihlášky vynálezu, přes národní či zahraniční patentovou přihlášku a dohlížejí na to, aby patenty nebyly nezákonně

využívány cizími osobami. Náklady na patentování jdou z KIT- patentového fondu (KIT-Patentfonds). Pokud zaměstnanec KIT vytvoří vynález, musí stejně jako u nás zpravit o této události svého zaměstnavatele tím, že vyplní zprávu o vynálezu a pošle ji poštou IMA. Vynálezce má pak nárok na vynálezceckou prémii, kterou získá automaticky, pokud byla patentová přihláška úspěšná. Pokud je na vynález poskytnuta licence, získá pak vynálezce ještě vynálezceckou odměnu (KIT, Management inovací, 2016). V rámci fáze technologického marketingu (Technologiemarketing) musí IMA zhodnotit danou technologii nabídnutím přes dané mediální kanály, ať už se jedná o externí, jako jsou průmyslové podniky, tak i interní v rámci zakládání spin-off a start-up firem, s čímž jim pomáhá zejména KIT-Gründerschmiede. Jedná se o poradenskou iniciativu v této oblasti v KIT (KIT, KIT Gründerschmiede, 2016). Čtvrtou fází tvoří transferové projekty (Transferprojekte) daných výsledků VaV. Zde dochází ke spolupráci s průmyslovými podniky či univerzitními spin-off/start-up podniky a poskytování licenčních smluv. Část nákladů na spolupráci převezme tzv. KIT – inovační fond (KIT-Innovationsfonds), proces financování a refinancování je na obrázku č. 10. Inovační fond je vnitřním podpůrným programem pro TT projekty ve vědeckých institucích. Hradí se z něj podpora vynálezu při vedení na trh. Fond je financován z výdělků z licenčních smluv, a tak je možno podporovat opět nové projekty (KIT, Management inovací, 2016).

Obrázek č. 10: Financování TT projektů z KIT - inovačního fondu

Zdroj: <http://www.innovation.kit.edu/NEULAND-Innovationsfonds.php>

Poslední fází procesu je poskytnutí licence na daný vynález buďto soukromému průmyslovému podniku či KIT spin-off/start-up firmě. Při tomto procesu asistuje licenční manager, který radí se správným vytvořením smlouvy a vede smluvní vyjednávání s podnikem (KIT, Management inovací, 2016).

Jak již bylo výše zmíněno, v minulých letech bylo založeno KIT Campus Transfer centrum – KCT. Jedná se o podpůrný spolek profesorek a profesorů, které tvoří v KIT vlastní inovační společnost. Cílem inovační strategie je dokázat úspěšně přenést výsledky výzkumu do praxe (např. patenty a licence, spin-off firmy aj.). Slouží v oblasti transferu technologií vedle KIT interní nabídky, jakožto další krok mezi KIT a průmyslem a obchodem. KCT vytváří podmínky, které jsou v souladu s podnikatelskými požadavky a požadovaným výnosem pro univerzitu. Centrum se stará zejména o poskytování poradenství a ostatních služeb. S vytvořením KCT centra bylo spoluvytvořeno 14 technologických transferových jednotek, které se dále podílejí na specifických projektech např. v oblasti strojírenství, elektrotechnika, stavitelství aj (KIT, KIT Campus Transfer GmbH, 2016).

KIT je ve svém oboru gigantem a na základě množství podaných patentových přihlášek, udělených patentů, užitných a průmyslových vzorů či poskytnutých licencí ročně je nezbytné, aby měl zpracovanou přehlednou legislativu v oblasti ochrany duševního vlastnictví a průhledný a spravedlivý systém odměňování vynálezců za jejich práci. KIT má pouze jeden platný dokument v této sféře, který byl přijat již při jeho založení v roce 2009, jedná se o pravidla „KIT-PAL-Regelung-121209.“ V úvodu se KIT odvolává zejména na platné německé zákony: ArbNErfG, UrhG, BGB především §§ 126a a 612 a také nařízení Evropské komise EG-GVO No. 772/2004, dále konstatuje, že tyto pravidla jsou pouze doplňujícím předpisem, nikoli nahrazujícím těchto základních zákonů (KIT, Pravidla pro zhodnocení vynálezů – KIT-PAL-RE, 2009). Za odpovědný orgán v této oblasti je již výše zmíněný odbor „Management Inovací“, kam má každý vynálezce, který vytvořil vynález, povinnost předat písemně hlášení o vytvoření vynálezu na předepsaném formuláři (dle 5 § ArbNErfG), která platí i pro vynálezy, které byly vytvořeny ve spolupráci s ostatními vynálezci, kteří nejsou zaměstnanci KIT. Všichni spoluvynálezci musí hlášení podepsat, čím se stvrzuje, že jsou s jeho odevzdáním srozuměni. Studenti, hostující vědci a další osoby, které nejsou na KIT zaměstnání, nejsou těmito pravidly dotčeny, IMA jim může avšak nabídnout vynálezeckou smlouvu, kde se vzdají svých vlastnických práv ve prospěch KIT (KIT, Pravidla pro zhodnocení vynálezů – KIT-PAL-RE, 2009). Do dvou měsíců od odevzdání musí být dodány veškeré podklady

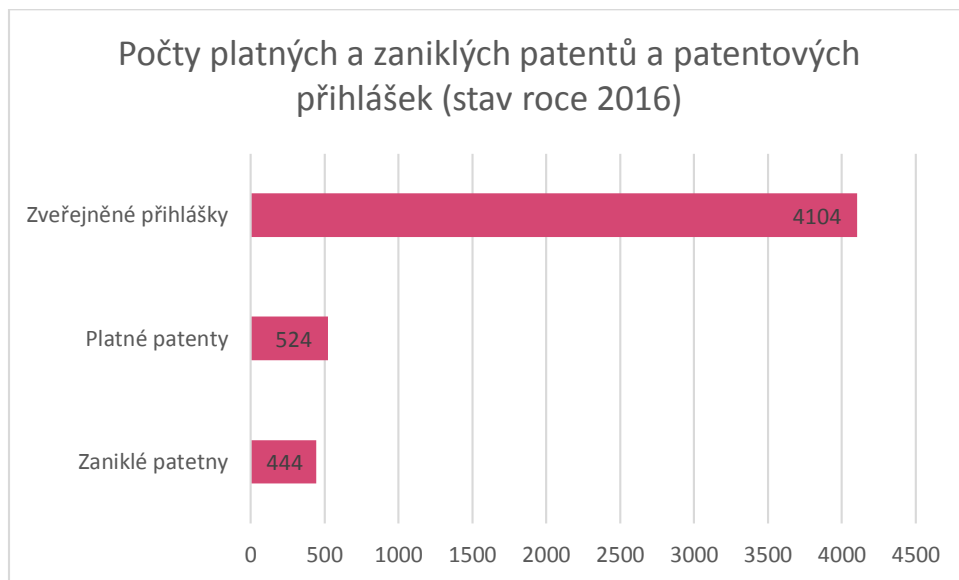
potřebné pro patentovou přihlášku, jinak IMA vyzve vynálezce jejich doložení. Když jsou podklady úplné, podá IMA prostřednictvím svého patentového referenta přihlášku k DPMA či EPO. Pokud neprojeví KIT o vynález zájem do čtyř měsíců od podání hlášení, získá vynálezce vlastnická práva zpět (Pravidla pro zhodnocení vynálezů – KIT-PAL-RE, 2009).

Zaměstnaný vynálezce má nárok na vynálezceckou prémii, která může být ve výši až 1 000 Euro za patentovou přihlášku/ 250 Eur za užitný vzor. Prémie je závislá na dvou předpokladech 1) vynálezce dostane 500 Euro, pokud se zřekne práv k vynálezu ve prospěch KIT, 2) vynálezce získá dalších 500 Euro, pokud KIT bude moci vynález neomezeně využívat pro další výzkum, vzdělání či transfer. Jedná o celkovou prémii, která se v případě více vynálezců rozpočítá podle jednotlivých podílů, v případě externích vynálezců bude vynálezcecká odměna snížena, na základě pouze částečného vlastnictví KIT. Výše odměny bude snížena ještě o daň z příjmů. V případě zisků z poskytnutých licencí, má vynálezce nárok na vynálezceckou odměnu, která je vypočtena z hrubého příjmu z licence (bez odpočtu DPH a dalších nákladů). Hrubá odměna z licence představuje 100 % podíl, který je dále rozdělen zatinteresovaným osobám podle odměňovacího klíče 50/30/20. KIT tak získá podíl 50 %, vynálezci patří 30 % a KIT-Institutu pak 20 %. Odměna je vyplacena až tehdy, kdy je vyměřená částka na kontě KIT bez možnosti zpětného převedení (KIT, Pravidla pro zhodnocení vynálezů – KIT-PAL-RE, 2009).

V roce 2009 došlo k rekordu v oblasti podání patentových přihlášek v KIT, bylo jich více než 350 za rok, od té doby počet přihlášek sice klesá, ale přesto stále dosahuje významného počtu.

V roce 2013 bylo podáno 129 přihlášek k vynálezu a 52 zveřejněných patentových přihlášek. V roce 2014 už stoupl počet přihlášek k vynálezu na 133 a také patentové přihlášky dosáhly vyšší počtu, a tedy 77. Dohromady za léta 1990 – 2015 bylo podáno více než 4 000 patentových přihlášek, přičemž absolutního maxima bylo dosaženo v roce 2001 s více než 350 přihláškami. V následujících letech se držely počty přihlášek kolem 200 ročně. Od roku 2009 nastala avšak fáze poklesu, která trvá dodnes. Nejúspěšnější obory jsou v disciplínách analytická, měřicí a kontrolní technika, kde bylo podáno více než 800 patentových přihlášek. S podstatným odstupem se za ním drží obory chemické techniky přibližně 500 přihlášek a v oblasti elektrických přístrojů a energií bylo podáno více než 300 přihlášek (KIT, Výroční zpráva 2013/2014, 2015).

Graf č. 25: Počet platných a zaniklých patentů a podaných přihlášek KIT

Zdroj: Databáze DPMA, Vlastní zpracování

Univerzita nezveřejňuje počet prodaných či poskytnutých licencí, ale pouze roční zisky z nich. V minulých letech získala z těchto licencí více než 2 miliony euro, přičemž zisky z licencí byly nejvyšší v roce 2010 (3 150 000 euro), od této doby klesají (rok 2014 2 157 000 eur). Přesto se jedná o úctyhodné částky v porovnání s českými, ale i německými univerzitami (KIT, Výroční zpráva 2013/2014, 2015).

6.2.2.2 Univerzita Karla - Ruprechta Heidelberg – (K-R Heidelberg)

Byla založena v roce 1386 a je tak nejstarší německou univerzitou. V Evropě i ve světě platí za úspěšnou vědecky orientovanou univerzitu. Jejím mottem je princip „Semper Apertus. Stále otevřená.“, který přenáší jak do svobody výzkumu, vědy i vzdělání. Univerzita zavedla v roce 2006 Iniciativu Excelenz, díky které byl výzkum výrazně podpořen. Během projektu vzniklo celkem šest projektů – koncept budoucnosti, dva exelentní clustry a tři postgraduální školy. V roce 2014 vznikl projekt „Kvalitativní manažerský systém – heiQUALITY.“ Univerzita se snaží podporovat zaměstnance i studenty na všech úrovních, aby tak měla portfolio špičkových vědeckých pracovníků, proto vytvořila program věnující se podpoře dalších vědeckých generací, poskytujíce prostor na rozvoj stávajících zaměstnanců a využívá širokých znalostí Seniorprofesorů. Univerzita má za cíl stát se světově vyhledávanou zahraničními vědci a studenty (K-R Heidelberg, Výroční zpráva 2014, 2015; K-R Heidelberg, heiQUALITY, 2016).

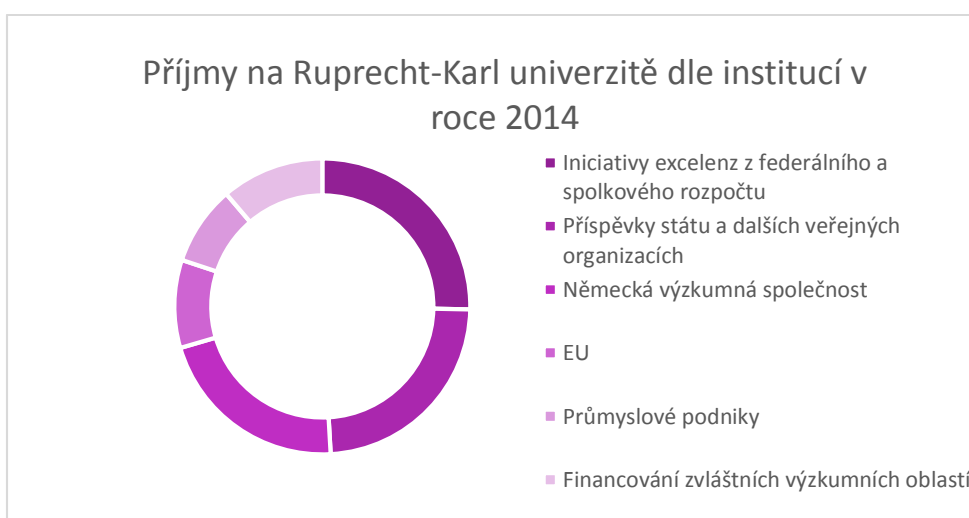
Univerzita nabízí širokou škálu vědeckých oblastí - sociální, právní, humanitní a dále pak přírodovědecké a lékařské. Tvoří ji 12 různorodých fakult, které jsou rozděleny do 181 studijních oborů. Univerzitu navštěvovalo v období 2014/2015 téměř 31 000 studentů, a z toho bylo 55 % žen a 17 % zahraničních studentů (cca 5 400), zejména z Číny (628), Itálie (321) a Ruska (294). Nejvíce studentů navštěvuje fakultu moderních jazyků a fakultu filozofickou (obě po 15 %), dále pak medicínu (8,9 %) a fakultu biologie (8,4 %). Univerzita v Heidelbergu zaměstnává více než 13 700 zaměstnanců (K-R Heidelberg Výroční zpráva 2014, 2015; K-R Heidelberg, Studium, 2015).

Lékařská fakulta existuje již od založení Univerzity v Heidelbergu, avšak zaujímá na univerzitě poněkud oddělené postavení, a to zejména na základě spojení s Medicínskou klinikou v Heidelbergu. Nejvyhledávanějšími obory jsou všeobecná medicína, zubní lékařství, medicínská informatika či od roku 2011 také mezioborová zdravotní péče. Fakulta dává velký důraz na VaV a je si vědoma své povinnosti šířit výsledky vědy mezi širokou veřejnost. Výzkum na fakultě probíhá mezi bádáním v laboratořích a klinikou, kde jsou výsledky studií rychle zaváděny. Tato fakulta patří dle řady rakingových zpráv mezi nejlepší na světě (Lékařská fakulta Heidelberg, 2015). K oblastem nejčastějšího zájmu výzkumu patří zejména infekční onemocnění, vaskulární ischemie a myogenní dysfunkce, neurověda, translační a individualizovaná onkologie či transplantace a individualizovaná imunoterapie. Fakulta provádí mnoho výzkumů ve zvláštních oblastech, vytváří a spolupracuje s vědeckými skupinami a nemocničními vědeckými

skupinami. Fakulta má založený také vědecký děkanát, který podporuje činnosti vědeckých pracovníků, poskytuje odbornou pomoc při vytváření výzkumných projektů a jejich hodnocení a vyhledává a přerozděluje finanční prostředky získané z třetích stran. Fakulta spolupracuje s mnoha důležitými partnery jako např. Německé centrum pro výzkum rakoviny, Biochemické centrum Heidelberg, Max-Planck-Institut pro medicínský výzkum či s univerzitami podobného typu v Budapešti, Kataru, Chiele či Bosně a Hercegovině. Webová stránka fakulty neposkytuje příliš mnoho informací, které by byly použitelné v této práci (Výzkumný děkanát na LF Heidelberg, 2015).

V roce 2014 byl plánovaný rozpočet univerzity 192,4 milionu euro. Nejvíce prostředků je získáváno od tzv. třetích stran (podniky, výzkumná centra, zahraniční investoři). Celkové příspěvky v roce 2014 dosahovaly částky 116,5 milionu Euro oproti 109,5 milionů Euro v roce 2013. Nejvíce příspěvků jdou z Iniciativy Excelenz z federálního a spolkového rozpočtu (dFG) ve výši 29.495.370 Euro. Dalším nejvyšším příspěvkem byly příspěvky státu a dalších veřejných organizací (27.730.935 Euro) a následuje Německá výzkumná společnost (dFG) s příspěvkem ve výši 24 978 758 Euro v roce 2014. Příspěvky třetích stran jsou ještě dále rozděleny dle poskytovatele: EU (11,2 mil. Euro), průmyslové podniky (10,1 mil Euro) či financování zvláštních výzkumných oblastí (13,1 mil. Euro) (K-R Heidelberg, Finance 2014, 2015; K-R Heidelberg, Výroční zpráva 2014, 2015).

Graf č. 26: Příjmy na Ruprecht-Karl univerzitě dle institucí v roce 2014

Zdroj: Výroční zpráva R-K Heidelberg, 2014 (Vlastní zpracování)

Pro univerzitu je VaV velmi důležité, ale stejně tak důležitá je i spolupráce s výzkumnými centry a zdravotnickými zařízeními (v oblasti infekčního, plicního

výzkumu a výzkumu krevního oběhu či cukrovky. Univerzita spolupracovala v roce 2014 na 18 výzkumech ve zvláštních oblastech, v 8 postgraduálních tréninkových skupinách, na 10 projektech ve spolupráci s Vědeckou akademií v Heidelbergu (K-R Heidelberg, Výroční zpráva KR Heidelberg 2014, 2015). Hlavními výzkumnými partnery univerzity jsou DKFZ-ZMBH-Allianz, která spojuje centrum molekulární biologie a Německého výzkumného centra rakoviny či HEiKA, kde začal kooperovat KIT s Univerzitou v Heidelbergu s cílem posílit regionální výzkum. Na univerzitě vznikl koncept „Industry on Campus“, který umožňuje dlouhodobou průmyslovou kooperaci jak ve strategicky orientovaném výzkumu, tak pro lepší transfer technologií mezi univerzitou a podniky. Univerzita dále spolupracuje s Biotechnologickým klastrem Rhein-Neckar (BioRN) či Špičkovým klastrem pro forum organické elektroniky (K-R Heidelberg, Výroční zpráva 2014, 2015; Výzkumná spolupráce, 2016). Univerzita v Heidelbergu aktivně podporuje zakládání studentských a zaměstnaneckých Start-up či Spind-off firem. Dle rozhovoru s patentovou managerkou bylo zjištěno, že v letech 2014 bylo založeno 7 spin-off/start-up firem. Ročně bývá založeno mezi 3 až 7 firem. Univerzita tyto údaje avšak běžně nezveřejňuje.

V oblasti ochrany práv duševního vlastnictví a následujícího transferu technologií nemá univerzita zřízenou žádnou speciální instituci. Ohlášení vynálezu a i příjem přihlášky jsou podávány v kanceláři patentového managementu, jedná se o pouhou evidenci vynálezu a dalších práv duševního vlastnictví. Tato kancelář spolupracuje s firmami „Innovation-Management Rheinland-Pfalz GmbH“ v případě, že se jedná o vynálezy z fyzikálních věd či s firmou „technology transfer heidelberg GmbH“, pokud se jedná o humanitní vědy a dále pak pracuje se specializovanými patenovými zástupci z dané branže (Výměna technologií a zacházení s duševním vlastnictvím, 2015).

Prekvapující bylo zjištění, že univerzita této velikosti a úrovně nemá téměř žádnou právní úpravu v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví. Vesměs vychází z platného zákona o zaměstnaneckých vynálezech „ArbNErfG“, který byl v práci již několikrát zmíněn. Dalšími dokumenty, které nějakým způsobem naráží na duševní vlastnictví, je např. „Sicherung guter wissenschaftlicher Praxis“, který byl přijat již v roce 1998, který radí jak odstranit chybné chování subjektů v ekonomice (K-R Heidelberg, Zaručení správné vědecké praxe, 1998). Dalším dokumentem je příručka o výměně informací a přístupu k duševnímu vlastnictví. Transfer technologií směrem k partnerům z ekonomiky, vědy a společnosti, je zde definován jako klíčová úloha univerzity (dle § 2 odst. 4 LHG). V další části dokumentu jsou popsány minimální standardy na výměnu

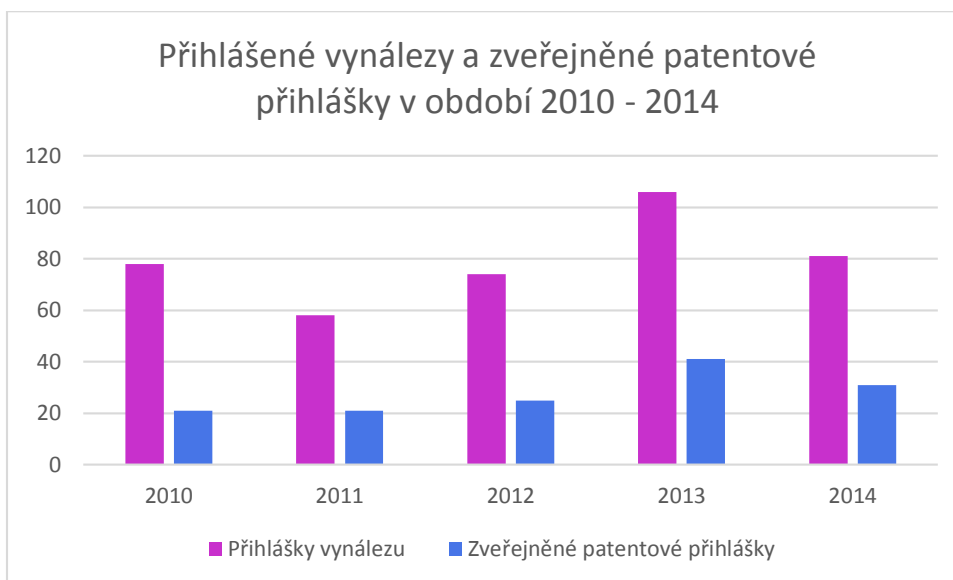
technologií jako např. že si univerzita musí ponechat uživatelská práva k vynálezu, aby mohla získané informace použít v dalších výzkumech či, jaká jsou kritéria pro potenciálně úspěšný vynález (patentovatelnost, tržní potenciál, možnosti dalšího vývoje atd.). Univerzita popisuje v dokumentu také zvláštní formy transferu technologií. Prvním je kooperace, která může být uzavřena na všech fázích transferu, od bádání až po vytvoření prototypu. Univerzita musí předtím uzavřít s partnerem kooperační smlouvu, dále musí uzavřít dohodu o mlčenlivosti (nejlépe písemně) a také dohodu o tom, jaký bude postup po vytvoření vynálezu (společné patentování, vzdání se práv, ohodnocení vynálezu, poskytnutí licence). Dalším typem TT je privilegované partnerství, které se vztahuje na partnery z ekonomiky, vědy a společnosti a na společně vytvářené projekty. Jedná o dlouhodobou spolupráci, kdy partneři společně vytvářejí projektové materiály, směrnice, pracovní skupiny a výzkumné prostory. Třetím způsobem je zakládání nových společností např. Spin-off/start-up firmy. Univerzita má pochopení vůči tomu, jak může být výzkum časově náročný, proto zainteresované výzkumníky na čas zprostí jejich ostatních povinností, toto období se označuje jako (tzv. Transferzeiten“) (K-R Heidelberg, Výměna technologií a zacházení s duševním vlastnictvím, 2015).

Další úpravou je neoficiální dokument, nebo spíše článek na webových stránkách univerzity, který stručným způsobem uvádí zainteresované do problematiky patentování na univerzitě. Stejně jako na jiných univerzitách, musí zaměstnanec případný vynález nejdříve ohlásit, podáním vynálezeckého hlášení kanceláři patentového managementu, pak jej univerzita může přihlásit u patentového úřadu a teprve pak může být vynález zveřejněn. Univerzita má 4 měsíce čas na rozhodnutí, zda se přihlásí o vlastnická práva k vynálezu či práva převede zpět na zaměstnance (K-R Heidelberg, Patenty a duševní vlastnictví, 2016). Pokud univerzita přijme práva, pak musí vytvořit patentový spis, který zpracovává společně se specializovanými patentovými zástupci. V případě studentského vynálezu je počínání obdobné jako u ostatních univerzit. Pokud student, který není zaměstnán pod univerzitou, vytvoří či se podílí na vytvoření vynálezu, je na tento vynález pohlíženo jako na „volný vynález“. Univerzita mu může v případě zájmu nabídnout smlouvu o vzdání se práv a pak má student nárok na případnou odměnu. Student má právo tuto nabídku odmítnout. Vynálezce, který je u univerzity zaměstnaný má nárok dle § 42 odst. 4 ArbNErfG na odměnu ve výši 30 % z celkových příjmů (bez odečtení nákladů) ze zhodnocení vynálezu např. poskytnutím licence či prodeje patentu. Zvláštní jednorázovou odměnu univerzita v Heidelbergu neuděluje. Univerzita dostane svůj podíl ze zisku za to, že poskytla prostory, přístroje, finanční prostředky a zaměstnance.

Univerzita se pak stává vlastníkem patentu, avšak původcovství vynálezce tím není dotčeno (Patenty a duševní vlastnictví, 2016).

Univerzita nezveřejňuje přehled patentové statistiky v posledních letech, ale pouze počet podaných vynálezských přihlášek a zveřejněných patentových přihlášek. V roce 2015 bylo podáno 80 přihlášek, z toho přibližně 20 prošlo do fáze zveřejnění. Dle pracovnice kanceláře patentového managementu, je ročně podáno mezi 60 až 90 přihláškami a 20 až 30 jich ročně projde do fáze zveřejnění. Univerzita má 28 platných patentů a nejvíce z nich jí podává a získává lékařská fakulta. V oboru farmacie a kosmetiky bylo podáno více jak 300 přihlášek. Druhým oborem je organická chemie a třetím biotechnologie (Uni-patente, KR Heidelberg, 2013). Zvláštní je, že informace o patentové statistice se dle dostupných zdrojů značně liší. Výše uvedená data byla poskytnuta pracovníci univerzity. Sama univerzita avšak na webových stránkách uveřejnila jednu zmínku o patentové statistice, a tedy, že v roce 2015 bylo přihlášeno cca 81 vynálezských přihlášek a 31 postoupilo do fáze zveřejnění, o stavu platných patentů nebyla zmínka. Dle databáze DPMA bylo rešerší dosaženo také jiných výsledků, počet platných patentů byl 50, počet zaniklých 59 (Patentová databáze DPMA, 2016). Webové stránky uni-patente.de poskytují patentovou statistiku této univerzity za období 1990 – 2009, která se zaměřuje pouze na podané přihlášky. Na počátku období nebyly přihlášeny téměř žádné patenty. Růst začal až od roku 1994, přičemž až do roku 1998 byly postupné nárůsty a poklesy, od roku 1999 do roku 2002 bylo podáno průměrně 40 přihlášek ročně. V letech 2003 a 2004 dosáhly počty přihlášek významného nárůstu (cca 60 – 70). Následovala opět fáze výrazného poklesu na 40 přihlášek. V roce 2009 bylo přihlášeno cca 60 přihlášek (Uni-patente, KR Heidelberg, 2013). Z výročních zpráv minulých let bylo možné zjistit přibližný stav nově objevených a ohlášených vynálezů a počet patentových přihlášek, které byly zveřejněny DPMA. Jak je možno vidět z grafu č. 27, tak v roce 2013 bylo dosaženo nejvyšších výsledků (106 vynálezů a 41 patentových přihlášek) (KR Heidelberg, Výroční zprávy 2010 – 2014).

Graf č. 27: Přihlášené vynálezy a zveřejněné patentové přihlášky v období 2010 - 2014

Zdroj: Výroční zprávy R-K Univerzity Heidelberg 2010 – 2014, Vlastní zpracování.

Univerzita má uzavřeno 6 licenčních smluv, informace o ziscích z licencí avšak považuje za důvěrné a veřejnosti je neposkytuje.

6.2.2.3 Ludwig-Maximilians-Universität München – LMU

Univerzita v Mnichově patří dle ARWU mezi nejlepších 100 univerzit na světě. Umístila se na 55. místě, a jako první z německých univerzit. V Evropě jí patří 14. místo. LMU má již více než 500letou historii. V minulých letech značně posílila svoji pozici jak v místním, tak v mezinárodním měřítku, a to zejména kvůli zavedení Iniciativy Excelenz (LMU, Profil univerzity, 2016). V roce 2012 se stala dokonce nejúspěšnější univerzitou ve spolkové soutěži Excelenz. V rámci Iniciativy založila čtyři postgraduální školy, čtyři Excelentní klastry a Koncept budoucnosti LMUexcellent. V rámci tohoto projektu kooperuje univerzita s různými zahraničními společnostmi jako na např. LMU-UCB Research in the Humanities, čím je strategický partner z Univerzity v Kalifornii či LMU-Todai Cooperation in the Sciences s klíčovým partnerem z Univerzity v Tokiu. Také se podstatně podílela na vytvoření Excelentního klastru Technické univerzity v Mnichově. Díky těmto aktivitám se z univerzity stala vzdělávací a výzkumná instituce na špičkové úrovni (LMU, Iniciativa Excelenz, 2016).

Univerzita nabízí obrovský potenciál v oblasti inovativního výzkumu a velmi kvalitního vzdělání. LMU poskytuje široké možnosti studia od oblastí humanitních, kulturních, právních, ekonomických, sociálních až po přírodovědecké a lékařské obory. Studenti mají možnost studovat na 18 fakultách a vybrat si z více než 190 vědeckých oborů a mnoha různých kombinací. V červnu 2015 navštěvovalo univerzitu 50 327 studentů, a z toho bylo více jak 30 tisíc žen. Na LMU studuje přibližně 15 % zahraničních studentů (více jak 7 tisíc) z 125 zemí (70 % studujících je z Evropy, 20 % z Asie a 7 % z Ameriky). Univerzita zaměstnávala v roce 2014 téměř 3 900 vědeckých zaměstnanců a z toho je cca 746 profesorek a profesorů a přibližně 1 500 hostujících profesorů a výzkumných pracovníků (LMU, Čísla a fakta, 2015; LMU, Organizace, 2015).

V roce 2014 byl plánovaný rozpočet 579,2 milionu Euro. Univerzita obdržela podporu od státu ve výši 330,5 mil. Euro, které byly dále rozpočteny do tří oblastí. Největší obnos z této částky šel na mzdy zaměstnanců (235,3 mil. Euro), víc jak 54 mil. Euro pak na správu univerzity a na výzkum a vzdělání 40 mil. Euro. Univerzita není zdaleka tak samostatná v získávání finančních zdrojů z jiných než státních rozpočtů. Příspěvky třetích stran byly ve výši 148,4 mil. Euro a nejvíce jich bylo získáno z německé výzkumné společnosti (50,4 mil. Euro), další položku tvoří Iniciativa Excelenz (33,3 mil. Euro). Evropská Unie přispěla LMU 16 mil. Euro. Zbytek příspěvků se dělí mezi příspěvky spolkové země a ostatní položky. Za velký nedostatek autorka považuje, že

univerzita takové úrovně nemá zpracovanou výroční zprávu. Na webových stránkách má pouze stručnou statistiku z roku 2014 (LMU, Čísla a fakta, 2015).

Univerzita se zaměřuje na VaV na všech úrovních vysokoškolského vzdělání ve všech oborech. Před několika lety zavedla Strategický proces inovace tzv. LMUinnovativ 50-40-10. Univerzita provádí různé typy výzkumů. Hlavní výzkum se koncentruje zejména na molekulární biologii, nano a neurovědy, translační zdravotní výzkum. V oblasti potenciálního výzkumu se směřuje na vědu o Zemi, životním prostředí, společnosti a živých rostlinách. Univerzita může směle konkurovat jiným výzkumným institucím a univerzitám v Německu i v Evropě (LMU, Výzkumný profil, 2016). Spolupracuje s desítky univerzit a vysokých škol. Mezi nejdůležitější partnery v oblasti VaV patří Bavorská vědecká akademie (BadW), Bavorský spolkový úřad pro zdraví a potravinovou bezpečnost (LGL), Max-Planckova Společnost (MPG) či Institut technologie, teologie a přírodních věd (LMU, Výzkumná spolupráce, 2016).

LM Univerzita zřídila pro služby lepšího předávání výsledků VaV do praxe tzv. Kontaktní místo pro transfer výzkumu. Toto pracoviště zaměstnává přibližně 25 lidí, kteří jsou rozděleni do různých oddělení dle svého zaměření. Centrum vykonává kompletní služby spojené s transferem znalostí, které vznikají na univerzitě a také napomáhají rozvoji spolupráce mezi univerzitou, podnikovým a veřejným výzkumným sektorem (LMU, Kontaktní místo pro transfer výzkumu, 2016). Služby poskytované KFT jsou rozděleny do čtyř oblastí. První je „Marketing výzkumu“, kde KFT zprostředkovává bezplatný servis pro podporu spolupráce výzkumných pracovníků LMU s ekonomickými a průmyslovými partnery a dále pak nabízí možnost prezentovat výzkumné projekty univerzity např. na veletrzích či v databázi výzkumných projektů univerzit v Bavorsku – BayDat-Online. KFT poskytuje také informace podnikům, které vyhledávají spolupráci s univerzitou a mají zájem o výsledky jejich výzkumů. Druhou činností, kterou se centrum zabývá je oblast patentů a licencí. Jedná se o služby, které souvisejí s ochranou práv duševního vlastnictví na univerzitě a jejich následnou komercializací. KFT nabízí také kurz Managementu duševního vlastnictví. Třetí část činností jsou věnovány zakládání spin-off/start-up firem. Zde se mohou přijít poradit studenti, absolventi, výzkumníci a profesori z LMU, kteří mají zájem založit takovouto firmu. KFT poskytuje služby poradenství v otázkách základů podnikání, sestavení podnikatelského plánu, způsobů podnikání, stanovení strategických cílů atd. Poslední činností je kongresové poradenství, jedná se o poskytování poradenství univerzitním výzkumníkům, při pořádání náročných akcí, veletrhů, kongresů aj (LMU, Kontaktní místo pro transfer výzkumu, 2016).

Ludwig-Maximilian-Universität v Mnichově se řídí v oblasti ochrany duševního vlastnictví výhradně již několikrát zmíněným zákonem o zaměstnaneckých vynálezech, kromě toho nemá žádný jiný vlastní předpis, který by tuto oblast dále upravoval. Na webových stránkách zveřejňuje pouze jeden text týkající se patentů a jejich ochrany na LMU. Podmínky v něm se shodují s výše uvedeným zákonem. Jedinou výjimkou oproti ostatním univerzitám je skutečnost, že pokud má vynálezce či univerzita zájem vysokoškolský vynález co nejdříve publikovat, může se lhůta, kterou má univerzita na rozmyšlení, zda přijme vlastnická práva, snížit ze čtyř měsíců na dva. Vynálezce musí neprodleně po vynalezení předmětu odevzdat ohlášení vynálezu na předepsaném formuláři na KFT (Patenty a licence na LMU, 2016). Dalším dokumentem je Dohoda o mlčenlivosti, avšak není zde přesně definováno, zda se jedná pouze o doporučení, zda o povinnost a také smlouva o rámcových podmínkách pro transfer s biologickým a chemickým materiálem pro výzkumné účely. Univerzita má sice zřízeno kontaktní místo pro transfer technologií, avšak tato místo má charakter spíše poradní. KFT dále spolupracuje se soukromými patentovými právníky např. Boehmert & Boehmert či Bayerische Patentallianz, kteří provádějí samotné zhodnocení vynálezu. Postup rozdělení zisků z licence univerzita sama osobě nezmiňuje, je tomu věnováno v dokumentu zpracovaném Bavorskou patentovou aliancí, vynálezci bude pak náležet ze zákona 30% vynálezecká odměna. Zisk je rozdělen následujícím způsobem mezi zainteresované osoby (LMU, Patenty a licence, 2016).

Obrázek č. 11: Rozdělení licenčních zisků mezi zainteresované osoby

Zdroj: Bavorská patentní aliance, Příručka vynálezce

Univerzita nezveřejňuje žádné konkrétní informace o postavení studenta v univerzitním výzkumu. KFT má sice funkci poradního a zprostředkujícího orgánu,

avšak informace, které byly pro tento výzkum relevantní, veřejnosti ze zásady neposkytuje.

Univerzita přestože patří mezi špičkové výzkumné instituce a zdůrazňuje svoje dosažená ocenění v oblasti VaV, nezveřejňuje avšak žádné oficiální statistiky o podaných patentových přihláškách či získaných patentech. Dle webu uni-patente.de jsou k dispozici alespoň záznamy o podaných patentových přihláškách v období mezi léty 1990 – 2009. V prvních 10ti letech sledování bylo podáno velmi málo přihlášek, v roce 1996 a 1997 nebyly podány dokonce žádné přihlášky. Od roku 1998 byl zaznamenán mírný nárůst. V období mezi roky 2002 až rokem 2007 nastalo období skokových nárůstů, následující roky došlo opět ke snížení patentové aktivity. Nejvíce patentových přihlášek bylo podáno v oboru farmacie a kosmetiky a organické čisté chemie, v obou případech 180 přihlášek (tvoří až 40 % ze všech technologických oborů). Dalšími důležitými obory jsou biologie a analýza, měření a kontrolní technika (okolo 140 přihlášek), zbytek tvoří obory chemického průmyslu a lékařské techniky (okolo 40 přihlášek) (Uni-patente, LMU, 2013). Dle rešerše v patentové databázi DPMA bylo zjištěno, že dohromady bylo uděleno 124 patentů, z toho je 47 stále platných (DPMA, Patentová databáze, 2016).

Také co se týká poskytnutých licenčních smluv, jsou informace považovány za důvěrné.

7. Závěry

Cílem diplomové práce byla komparace patentové ochrany a procesu získání patentu v České republice a Spolkové republice Německo. Důraz byl kladen zejména na hledání rozdílů v oblasti platné legislativy patentového práva vybraných zemí. Analýza se zaměřovala na historický vývoj patentového práva, platnou legislativu, proces řízení o udělení patentu, dále pak na působení místních orgánů a zhodnocení stavu přihlášených, udělených a zaniklých patentů.

Na základě komparace legislativy bylo potvrzeno, že právní úprava České republiky i Spolkové republiky Německa v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví, je v důsledku postupných harmonizací, na základě dlouhodobého členství v různých úmluvách a organizacích, velmi podobná. Přesto bylo možné najít jisté odchylky. Prvním rozdílem byl již samotný historický vývoj patentového práva, přestože se vyvíjelo ve stejné době. V Německu na rozdíl od České republiky nebylo z počátku přijato s velkým nadšením, naopak u nás bylo v poměrně krátké době podáno více než 10 tisíc přihlášek, zejména od velkých firem jako byly Baťovy a Škodovy závody či firma Tatra. Ochrana duševního vlastnictví neupravuje u nás, stejně tak, jako v Německu, pouze jediný zákon, ale řada na sebe navazujících a ovlivňujících se zákonů. Patentové zákony obou států se velmi podobají, hlavní rozdíl byl zjištěn zejména v oblasti udělování zaměstnaneckých patentů. V ČR tuto problematiku upravuje pouze § 9 patentového zákona, kdežto v Německu byl kvůli tomu zřízen samostatný zákon ArbNErfG, kde je také přesně stanoveno, že zaměstnanec, který vytvoří vynález, získá 30% odměnu z licenčních výnosů. V českém zákoně je tomu věnován § 9 odst. 4., čímž zaměstnanec má nárok na přiměřenou odměnu, což představuje poněkud nepřesné označení. Další odlišností německého zákona oproti českému, je existence tzv. přídatkového patentu, který může získat majitel hlavního patentu na zlepšení nebo modifikaci vynálezu, který je hlavním předmětem ochrany. V Německu také existuje institut provizorního patentu, který může přihlašovatel podat, pokud potřebuje vynález zveřejnit přednostně, jedná se o možnost, kdy vynález neporuší pravidlo novosti. Proces udělení patentu se také až na výjimky shoduje s naším. Podstatným rozdílem je například lhůta pro podání žádosti o úplný průzkum, který je v České republice stanoven na 36 měsíců od podání přihlášky, v Německu je tato doba stanovena dokonce na 7 let od podání přihlášky. To znamená, že se délka řízení o udělení patentu může značně prodloužit. V České republice trvá řízení mezi 3 – 5 roky, přičemž nejúspěšnější jsou v poslední době univerzity (délka

řízení je v průměru 3 roky a 3 měsíce), pak v Německu může toto řízení trvat o 4 roky déle. V Německu jsou poplatky na získání patentové ochrany a její udržování více než dvojnásobné než v ČR. U nás mají přihlašovatelé také ještě možnost získat podporu z veřejných prostředků či daňovou úlevu při provádění vlastního výzkumu. Tyto výhody v Německu poskytnuty nejsou. Slevu může přihlašovatel získat za podání elektronické přihlášky a nabídnutí licence k patentu. Doba splatnosti udržovacích poplatků je nastavena také rozdílně. U nás se udržovací poplatky platí až po udělení patentů zpětně, v Německu se platí od třetího roku ode dne podání přihlášky, bez ohledu na to, zda byl patent již udělen či nikoliv.

V Německu je obecně velká míra decentralizace, která může některé procesy zlehčovat, jiné avšak naopak zbrzdí. V ČR existuje pouze jeden Úřad průmyslového vlastnictví a jeden typ soudu, který řeší spory v této oblasti. V Německu má Úřad hned tři sídla a více než 20 kontaktních míst. Rozpor může nastat také mezi zákony jednotlivých zemí a spolkovým zákonem. V porovnání s počtem udělených patentů jsou shledány velmi viditelné rozdíly. V Německu bylo v roce 2014 podáno více než 65 000 přihlášek, v ČR tomu je to necelý 1 000 přihlášek. V roce 2013 platilo na území ČR více než 30 600 patentů, z toho byla téměř třetina přihlašovatelů z Německa (31 %, 9 300). Německým přihlašovatelům bylo uděleno od roku 1995 více jak 16 tis. patentů, z nichž je více než polovina stále platná. Němci oproti nám přihlašují své vynálezy i v zahraničí, většina českých patentů má ochranu pouze na našem území.

Tyto body by měly dát odpověď na první výzkumnou otázku: „Je proces získání patentu v Německu náročnější než v ČR?“ Odpovědí je jasné ano. Zjištěné skutečnosti potvrzují fakt, že získání a udržení patentové ochrany stojí v Německu více jak dvakrát tolik než u nás, proces trvá déle a je menší úspěšnost proměnění patentové přihlášky na patent, přesto je počet přihlášek i udělených patentů mnohonásobně vyšší než v ČR. Lze pouze spekulovat o možných příčinách těchto nízkých počtů. Jednou z možných alternativ je nízká informovanost o ochraně duševního vlastnictví. ÚPV v posledních letech pořádal různé kampaně či prosazoval zavádění této problematiky do škol, avšak výsledky jejich úspěchu je možno hodnotit až s odstupem. V Německu je osvěta patentového práva zcela běžná a již dlouhodobě prováděna.

Druhým hlavním cílem bylo zhodnocení patentové ochrany v rámci českých a německých univerzit v závislosti na transferu technologií. Již v úvodu práce bylo vyzdvíženo, jak je podpora vývoje, výzkumu a inovací důležitá pro rozvoj státu i samotné EU. EU podporuje VaV prováděný v členských státech zejména z jednotlivých

operačních programů. Německo získává podstatně méně financí z EU na vysokoškolský VaV než Česká republika, také právě proto podněcuje užší spolupráci univerzit s podniky a výzkumnými institucemi. Německé vysoké školy jsou nuceny samy vyhledávat další možnosti financování svých projektů. Česká republika používá tyto prostředky zejména na výstavbu nových budov, infrastrukturu, technické vybavení či zřízení center pro transfer technologií. Z výsledků bádání vzešlo několik podstatných rozdílů v oblasti patentového práva na univerzitách v ČR a Německu.

V České republice je kvůli chybějící zpřesňující legislativě pro vysoké školy, zcela běžné, že si v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví, univerzity vytvářejí vlastní dokumenty. Mnohdy mají více než jeden. Problémem, avšak je, že většina výzkumníků ani neví, že tyto dokumenty existují. V Německu si často vystačí pouze se zákonem o zaměstnaneckých vynálezech, popř. s doplňujícím nikoliv nahrazujícím opatřením. Také princip odměňování je v českém zákoně popsán velmi obecně. Dochází pak k případům, kdy si fakulty vytvářejí vlastní odměňovací systém, který není zcela v souladu se zákonem. V Německu je zákonem přesně zadaný odměňovací klíč, přičemž zaměstnanec má právo na 30 % z veškerých licenčních výnosů. V Německu je zcela běžné, že téměř každá univerzita má nějakou kancelář či zvláštní instituci, která se zabývá transferem technologií. U nás byl tento trend zaveden až po roce 2010, většinou na základě podpory EU. Jelikož jde v ČR o poměrně nový systém, není vhodné provádět ukvapená hodnocení. Pravdou je, přestože počty patentů a jiných institutů ochrany duševního vlastnictví rostly, počty či zisky z poskytnutých licencí se zvedly jen nepatrně, a to ani po zřízení těchto kancelářů, které mají za úkol nabízet univerzitní výsledky VaV na trhu, Autorka dále upozorovala v Německu nový trend, zakládání institucí na podporu spin-off/start-up firem či zakládání firem jakožto další mezičlánek mezi CTT a podniky.

Odpovědí na druhou vědeckou otázku, jejímž zjištěním je úroveň patentové aktivity na univerzitách vybraných zemí, je následující. V České republice se začaly výrazněji zvedat počty univerzitních patentů až od roku 2010, dle zjištění tomu tak bylo na základě systému odměňování pro univerzity. Univerzita získala další podporu od státu podle počtu obdržených RIV bodů. Tyto patenty nejsou ve většině případů dále využívány např. formou licencí. Lze tedy říci, že se jedná v určitém smyslu o uměle vytvořené patenty či jiné výsledky VaV. V SRN došlo k výraznému navýšení počtu univerzitních patentů zejména po roce 2002, kdy přišel v platnost zákon o zaměstnaneckých vynálezech. Různé způsoby komercializace výsledků VaV jsou v zde zcela běžným refinančním způsobem, jak získat prostředky na další výzkum.

V každé zemi byly zkoumány tři typy vysokých škol: technické, lékařské a přírodovědecké. Nejvíce patentů měly v obou případech technické školy. Tyto školy také dokázaly výsledky svého výzkumu nejlépe prezentovat a poskytovaly přehledné patentové statistiky. Je ovšem obtížné srovnávat KIT, které představuje vědeckého giganta s běžnými vysokými školami. Zástupci přírodovědeckých škol byly velmi rozdílní. Jihočeská univerzita je oproti Univerzitě v Mnichově několikanásobně menší a jistě ve světě i méně známou, přesto poskytuje veřejnosti velmi dobře zpracované materiály o její činnosti a také komunikace s pracovníky CTT byla na velmi vysoké odborné úrovni. Zklamáním u LM Univerzity v Mnichově ovšem bylo, že univerzita takovéto úrovně, nezpracovává žádné výroční zprávy, ani dle personálu kontaktního místa pro transfer technologií neposkytuje žádné patentové statistiky, ani žádné jiné informace. Vybrané lékařské fakulty jsou jistě špičkou ve svém oboru. Lékařské fakulty Karlovy univerzity i Univerzity v Heidelbergu se avšak více zaměřují na výzkum jako takový, či na počty článků ve vědeckých časopisech než na ochranu duševního vlastnictví. Souhrnná data jsou zpracována v příloze č. 19.

Při zpracování práce přišla autorka na několik bodů, kterým by stálo věnovat pozornost. Jednalo se zejména o dostupnost literatury k dané tématice. Problematice univerzitních patentů se zatím věnovalo pouze několik autorů (jmenujme např. Čada (2011) či Krč (2012)). Aktuální literaturu nabízí velmi málo vysokých škol (např. Metropolitní univerzita v Praze). Na druhou stranu jsou velmi dobře zpracované statistické studie o VaV a jejich výsledcích např. Českým statistickým úřadem či Technologickým centrem AV ČR. V Německu je sice nabízeno relativně dost knižních publikací o patentovém právu, avšak chybí zde kvalitně zpracované patentové statistiky, které by se vázaly k univerzitnímu prostředí. Autorka poměrně často narazila na komplikaci typu, že data nejsou buďto vůbec zpracovávána, nedají se vyhledat, nejsou zveřejňována či vůbec neexistují.

Transfer technologií je pro univerzity je dle mého názoru jistě dobrým směrem do budoucna. Avšak tak jako i u jiných nově zaváděných metod, je důležitá počáteční důslednost, kontrola a správná motivace všech zapojených. Transfer technologií by měl být pro univerzity příležitostí nacházet nové zdroje financování a možnosti kooperace s místními i zahraničními subjekty, a tak i snížit závislost na financích rozdělovaných ze státního rozpočtu. Tato obsáhlá práce by mohla jistě být předlohou českým školám a poskytovat jim jistý námět dalšího rozvoje patentové aktivity. Téma univerzitních patentů jistě není tímto uzavřené, a je možné, že bude podnětem i pro další diskuze.

I. Summary

This Diploma thesis, called "Comparison of patent law in the EU countries", deals with legislation of invention patents and their protection in selected countries such as Germany and the Czech Republic. Within Europe there is an attempt to harmonize the legislation in the field of intellectual property rights in all member countries and to create a unified legal system. A patent is the most important object in protection of industrial property.

The secondary objective of this thesis is focused on the identification of the responsible authorities and to determine the financial and time requirements for obtaining a patent. Next major objective is the evaluation of the use of the patent protection within the Czech and German universities, research organizations and private companies and then their transfer of technologies.

The practical part contains the analysis of both selected countries from the perspective of patent law, valid legislation, the responsible institutions and patent statistics for the last ten years. Additional chapter discusses the results of research and development in the university environment at three universities in the Czech Republic and Germany.

The analysis is focused in particular on the procedure of obtaining a patent, then also the influence of the local authorities.

The comparison of these two countries has revealed some certain similarities, but also striking differences between them. The Czech Republic is currently also slowly discovering the benefits of patent protection, but the results can be evaluated only after some time interval.

Key words

Comparison of patent law; invention patents; legislation; intellectual property rights; universities; transfer of technologies; statistics; research and development; the procedure of obtaining a patent; patent protection

II. Přehled použité literatury

- Boháček, M., & Jakl, L. (2002). *Právo duševního vlastnictví*. Praha: VŠE.
- Čada, K. (2014). *Chránit, nechránit, to je otázka*. Plzeň: Alevia.
- Čada, K. (2014). *Strategie průmyslového vlastnictví*. Praha: Metropolitan University Prague Press.
- Čermák, K. (2003). *Obecná aplikace právních norem v oblasti duševního vlastnictví ČR ve vztahu k normám EU. V Prosazování práv duševního vlastnictví* (stránky 94 - 103). Praha: Hp invent.
- Eliáš, K. (2013 Roč. 3, č. 6). *Vysoké školy už také „objevily“ patenty*. *Statistika a my*, 14-15.
- Gross, F. (2013). *Schutz von Erfindungen: Patent- und Lizenzrecht*. Berlin: TU Berlin.
- Hák, J. (únor 2005). *Mezinárodní ochrana průmyslových práv. Aplikované právo*.
- Hassemer, M. (2015). *Patentrecht*. Stuttgart: Kompass Verlag.
- Horáček, R., Čada, K., & Hajn, P. (2005). *Práva k průmyslovému vlastnictví*. Praha: C.H.Beck.
- Jakl, L. (2003). *Prosazování práv duševního vlastnictví*. Praha: HP Invent.
- Jakl, L. (2014). *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. Praha: Metropolitan University Prague Press.
- Jakl, L. (2014). *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. Praha: Metropolitan University Prague Press.
- Jakl, L., & kol. (2013). *Vývoj evropského patentu a evropské rozhodovací praxe*. Praha: Metropolitan University Prague Press.
- Jenerál, E. (2011). *Evropský a eurasijský patentový systém*. Praha: Metropolitní univerzita Praha.
- Klusáček, K., & kol. (2013). *Česká republika v evropském výzkumném prostoru v roce 2012*. Praha: Technologické centrum Akademie věd ČR.
- Knudsen, B., & Lauber, A. (2005). *Schutz Wissenschaftlicher Leistungen an Hochschulen und Forschungseinrichtungen: Urheber-, Marken-, Patent- und Internetrecht*. Dresden: Springer.
- Košťál, J. (1/2011). *Průmyslové vlastnictví v evropském kontextu*. *Elektro*, 47- 48.
- Krč, K. (2012). *Transfer technologií: příležitost i nezbytnost pro české univerzity*. Brno: Mendelova univerzita.
- Lissoni, F., & Montobbio, F. (2015). *The Ownership of Academic Patents and Their Impact*. *Revue économique, Vol. 66, No. 1*.
- Němcová, J. (2014). *Podnikový vynález v univerzitním prostředí*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví: Institut průmyslově právní výchovy.

- Ohly, A. (2014). *Deutsches und europäisches Patentrecht*. Mnichov: Ludwig - Maximilians - Universität München.
- Pfaller, W. (1. 5 2008). *Wolfgang Pfaller*. Načteno z Patentgesetz von Venedig: <http://www.wolfgang-pfaller.de/index.htm>
- Ráb, L. (2005). *Přehled základních právních předpisů upravujících právo duševního vlastnictví*.
- Radvanová, S., Kříž, J., & kol. (2009). *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer ČR.
- Schilling, K. (2014). *Forschen - Patentieren - Verwerten: Ein Praxisbuch für Naturwissenschaftler*. (stránky 44-49). Belin: Springer Spektrum.
- Široký, J. (2011). *Tvoříme a publikujeme odborné texty*. Brno: Computer Press.
- Špaček, J. (2003). *Prosazování práv z duševního vlastnictví. „Enforcement of Intellectual Property Rights“ (Phare 2001)*. Praha: HP Invent.
- Ministerstvo zahraničních věcí. (2015). *Fakta o Německu*. Frankfurt nad Mohanem: Frankfurter Societäts-Medien GmbH.
- Zima, J. (2011 (č. 10)). *Průmyslové právo v praxi (2. část)*. *Elektro: časopis pro elektrotechniku*, 75-76.
- Žížalová, P., & kol., a. (2011). *Transfer znalostí na veřejných vysokých školách a veřejných výzkumných institucích v ČR - Strategie, realizace a bariéry*. Praha: Technologické centrum AV ČR.

Elektronické zdroje

- Pfaller, W. (1. 5 2008). *Wolfgang Pfaller*. [online]. [cit.: 2015-11-29] Dostupné z: <http://www.wolfgang-pfaller.de/index.html>
- Jak získat patent. (2013). Jihomoravské inovační centrum. [online]. [cit.: 2016-01-29] Dostupné z: <http://www.inovace.cz/inovujte-efektivne/uspesne-inovace/jak-ochr%C3%A1nit-sv%C3%A9-n%C3%A1pady/2409-jak-z%C3%ADskat-patent>
- iDNES, Technet. (8. 7. 2010) *V Americe by měl vynálezce Cimrman šanci. U nás patří patent tomu, kdo dřív přijde* [cit.: 2016-03-20] Dostupné z: http://technet.idnes.cz/v-americe-by-mel-vynalezce-cimrman-sanci-u-nas-patri-patent-tomu-kdo-driv-prijde-gci-/tec_technika.aspx?c=A100629_150441_tec_technika_pka
- Úřad průmyslového vlastnictví. (20. 11. 2015). *Životní situace – vynálezy*. [online]. [cit.: 2016-01-25] Dostupné z: http://www.upv.cz/cs/upv/uredni-deska/poskytovani_informaci/zivotni_situace_vynalez.html
- OECD. *Commercializing public research. New Trends and Strategies*. [online] 2013 [cit.: 2016-01-17] dostupné z: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/science-and-technology/commercialising-public-research-new-trends-and-strategies_9789264193321-en
- Úřad průmyslového vlastnictví (2009). *Nápověda pro vyplnění formuláře č. P01 Přihláška vynálezu se žádostí o udělení patentu*. [online]. [cit.: 2016-01-29] Dostupné z: https://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/forms2009/.../PV-navod.pdf
- Výroční zpráva 2013. (2014). Praha: Úřad průmyslového vlastnictví. [cit.: 2016-01-26]. Dostupné z: <https://www.upv.cz/cs/publikace/rocenka/rocenka.html>
- Výroční zpráva 2014. (2015). Praha: Úřad průmyslového vlastnictví. [cit.: 2016-01-26]. Dostupné z: <https://www.upv.cz/cs/publikace/rocenka/rocenka.html>
- Historie úřadu. [online]. *Německý patentový a známkový úřad*. [cit.: 2016-02-12]. Dostupné z: <http://dpma.de/amt/geschichte/index.html>
- Wikipedia (2016) Německý patentový a známkový úřad. [cit.: 2016-02-12]. Dostupné z: https://de.wikipedia.org/wiki/Deutsches_Patent-_und_Markenamt
- Informační brožura k patentové ochraně (2013) *Německý patentový a známkový úřad*. [cit.: 2016-02-18]. Dostupné z: http://www.dpma.de/docs/service/veroeffentlichungen/broschueren/patente_dt.pdf
- Felix Gross. (2013). *Ochrana vynálezů: Patentové a licenční právo*. [cit.: 2016-02-18]. TU Berlin Fakultät III. Dostupné z: <http://www.maikowski-ninnemann.com/fileadmin/redaktion/redaktion/downloads/Skript-20130405.pdf>
- Základní informace (2012). [online]. *Praha: Úřad průmyslového vlastnictví*. [cit.: 2016-02-10]. Dostupné z: <http://upv.cz/cs/upv/zakladni-informace.html>
- Otázky a odpovědi ohledně Jednotného patentového soudu. (2014). [online]. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví. [cit.: 2016-02-15]. Dostupné z: http://upv.cz/cs/prumyslova-prava/vynalezky-patenty/jednotny_patentovy_soud/faq_jps.html

- Poplatky na DPMA. (2014). [online]. Mnichov: Německý patentový a známkový úřad. [cit.: 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.dpma.de/patent/gebuehren/>
- Připomínky k patentové novele. (2014). [online]. Mnichov: Německý patentový a známkový úřad. [cit.: 2016-02-27]. Dostupné z: <http://dpma.de/service/dasdpmainformiert/hinweise/hinweiszurpatentnovellierung/index.html>
- Výroční zpráva 2011. (2012). [online] Mnichov: Německý patentový a známkový úřad. [cit.: 2016-02-26]. Dostupné z: http://dpma.de/docs/service/veroeffentlichungen/jahresberichte/dpma-jahresbericht2011_barrierefrei.pdf
- Výroční zpráva 2013. (2014). [online] Mnichov: Německý patentový a známkový úřad. [cit.: 2016-02-29]. Dostupné z: http://dpma.de/docs/service/veroeffentlichungen/jahresberichte/dpma_jb_2013.pdf
- Výroční zpráva 2014. (2015). [online] Mnichov: Německý patentový a známkový úřad. [cit.: 2016-02-26]. Dostupné z: http://dpma.de/docs/service/veroeffentlichungen/jahresberichte/dpma_jahresbericht2014.pdf
- Spolkový statistický úřad. (2015). [online]. *Vzdělání, Výzkum, Kultura*. [cit.: 2016-02-26]. Dostupné z: <https://www.destatis.de/DE/ZahlenFakten/GesellschaftStaat/BildungForschungKultur/BildungForschungKultur.html;jsessionid=F5E0BF0DC0051D7B667201382C94E18F.cae4>
- Uni-patente. (2013). [online]. Universitäten in Deutschland. [cit.: 2016-02-26]. Dostupné z: <http://www.uni-patente.de/deutschland/>
- Výroční zpráva o činnosti 2014 (2015) [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita, [cit.: 2016-03-08]. Dostupné z: https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/annual_report/folder.2004-07-15.1863871332/vyrocní-zprava-o-cinnosti-ju-za-rok-2014.pdf/view
- Výroční zpráva o hospodaření JU 2014 (2015) [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita, [cit.: 2016-03-08]. Dostupné z: https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/annual_report/folder.2004-07-15.2989695670/vyrocní-zprava-o-hospodareni-ju-za-rok-2014.pdf/view
- Opatření rektora o nakládání s nehmotnými statky na JU (2013) [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita, [cit.: 2016-03-10]. Dostupné z: https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/rectors_proceedings/platna-opatreni/2014/r-274-z-28.-2.-2014/r-274-z-28.-2.-2014/view
- Dlouhodobý záměr JU na období 2016 – 2020 (2015) [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita, [cit.: 2016-03-10]. Dostupné z: https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/strategic_plan/dlouhodobý-zamer-ju-pro-období-2016-2020/dz-ju-2016_2020.pdf/view
- Aktualizace Dlouhodobého záměru JU pro rok 2016 (2016) [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita, [cit.: 2016-03-10]. Dostupné z: https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/strategic_plan/dlouhodobý-zamer-ju-pro-období-2016-2020/adz-ju-2016.pdf/view

- Výroční zpráva o činnosti Univerzity Karlovy 2014 (2015) [online]. Praha: Univerzita Karlova, [cit.: 2016-03-10]. Dostupné z: <http://www.cuni.cz/UK-4511-version1-vzc2014web.pdf>
- Výroční zpráva o hospodaření Univerzity Karlovy 2014 (2015) [online]. Praha: Univerzita Karlova, [cit.: 2016-03-10]. Dostupné z: http://www.cuni.cz/UK-4511-version1-vzh_uk_2014_4203.pdf
- Dlouhodobý – strategický záměr Univerzity Karlovy 2016 – 2020 (2015) [online]. Praha: Univerzita Karlova, [cit.: 2016-03-10]. Dostupné z: <http://www.cuni.cz/UK-6912.html>
- Harmonogram dlouhodobého – strategického záměru Univerzity Karlovy 2016 – 2020 (2016) [online]. Praha: Univerzita Karlova, [cit.: 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.cuni.cz/UK-7346.html>
- Výroční zpráva 1. lékařské fakulty 2014 (2015) [online]. Praha: Univerzita Karlova, [cit.: 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.lf1.cuni.cz/document/58006/vyrocní-zprava-2014-1lf-uk-elekt-verze-11-2015.pdf>
- Komercializace výsledků výzkumu a vývoje na fakultách a dalších součástech UK v Praze (2009) [online]. Praha: Univerzita Karlova, [cit.: 2016-03-11]. Dostupné z: <https://www.cuni.cz/UK-4840-version1-komercializace.pdf>
- Opatření rektora č. 33/2015 (2015) Nakládání s výsledky výzkumu, vývoje a inovací na UK v Praze. [online]. Praha: Univerzita Karlova, [cit.: 2016-03-11]. Dostupné z: <https://www.cuni.cz/UK-6867.html>
- Přenos poznatků a technologií. (2016). [online]. Praha: Univerzita Karlova. [cit.: 2016-03-12]. Dostupné z: <https://www.cuni.cz/UK-35.html>
- Centrum podpory aplikačních výstupů a spin-off firem Děkanátu 1. LF UK. (2016). [online]. Praha: Univerzita Karlova. [cit.: 2016-03-13]. Dostupné z: <http://cps.lf1.cuni.cz/>
- Organizační řád Centra pro přenos poznatků a technologií (2014) [online]. Praha: Univerzita Karlova. [cit.: 2016-03-13]. Dostupné z: http://www.cuni.cz/UK-2132-version1-cppt_org_rad.pdf
- Výroční zpráva o hospodaření za rok 2014. (2015). [online]. Ostrava: VŠB-TUO. [cit.: 2016-03-14]. Dostupné z: <http://www.vsb.cz/cs/univerzita/uredni-deska/vyrocní-zpravy-a-zamery/>
- Výroční zpráva o činnosti VŠB-TUO za rok 2014. (2015). [online]. Ostrava: VŠB-TUO. [cit.: 2016-03-14]. Dostupné z: <http://www.vsb.cz/cs/univerzita/uredni-deska/vyrocní-zpravy-a-zamery/>
- Zpráva o výsledcích vědecko-výzkumné a vývojové činnosti na VŠB-TUO za rok 2015. (2016). [online]. Ostrava: VŠB-TUO. [cit.: 2016-03-14]. Dostupné z: https://www.vsb.cz/.content/galerie-souboru/zprava-vav_rok_2015_final-3_bez-firem-SV.pdf
- Ochrana duševního vlastnictví na VŠB-TUO – TUO_SME_06_002. (2014). [online]. Ostrava: VŠB-TUO. [cit.: 2016-03-15]. Dostupné z: http://cpi.vsb.cz/wp-content/themes/cpi/library/uploads/kvvv/others/ochrana_dusevniho_vlastnictvi_na_v_b_tuo.pdf

- Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti VŠB – TU Ostrava na období 2016 – 2020. (2015). [online]. Ostrava: VŠB-TUO. [cit.: 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.vsb.cz/cs/univerzita/historie-osobnosti/>
- Aktualizace dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti VŠB – TU Ostrava na rok 2016. (2016). [online]. Ostrava: VŠB-TUO. [cit.: 2016-03-16]. Dostupné z: <http://www.vsb.cz/cs/univerzita/historie-osobnosti/>
- Centrum podpory inovací. (2016). [online]. Ostrava: VŠB-TUO. [cit.: 2016-03-16]. Dostupné z: <http://cpi.vsb.cz/cpi/uvodni-stranka-cpi>
- Výroční zpráva pro roky 2013/2014. (2015). [online]. Karlsruhe: Karlsruher Institut für Technologie. [cit.: 2016-03-16]. Dostupné z: https://www.kit.edu/downloads/Jahresbericht_2013_2014.pdf
- Pravidla pro zhodnocení vynálezů, software a kvalifikované technické zlepšovací návrhy a také zacházení s KIT- licencemi. (2009). [online]. Karlsruhe: Karlsruher Institut für Technologie. [cit.: 2016-03-17]. Dostupné z: <http://www.innovation.kit.edu/500.php>
- Profil. (2016). [online]. Karlsruhe: Karlsruher Institut für Technologie. [cit.: 2016-03-17]. Dostupné z: <http://www.kit.edu/kit/13886.php>
- univerzitě. (2016). [online]. Karlsruhe: Karlsruher Institut für Technologie. [cit.: 2016-03-17]. Dostupné z: <http://www.kit.edu/kit/15036.php>
- Organizace. (2016). [online]. Karlsruhe: Karlsruher Institut für Technologie. [cit.: 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.kit.edu/kit/organisation.php>
- Technologický transfer. (2016). [online]. Karlsruhe: Karlsruher Institut für Technologie. [cit.: 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.kit.edu/forschen/14440.php>
- Management inovací. (2016). [online]. Karlsruhe: Karlsruher Institut für Technologie. [cit.: 2016-03-19]. Dostupné z: <http://www.innovation.kit.edu/ima.php>
- KIT Campus Transfer GmbH. (2016). [online]. Karlsruhe: Karlsruher Institut für Technologie. [cit.: 2016-03-19]. Dostupné z: <http://www.innovation.kit.edu/1109.php>
- KIT Gründerschmiede. (2016). Karlsruhe: Karlsruher Institut für Technologie. [cit.: 2016-03-19]. Dostupné z: <http://kit-gruenderschmiede.de/de/>
- Výměna technologií a zacházení s duševním vlastnictvím. (2015). [online]. Heidelberg: Karl-Ruprecht Universität Heidelberg. [cit.: 2016-03-21]. Dostupné z https://www.uni-heidelberg.de/universitaet/profil/ip_policy/
- Profil univerzity. (2015). [online]. Heidelberg: Karl-Ruprecht Universität Heidelberg. [cit.: 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.uni-heidelberg.de/universitaet/profil/leitbild.html>
- Výroční zpráva 2014 KR - Heidelberg. (2015). [online]. Heidelberg: Karl-Ruprecht Universität Heidelberg. [cit.: 2016-03-25]. Dostupné z: https://www.uni-heidelberg.de/md/zentral/einrichtungen/reaktorat/jahresbericht_2014.pdf

- Výzkum. (2016). [online]. Heidelberg: Karl-Ruprecht Universität Heidelberg. [cit.: 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.uni-heidelberg.de/forschung/profil/>
- Studium. (2015). [online]. Heidelberg: Karl-Ruprecht Universität Heidelberg. [cit.: 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.uni-heidelberg.de/studium/profil/>
- heiQUALITY. (2016). [online]. Heidelberg: Karl-Ruprecht Universität Heidelberg. [cit.: 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.uni-heidelberg.de/universitaet/qualitaetsentwicklung/>
- Finance 2014. (2015). [online]. Heidelberg: Karl-Ruprecht Universität Heidelberg. [cit.: 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.uni-heidelberg.de/universitaet/statistik/finanzen.html>
- Výzkumná spolupráce. (2016). [online]. Heidelberg: Karl-Ruprecht Universität Heidelberg. [cit.: 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.uni-heidelberg.de/forschung/profil/forschungskooperationen.html>
- Patenty a duševní vlastnictví. (2016). [online]. Heidelberg: Karl-Ruprecht Universität Heidelberg. [cit.: 2016-03-23]. Dostupné z: <https://www.uni-heidelberg.de/forschung/transfer/patente/>
- Zaručení správné vědecké praxe. (1998). [online]. Heidelberg: Karl-Ruprecht Universität Heidelberg. [cit.: 2016-03-23]. Dostupné z: https://www.uni-heidelberg.de/universitaet/profil/wissenschaftliche_praxis/
- Lékařská fakulta Heidelberg. (2015). [online]. Heidelberg: Karl-Ruprecht Universität Heidelberg. [cit.: 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.medizinische-fakultaet-hd.uni-heidelberg.de/>
- Výzkumný děkanát na LF Heidelberg. (2015). [online]. Heidelberg: Karl-Ruprecht Universität Heidelberg. [cit.: 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.medizinische-fakultaet-hd.uni-heidelberg.de/Forschungsdekanat.104169.0.html>
- Čísla a fakta na LMU Mnichov. (2015). [online]. Mnichov: Ludwig-Maximilians-Universität München. [cit.: 2016-03-26]. Dostupné z: http://www.uni-muenchen.de/ueber_die_lmu/zahlen_fakten/index.html
- Profil univerzity LMU Mnichov. (2016). Mnichov: Ludwig-Maximilians-Universität München. [cit.: 2016-03-26]. Dostupné z: http://www.uni-muenchen.de/ueber_die_lmu/portraet/index.html
- Organizace LMU Mnichov. (2016). Mnichov: Ludwig-Maximilians-Universität München. [cit.: 2016-03-26]. Dostupné z: http://www.uni-muenchen.de/einrichtungen/orga_lmu/index.html
- Výzkumný profil LMU Mnichov. (2016). Mnichov: Ludwig-Maximilians-Universität München. [cit.: 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.uni-muenchen.de/forschung/forschungsprofil/index.html>
- Výzkumná spolupráce. (2016). Mnichov: Ludwig-Maximilians-Universität München. [cit.: 2016-03-28]. Dostupné z: http://www.uni-muenchen.de/kooperationen/forschungs_koops/index.html

- Kontaktní místo pro transfer výzkumu. (2016). Mnichov: Ludwig-Maximilians-Universität München. [cit.: 2016-03-28]. Dostupné z: http://www.uni-muenchen.de/forschung/service/wiss_transfer/index.html
- Iniciativa Excelenz na LMU . (2016). Mnichov: Ludwig-Maximilians-Universität München. [cit.: 2016-03-28]. Dostupné z: http://www.uni-muenchen.de/ueber_die_lmuauszeichnungen/lmu_excellent/index.html
- Patenty a licence na LMU. (2016). Mnichov: Ludwig-Maximilians-Universität München. [cit.: 2016-03-28]. Dostupné z: http://www.uni-muenchen.de/forschung/service/wiss_transfer/patentbuero/index.htm

Právní předpisy

- *Zákon č. 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích, v platném znění. (patentový zákon).* [vid. 2015-11-18]. Dostupný z: http://www.aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=3/2001&typeLaw=vsechno&what=Cislo_zakona_smlouvy
- *Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, v platném znění s účinností od 1. 1. 2014.* [vid. 2015-11-18]. Dostupný z: http://www.pracepropravniky.cz/_userfiles/texty_prilohy/10208.pdf
- *Zákon č. 111/1998 Sb. Zákon o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů. (zákon o vysokých školách).* [vid. 2016-01-18] Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111>
- *Evropská patentová úmluva revidovaná aktem revidujícím článek 63 EPÚ ze 17. prosince 1991 a Revizním aktem EPÚ z 29. listopadu 2000.* [vid. 2016-01-18]. Dostupný z: [https://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/evropska-patentova-umluva-\(epc\).html](https://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/evropska-patentova-umluva-(epc).html)
- *Zákon Patentgesetz. (patentový zákon). poslední změna pod Art 204 V v. 31. 8.2015/1474.* [vid. 2015-11-20]. Dostupný z: <http://www.gesetze-im-internet.de/patg/>
- *Zákon Urheberrecht. (autorský zákon).* [vid. 2015-11-20]. Dostupný z: https://www.gesetze-im-internet.de/urhg/inhalts_bersicht.html
- *Zákon Bürgerliches Gesetzbuch. (občanský zákoník).* [vid. 2015-11-20]. Dostupný z: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/>
- *Zákon Gesetz über Arbeitnehmererfindungen. (zákon o zaměstnaneckých vynálezech). Zulezt geändert durch Art. 7 G v. 31.7.2009 I 2521.* [vid. 2015-11-20]. Dostupný z: <https://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/arbnerfg/gesamt.pdf>
- *Zákon Gesetz über die Hochschulen in Baden-Württemberg. (zákon o vysokých školách). zulezt geändert durch Artikel 2 des Zweiten Gesetzes zur Umsetzung der Förderalismusreform im Hochschulbereich /ZHFRUG) vom 3 Dezember 2008 /GBl. S. 435, 440) mit Wirkung vom 1. März 2009.* [vid. 2015-11-20]. Dostupný z: http://www.zuv.uni-heidelberg.de/imperia/md/content/einrichtungen/zuv/recht_u_gremien/gesetze/lhg_standard_02.03.09.pdf

III. Seznam grafů

- Graf č. 1:** Vývoj udržovacích poplatků vybíraných ÚPV platných v roce 2014
- Graf č. 2:** Národní přihlášky vynálezů v období 2005 – 2014 v ČR
- Graf č. 3:** Podané přihlášky v porovnání s udělenými patenty v letech 2005 – 2014 v ČR
- Graf č. 4:** Vývoj udržovacích poplatků vybíraných DPMA platných v roce 2014
- Graf č. 5:** Národní přihlášky a PCT přihlášky podané v SRN v letech 2005 - 2014
- Graf č. 6:** Rozdíl mezi nově udělenými a vyřazenými patenty v období 2005 – 2014
- Graf č. 7:** Udělené patenty v SRN v období 2005 – 2014
- Graf č. 8:** Srovnání růstu udržovacích poplatků v ČR a SRN
- Graf č. 9:** Srovnání poměru mezi nově podanými přihláškami a udělenými patenty v ČR a SRN v období 2005-2014
- Graf č. 10:** Počet pracovišť podle sektorů VaV v roce 2014
- Graf č. 11:** Podíl veřejných vysokých škol na celkovém počtu patentových ochran
- Graf č. 12:** Patentová aktivita u tuzemských subjektů v ČR v roce 2012
- Graf č. 13:** Licencované patenty podle typu poskytovatele v roce 2012
- Graf č. 14:** Výdaje vynaložené na VaV v Německu v období 2000 – 2013
- Graf č. 15:** Zdroje vynaložené na VaV v Německu v roce 2013
- Graf č. 16:** Výdaje na VaV dle spolkových zemí Německa v roce 2013
- Graf č. 17:** Zaměstnanci v VaV v Německu v roce 2013
- Graf č. 18:** Zaměstnanci v VaV dle spolkových zemí Německa v roce 2013
- Graf č. 19:** Počet platných a zaniklých patentů a podaných přihlášek na JU
- Graf č. 20:** Patentová aktivita na vybraných fakultách JU v roce 2016
- Graf č. 21:** Počet platných a zaniklých patentů a podaných přihlášek UK
- Graf č. 22:** Patentová aktivita na 1. lékařské fakultě
- Graf č. 23:** Počet platných a zaniklých patentů a podaných přihlášek VŠB-TUO
- Graf č. 24:** Vývoj počtu udělených patentů, užitných vzorů a průmyslových vzorů na VŠB-TUO v období 2008 - 2015
- Graf č. 25:** Počet platných a zaniklých patentů a podaných přihlášek KIT
- Graf č. 26:** Příjmy na Ruprecht-Karl univerzitě dle institucí v roce 2014
- Graf č. 27:** Přihlášené vynálezy a zveřejněné patentové přihlášky v období 2010 - 2014

IV. Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Počty subjektů a pracoviště VaV v ČR za rok 2014

Tabulka č. 2: Patentové přihlášky VŠ podle spolkových zemí

Tabulka č. 3: Rozdělení výnosů z komercializace poznatků na JU

Tabulka č. 4: Rozdělení výnosů z komercializace předmětů práv průmyslového vlastnictví na UK

Tabulka č. 5: Rozdělení výnosů z komercializace na VŠB-TUO

V. Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Role a poslání univerzit

Obrázek č. 2: Role centra transferu technologií

Obrázek č. 3: Proces transferu technologií

Obrázek č. 4: Řízení o přihlášce vynálezu v ČR

Obrázek č. 5: Postavení patentového práva v právním systému ochrany dušev. vlastnictví v SRN

Obrázek č. 6: Podané patentové přihlášky v roce 2014 v jednotlivých spolkových zemích SRN

Obrázek č. 7: Kartogram České republiky zobrazující počty zaměstnanců a výdaje na VaV v roce 2014

Obrázek č. 8: Příjmy na KIT dle institucí

Obrázek č. 9: Postup patentování na KIT

Obrázek č. 10: Financování TT projektů z KIT - inovačního fondu

Obrázek č. 11: Rozdělení licenčních zisků mezi zainteresované osoby

VI. Seznam příloh

Příloha č. 1: Postup přihlášení vynálezu na univerzitách v ČR

Příloha č. 2: Podklady pro řízené rozhovory

Příloha č. 3: Přehled poplatků vybíraných ÚPV a příjmů z nich plynoucích v Kč v roce 2013 - 2014

Příloha č. 4: Organizační struktura na ÚPV

Příloha č. 5: Podané přihlášky v porovnání s udělenými patenty

Příloha č. 6: Přihlášky vynálezů sousedních zemí v České republice a českých přihlašovatelů u našich sousedů v období 2005 – 2014

Příloha č. 7: Řízení o přihlášce vynálezu v SRN

Příloha č. 8: Přehled poplatků vybíraných DPMA v roce 2014

Příloha č. 9: Patentové přihlášky podle jednotlivých spolkových zemí

Příloha č. 10: Patentové přihlášky podle jednotlivých spolkových zemí v přepočtu na 100 tis. obyvatel

Příloha č. 11: Přehled 25-ti nejaktivnějších podniků

Příloha č. 12: Stav udělených patentů patřících SRN a ostatním zemím

Příloha č. 13: Srovnání poměru mezi nově podanými přihláškami a udělenými patenty v ČR a SRN v období 2005-2014

Příloha č. 14: Výdaje na VaV v ČR

Příloha č. 15: Zaměstnanci VaV (FTE) podle sektorů provádění VaV v roce 2014

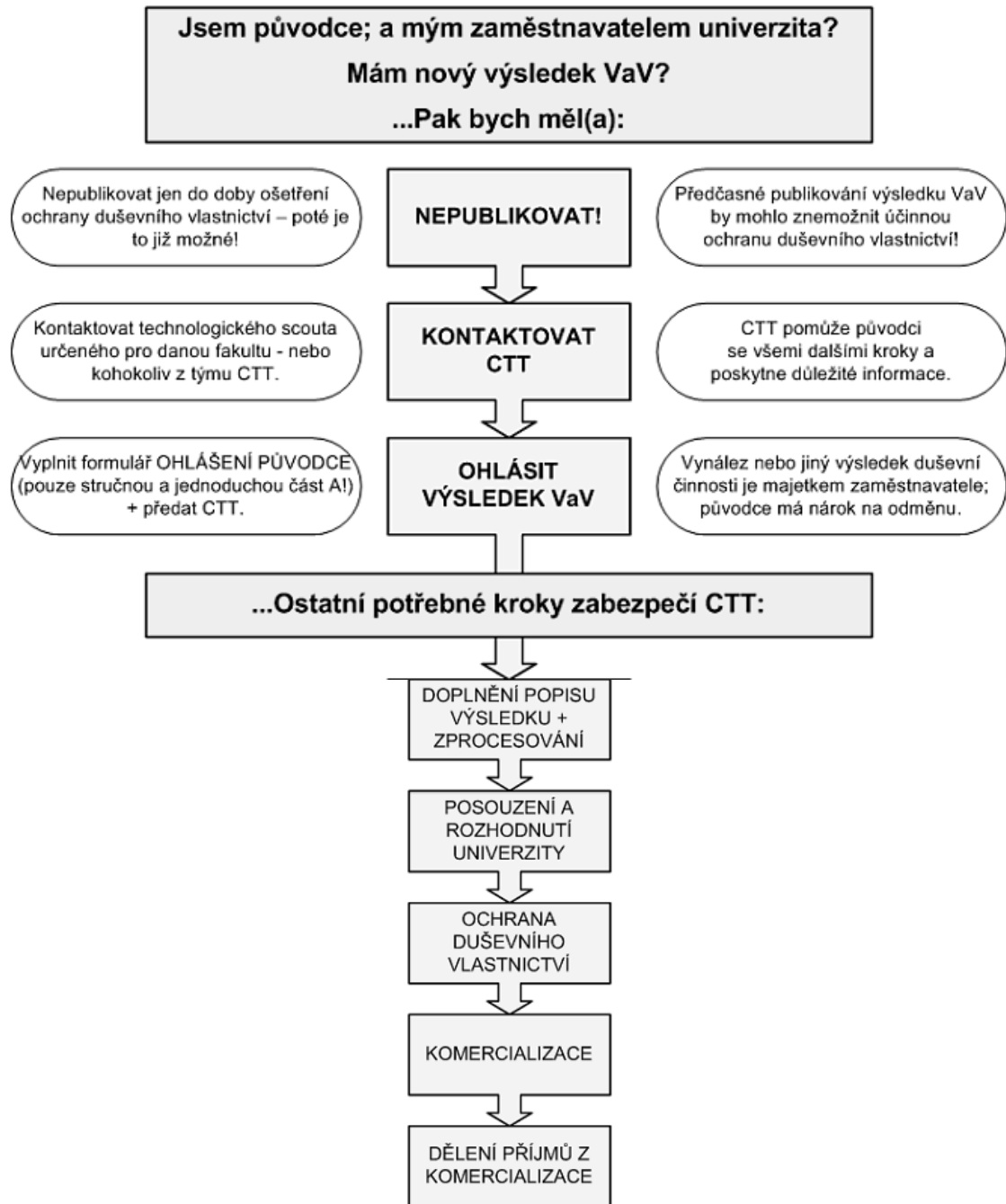
Příloha č. 16: Počet patentových ochran realizovaných veřejnými vysokými školami v letech 2002 - 2012

Příloha č. 17: Výdaje vynaložené na VaV v Německu v období 2000 – 2013

Příloha č. 18: Zaměstnanci VaV podle sektorů provádění VaV v období 2000 – 2013

Příloha č. 19: Souhrnná tabulka se získanými daty o vysokých školách

Příloha č. 1: Postup přihlášení vynálezu na univerzitách

Příloha č. 2 Podklady pro řízené rozhovory

1. Z čeho je financován vývoj a výzkum? (vlastní zdroje, granty, EU zdroje)?
2. Jaká je patentová statistika Vaší univerzity/fakulty v posledních letech?
3. Jaký je postup patentování u Vás (vnitřní předpisy)?
4. Jaký je postup při patentování vynálezů ve vynálezeckém týmu (spolupráce vědeckých zaměstnanců a studentů -> jaký je zde statut studenta)?
5. V jaké výši obdrží Vaši zaměstnanci odměnu za vytvoření vynálezu?
6. Z čeho je patentová ochrana univerzitních patentů hrazena?
7. Existuje na univerzitě instituce, která zajišťuje komercializaci výsledků VaV?
8. Kolik licenčních smluv již univerzita uzavřela?
9. V jaké výši obdržela univerzita příjmy z licenčních smluv?
10. Nastala situace, že by někdo nezákonně využíval Vaše řešení, jaký byl pak postup?

Příloha č. 3: Přehled poplatků vybíraných ÚPV a příjmů z nich plynoucích v Kč (2013-2014)

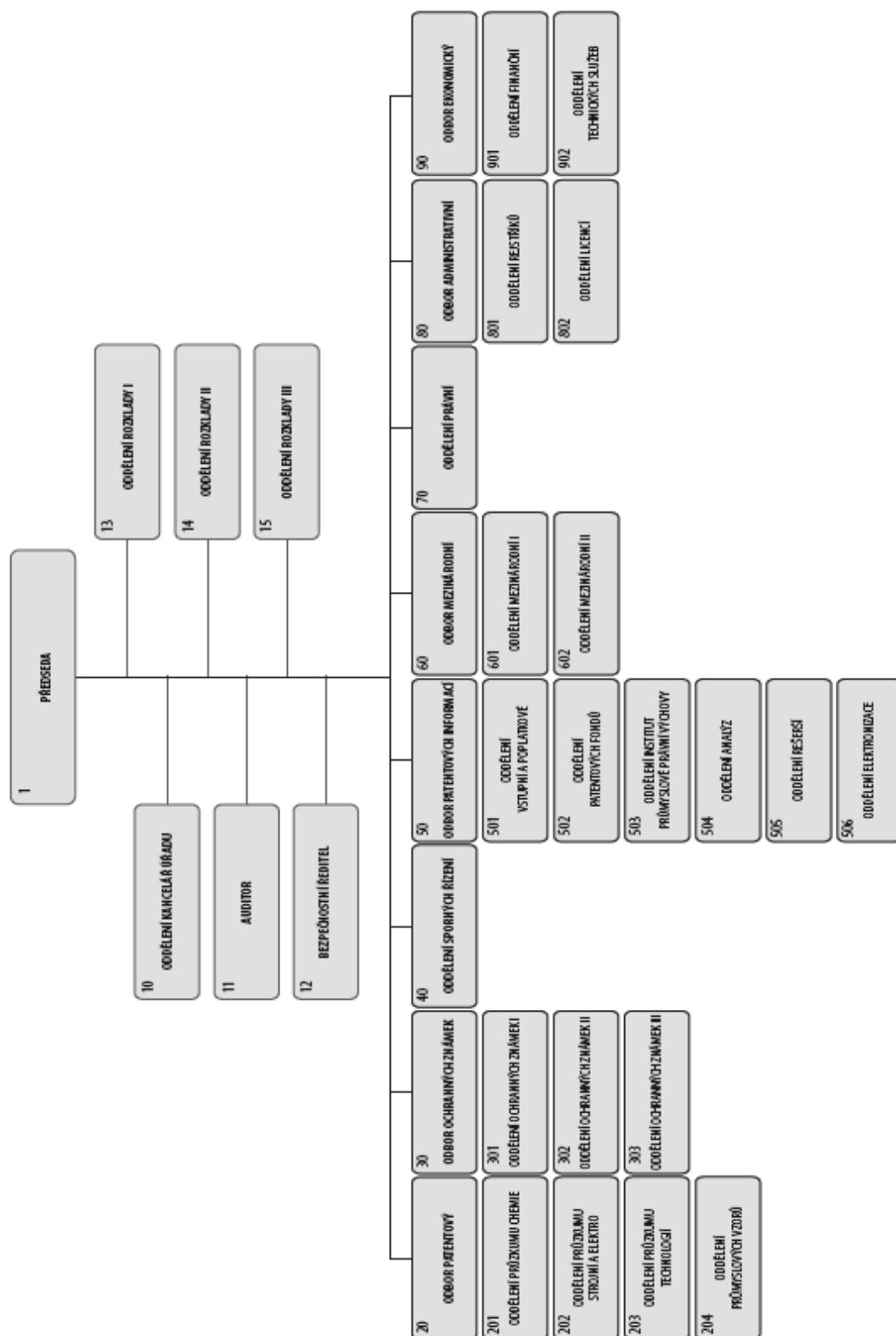
	<i>Stanovený poplatek</i>	<i>Vybráno z ČR patentů (2014)</i>	<i>Vybráno za EP (2014)</i>	<i>Vybráno z ČR patentů (2013)</i>	<i>Vybráno za EP (2013)</i>
<i>Přihlašovací poplatky podání</i>		1 018 200		1 146 600	
<i>podání přihlašovatelem</i>	1 200	884 400		1 017 600	
<i>podání původcem</i>	600	133 800		129 000	
<i>Poplatky za žádost o provedení úplného průzkumu</i>	3 000*	3 283 500		3 366 800	
<i>Poplatky za vydání patentové listiny</i>	1 600**	2 041 700		2 474 900	
<i>Poplatky za udržování patentů v platnosti</i>		87 524 500	89 511 000	90 686 500	67 697 000
<i>1. - 2. rok</i>	1 000	422 500	3 000	350 000	
<i>3. rok</i>	1 000	502 500	181 000	448 000	186 000
<i>4. rok</i>	1 000	329 500	768 000	344 000	837 000
<i>5. rok</i>	2 000	591 000	3 416 000	487 500	3 536 000
<i>6. rok</i>	2 000	497 000	4 616 000	397 000	4 824 000
<i>7. rok</i>	2 000	394 500	5 542 000	484 000	5 240 000
<i>8. rok</i>	2 000	488 000	5 534 000	379 000	5 822 000
<i>9. rok</i>	3 000	547 500	8 853 000	498 000	8 619 000
<i>10. rok</i>	4 000	629 000	11 272 000	629 000	11 496 000
<i>11. rok</i>	6 000	687 000	16 446 000	856 000	16 281 000
<i>12. rok</i>	8 000	1 047 000	20 420 000	4 713 000	10 856 000
<i>13. rok</i>	10 000	6 279 000	12 460 000	10 210 000	
<i>14. rok</i>	12 000	12 631 000	0	11 654 000	
<i>15. rok</i>	14 000	13 064 000	0	12 291 000	
<i>16. rok</i>	16 000	11 682 000	0	11 504 000	
<i>17. rok</i>	18 000	11 290 000	0	10 984 000	
<i>18. rok</i>	20 000	10 736 000	0	9 790 000	
<i>19. rok</i>	22 000	9 119 000	0	7 876 000	
<i>20. rok</i>	24 000	6 588 000	0	6 792 000	
<i>Ostatní poplatky</i>		2 228 025	12 218 100	2 521 545	11 793 900
<i>Celkem</i>		96 095 925	101 729 100	100 196 345	79 490 900

* Za 11. a každý další patentový nárok - 500 Kč

** Za 11. a každou další stranu - 100 Kč

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví, Výroční zpráva 2013/ Výroční zpráva 2014 (Vlastní zpracování)

Příloha č. 4: Organizační struktura na ÚPV

Zdroj: <https://www.upv.cz/cs/upv/zakladni-informace/organizacni-schema.html>

**Příloha č. 5: Patenty udělené národní cestou a validované evropské patenty (EP)
pro území České republiky**
Udělené patenty národní cestou v období 2005 – 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Udělené patenty národní cestou</i>	1 551	1 324	1 203	1 280	1 293	911	687	670	613	688
<i>Domácí udělené patenty</i>	349	264	227	239	376	279	325	401	408	471
<i>Zahraniční udělené patenty</i>	1 202	1 060	976	1 041	917	632	362	269	205	217
<i>Udělené EP validované pro ČR</i>	753	1 993	2 741	3 513	3 412	3 697	4 348	4 660	4 603	4 548
<i>Celkem</i>	2 304	3 317	3 944	4 793	4 705	4 608	5 035	5 330	5 216	5 236

Národní přihlášky vynálezů v ČR v období 2005 – 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Přihlášky celkem</i>	830	836	908	854	881	982	880	973	1081	972
<i>Domácí přihlašovatelé</i>	586	641	716	712	789	868	783	867	984	910
<i>Zahraniční přihlašovatelé</i>	244	195	192	142	92	114	97	106	97	62
<i>z toho přihlášky PCT (v národní fázi)</i>	145	109	95	88	52	48	44	41	42	24

Příloha č. 6: Přihlášky vynálezů sousedních zemí v České republice a českých přihlašovatelů u našich sousedů

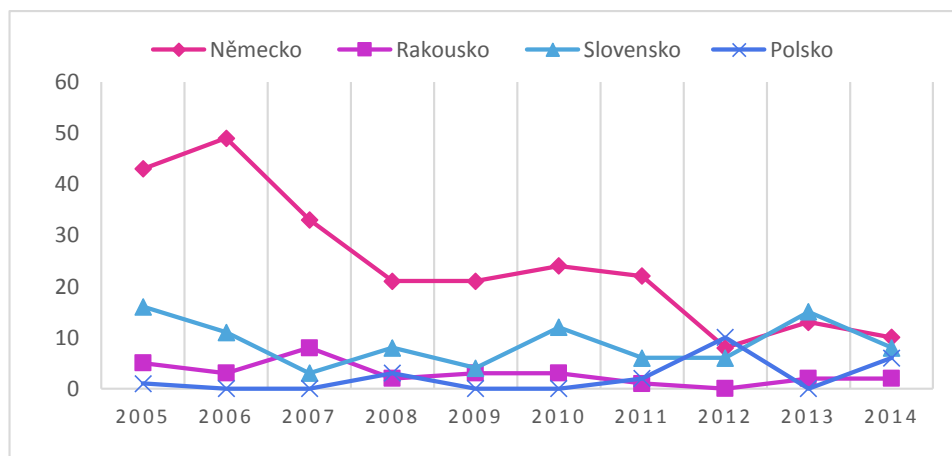
Přihlášky vynálezů v ČR od našich sousedů v období 2005 - 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Německo</i>	43	49	33	21	21	24	22	8	13	10
<i>Rakousko</i>	5	3	8	2	3	3	1	0	2	2
<i>Slovensko</i>	16	11	3	8	4	12	6	6	15	8
<i>Polsko</i>	1	0	0	3	0	0	2	10	0	6

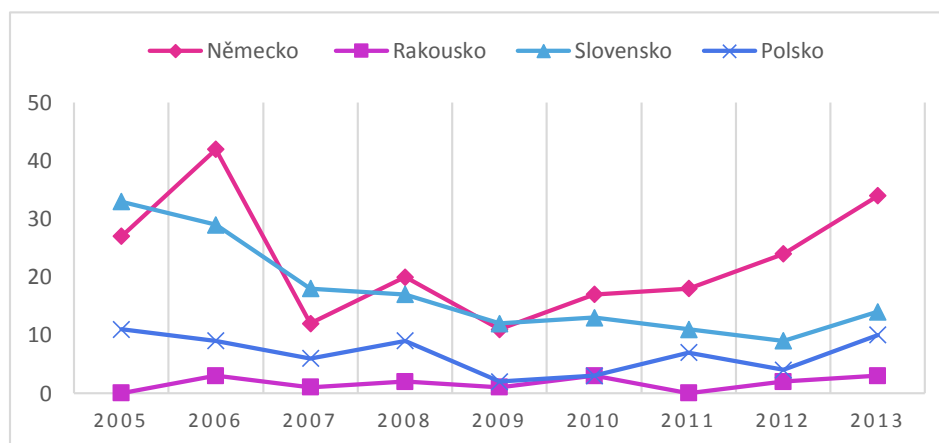
Přihlášky vynálezů z ČR v zemích našich sousedů v období 2005 - 2013

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Německo</i>	27	42	12	20	11	17	18	24	34
<i>Rakousko</i>	0	3	1	2	1	3	0	2	3
<i>Slovensko</i>	33	29	18	17	12	13	11	9	14
<i>Polsko</i>	11	9	6	9	2	3	7	4	10

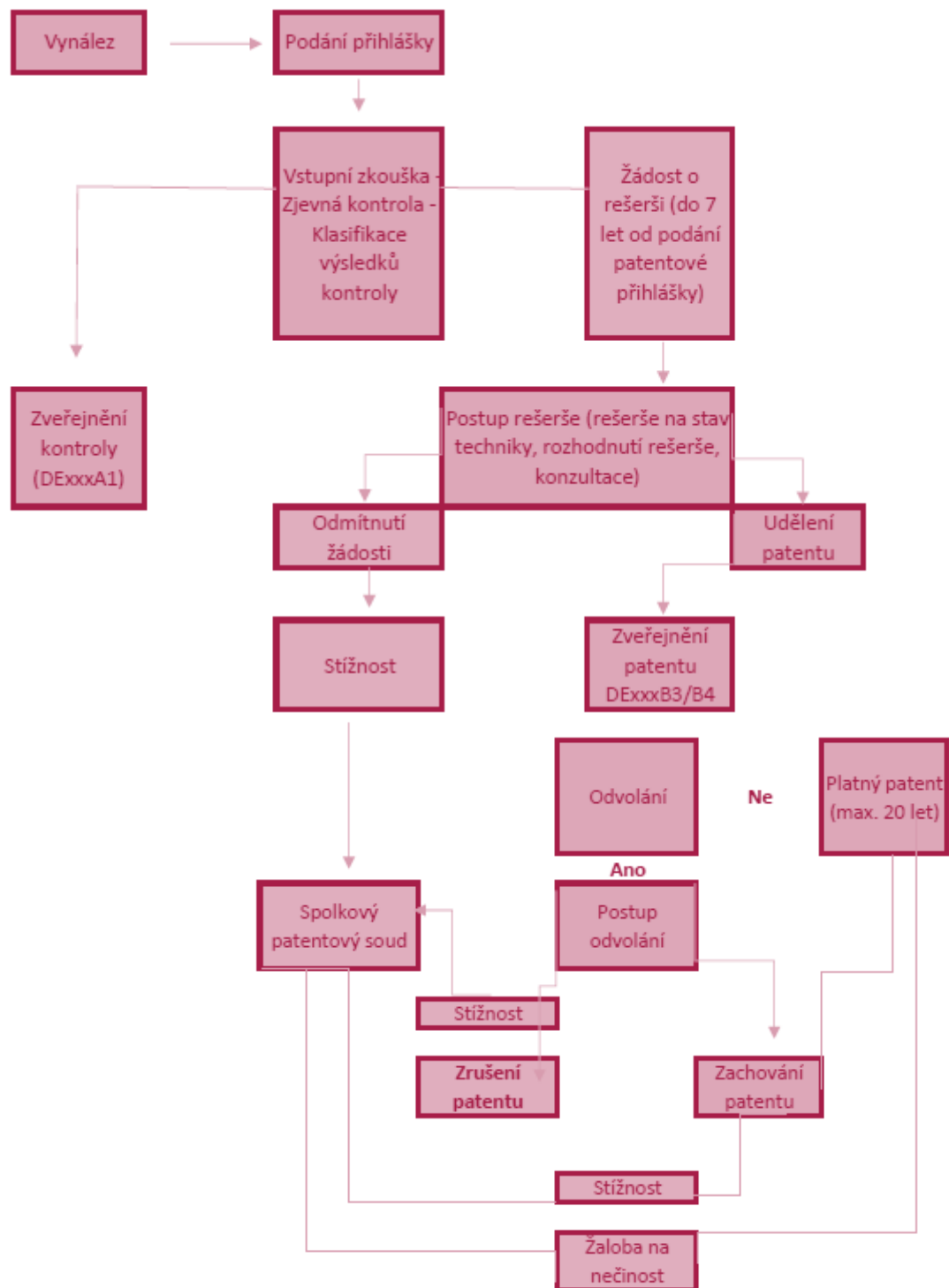
Přihlášky vynálezů v České republice od našich sousedů v období 2005 - 2014

Přihlášky vynálezů z ČR v zemích našich sousedů v období 2005 – 2013

Příloha č. 7: Řízení o přihlášce vynálezu v SRN

Příloha č. 8: Přehled poplatků vybíraných DPMA v roce 2014

Přihlašovací poplatky		
	V Eurech	V Kč
Elektronická přihláška (do 10 nároků)	40	1 082.00 Kč
každý další nárok	20	541.00 Kč
Papírová přihláška	60	1 623.00 Kč
každý další nárok	30	811.50 Kč
Předchozí rešerše bez zkoušky	300	8 115.00 Kč
Úplný průzkum po předchozí rešerši	150	4 057.50 Kč
bez předchozí rešerše	350	9 467.50 Kč

Udržovací poplatky

<i>1. - 2. rok</i>	0	0.00 Kč
<i>3. rok</i>	70	1 893.50 Kč
<i>4. rok</i>	70	1 893.50 Kč
<i>5. rok</i>	90	2 434.50 Kč
<i>6. rok</i>	130	3 516.50 Kč
<i>7. rok</i>	180	4 869.00 Kč
<i>8. rok</i>	240	6 492.00 Kč
<i>9. rok</i>	290	7 844.50 Kč
<i>10. rok</i>	350	9 467.50 Kč
<i>11. rok</i>	470	12 713.50 Kč
<i>12. rok</i>	620	16 771.00 Kč
<i>13. rok</i>	760	20 558.00 Kč
<i>14. rok</i>	910	24 615.50 Kč
<i>15. rok</i>	1 060	28 673.00 Kč
<i>16. rok</i>	1 230	33 271.50 Kč
<i>17. rok</i>	1 410	38 140.50 Kč
<i>18. rok</i>	1 590	43 009.50 Kč
<i>19. rok</i>	1 760	47 608.00 Kč
<i>20. rok</i>	1 940	52 477.00 Kč
<i>Celkem</i>	13 170	356 248.50 Kč

Příloha č. 9: Patentové přihlášky jednotlivých zemí

Spolková země	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bádensko-Württembersk	12 812	13 305	13 763	15 008	15 231	14 783	14 594	14 242	14 566	14 533
Bavorsko	13 699	14 067	13 902	13 572	12 600	13 012	13 722	14 355	14 840	15 533
Berlin	878	963	1 025	932	975	919	812	857	898	867
Braniborsko	315	428	393	362	365	323	351	299	322	327
Brémy	178	147	183	146	162	163	153	150	160	144
Hamburk	917	948	1 008	1 093	932	914	1 012	761	742	807
Hesensko	3 436	3 237	3 009	2 669	2 448	2 431	2 374	2 295	2 164	2 042
Meklenbursko - Přední Pomořansko	200	182	175	184	196	170	167	180	181	169
Dolní Sasko	2 710	2 600	2 749	3 337	2 910	2 927	2 987	2 958	2 926	3 137
Severní Porýní- Vestfálsko	8 151	8 189	8 324	7 814	7 333	7 536	7 102	6 763	7 073	7 116
Porýní-Falc	2 218	1 331	1 262	1 296	1 259	1 233	1 183	1 129	1 036	1 031
Sársko	360	311	331	295	304	258	251	249	252	222
Sasko	856	814	950	1 013	1 115	1 124	1 049	1 057	968	968
Sasko- Anhaltsko	368	344	338	367	310	335	310	247	228	227
Šlesvicko- Holštýnsko	598	585	624	594	567	562	486	516	465	462
Durynsko	711	650	616	625	623	590	565	594	536	559
Cellkem	48 407	48 101	48 652	49 307	47 330	47 280	47 118	46 652	47 357	48 144

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha č. 10: Patentové přihlášky podle jednotlivých spolkových zemí v přepočtu na 100 tis. obyvatel

<i>Spolková země</i>	2013			2014		
	Přihlášky	Podíl v %	Přihlášky /100 tis. obyv.	Přihlášky	Podíl v %	Přihlášky/ 100 tis. obyv.
<i>Bavorsko</i>	14 840	31.3	118	15 533	32.3	123
<i>Bádensko-Württembersko</i>	14 566	30.8	137	14 533	30.2	137
<i>Severní Porýní-Vestfálsko</i>	7 073	14.9	40	7 116	14.8	40
<i>Dolní Sasko</i>	2 926	6.2	38	3 137	6.5	40
<i>Hesensko</i>	2 164	4.6	36	2 042	4.2	34
<i>Porýní-Falc</i>	1 036	2.2	26	1 031	2.1	26
<i>Sasko</i>	968	2.0	24	968	2.0	24
<i>Berlín</i>	898	1.9	26	867	1.8	25
<i>Hamburg</i>	742	1.6	42	807	1.7	46
<i>Durynsko</i>	536	1.1	25	559	1.2	26
<i>Šlesvicko-Holštýnsko</i>	465	1.0	17	462	1.0	16
<i>Braniborsko</i>	322	0.7	13	327	0.7	13
<i>Sasko-Anhaltsko</i>	228	0.5	10	227	0.5	10
<i>Sársko</i>	252	0.5	25	222	0.5	22
<i>Meklenbursko - Přední Pomořansko</i>	181	0.4	11	169	0.4	11
<i>Brémy</i>	160	0.3	24	144	0.3	22
<i>Celkem</i>	47 357	100	59	48 144	100	60

Příloha č. 11: Přehled 25-ti nejaktivnějších podniků

<i>Přihlašovatel</i>	<i>Sídlo</i>	<i>Počet přihlášek</i>
<i>Robert Bosch GmbH</i>	Německo	4 008
<i>Schaeffler Technologies GmbH & Co. KG</i>	Německo	2 518
<i>Siemens AG</i>	Německo	1 806
<i>Daimler AG</i>	Německo	1 797
<i>Bayerische Motoren Werke AG</i>	Německo	1 464
<i>Ford Global Technologies, LLC</i>	USA	1 390
<i>GM Global Technologies operations, LLC</i>	USA	1 080
<i>AUDI AG</i>	Německo	960
<i>VolKSwAGen AG</i>	Německo	943
<i>ZF FRIEDRICHSHAFEN AG</i>	Německo	909
<i>Hyundai Motor Company</i>	Korea	659
<i>Infineon Technologies AG</i>	Německo	642
<i>BSH Bosch und Siemens Hausgeräte GmbH</i>	Německo	576
<i>Continental Automotive GmbH</i>	Německo	493
<i>Fraunhofer-Gesellschaft e.V.</i>	Německo	437
<i>Dr. Ing. h.c.F. Porsche AG</i>	Německo	424
<i>DENSO Corporation</i>	Japonsko	380
<i>Henkel AG & Co. KgaA</i>	Německo	365
<i>Continental Teves AG & Co. oHG</i>	Německo	335
<i>General electric Company</i>	USA	324
<i>Miele & Cie. KG</i>	Německo	285
<i>MAHle International GmbH</i>	Německo	267
<i>FAnUC Corporation</i>	Japonsko	235
<i>Mann + Hummel GmbH</i>	Německo	230
<i>oSRAM Opto Semiconductors GmbH</i>	Německo	222

Příloha č. 12: Stav udělených patentů patřících SRN a ostatním vybraným zemím dle četnosti

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Německo	49 307	47 330	47 280	47 118	46 652	47 357	48 144
USA	4 258	3 626	4 242	4 516	5 110	5 597	6 056
Japonsko	3 509	3 136	3 006	3 013	3 678	4 440	5 336
Korejská republika	929	608	684	1 002	1 513	1 373	1 383
Rakousko	774	895	839	836	914	923	1 044
Švýcarsko	1 107	950	958	856	844	801	814
Taiwan	522	398	376	376	502	558	577
Čína	112	103	95	91	170	270	524
Švédsko	255	277	268	232	257	305	325
Francie	207	177	195	234	205	205	238
Ostatní země	1 350	1 344	1 498	1 340	1 514	1 344	1 517
Celkem	62 330	58 844	59 441	59 614	61 359	63 173	65 958

Příloha č. 13: Srovnání poměru mezi nově podanými přihláškami a udělenými patenty v ČR a SRN v období 2005-2014

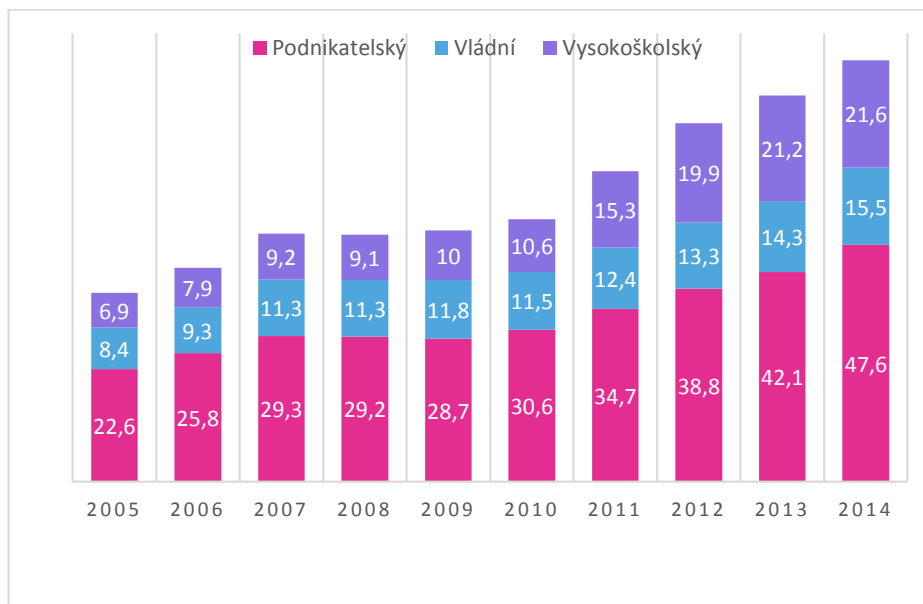
Rok	Přihlašovatelé z Německa	Přihlašovatelé z ČR	Nově udělené v SRN	Nově uděleno v ČR
2005	60 138	830	17 303	1 551
2006	60 510	836	21 318	1 324
2007	61 714	908	18 185	1 203
2008	62 330	854	16 855	1 280
2009	58 844	881	13 994	1 293
2010	59 441	982	13 705	911
2011	59 614	880	12 059	687
2012	61 359	973	11 519	670
2013	63 173	1 081	13 959	613
2014	65 958	972	7 375	688

Rok	Přepočten na 1 milion obyv. v SRN	Přepočten na 1 milion obyv. v ČR	Nově uděleno v SRN*	Nově uděleno v ČR*
2005	734,29	78,76	211,27	147,18
2006	738,83	79,33	260,29	125,64
2007	753,53	86,16	222,04	114,16
2008	761,05	81,04	205,80	121,46
2009	718,49	83,60	170,87	122,70
2010	725,78	93,18	167,34	86,45
2011	727,89	83,51	147,24	65,19
2012	749,19	92,33	140,65	63,58
2013	771,34	102,58	170,44	58,17
2014	805,35	92,24	90,05	65,29

* přepočteno na 1 mil. obyvatel

Zdroj: Vlastní zpracování (k přepočtu byly použity údaje o obyvatelých z [www. Wikipedia.cz](http://www.Wikipedia.cz) – SRN 81 900 000 a ČR 10 538 275 obyvatel.)

Příloha č. 14: Výdaje na VaV v ČR dle sektorů a v porovnání s výdaji na VaV ve vysokoškolském sektoru v ČR, našich sousedů a průměru EU

Zdroj: Vlastní zpracování

Výdaje za VaV provedené ve vysokoškolském sektoru (HERD)

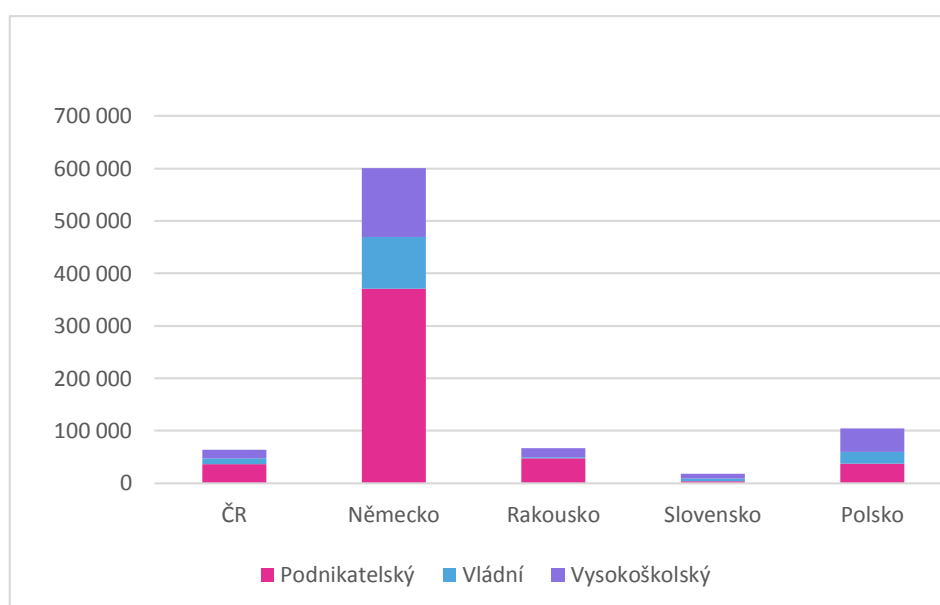
	EU28	ČR	Německo	Rakousko	Slovensko	Polsko
v mil. EUR	65 556	785	14 340	2 391	230	1 127
HERD jako % GERD	23.2	25.4	17.3	24.3	34.4	29.2
HERD jako % HDP	0.5	0.5	0.5	0.7	0.3	0.3
HERD fin. z podnikatelských zdrojů (%)	6.4	2.4	14.0	5.1	2.4	2.8
HERD fin. EU (%)	-	36.6	5.2	3.9	18.7	14.8

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha č. 15: Zaměstnanci VaV (FTE) podle sektorů provádění VaV v roce 2014 v ČR v porovnání s našimi sousedy a průměrem v EU

	<i>ČR</i>	<i>Německo</i>	<i>Rakousko</i>	<i>Slovensko</i>	<i>Polsko</i>	<i>EU28</i>
<i>Podnikatelský</i>	35 777	371 000	47 077	4 133	37 318	2 755 636
<i>Vládní</i>	11 859	98 500	2 574	4 147	22 614	369 070
<i>Vysokoškolský</i>	16 525	131 200	17 082	9 297	44 304	871 767

Graf k tabulce výše

Příloha č. 16: Počet patentových ochran realizovaných veřejnými vysokými školami v letech 2002 - 2012

Počet patentovaných ochran realizovaných veřejnými vysokými školami v letech 2002-2012			
	Přihlášky vynálezů	Udělené patenty	Zapsané užité vzory
Celkem	1 055	484	1 466
České vysoké učení technické v Praze	266	151	365
Česká zemědělská univerzita v Praze	60	15	280
Vysoké učení technické v Brně	105	46	129
Technická univerzita v Liberci	104	38	117
VŠ báňská -TU Ostrava	111	28	115
VŠ chemicko-technologická v Praze	100	64	50
Západočeská univerzita v Plzni	25	12	89
Univerzita Palackého v Olomouci	58	38	31
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	28	16	76
Univerzita Karlova v Praze	55	29	33
Mendelova univerzita v Brně	23	5	88
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	38	10	56
Masarykova univerzita v Brně	34	11	12
Univerzita Pardubice	25	17	3
Vysoká škola technická a ekonomická v Českých	11	5	8
Universita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem	5	2	4
Veterinární a farmaceutická univerzita Brno	7	-	1
Univerzita Hradec Králové	1	-	5
Akademie muzických umění v Praze	-	-	2
Vysoká škola ekonomická	-	-	2

Příloha č. 17: Výdaje vynaložené na VaV v Německu v období 2000 – 2013

Výdaje za VaV podle sektorů (v milionech EUR)

<i>Rok</i>	<i>Podnikatelský sektor</i>	<i>Vládní sektor</i>	<i>Vysokoškolský sektor</i>	<i>Celkem</i>
2005	38 651	7 867	9 361	55 879
2006	41 148	8 156	9 663	58 967
2007	43 034	8 540	9 927	61 501
2008	46 073	9 346	11 175	66 594
2009	45 275	9 932	11 871	67 078
2010	46 929	10 354	12 731	70 014
2011	51 077	10 974	13 518	75 569
2012	53 790	11 341	13 980	79 110
2013	53 566	11 862	14 302	79 730

Výdaje na VaV v roce 2013 podle spolkových zemí a sektorů (v milionech EUR)

<i>Spolková země</i>	<i>Podnikový sektor</i>	<i>Vládní sektor</i>	<i>Vysokoškolský sektor</i>	<i>Celkem</i>
<i>Bádensko-Württembersko</i>	16 268	1 748	2 187	20 204
<i>Bavorsko</i>	12 142	1 614	2 186	15 942
<i>Berlín</i>	1 682	1 384	955	4 021
<i>Braniborsko</i>	270	444	223	937
<i>Brémy</i>	296	284	212	793
<i>Hamburk</i>	1 333	470	516	2 318
<i>Hesensko</i>	5 288	557	1 020	6 865
<i>Meklenbursko - Přední Pomořansko</i>	178	265	241	683
<i>Dolní Sasko</i>	4 745	971	1 293	7 009
<i>Severní Porýní-Vestfálsko</i>	6 732	2 009	3 020	11 761
<i>Porýní-Falc</i>	1 918	205	532	2 655
<i>Sársko</i>	179	133	150	462
<i>Sasko</i>	1 162	848	862	2 871
<i>Sasko-Anhaltsko</i>	228	273	279	780
<i>Šlesvicko-Holštýnsko</i>	607	301	289	1 198
<i>Durynsko</i>	550	273	335	1 158
<i>Celkem</i>	53 566	11 862	14 302	79 730

Příloha č. 18: Zaměstnanci VaV podle sektorů provádění VaV (2000 – 2013)

Zaměstnanci ve VaV podle sektorů

	<i>Podnikatelský sektor</i>	<i>Vládní sektor</i>	<i>Vysokoškolský sektor</i>	<i>Celkem</i>
2003	298 072	73 867	100 594	472 533
2004	298 549	76 088	96 092	470 729
2005	304 502	76 254	94 522	475 278
2006	312 145	78 357	97 433	487 935
2007	321 853	80 644	103 953	506 450
2008	332 909	83 066	107 529	523 504
2009	332 491	86 633	115 851	534 975
2010	337 211	90 531	120 981	548 723
2011	357 129	93 663	124 308	575 100
2012	367 478	95 882	127 900	591 260
2013	360 375	98 161	130 079	588 615
Celkem	3 622 714	9 331 46	1 219 242	

Zaměstnanci ve VaV v roce 2013 podle spolkových zemí a sektorů

<i>Spolková země</i>	<i>Podnikový sektor</i>	<i>Vládní sektor</i>	<i>Vysokoškolský sektor</i>	<i>Celkem</i>
Bádensko-Württembersko	101 811	15 048	20 871	137 730
Bavorsko	79 531	13 412	20 186	113 129
Berlín	11 408	11 216	9 200	31 824
Braniborsko	3 091	3 953	2 335	9 379
Brémy	2 208	2 166	1 920	6 294
Hamburk	7 409	3 220	4 180	14 809
Hesensko	33 954	4 257	8 469	46 680
Meklenbursko - Přední Pomořansko	1 495	2 102	2 301	5 898
Dolní Sasko	28 769	7 957	11 316	48 042
Severní Porýní-Vestfálsko	51 952	16 343	24 821	93 116
Porýní-Falc	13 171	1 910	4 665	19 746
Sársko	1 783	1 095	1 466	4 344
Sasko	10 701	7 348	9 183	27 232
Sasko-Anhaltsko	2 671	2 544	2 861	8 076
Šlesvicko-Holštýnsko	5 205	2 665	2 809	10 679
Durynsko	5 215	2 491	3 494	11 200
Celkem	360 375	98 161	130 079	588 615

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha č. 19: Souhrnná tabulka se získanými daty o vysokých školách

	Jihočeská univerzita	Karlova univerzita/ lékařská fakulta	Vysoká škola Báňská - Technická univerzita Ostrava	Karlsruherský institut technologií	Ruprecht-Karlova Univerzita/ lékařská fakulta	Ludwig-Maximilianova Univerzita
Základní údaje						
Počet fakult	8	17	7	11	12	18
Celkový rozpočet	3,5 mld. Kč	9 mld. Kč	6,2 mld. Kč	851,2 mil. Euro	192,4 mil. Euro	579,2 mil. Euro
Finance na VaV	544 mil. Kč	cca 3 mld. Kč	996 mil. Kč	369,2 mil. Euro	116,5 mil. Euro**	40 mil. Euro
Počet studentů	cca 12 000	54 000/4 500 I.LF	cca 17 700	25 000	31 000	50 327
Počet zaměstnanců	623	8 100	1 170	9 000	13 700	3 900
Počty patentů						
Zveřejněné přihlášky	6	17 (10/1.LF)	47	4 104	***	***
Platné patenty	9	45 (9/1.LF)	84	524	50	124
Zaniklé patenty	25	17	65	444	59	47
Počty licenčních smluv						
Příjmy z licenčních smluv	334 518 Kč	226 000 Kč	56 tis. Kč	2 157 000 Euro	***	***
Příjmy z smluvního výzkumu	14,3 mil. Kč	10,8 mil. Kč	116,3 mil. Kč	***	***	***
Počty spin-off/start-up firem	1 start-up	***	7 (není rozděleno)	14 spin-off/43 start-up*	7 spin-off (v roce 2014)	***
Dostupnost výročních zpráv	2 dokumenty	3 dokumenty	3 dokumenty	1 dokument	1 dokument	***
Dostupnost vnitřních směrníc	4 dokumenty	6 dokumentů	3 dokumenty	1 dokument	***	***
Existence centra pro transfer technologií		2 centra	3 centra	3 centra		

* stav v letech 2013 - 2014

** představuje příspěvky třetích stran, ale není již specifikováno, kolik je určeno pouze na VaV

*** nedostupné informace (informace, které nejsou uváděny, poskytovány, vytvářeny)

Jihočeská univerzita				
Čistý výnos JU	Výše odměny původci	Podíl pracoviště původce	Podíl KTT JU*	Příspěvek do licenčního fondu JU**
do 100 tis. Kč	70%	10%	10%	10%
100 tis. Kč až na 1. mil. Kč	55%	20%	15%	10%
nad 1. mil Kč	40%	34%	20%	6%

* Nevyčerpané příspěvky KTT se ke konci roku převedou do licenčního fondu JU (pokud existuje)
 ** Do vytvoření univerzitního licenčního fondu náleží tyto prostředky pracovišti původce
 ***Každá fakulta má ještě speciální úpravu vynálezeckých premii

Vysoká škola Báňská - Technická univerzita Ostrava			
VŠB-TUO	Fakulta	Katedra	Původce
5%	10%	20%	65%

* Vynálezecká premie činí 5 000 Kč za každý vynález

Univerzita Karlova			
Čistý výnos	Výše odměny původci	Podíl fakulty/další součásti	Podíl UK
do 1 mil. Kč	55%	30%	15%
od 1 mil. Kč do 5 mil. Kč	550 000 + 40% z částky nad 1 mil. Kč	300 000 + 40% z částky nad 1 mil. Kč	150 000 + 20% z částky nad 1 mil. Kč
nad 5 mil. Kč	2 150 000 + 25 % z částky nad 5 mil. Kč	1 900 000 + 45 % z částky nad 5 mil. Kč	950 000 + 30 % z částky nad 5 mil. Kč

Karlsruherský institut technologie	
Odměny z licence jsou vyměřeny dle principu 50/30/20	
KIT	50%
Vynálezce	30%
KIT-Institut (CTT)	20%

* Vynálezecká premie činí až 1000 Euro za každý vynález v závislosti na splnění daných podmínek

Univerzita Karla Ruprechta Heidelberg
Odměny z licence jsou vyměřeny dle principu 50/30/20

Ludwig-Maximilians-Universität München
Odměny z licence jsou vyměřeny dle principu 50/30/20